

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi
aloqa kanallari to'g'risida
MA'LUMOT

30.12.2025-yil

Toshkent shahri

T/r	Aloqa kanali turi	Aloqa kanali manzili (havolasi)	Tashkil etilgan vaqti
1.	Facebook ijtimoiy tarmog'idagi aloqa kanali	https://www.facebook.com/uzstataxborot	2022-yil 10-yanvar
2.	Telegram messenjeridagi aloqa kanali	@antikorrupsiyastatbot	2022-yil 10-yanvar
3	Ishonch telefoni	11-51	2022-yil 10-yanvar
4	Call markaz	(71) 203-80-00	2022-yil 10-yanvar
5	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi	(71) 203-80-00 (1450)	2022-yil 12-yanvar
6	Rasmiy veb-saytdagi aloqa kanali	www.stat.uz (https://stat.uz/uz/haqida/korrupsiyaga-qarshi-kurashish-idoraviy-komissiyasi)	2021-yil 1-oktabr

Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat
bo'limi boshlig'i

 O. Soliyev

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasida 2025-yil davomida korruptsiya faktlariga doir murojaatlarni ko'rib chiqish natijalari haqidagi yillik HISOBOT

I. Umumiy ma'lumot

Milliy statistika qo'mitasiga 2025-yil yakuni bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslardan kelib tushgan murojaatlarning jami soni 961 tani tashkil etib, ularning 434 (45,2%) nafar jismoniy shaxslar, 527 (54,8%) nafar yuridik shaxslar hissasiga to'g'ri keldi. Shundan, 189 ta murojaat O'zbekiston Respublikasi Prezidentining virtual qabulxonasi orqali, 465 tasi elektron pochta orqali, 282 tasi og'zaki murojaatlar, 25 tasi to'g'ridan – to'g'ri kelib tushgan. Korruptsiya holati deb taxmin qilinishi mumkin bo'lgan xabarlariga doir 5 ta murojaat kelib tushgan. Bular: 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli, 2025-yil 19-mayda kelib tushgan 320 v/j 2025-sonli, 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli, 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli hamda 2025-yil 8-dekabrdagi 729667/25-sonli murojaatlardir.

II. Ko'rib chiqish natijalari

1) 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli murojaat - Qoraqalpog'iston Respublikasi Shumanoy tumani statistika bo'limi yetakchi mutaxassisi F. Bekimbetovning murojaati bo'lib, mazkur murojaatni Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-son buyrug'iga asosan murojaat Shumanoy tumani statistika bo'limiga borib o'rganildi hamda quyidagilar aniqlandi:

Murojaatda Shumanoy tumani statistika bo'limi bosh mutaxassisi J. Shamshetova tomonidan tumanda tadbirkorlik faoliyati bilan yuridik shaxslardan statistika hisobotini topshirib berish bo'yicha xizmatlarni o'z manfaatlarini ko'zlab ish yuritayotganligi bayon etilgan.

Murojaat bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-sonli buyrug'i bilan ishchi guruh tuzildi va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida qonunchilik hujjatlariga amal qilish holati, korruptsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida olib borilgan ishlar holati o'rganildi. O'rganish vaqtida Shumanoy tumani statistika bosh mutaxassisi Shamshetova Janar Yusupbaevna o'z xoxishiga ko'ra, u bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilish to'g'risida ariza taqdim etganligi, ish beruvchi va xodim o'rtasida kelishuv asosida, 2025-yil 12-may kuni mehnat shartnomasi bekor qilinganligi aniqlandi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Qoraqalpog'iston viloyati statistika boshqarmasi mas'ullari tomonidan murojaatingiz yuzasidan siz bilan muloqot o'tkazildi hamda murojaatda ko'tarilgan masalalar to'g'risida batafsil tushuntirishlar berildi. Shuningdek, murojaatchi ushbu suhbat jarayonida berilgan tushuntirishlardan qoniqish hosil qilganligini, shuningdek, hech qanday e'tirozi mavjud emasligini ma'lum qildi.

Mazkur holatlardan kelib chiqib, o'rganish yuzasidantavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imzolandi.

2) O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasiga murojaat.gov.uz orqali Jizzax viloyati, Zarbdor tumani, Tinchlik MFY, Sayxun ko'chasi, 248-uy, 1-Korpus, 3-xonadonda yashovchi fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yo'llangan 2025-yil 19-maydagi 142493-r/25-son murojaat ko'rib chiqilib, quyidagilar ma'lum aniqlandi:

Murojaatda Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida aloqador deb ma'lum qilgan, ya'ni murojaatchi tomoningizdan Zarbdor tumani veterinariya bo'limida chorvachilik sohasiga mas'ul sifatida ishlagan bo'lib, faoliyati davomida tuman statistika bo'limi bilan

chorvachilik sohasi statistik ma'lumotlarini shakllantirishda Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich hamkorlikda yordam berib kelganini ma'lum qilgan. Lekin, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining rahbariyatiga statistik ma'lumotlarni tayyorlashda hech qanday yordam bermayapti, shuning uchun statistik ma'lumotlarni yig'ib ololmayapmiz, ushbu xodimni sohani tushunmaydi, deb tushunadigan boshqa xodim tayinlash tavsiyasini beravergach murojaatchini rahbari ishdan bo'shatganligi borasida murojaat qilgan.

Shuningdek, murojaatchi Zarbdor tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi, bu esa "manfaatlar to'qnashuvi" kelishini ma'lum qilgan.

Murojaatchi bilan telefon orqali bog'lanib gaplashilganda yuqoridagi holatlarni ta'kidlab o'tganligini murojaatida aytib o'tilgan Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida bevosita aloqadorligi bo'yicha asoslar va dalillar mavjud emasligini ma'lum qildi. Murojaatni ushbu qismi o'rag'ib chiqilganda, keltirilgan vajlar asosga ega emasligi hamda bu qismi bo'yicha asoslar mavjud bo'lmasa Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tuhmat qilish sifatida baholanishi mumkinligi murojaatchiga tushuntirib o'tildi.

Murojaatingizning Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o'rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining o'dob axloq komissiyasi yig'ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralar ko'rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasi sifatida hayfsan berilganligi hamda "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olinganligi ma'lum qilindi.

3) 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli murojaat - Qashqadaryo viloyati, G'uzor tumani, Tinchlik MFY, Yangi tong ko'chasida yashovchi fuqaro Eshmurodova Shoirabonu Faxriddin qizining murojaati bo'lib, mazkur murojaatni Milliy statistika qo'mitasining 19-sentabr kuni O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 15-sentabrdagi 229-k-son buyrug'iga asosan Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasiga borib o'rganildi hamda quyidagilar aniqlandi:

Fuqaro murojaatida 2025-yil 2-sentabr kuni ishga chiqqningizni, haftaning seshanba kuni 5 narx kuzatuviga to'g'ri kelgani uchun sizni narx kuzatuviga yuborishgani, seshanba va chorshanba kunlari 2 ta bozorda narx kuzatuvini o'tkazganingiz, oldindan sizga tuman boshlig'i o'rgatgan tarzda bajarganligingizni, lekin 4-sentabrda ishxonamizga tekshiruv kelganligi, savollar berishganligi ishga chiqqanimga 3 kun bo'lganini aytganingiz. Mazkur 5 narx kuzatuvini bo'yicha so'rashganligi bozorni aylanib narxlarni bilib lokatsiya belgilangan joyga borib bir joyda turib kiritganligingizni bildirgansiz. Lekin, ular buni metodik jihatdan xatoligini aytganligini va shu sababli boshqarma boshlig'i sizni 2025-yil 5-sentabr kuni ishdan noqonuniy bo'shatganligini ma'lum qilib bunga qonuniy yechim so'rab murojaat qilgan.

Shuningdek, dastlab 2024-yilda ishga kirishida G'uzor tumani statistika bo'limi boshlig'i To'xtayev Orif ismli shaxs undan 400 Aqsh dollari talab qilganligini

shuningdek, ushbu holatni statistika bo'lim boshlig'i mazkur fuqaroning xolasiga hamda dugonasi Sevinch ismli bir qizga ham aytganligini, fuqaro bunga rozi bo'lmaganligini va o'z kuchi bilimi bilan boshqa vakansiyaga suhbatdan o'tganligini bildirgan.

Murojaatga asosan, joriy yilning 19-sentabr kuni O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 15-sentabrdagi 229-k-son buyrug'iga asosan Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasida amaldagi qonunchilik hujjatlarga amal qilish holati, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshirilgan ishlar tahlili hamda jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish yo'nalishida amalga oshirilgan ishlar va fuqaro Eshmurodova Shoirabonu faxriddin qizining 2025-yil 9-sentabrda qilgan murojaatini tegishli tartibda o'rganish maqsadida Milliy statistika qo'mitasi Yuridik bo'lim boshlig'i V. To'xtayev, Korrupsiyaga qarshi kurash ichki nazorat bo'lim boshlig'i O. Soliyev murojaatingiz o'rganildi.

Mazkur murojaatga daxldor barcha xodimlar va fuqarolar bilan suhbatlar o'tkazildi.

Murojaatchi mehnatga layoqatsizlik ta'tilidan 2025-yil 2-sentabr kuni ishga chiqqanligini, haftaning seshanba kuni 5 narx kuzatuviga to'g'ri kelganligi sababli u narx kuzatuviga jalb etilgan, seshanba va chorshanba kunlari 2 ta bozorda narx kuzatuvini o'tkazganligi narx kuzatuvlarini qo'mitaning ichki hujjatlariga muvofiq emas balki bo'lim boshlig'ining og'zaki ko'rsatmasi asosida bajarganligingizni ushbu yo'nalishni tartibga soluvchi uslubiyotlardan xabari yo'qligini, shu sababli ham kuzatuvlarni amalga oshirishda kamchilikka yo'l qo'yganligini ta'kidladi.

Shuningdek, murojaatchidan G'uzor tuman statistika bo'limi boshlig'i qancha miqdorda mablag' so'raganligi, uning xolasi bilan suhbatlashgan yoki suhbatlashmaganligi, xolasidan pul mablag'i talab qilganmi yo'qmi, talab qilgan bo'lsa qancha ekanligi surishtirilganda aniq fakt bilan aytib bera olmaganliklari sababli, shuningdek, murojaatchining dugonasi Sevinch ismli fuqarodan ham telefon aloqa vostiasida surishtirilganda bunday talab qilinmaganligi va eslay olmasligini bildirdi. Bundan tashqari 2024-yilda G'uzor tuman statistika bo'limi boshlig'i sifatida ishlagan To'xtayev Orif bilan suhbatlashilganda u tomonidan bunday talablar aytilmaganligini, unga nisbatan tuxmat bo'lishi mumkinligini aytib o'tdi. Bu esa, faktlar va isbotlar mavjud emasligini bildirdi.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda, Sh. Eshmurodovaning murojaatida nazarda tutilgan faktlarga ko'ra u bilan tuzilgan mehnat sharnomasini bekor qilish yuzasidan chiqarilgan buyruq amaldagi qonunchilik hujjatlariga muvofiq o'z arizasiga asosan taraflar kelishuvi imzolanganidan so'ng bekor qilinganligi aniqlandi. Mazkur holatlardan kelib chiqib, o'rganish yuzasidan tavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imnzolandi.

4) 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli hamda 2025-yil 8-dekabrdagi 729667/25-sonli murojaatlar mazmunan bir xil bo'lib fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yuborilgan.

Ushbu holatda, fuqaro tomonidan O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ishonch telefoni orqali kelib tushgan 2025-yil 8-dekabrda 729667/25-son murojaati ko'rib chiqilib, quyidagilar ma'lum qilindi. Fuqaro o'z murojaatida Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichning faoliyatini qonun doirasida ko'rib chiqilishini, shuningdek u bilan mutasaddilar bog'lanmayotganligini ma'lum qilgan.

Lekin, 2025-yil 3-noyabrda 711j-sonli murojaatga asosan, Jizzax viloyati statistika boshqarmasi xodimlari jumladan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich bilan suhbatlar olib borildi, shuningdek, uning faoliyati tegishli tartibda o'rganib chiqildi va fuqaroga javob xatlari taqdim etildi.

Biroq, keyingi murojaatga asosan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichning faoliyati qo'shimcha ravishda o'rganib chiqilganligi, fuqaro bilan Qo'mitaning mas'ul xodimlari bog'langanligi hamda fuqaro tomonidan keltirilgan vajlar asosga ega emasligi aniqlangan. Shu bilan birga, murojaatdagi masalalarga yanada aniqlik kiritish maqsadida fuqaroga yana bir necha bor telefon aloqa vositasi orqali bog'lanishga harakat qilinganda qo'ng'iroqlar javobsiz qolganligi ma'lum qilindi.

III. Minimallashtirish choralari

1) 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli murojaat yuzasidan ko'rilgan choralar:

O'rganish doirasida boshqarmaning barcha xodimlari bilan korrupsion holatlar bo'yicha anonim so'rovnomma o'tkazildi, umumiy yig'ilishda bunday holatlarni oldini olish borasida har bir xodim qat'iy ogohlikka chaqirildi va huquqiy tavsiyalar ko'rsatildi. Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida, Shumanoy, Qo'ng'iroq, Xo'jayli, Qanliko'l tumanlari hamda Nukus shahar statistika bo'limida xodimlar o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish, korrupsiyaga qarshi murosasiz bo'lish yuzasidan huquqiy targ'ibotlar va tushuntirish ishlari o'tkazildi.

2) fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yo'llangan 2025-yil 19-maydagi 142493-r/25-son murojaat yuzasidan ko'rilgan choralar:

Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o'rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining odob axloq komissiyasi yig'ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralar ko'rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasi sifatida hayfsan berilganligi hamda "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olinganligi ma'lum qilindi.

3) 2025-yil 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli murojaat yuzasidan ko'rilgan choralar:

O'rganish doirasida boshqarmaning barcha xodimlari bilan korrupsion holatlar bo'yicha suhbatlar o'tkazildi, umumiy yig'ilishda bunday holatlarni oldini olish borasida har bir xodim qat'iy ogohlikka chaqirildi va huquqiy tavsiyalar ko'rsatildi. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasida va tuman statistika bo'limlarida xodimlar

o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish, korrupsiyaga qarshi murosasiz bo'lish yuzasidan huquqiy targ'ibotlar va tushuntirish ishlari o'tkazildi.

4) 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli murojaatga asosan, Jizzax viloyati statistika boshqarmasi xodimlari jumladan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich bilan suhbatlar olib borildi, shunigdek, uning faoliyati tegishli tartibda o'rganib chiqildi va fuqaroga javob xatlari taqdim etildi.

Shu bilan birga, mazkur viloyat statistika boshqarmasining suhbatda ishtirok etgan ko'plab rahbariyatiga sinov muddatlari belgilandi.

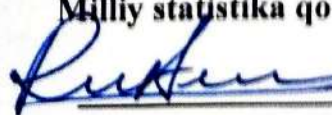
Sinov muddati davomida 2025-yil 22-dekabr kuni Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich boshqa ishga o'tishi munosabati bilan xodimning tashabbusi bilan arizasiga ko'ra, mehnat shartnomasi bekor qilindi.

**Korrupsiyaga qarshi ichki
nazorat bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

"TASDIQLAYMAN"**O'zbekiston Respublikasi****Milliy statistika qo'mitasi raisi o'rinbosari****R.D. Maxammadiyev****2025- yil 30- dekabr****O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasida 2025-yil 4-choragi davomida
ishga qabul qilingan shaxslar haqida ma'lumot**

T/r	Ishga qabul qilingan shaxsning F.I.O	Lavozimi	Ishga qabul qilingan vaqt, buyruq raqami	Ishga qabul qilishga old tanlov o'tkazilgan kun, bayonnoma raqami va sanasi
1.	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi boshlig'i	06.10.2025-yil 150-sh-son buyruq	13-bayon 30.09.2025-y.
2.	Sadullayeva Hanifaxon Baxtiyorovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Materiallar tahriri, monitoring va ma'muriy ishlar bo'yicha bosh mutaxassisi	06.10.2025-yil 151-sh-son buyruq	13-bayon 30.09.2025-y.
3.	Alijonov Shaxzod Xayrulla o'g'li	Axborot, kommunikatsiyalar va media markazi Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Axborot siyosati, matbuot va media bilan hamkorlik bo'yicha bosh mutaxassisi	13.10.2025-yil 159-sh-son buyruq	14-bayon 13.10.2025-y.
4.	Ibragimov Bekzod Ravshanovich	Milliy statistika tizimini transformatsiya qilish ofisi yetakchi mutaxassisi	21.10.2025-yil 163-sh-son buyruq	15-bayon 20.10.2025-y.
5.	Usmonov Javohir Jasur o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	23.10.2025-yil 173-sh-son buyruq	16-bayon 22.10.2025-y.
6.	Usmanov Xurshid Abdumajit o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	27.10.2025-yil 175-sh-son buyruq	17-bayon 27.10.2025-y.
7.	Mirsoatov Lazizjon To'ychiboy o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasi boshlig'i	28.10.2025-yil 176-sh-son buyruq	17-bayon 27.10.2025-y.
8.	Odiljonov Ikromjon Komiljon o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	31.10.2025-yil 180-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.

9.	Tursunov Shuxrat Erqul o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 184-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.
10.	Mashrapov Nurmuhammad Zohidjon o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Ma'lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 185-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.
11.	Amirov Bekzod To'ra o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy axborotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 186-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.
12.	Muhitdinov Fariddun Tohir o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	03.11.2025-yil 188-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.
13.	Butaxina Ruzaliya Nailevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texniki	03.11.2025-yil 190-sh-son buyruq	18-bayon 29.10.2025-y.
14.	To'raqulov Jur'atjon Shuxrat o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	04.11.2025-yil 195-sh-son buyruq	19-bayon 03.11.2025-y.
15.	Xasanxonov Saidakramxon G'ayratjon o'g'li	Narxlar statistikasi boshqarmasining Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari statistikasi bo'limi yetakchi mutaxassisi	05.11.2025-yil 196-sh-son buyruq	20-bayon 04.11.2025-y.
16.	Xoldarov Asadbek Muzaffar o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	12.11.2025-yil 201-sh-son buyruq	21-bayon 11.11.2025-y.
17.	Abdazimov Asadbek Abduxamid o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Makroiqtisodiy indikatorlarni shakllantirish va tahlil etish	17.11.2025-yil 206-sh-son buyruq	22-bayon 14.11.2025-y.

		bo'limi bosh mutaxassisi		
18.	Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Jamg'arma va yordamchi hisoblar bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 207-sh-son buyruq	22-bayon 14.11.2025-y.
19.	Abdurazzoqov Shohzod Otabek o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Yashirin iqtisodiyotni statistik baholashni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	17.11.2025-yil 208-sh-son buyruq	22-bayon 14.11.2025-y.
20.	Abdualilov Javoxir Roxatali o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi	24.11.2025-yil 215-sh-son buyruq	24-bayon 21.11.2025-y.
21.	Maraimov Sardar Avazovich	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 216-sh-son buyruq	24-bayon 21.11.2025-y.
22.	Kucharov Bahridin G'ulom o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 217-sh-son buyruq	24-bayon 21.11.2025-y.
23.	Ambarov Lazizjon Sanjar o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 218-sh-son buyruq	24-bayon 21.11.2025-y.
24.	G'ulomnazirov Muslimbek Abdumalik o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 227-sh-son buyruq	25-bayon 28.11.2025-y.
25.	Ro'zioxunov Doniyorbek Marat o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	01.12.2025-yil 228-sh-son buyruq	26-bayon 01.12.2025-y.
26.	Ashurova Manija Baxtiyor qizi	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 229-sh-son buyruq	26-bayon 01.12.2025-y.

27.	Xasanov Shohir Saydixaliyevich	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig'i	01.12.2025-yil 230-sh-son buyruq	25-bayon 28.11.2025-y.
28.	Nurilloev Arubxon Xayrullo o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.12.2025-yil 237-sh-son buyruq	27-bayon 03.12.2025-y.
29.	Karimov Shahzod Jamoliddin o'g'li	Demografiya, mehnat va gender statistikasi boshqarmasining Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 240-sh-son buyruq	28-bayon 05.12.2025-y.
30.	Kamolov Shavkat Valoh o'g'li	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 241-sh-son buyruq	28-bayon 05.12.2025-y.
31.	Sherqulov G'aniSher Shavkat o'g'li	Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasining Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	09.12.2025-yil 242-sh-son buyruq	28-bayon 05.12.2025-y.
32.	Mirmuxamedov Ulkan O'ktamovich	Xo'jalik ishlari bo'limi haydovchisi	09.12.2025-yil 246-sh-son buyruq	
33.	Erkinjonov Behruzbek To'liqjon o'g'li	Ijtimoiy soha statistikasi boshqarmasining Madaniyat, turizm, sport va huquqbuzarlik sohalarida statistik kuzatuvlar bo'limi bosh mutaxassisi	11.12.2025-yil 248-sh-son buyruq	29-bayon 10.12.2025-y.
34.	Sisoyeva Olesya Yurevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Nusxa olish va ko'paytirish operatori	15.12.2025-yil 251-sh-son buyruq	30-bayon 15.12.2025-y.
35.	Muhammadjonov Ravshanbek Murod o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 252-sh-son buyruq	30-bayon 15.12.2025-y.
36.	Sapayev Azizbek Qalandar o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 253-sh-son buyruq	30-bayon 15.12.2025-y.
37.	Boltayev Abbasbek Iloxmjonovich	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Xarajatlar va ishlab chiqarish	18.12.2025-yil 255-sh-son buyruq	31-bayon 18.12.2025-y.

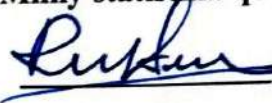
		statistikasi bo'limi bosh mutaxassisi		
38.	Mirdavidov Sardor Dilshod o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	22.12.2025-yil 262-sh-son buyruq	32-bayon 22.12.2025-y.
39.	Bektemirov Sultonmurod O'tkirbek o'g'li	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash boshqarmasining Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi yetakchi mutaxassisi	29.12.2025-yil 269-sh-son buyruq	33-bayon 29.12.2025-y.

**Inson resurslarini rivojlantirish
bo'limi boshlig'i**

Z. Talipova

“TASDIQLAYMAN”
O‘zbekiston Respublikasi
Milliy statistika qo‘mitasi raisi o‘rinbosari
 R.D. Maxammadiyev
2025- yil 30- dekabr

**O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasida 2025-yil 4-choragi davomida
ishga qabul qilingan rahbar kadrlar haqida ma’lumot**

T/r	Ishga qabul qilingan shaxsning F.I.O	Lavozimi	Ishga qabul qilingan vaqt, buyruq raqami
1.	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi boshlig‘i	06.10.2025-yil 150-sh-son buyruq
2.	Mirsoatov Lazizjon To‘ychiboy o‘g‘li	Ro‘yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o‘tkazish boshqarmasi boshlig‘i	28.10.2025-yil 176-sh-son buyruq
3.	Xasanov Sobir Saydivaliyevich	Qishloq xo‘jaligi va atrof–muhit statistikasi boshqarmasi boshlig‘i	01.12.2025-yil 230-sh-son buyruq

**Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i**

Z. Talipova

“TASDIQLAYMAN”
Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i
 Z. Talipova

**O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasida 2025-yil 4-choragi davomida
 korrupsiyaga qarshi shartlar bilan mehnat shartnomasida tanishganligini imzosi bilan
 tasdiqlagan xodimlar
 RO‘YXATI**

2025- yil 29- dekabr

T/r	Ishga qabul qilingan shaxsning F.I.O	Lavozimi	Ishga qabul qilingan vaqt, buyruq raqami
1.	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi boshlig‘i	06.10.2025-yil 150-sh-son buyruq
2.	Sadullayeva Hanifaxon Baxtiyorovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi Materiallar tahriri, monitoring va ma‘muriy ishlar bo‘yicha bosh mutaxassisi	06.10.2025-yil 151-sh-son buyruq
3	Alijonov Shaxzod Xayrulla o‘g‘li	Axborot, kommunikatsiyalar va media markazi Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi Axborot siyosati, matbuot va media bilan hamkorlik bo‘yicha bosh mutaxassisi	13.10.2025-yil 159-sh-son buyruq
4.	Ibragimov Bekzod Ravshanovich	Milliy statistika tizimini transformatsiya qilish ofisi yetakchi mutaxassisi	21.10.2025-yil 163-sh-son buyruq
5.	Usmonov Javohir Jasur o‘g‘li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi	23.10.2025-yil 173-sh-son buyruq
6.	Usmanov Xurshid Abdumajit o‘g‘li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik statistikasi bo‘yicha yig‘ma tahliliy ma‘lumotlarni shakllantirish bo‘limi bosh mutaxassisi	27.10.2025-yil 175-sh-son buyruq
7.	Mirsoatov Lazizjon To‘ychiboy o‘g‘li	Ro‘yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o‘tkazish boshqarmasi boshlig‘i	28.10.2025-yil 176-sh-son buyruq
8.	Odiljonov Ikromjon Komiljon o‘g‘li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo‘yicha yig‘ma tahliliy ma‘lumotlarni shakllantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi	31.10.2025-yil 180-sh-son buyruq
9.	Tursunov Shuxrat Erqul o‘g‘li	Raqamli texnologiyalar, sun‘iy intellekt va statistik regisrlarni yuritish boshqarmasining Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo‘limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 184-sh-son buyruq
10.	Mashrapov Nurmuhammad Zohidjon o‘g‘li	Raqamli texnologiyalar, sun‘iy intellekt va statistik regisrlarni yuritish boshqarmasining Ma‘lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo‘limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 185-sh-son buyruq
11.	Amirov Bekzod To‘ra o‘g‘li	Ro‘yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o‘tkazish boshqarmasining Ro‘yxatga olish natijalari bo‘yicha yig‘ma tahliliy axborotlarni shakllantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 186-sh-son buyruq

12.	Muhitdinov Fariddun Tohir o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	03.11.2025-yil 188-sh-son buyruq
13.	Butaxina Ruzaliya Nailevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texniki	03.11.2025-yil 190-sh-son buyruq
14.	To'raqulov Jur'atjon Shuxrat o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	04.11.2025-yil 195-sh-son buyruq
15.	Xasanxonov Saidakramxon G'ayratjon o'g'li	Narxlar statistikasi boshqarmasining Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari statistikasi bo'limi yetakchi mutaxassisi	05.11.2025-yil 196-sh-son buyruq
16.	Xoldarov Asadbek Muzaffar o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	12.11.2025-yil 201-sh-son buyruq
17.	Abdazimov Asadbek Abduxamid o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Makroiqtisodiy indikatorlarni shakllantirish va tahlil etish bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 206-sh-son buyruq
18.	Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Jamg'arma va yordamchi hisoblar bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 207-sh-son buyruq
19.	Abdurazzoqov Shohzod Otabek o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Yashirin iqtisodiyotni statistik baholashni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	17.11.2025-yil 208-sh-son buyruq
20.	Abdualilov Javoxir Roxatali o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi	24.11.2025-yil 215-sh-son buyruq
21.	Maraimov Sardar Avazovich	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 216-sh-son buyruq
22.	Kucharov Bahridin G'ulom o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 217-sh-son buyruq
23.	Ambarov Lazizjon Sanjar o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 218-sh-son buyruq
24.	G'ulomnazirov Muslimbek Abdumalik o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 227-sh-son buyruq
25.	Ro'zioxunov Doniyorbek Marat o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	01.12.2025-yil 228-sh-son buyruq
26.	Ashurova Manija	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni	01.12.2025-yil 229-sh-son buyruq

	Baxtiyor qizi	rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	
27.	Xasanov Sobir Saydivaliyevich	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig'i	01.12.2025-yil 230-sh-son buyruq
28.	Nurillayev Ayubxon Xayrullo o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.12.2025-yil 237-sh-son buyruq
29.	Karimov Shahzod Jamoliddin o'g'li	Demografiya, mehnat va gender statistikasi boshqarmasining Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 240-sh-son buyruq
30.	Kamolov Shavkat Vahob o'g'li	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 241-sh-son buyruq
31.	Sherqulov G'anisher Shavkat o'g'li	Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasining Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	09.12.2025-yil 242-sh-son buyruq
32.	Mirmuxamedov Ulkan O'ktamovich	Xo'jalik ishlari bo'limi haydovchisi	09.12.2025-yil 246-sh-son buyruq
33.	Erkinjonov Behruzбек To'liqjon o'g'li	Ijtimoiy soha statistikasi boshqarmasining Madaniyat, turizm, sport va huquqbuzarlik sohalarida statistik kuzatuvlar bo'limi bosh mutaxassisi	11.12.2025-yil 248-sh-son buyruq
34.	Sisoyeva Olesya Yurevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Nusxa olish va ko'paytirish operatori	15.12.2025-yil 251-sh-son buyruq
35.	Muhammadjonov Ravshanbek Murod o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 252-sh-son buyruq
36.	Sapayev Azizbek Qalandar o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 253-sh-son buyruq
37.	Boltayev Abbosbek Ilxomjonovich	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Xarajatlar va ishlab chiqarish statistikasi bo'limi bosh mutaxassisi	18.12.2025-yil 255-sh-son buyruq
38.	Mirdaviddov Sardor Dilshod o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	22.12.2025-yil 262-sh-son buyruq
39.	Bektemirov Sultonmurod O'tkirbek o'g'li	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash boshqarmasining Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi yetakchi mutaxassisi	29.12.2025-yil 269-sh-son buyruq

Ma'lumot uchun: Tashkilotda hisobot davrida 252 nafar xodim faoliyat yuritgan.

i) mehnat to'g'risidagi qonunchilikka, mehnat to'g'risidagi boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga va mehnat shartnomasiga muvofiq boshqa majburiyatlar:

9. Ish kuni rejimi	09-00 dan 18-00 gacha

(ish vaqtining normal davomiyligi; ish vaqtining qisqartirilgan davomiyligi; to'liqsiz ish vaqti)

10. Xodim uchun ____ kunlik ish haftasi belgilanadi. Bunda ish vaqtining davomiyligi haftasiga soatgacha etib belgilanadi.

11. Mehnat haqi to'lash.

Xodimga quyidagicha haq to'lash belgilanadi:

a) ish haqi shtatlar jadvaliga muvofiq YATS 12 razryadi miqdorida to'lanadi

(aniq summadagi yoki YaTS razryadi ko'rsatilgan holdagi yoxud tushumdan olingan foizlardagi miqdori)

b) amaldagi qonunchilikka va normativ hujjatlarga muvofiq mehnat sharoitlari bilan bogʻliq boʻlgan qoʻshimcha haq, ustama, kompensatsiyalar quyidagi miqdorlarda:

(qo'shimcha haq, ustama, kompensatsiyalar nomi)

(ularning miqdori)

v jamoa shartnomasi shartlari bilan nazarda tutilgan, shuningdek, berilgan (mavjud) huquqlar va mablag'lar doirasida ish beruvchi tomonidan belgilanadigan kompensatsiya va rag'batlantiruvchi xususiyatga ega qo'shimcha to'lovlar hamda ustamalar, mukofotlar va taqdirlovchi turdagi boshqa to'lovlar;

(qo'shimcha haq, ustama, kompensatsiyalar nomi)

(ularning miqdori)

12. Xodimga:

a) asosiy ta'til (mehnat ta'tili) _____ 27 _____ kalendar kundan;
b) qo'shimcha ta'til _____

b) qo'shimcha ta'til _____ kalendar kundan;
(nomi) _____ kalendar kundan iborat

bo'lgan haq to'lanadigan yillik ta'til belgilanadi.

13. Mehnat shartnomasining mehnat sharoitlari va unga haq to'lash xususiyatlari, ijtimoiy himoya, imtiyozlar, kafolatlar va boshqalar bilan bog'liq bo'lgan shartlari taraflar uchun qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amal qiladi.

14. Xodim o'z xizmat vazifalarini bajarayotganda korrupsiyaviy hatti-harakatlarda qatnashmaslik, shu jumladan g'ayriqonuniy imtiyozlarni olish yoki boshqacha tarzda g'ayriqonuniy maqsadlarda o'zining yoki boshqa shaxslarning harakatlari yoki qarorlariga ta'sir qilish uchun pul mablag'lari yoki boshqa qimmatliklar ko'rinishida:

pora taklif qilmaslik; va'da bermaslik; pul to'lamaslik, tovlamachilik qilmaslik; bevosita yoki bilvosita pora olishga rozilik bermaslik; pora olmaslik; biron-bir shaxs foydasiga yoki biron-bir shaxs xizmatlaridan foydalanmaslik; mol-mulk yoki mulkiy huquqlarni olmaslik; o'z vakolatlarini suiiste'mol qilmaslik majburiyatini oladi.

15. Xodim atrofda shaxslar tomonidan korrupsiyaga oid huquqbuzarlikni **sodir etish** yoki **unda qatnashishga tayyorgarlik ko'rish** sifatida baholanishi mumkin bo'lgan hulq-atvordan **o'zini tiyishi shart**.

16. Xodim O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari va Statistika qo'mitasining ichki lokal hujjatlariga muvofiq **manfaatlar to'qnashuvi** kelib chiqishini oldini olish choralarini ko'rishi va manfaatlar to'qnashuvi yoki uning kelib chiqish ehtimoli haqida o'ziga ma'lum bo'lishi bilan **darhol** ish beruvchini yoki uning o'rnini bosadigan shaxslarni **xabardor qilishi shart**.

17. Xodimlar orasida shaxsiy yoki boshqa shaxslarning manfaatlarini ko'zlab, xizmat majburiyatlaridan chetga chiqqan holda boshqa xodimlarning professional ish faoliyatiga aralashish, ma'lumot so'rash hamda qaror qabul qilishiga ta'sir ko'rsatish holatlari yuzaga kelganda Statistika qo'mitasining ichki hujjatlariga muvofiq *darhol quyidagi aloqa kanallari orqali*:

"11-51" Call markazi; +99871 203-80-81 ishonch telefoni; "Statistika qo'mitasi _Antikorrupsiya" Telegram kanali; Stat.uz rasmiy veb sayti; stat@exat.uz elektron manzilga xabar qilishi lozim.

18. Agar xodim Statistika qo'mitasining boshqa xodimlari tomonidan sodir etilgan va sodir etilishi rejalashtirilayotgan korrupsiyaga oid huquqbuzarliklar haqidagi **faktlarni aniqlasa**, u ushbu

ma'lumotni to'g'ridan-to'g'ri yuqori turuvchi rahbarga yoki aloqa kanallari orqali Statistika qo'mitasining Korrupsiyaga qarshi kurashish siyosatida ko'rsatilgan shaxsiga taqdim etishi shart.

19. Xodim O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlarida va O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo'mitasining ichki hujjatlarida nazarda tutilgan korrupsiyaga qarshi talablarni buzgan taqdirda, qonun hujjatlariga muvofiq javobgarlikka tortiladi.

20. Statistika tizimiga ishga qabul qilinayotga xotin-qizlar va erkaklar teng huquqlidir. Ishga qabul qilishda, lavozimga ko'tarilishda hamda imtiyoz va kafolatlardan foydalanishda ayollarga nisbatan kamsitishga yo'l qo'yilmaydi. Qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan imtiyozlardan xotin-qizlar belgilangan tartibda foydalanishlari kafolatlanadi.

21. Mehnat shartnomasi bir xil kuchga ega bo'lgan kamida ikki nusxada yozma shaklda tuzilib, ularning har biri taraflar tomonidan imzolanadi, mehnat shartnomasining bir nusxasi xodimga beriladi, boshqasi ish beruvchida saqlanadi.

Mehnat shartnomasining rekvizitlari:

Ish beruvchi:

Hamrayev B.S.
Manzili:
Toshkent shahar,
Mustaqillik shox ko'chasi, 63 uy.

09.12.2025 y.

(sana, imzo, muhr)

Xodim:

Kamolov SH.V.
Manzili:
Sirdaryo viloyati, Guliston shahri,
Ishonch MFY, 31- uy.

09.12.2025 y.

(sana, imzo)

“TASDIQLAYMAN”
O‘zbekiston Respublikasi
Milliy statistika qo‘mitasi raisi o‘rinbosari

 R.D. Maxammadiyev
2025- yil 30- dekabr

O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasida 2025- yil IV- choragi davomida korrupsiya holatlari aniqlanmaganligi sababli korrupsiya holatlari haqida xabar berganlik uchun xodim rag‘batlantirilmagan.

Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i

Z.Talipova

“TASDIQLAYMAN”
Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i
 Z. Talipova

**O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasida 2025-yil 4-choragida manfaatlar
to‘qnashuvi to‘g‘risidagi deklaratsiyani to‘ldirgan xodimlar to‘g‘risidagi
MA’LUMOT**

2025- yil 29- dekabr

T/r	Ishga qabul qilingan shaxsning F.I.O	Lavozimi	Ishga qabul qilingan, lavozimi o‘zgargan vaqt, buyruq raqami	Deklaratsiya to‘ldirilgan sana/manfaatla r to‘qnashuvi mavjud*/mavju d emas	Aniqlangan manfaatlar to‘qnashuvi ning qisqacha mazmuni va ko‘rilgan choralar
Yillik (ishga qabul qilishdagi) deklaratsiya					
1.	Hamrayev Behzod Saylixonovich	Milliy statistika qo‘mitasi raisi	24.02.2025 yil 28-sh-son buyruq	24.02.2025 yil	aniqlanmadi
2.	Rizayev Umid Ulmasovich	Xo‘jalik ishlari bo‘limi haydovchisi	03.03.2025 yil 30-sh-son buyruq	03.03.2025 yil	aniqlanmadi
3.	Melikmurotov Botir Nabijonovich	Tadbirkorlik statistikasi bo‘yicha yig‘ma tahliliy ma‘lumotlarni shakllantirish bo‘limi bosh mutaxassisi	26.03.2025 yil 44-sh-son buyruq	26.03.2025 yil	aniqlanmadi
4.	Normatov Farrux Farhadovich	Ro‘yxatga olishni tashkil etish va ma‘lumotlarni qayta ishlash bo‘limi boshlig‘i	18.04.2025 yil 57-sh-son buyruq	18.04.2025 yil	aniqlanmadi
5.	Daliyev Shuhrat Rustamovich	Qishloq xo‘jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig‘i	28.05.2025 yil 84-sh-son buyruq	28.05.2025 yil	aniqlanmadi
6.	Yangiyev Dilmurod Maxammadovich	Qishloq xo‘jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig‘i o‘rinbosari	03.06.2025 yil 86-sh-son buyruq	03.06.2025 yil	aniqlanmadi
7.	Qosimov Omadbek Davlatbek o‘g‘li	Elektron hisobot va tanlanma kuzatuvlarni texnik qo‘llab-quvvatlash bo‘limi yetakchi mutaxassisi	20.06.2025-yil 93-sh-son buyruq	20.06.2025-yil	aniqlanmadi
8.	Abdialimov Sohibjon Xusniddin o‘g‘li	Ma‘lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo‘limi yetakchi mutaxassisi	27.06.2025-yil 101-sh-son buyruq	27.06.2025-yil	aniqlanmadi
9.	Akbarova Xamidaxon Solijon qizi	Protokol bo‘limi boshlig‘i	13.08.2025-yil 123-sh-son buyruq	13.08.2025 yil	aniqlanmadi
10.	Abdaliyev Javohir Aslam o‘g‘li	Elektron hisobot va tanlanma kuzatuvlarni texnik qo‘llab-quvvatlash bo‘limi yetakchi mutaxassisi	15.08.2025-yil 126-sh-son buyruq	15.08.2025-yil	aniqlanmadi
11.	Maxammadiyev Rustem Dilshodovich	Rais o‘rinbosari	21.08.2025-yil 129-sh-son buyruq	21.08.2025-yil	aniqlanmadi
12.	Ikramov Agzam	Statistika ma‘lumotlarini muvofiglashtirish va tarqatish	25.08.2025-yil 132-sh-son buyruq	25.08.2025-yil	aniqlanmadi

	Anvardjonovich	boshqarmasi boshlig'i			
13.	Murotov Ma'ruf Shuxratovich	Haydovchi	28.08.2025-yil 134-sh-son buyruq	28.08.2025-yil	aniqlanmadi
14.	Boliyev Boboyorbek Navro'z o'g'li	Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	30.09.2025-yil 147-sh-son buyruq	30.09.2025-yil	aniqlanmadi
15.	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi boshlig'i	06.10.2025-yil 150-sh-son buyruq	06.10.2025-yil	aniqlanmadi
16.	Sadullayeva Hanifaxon Baxtiyorovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Materiallar tahriri, monitoring va ma'muriy ishlar bo'yicha bosh mutaxassisi	06.10.2025-yil 151-sh-son buyruq	06.10.2025-yil	aniqlanmadi
17.	Alijonov Shaxzod Xayrulla o'g'li	Axborot, kommunikatsiyalar va media markazi Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Axborot siyosati, matbuot va media bilan hamkorlik bo'yicha bosh mutaxassisi	13.10.2025-yil 159-sh-son buyruq	13.10.2025-yil	aniqlanmadi
18.	Ibragimov Bekzod Ravshanovich	Milliy statistika tizimini transformatsiya qilish ofisi yetakchi mutaxassisi	21.10.2025-yil 163-sh-son buyruq	21.10.2025-yil	aniqlanmadi
19.	Usmonov Javohir Jasur o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	23.10.2025-yil 173-sh-son buyruq	23.10.2025-yil	aniqlanmadi
20.	Usmanov Xurshid Abdumajit o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	27.10.2025-yil 175-sh-son buyruq	27.10.2025-yil	aniqlanmadi
21.	Mirsoatov Lazizjon To'ychiboy o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasi boshlig'i	28.10.2025-yil 176-sh-son buyruq	28.10.2025-yil	aniqlanmadi
22.	Odiljonov Ikromjon Komiljon o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	31.10.2025-yil 180-sh-son buyruq	31.10.2025-yil	aniqlanmadi
23.	Tursunov Shuxrat Erqul o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrnlarni yuritish boshqarmasining Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 184-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
24.	Mashrapov Nurmuhammad Zohidjon o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrnlarni yuritish boshqarmasining Ma'lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 185-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi

25.	Amirov Bekzod To'ra o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy axborotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 186-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
26.	Muhitdinov Fariddun Tohir o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	03.11.2025-yil 188-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
27.	Butaxina Ruzaliya Nailevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texniki	03.11.2025-yil 190-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
28.	To'raqulov Jur'atjon Shuxrat o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	04.11.2025-yil 195-sh-son buyruq	04.11.2025-yil	aniqlanmadi
29.	Xasanxonov Saidakramxon G'ayratjon o'g'li	Narxlar statistikasi boshqarmasining Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari statistikasi bo'limi yetakchi mutaxassisi	05.11.2025-yil 196-sh-son buyruq	05.11.2025-yil	aniqlanmadi
30.	Xoldarov Asadbek Muzaffar o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	12.11.2025-yil 201-sh-son buyruq	12.11.2025-yil	aniqlanmadi
31.	Abdazimov Asadbek Abduxamid o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Makroiqtisodiy indikatorlarni shakllantirish va tahlil etish bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 206-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
32.	Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Jamg'arma va yordamchi hisoblar bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 207-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
33.	Abdurazzoqov Shohzod Otabek o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Yashirin iqtisodiyotni statistik baholashni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	17.11.2025-yil 208-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
34.	Abdujalilov Javoxir Roxatali o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi	24.11.2025-yil 215-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
35.	Maraimov Sardar Avazovich	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi	24.11.2025-yil 216-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi

		texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi			
36.	Kucharov Bahridin G'ulom o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 217-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
37.	Ambarov Lazizjon Sanjar o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 218-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
38.	G'ulomnazirov Muslimbek Abdumalik o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 227-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
39.	Ro'ziyoxunov Doniyorbek Marat o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	01.12.2025-yil 228-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
40.	Ashurova Manija Baxtiyor qizi	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 229-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
41.	Xasanov Sobir Saydivaliyevich	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig'i	01.12.2025-yil 230-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
42.	Nurillayev Ayubxon Xayrullo o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.12.2025-yil 237-sh-son buyruq	03.12.2025-yil	aniqlanmadi
43.	Karimov Shahzod Jamoliddin o'g'li	Demografiya, mehnat va gender statistikasi boshqarmasining Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 240-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
44.	Kamolov Shavkat Vahob o'g'li	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 241-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
45.	Sherqulov G'anisher Shavkat o'g'li	Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasining Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	09.12.2025-yil 242-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
46.	Mirmuxamedov Ulkan O'ktamovich	Xo'jalik ishlari bo'limi haydovchisi	09.12.2025-yil 246-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
47.	Erkinjonov Behruzbek	Ijtimoiy soha statistikasi boshqarmasining Madaniyat, turizm,	11.12.2025-yil 248-sh-son buyruq	11.12.2025-yil	aniqlanmadi

	To'liqinjon o'g'li	sport va huquqbuzarlik sohalarida statistik kuzatuvlar bo'limi bosh mutaxassisi			
48.	Sisoyeva Olesya Yurevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistika materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Nuxsa olish va ko'paytirish operatori	15.12.2025-yil 251-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
49.	Muhammadjonov Ravshanbek Murod o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 252-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
50.	Sapayev Azizbek Qalandar o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 253-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
51.	Boltayev Abbasbek Ilxomjonovich	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Xarajatlar va ishlab chiqarish statistikasi bo'limi bosh mutaxassisi	18.12.2025-yil 255-sh-son buyruq	18.12.2025-yil	aniqlanmadi
52.	Mirdavidov Sardor Dilshod o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	22.12.2025-yil 262-sh-son buyruq	22.12.2025-yil	aniqlanmadi
53.	Bektemirov Sultonmurod O'tkirbek o'g'li	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash boshqarmasining Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi yetakchi mutaxassisi	29.12.2025-yil 269-sh-son buyruq	29.12.2025-yil	aniqlanmadi
4-chorakda ishga qabul qilishdagi deklaratsiya					
1.	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi boshlig'i	06.10.2025-yil 150-sh-son buyruq	06.10.2025-yil	aniqlanmadi
2.	Sadullayeva Hanifaxon Baxtiyorovna	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Materiallar tahriri, monitoring va ma'muriy ishlar bo'yicha bosh mutaxassisi	06.10.2025-yil 151-sh-son buyruq	06.10.2025-yil	aniqlanmadi
3	Alijonov Shaxzod Xayrulla o'g'li	Axborot, kommunikatsiyalar va media markazi Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo'limi Axborot siyosati, matbuot va media bilan hamkorlik bo'yicha bosh mutaxassisi	13.10.2025-yil 159-sh-son buyruq	13.10.2025-yil	aniqlanmadi
4.	Ibragimov Bekzod Ravshanovich	Milliy statistika tizimini transformatsiya qilish ofisi yetakchi mutaxassisi	21.10.2025-yil 163-sh-son buyruq	21.10.2025-yil	aniqlanmadi

5.	Usmonov Javohir Jasur o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	23.10.2025-yil 173-sh-son buyruq	23.10.2025-yil	aniqlanmadi
6.	Usmanov Xurshid Abdumajit o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	27.10.2025-yil 175-sh-son buyruq	27.10.2025-yil	aniqlanmadi
7.	Mirsoatov Lazizjon To'ychiboy o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasi boshlig'i	28.10.2025-yil 176-sh-son buyruq	28.10.2025-yil	aniqlanmadi
8.	Odiljonov Ikromjon Komiljon o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	31.10.2025-yil 180-sh-son buyruq	31.10.2025-yil	aniqlanmadi
9.	Tursunov Shuxrat Erqul o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 184-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
10.	Mashrapov Nurmuhammad Zohidjon o'g'li	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Ma'lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 185-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
11.	Amirov Bekzod To'ra o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy axborotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.11.2025-yil 186-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
12.	Muhitdinov Fariddun Tohir o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	03.11.2025-yil 188-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
13.	Butaxina Ruzaliya Nailevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texniki	03.11.2025-yil 190-sh-son buyruq	03.11.2025-yil	aniqlanmadi
14.	To'raqulov Jur'atjon Shuxrat o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	04.11.2025-yil 195-sh-son buyruq	04.11.2025-yil	aniqlanmadi
15.	Xasanxonov Saidakramxon	Narxlar statistikasi boshqarmasining Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari	05.11.2025-yil 196-sh-son buyruq	05.11.2025-yil	aniqlanmadi

	G'ayratjon o'g'li	statistikasi bo'limi yetakchi mutaxassisi			
16.	Xoldarov Asadbek Muzaffar o'g'li	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	12.11.2025-yil 201-sh-son buyruq	12.11.2025-yil	aniqlanmadi
17.	Abdazimov Asadbek Abduxamid o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Makroiqtisodiy indikatorlarni shakllantirish va tahlil etish bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 206-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
18.	Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Jamg'arma va yordamchi hisoblar bo'limi bosh mutaxassisi	17.11.2025-yil 207-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
19.	Abdurazzoqov Shohzod Otabek o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Yashirin iqtisodiyotni statistik baholashni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	17.11.2025-yil 208-sh-son buyruq	17.11.2025-yil	aniqlanmadi
20.	Abdualilov Javoxir Roxatali o'g'li	Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi	24.11.2025-yil 215-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
21.	Maraimov Sardar Avazovich	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 216-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
22.	Kucharov Bahridin G'ulom o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 217-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
23.	Ambarov Lazizjon Sanjar o'g'li	Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	24.11.2025-yil 218-sh-son buyruq	24.11.2025-yil	aniqlanmadi
24.	G'ulomnazirov Muslimbek Abdumalik o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 227-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
25.	Ro'zioxunov Doniyorbek Marat o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali	01.12.2025-yil 228-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi

		mutaxassisi			
26.	Ashurova Manija Baxtiyor qizi	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	01.12.2025-yil 229-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
27.	Xasanov Sobir Saydivaliyevich	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig'i	01.12.2025-yil 230-sh-son buyruq	01.12.2025-yil	aniqlanmadi
28.	Nurillayev Ayubxon Xayrullo o'g'li	Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	03.12.2025-yil 237-sh-son buyruq	03.12.2025-yil	aniqlanmadi
29.	Karimov Shahzod Jamoliddin o'g'li	Demografiya, mehnat va gender statistikasi boshqarmasining Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 240-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
30.	Kamolov Shavkat Vahob o'g'li	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi yetakchi mutaxassisi	09.12.2025-yil 241-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
31.	Sherqulov G'anisher Shavkat o'g'li	Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasining Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	09.12.2025-yil 242-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
32.	Mirmuxamedov Ulkan O'ktamovich	Xo'jalik ishlari bo'limi haydovchisi	09.12.2025-yil 246-sh-son buyruq	09.12.2025-yil	aniqlanmadi
33.	Erkinjonov Behruzbek To'lqinjon o'g'li	Ijtimoiy soha statistikasi boshqarmasining Madaniyat, turizm, sport va huquqbuzarlik sohalarida statistik kuzatuvlar bo'limi bosh mutaxassisi	11.12.2025-yil 248-sh-son buyruq	11.12.2025-yil	aniqlanmadi
34.	Sisoyeva Olesya Yurevna	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Nusxa olish va ko'paytirish operatori	15.12.2025-yil 251-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
35.	Muhammadjonov Ravshanbek Murod o'g'li	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 252-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
36.	Sapayev Azizbek Qalandar o'g'li	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	15.12.2025-yil 253-sh-son buyruq	15.12.2025-yil	aniqlanmadi
37.	Boltayev Abbosbek Ilxomjonovich	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Xarajatlar va ishlab chiqarish statistikasi bo'limi bosh mutaxassisi	18.12.2025-yil 255-sh-son buyruq	18.12.2025-yil	aniqlanmadi

38.	Mirdavidov Sardor Dilshod o'g'li	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	22.12.2025-yil 262-sh-son buyruq	22.12.2025-yil	aniqlanmadi
39.	Bektemirov Sultonmurod O'tkirbek o'g'li	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash boshqarmasining Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi yetakchi mutaxassisi	29.12.2025-yil 269-sh-son buyruq	29.12.2025-yil	aniqlanmadi

“TASDIQLAYMAN”
Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i
 Z. Talipova

**Milliy statistika qo‘mitasiga 2025- yil 4- chorakda ishga qabul qilish uchun
hujjat topshirgan nomzodlar haqidagi
MA'LUMOT**

2025- yil 29- dekabr

T/r	Hisobot davrida o‘tkazilgan umumiy tanlovlar soni	Lavozim nomi	Lavozimga hujjat topshirgan nomzodlar soni	Tanlovdan o‘tgan (tanlovning oxirgi bosqichiga kelgan) nomzodning F.I.O	Tekshirish natijasi
1.	38 ta	Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi boshlig‘i	1	Ismoilova Kamola Umarkulovna	Ijobiy xulosa berildi
2.		Axborot va media markazining Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi Materiallar tahriri, monitoring va ma‘muriy ishlar bo‘yicha bosh mutaxassisi	1	Sadullayeva Hanifaxon Baxtiyorovna	Ijobiy xulosa berildi
3.		Axborot, kommunikatsiyalar va media markazi Matbuot va jamoatchilik bilan aloqalar bo‘limi Axborot siyosati, matbuot va media bilan hamkorlik bo‘yicha bosh mutaxassisi	1	Alijonov Shaxzod Xayrulla o‘g‘li	Ijobiy xulosa berildi
4.		Milliy statistika tizimini transformatsiya qilish ofisi yetakchi mutaxassisi	1	Ibragimov Bekzod Ravshanovich	Ijobiy xulosa berildi
5.		Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi	1	Usmonov Javohir Jasur o‘g‘li	Ijobiy xulosa berildi
6.		Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik statistikasi bo‘yicha yig‘ma tahliliy ma‘lumotlarni shakllantirish bo‘limi bosh mutaxassisi	1	Usmanov Xurshid Abdumajit o‘g‘li	Ijobiy xulosa berildi
7.		Ro‘yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o‘tkazish boshqarmasi boshlig‘i	1	Mirsoatov Lazizjon To‘ychiboy o‘g‘li	Ijobiy xulosa berildi
8.		Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo‘yicha yig‘ma tahliliy ma‘lumotlarni shakllantirish bo‘limi yetakchi mutaxassisi	1	Odiljonov Ikromjon Komiljon o‘g‘li	Ijobiy xulosa berildi

9.	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Tursunov Shuxrat Erqul o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
10.	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasining Ma'lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Mashrapov Nurmuhammad Zohidjon o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
11.	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy axborotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Amirov Bekzod To'ra o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
12.	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	1	Muhitdinov Fariddun Tohir o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
13.	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texniki	1	Butaxina Ruzaliya Nailevna	Ijobiy xulosa berildi
14.	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	1	To'raqulov Jur'atjon Shuxrat o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
15.	Narxlar statistikasi boshqarmasining Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari statistikasi bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Xasanxonov Saidakramxon G'ayratjon o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
16.	Ro'yxatga olish jarayonlarini tashkil etish va o'tkazish boshqarmasining Hududiy shtablar ishini muvofiqlashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	1	Xoldarov Asadbek Muzaffar o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
17.	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Makroiqtisodiy indikatorlarni shakllantirish va tahlil etish bo'limi bosh mutaxassisi	1	Abdazimov Asadbek Abduxamid o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
18.	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Jamg'arma va yordamchi hisoblar bo'limi bosh mutaxassisi	1	Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
19.	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Yashirin	1	Abdurazzoqov Shohzod Otabek	Ijobiy xulosa

		iqtisodiyotni statistik baholashni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi		o'g'li	berildi
20.		Tadbirkorlik subyektlarini kuzatuv boshqarmasining Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi	1	Abdujalilov Javoxir Roxatali o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
21.		Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	1	Maraimov Sardar Avazovich	Ijobiy xulosa berildi
22.		Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	1	Kucharov Bahriddin G'ulom o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
23.		Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasining Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi Kompyuter texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish texnigi	1	Ambarov Lazizjon Sanjar o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
24.		Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	G'ulomnazirov Muslimbek Abdumalik o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
25.		Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	1	Ro'zioxunov Doniyorbek Marat o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
26.		Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Ashurova Manija Baxtiyor qizi	Ijobiy xulosa berildi
27.		Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi boshlig'i	1	Xasanov Sobir Saydivaliyevich	Ijobiy xulosa berildi
28.		Xalqaro hamkorlik boshqarmasining Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Nurillayev Ayubxon Xayrullo o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
29.		Demografiya, mehnat va gender statistikasi boshqarmasining Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Karimov Shahzod Jamoliddin o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
30.		Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi	1	Kamolov Shavkat	Ijobiy xulosa

	yetakchi mutaxassisi		Vahob o'g'li	berildi
31.	Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasining Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi bosh mutaxassisi	1	Sherqulov G'anisher Shavkat o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
32.	Ijtimoiy soha statistikasi boshqarmasining Madaniyat, turizm, sport va huquqbuzarlik sohalarida statistik kuzatuvlar bo'limi bosh mutaxassisi	1	Erkinjonov Behruzbek To'liqinjon o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
33.	Statistika ma'lumotlarini muvofiqlashtirish va tarqatish boshqarmasining Statistik materiallar tarqatishni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi Nusxa olish va ko'paytirish operatori	1	Sisoyeva Olesya Yurevna	Ijobiy xulosa berildi
34.	Investitsiyalar va qurilish statistikasi boshqarmasining Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Muhammadjonov Ravshanbek Murod o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
35.	Sanoat va energetika statistikasi boshqarmasining Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Sapayev Azizbek Qalandar o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
36.	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasining Xarajatlar va ishlab chiqarish statistikasi bo'limi bosh mutaxassisi	1	Boltayev Abbosbek Ilxomjonovich	Ijobiy xulosa berildi
37.	Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasining Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi 1- toifali mutaxassisi	1	Mirdavidov Sardor Dilshod o'g'li	Ijobiy xulosa berildi
38.	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash boshqarmasining Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi yetakchi mutaxassisi	1	Bektemirov Sultonmurod O'tkirbek o'g'li	Ijobiy xulosa berildi

**O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimida
manfaatlar to'qnashuvi holatlarining hisobga olish
REYESTRI**

2025-yil 29-dekabr holatiga (yillik reyestr)

T/r	Ma'lumot olingan sana	Manfaatlar to'qnashuvi mavjud bo'lgan xodimning F.I.Sh	Tashkilot tarkibiy tuzilmasi va xodimining lavozimi	Manfaatlar to'qnashuvining predmeti	Manfaatlar to'qnashuvining turi (haqiqiy yoki potentsial)	Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish bo'yicha choralar	Odob-ahloq komissiya yig'ilish bayonnomasi raqami va sanasi, Kadrlar bo'limi tomonidan qabul kilingan qaror rekvizitlari	Belgilangan choralarning amalga oshirilishi ustidan nazorat qilish bo'yicha mas'ul shaxs
1	2	3	4	5	6	7	8	9
O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati								
1.	11.03.2025	Odilov Shohruh G'ayratjonovich	Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasi boshlig'i	Tadbirkorlik subyektida ta'sischi	Ehtimoliy	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati tomonidan belgilangan tartibda bildirishnoma taqdim etilgan av tushutirish ishlari olib borilgan. Ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi xodim tarafidan bartaraf etilgan.	Milliy statsitika qo'mitasi Odob-axloq komissiyasining 2025-yil 1-apreldagi 1-son bayoni	B. Melikmurotov

2.	14.10.2025	Orifov Baxromjon Olimjon o'g'li	Makroiqtisodiy indikatorlar va milliy hisoblar boshqarmasi yetakchi mutaxassisi	Tadbirkorlik subyektida ta'sischi	Ehtimoliy	Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi tomonidan bayonnoma rasmiylashtirilgan. Xodimning o'z xoxishiga ko'ra mehnat sharnomasi bekor qilindi (17.11.2025)	Tegishli tushuntirishlar berildi, xodim bilan tegishli suhbatlar o'tkazildi.	O. Soliyev
Hududiy statistika organlari								
1.	11.02.2025 (dastlabki) 23.05.2025 (qayta)	Turdiboyev G'ayrat Jabbarovich	Bo'lim boshlig'i	Tijorat tashkilotida rahbar	Ehtimoliy	Tugatish bo'yicha ariza bergan 2025-yil mayda. 2025-yil avgust oyida Ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi xodim tarafidan barataraf etilgan.	Jizzax viloyat statistika boshqarmasining odob-axloq komissiyasi yig'ilishining 2- son bayonnomasi 2025-yil 23-may, 2025-yil 23-may 37-k-son buyruq	G'. Qo'shoqov
2.	11.02.2025 (dastlabki), 01.04.2025 (qayta)	Eshonqulov Azamat Abduazim o'g'li	Bosh mutaxassis	Tijorat tashkilotida rahbar	Ehtimoliy	Tugatish bo'yicha ariza bergan 2025-yil mayda 2025-yil avgust oyida Ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi xodim tarafidan barataraf etilgan.	Jizzax viloyat statistika boshqarmasining odob-axloq komissiyasi yig'ilishining 1- son bayonnomasi 2025-yil 1-aprel, 2025-yil 10-iyun 48-sh-son buyruq	G'. Qo'shoqov
3.	11.02.2025 (dastlabki), 23.06.2025	Saparbayev Omirbay Kengesbayev	Bosh mutaxassis	Tijorat tashkilotida ta'sischi va	Ehtimoliy	2025-yil mayda	Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika	A. Abdiganiyev

	(qayta)			direktor			boshqarmasida o'tkazilgan manfaatlar to'qnashuvi bo'yicha o'tkazilgan yig'ilish 2025-yil 29- yanvardagi hamda 2025-yil 23-iyundagi bayoni, 2025-yil 26- iyundgi 47-O'- son buyruq	

Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i

O. Soliyev

**2025-yil davomida uchun korrupsiyaga qarshi kurashish
tizimining amal qilishi haqida yillik
UMUMIY HISOBOT ***

**I. Tashkilotning Korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlar dasturi bajarilgani
to'g'risida umumiy axborot¹**

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasida 2025-yil davomida qonunchilik hujjatlarida belgilangan topshiriqlar yuzasidan chora-tadbirlar hamda nazorat rejalari qabul qilingan bo'lib quyidagi ishlar amalga oshirilmoqda:

Dastlab 2025-yil uchun tasdiqlangan ish reja bo'yicha tegishli monitoring hamda nazorat ishlari olib borildi. Jumladan, dastlab tasdiqlangan reja-grafikka asosan, 2025-yilning 3 oyi davomida Toshkent viloyati va Toshkent shahri statistika boshqarmalariga o'rganishlar o'tkazilib, konsalting shartnomalari yuzasidan tushgan mablag'larni sarflanishi nazoratga olindi.

Hududiy statistika organlari xodimlarining korrupsiyaga doir bilim va ko'nikmalarini oshirish yuzasidan Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmatiga birlashtirilgan xodimi Melikmurotov Botir Nabijonovich tomonidan 6 marotaba davra suhbatlari va seminarlar o'tkazilib, korrupsiyaviy omillarga duch kelgan taqdirda xodimlarga aynan qanday xatti-harakatlarni amalga oshirishlari lozimligi to'g'risida tushuntirildi.

2025-yilning 2-choragi davomida Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Milliy kengashning 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlar ijrosining chora-tadbirlari bo'yicha 2025-yil 15-aprelda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 24-sonli nazorat rejasi shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 21-apreldagi "Davlat organlari va tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalari mustaqilligini ta'minlash hamda faoliyati samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-147-son qarori ijrosini samarali tashkil etish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-apreldagi 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi tasdiqlandi.

Makur, 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 22-bandidan kelib chiqib, nazorat rejasining 1.1-bandi hamda PQ-147-son

¹Ушбу бўлимда ва кейинги ўринларда ҳисоботнинг ҳар бир бўлими бўйича қуйидагиларни кўрсатиш керак:

- Бирлашган кўринишда марказий аппарат, ҳудудий ва таркибий бўлинмалар кесимида ҳисобот даври учун маълумотлар. Агар зарурият бўлса, алоҳида бўлинмалар ва улар бўйича маълумотларни кўрсатиш;
- Зарурият туғилганда аввалги даврлар кўрсаткичлари билан солиштирма таҳлил ўтказиш, қоникарли натижаларга эришганлик/эришмаганлик сабабларини кўрсатиш лозим.

qarori ijrosini samarali tashkil etish bo'yicha 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi 1.1-bandi yuzasidan Milliy statistika qo'mitasi markaziy aparati va quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyani oldini olishga qaratilgan tushuntirish va targ'ibot ishlarini olib borish bo'yicha 2025-yil 2-choragida oyida quyidagi ishlar amalga oshirilmoqda:

Joriy yilning 13 – 16-may kunlari Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasining Shumanoy, Qo'ng'iro't, Qanliko'l, Xo'jayli tuman statistika xodimlari Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, korrupsiyaga qarshi kurashishda ustuvor vazifalarni belgilash, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish bo'yicha huquqiy targ'ibot tadbirlari o'tkazildi. Sayyor tadbirlar davomida xodimlarning muammolari va takliflari o'rganildi.

Shuningdek, joriy yilning 16 – may kuni Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, korrupsiyaga qarshi kurashishda ustuvor vazifalarni belgilash, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish bo'yicha huquqiy targ'ibot tadbiri o'tkazildi.

23 – may kuni Milliy statistika qo'mitasida Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, manfaatlar to'qnashuvini bartaraf etish, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish hamda odob axloq-qoidalarini bo'yicha huquqiy targ'ibot tadbiri o'tkazildi.

Shuningdek, 2025-yil 4-iyun kuni Milliy statistika qo'mitasining hududiy boshqarmalarining yuriskonsultlari, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha mas'ul xodimlari, inson resurslari bo'limlari xodimlari hamda moliya va buxgalteriya ishlari bo'limlari xodimlariga videokonferensiya aloqa shaklida korrupsiyaga qarshi kurashish va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish yuzasidan huquqiy targ'ibot tashkil etildi.

2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnika ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20% dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga 1-ilovaning 35-bandiga kiritildi.

2025-yil 1-chorakda xavf-xatar yuqori bo'lgan lavozimlar bilan targ'ibot tadbirlari o'tkazildi.

Markaziy apparatda joriy yilning 23-may hamda 25-iyun kuni xavf-xatar yuqori bo'lgan lavozimlar bilan targ'ibot tadbiri o'tkazildi.

Davlat xairdrlarida xavf-xatarlarni minimallashtirishda yuqorida aytib o'tilganidek, Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga 1-

ilovaning 35-bandiga Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20%dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish bo'yicha qoidalar kiritildi.

2025-yil 3-chorakda qabul qilingan hududiy statistika organlarini monitoring va nazorat qilish va korrupsiyaga qarshi madaniyatni oshirish bo'yicha tadbirlar rejasi qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 190-K-son buyrug'iga asosan hududiy statsitika organlari – Sirdaryo, Jizzax viloyati, Toshkent shahar, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmalari, shuningdek, Farg'ona, Andijon, Namangan viloyati statistika boshqarmasining moliyaviy-xo'jalik faoliyati, buxgalteriya hisobini yuritish holatlari, mehnat ta'tillaridan foydalanish, shartnomaviy munosabatlarda korrupsiyaga qarshi shartlarga amal qilish, korrupsiyaga qarshi xodimlarning murosasizligi hamda mazkur yo'nalishda tashkil etilgan ishlar o'rganildi.

II. Siyosat va tartib-taomillar

2025-yilning daslabki choragida korrupsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida tegishli nazorat rejalari tasdiqlandi. Jumladan, 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlar ijrosining chora-tadbirlari bo'yicha 2025-yil 15-aprelda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 24-sonli nazorat rejasi shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 21-apreldagi "Davlat organlari va tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalari mustaqilligini ta'minlash hamda faoliyati samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-147-son qarori ijrosini samarali tashkil etish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-apreldagi 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi tasdiqlandi.

Ushbu dasturiy nazorat rejalari asosida, tashkilotdagi korrupsiyaga qarshi kurashishga doir ichki idoraviy hujjatlar ishlab chiqildi.

Mazkur hisobot davrida Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga asosan 12 ta turli xil siyosat, reglament, nizom, uslubiyot va yo'riqnomalar yangilanib tasdiqlandi, bular:

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Siyosati 1-ilovaga muvofiq;
- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash Uslubiyoti 2-ilovaga muvofiq;
- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarish bo'yicha Nizom 3-ilovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga aloqa kanallari orqali korrupsiyaviy hatti-harakatlar to'g'risida kelib tushgan xabarlarni qabul qilish va ko'rib chiqish Reglamenti 4-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlari xodimlarining etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitilishini tashkil etish bo'yicha Yo'riqnoma 5-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida kontragentlarni tekshirishga oid Yo'riqnoma 6-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga ishga qabul qilinayotgan nomzodlarni tekshirish bo'yicha Yo'riqnoma 7-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga Korrupsiyaga qarshi tartib-taomillarning samaradorligini monitoring va nazorat qilish Uslubiyoti 8-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyaga qarshi kurash tizimining holati to'g'risidagi hisobotni shakllantirish va taqdim etish bo'yicha Nizom 9-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlari xodimlarining korrupsiyaviy hatti-harakatlari va odob-axloq qoidalarini buzish holatlari ustidan xizmat tekshiruvlari o'tkazish bo'yicha Reglamenti 10-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimida korrupsiya holatlari haqida xabar berish mexanizmi, xabar bergan xodimlarni rag'batlantirish, ularning ta'qibga olinmasligini kafolatlash to'g'risidagi Yo'riqnoma 11-ildovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimi davlat fuqarolik xizmatchilarining odob-axloq Qoidalari 12-ildovaga muvofiq tasdiqlandi.

2025-yilning 4-choragi davomida quyidagi hujjatlar yangilanib, tasdiqlandi:

2025-yil 31-oktabrda 99-son buyruq bilan davlat xaridlari bo'yicha buyruq va ilovalarining yangilangan shakli tasdiqlandi.

Shu bilan birga, 2025-yil 12-noyabrda Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limining yangilangan nizomi tasdiqlandi.

III. Xavf-xatarlarni baholash²

Markaziy apparat va hududiy statistika boshqarmalarida 2025-yilda xavf-xatarlarni baholashga oid "O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash USLUBIYOTI" Statistika agentligi Milliy statistika qo'mitasi sifata qayta tashkil etilshi munosabati bilan yangilandi hamda uslubiyotga 1-ilova bilan "O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash yuzasidan tuzulgan

² Бўлим факат ҳар йиллик ҳисобот даврида тўлдирилади. Мазкур бўлимда Ташкилот тизимида коррупциявий хавф-хатарни баҳолашни ўтказиш услубиётига мувофиқ амалга оширилган хавф-хатарларни баҳолаш натижалари бўйича таҳлилий ахборот акс эттирилади.

ishchi guruh” ro'yxati hamda 2-ilovasi bilan “Milliy statistika qo'mitasining korrupsiyaviy xavf-xatarlar xaritasi”, 3-ilovasi bilan **“Korrupsiya xavf-xatariga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxati”**, 4-ilovasi bilan **“Milliy statistika qo'mitasi va uning hududiy statistika organlari korrupsiyaga qarshi kurashish dasturi”**, 5-ilovasi bilan **“Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni keyingi bosqichda baholash uchun Milliy statistika qo'mitasi va hududiy statistika organlarini tasniflash bo'yicha so'rovnomas shakli”**, 6-ilovasi bilan **“Korrupsiyaviy xavf-xatar ehtimoli darajasini aniqlash mezonlari”** kabi ilovalar markaziy apparat va hududiy statistika organlar tomonidan baholab to'ldirilgan hamda chora-tadbirlar ishlab chiqilgan. Joriy yil davomida ushbu yo'nalishda amalga oshirilgan ishlarning natijalari O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligining **“E-anticor.uz”** platformasiga joylashtirildi. Shunga ko'ra, tizimdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar 1 ta yuqori, 5 ta o'rta va 64 ta past korrupsiyaviy xavf-xatarlar sifatida baholandi.

IV. Amalga oshiriladigan korrupsiyaga qarshi kurashish tartib-taomillar, Manfaatlarga to'qnashuvini tartibga solish

O'zbekiston Respublikasining “Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida”gi Qonuni ijrosini tashkil etish ishlarini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika idoralararo komissiya yig'ilishining 94-I-son bayoni 7-bandiga ko'ra, ro'yxatda keltirilgan davlat organlari va tashkilotlari o'z ishini “Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni talablari asosida amalga oshirishi lozimligi ko'rsatib o'tilgan.

Shunga ko'ra, joriy yilda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining boshqaruv xodimlaridan olingan ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi to'g'risidagi deklaratsiyalarning natijalari quyidagicha:

joriy yilning yanvar oyida Statistika organlarida faoliyat yuritayotgan 1722 nafar boshqaruv xodimlaridan ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi to'g'risidagi deklaratsiyalar olingan, idora faoliyati qayta tashkil etilishi munonasabti bilan maqbullashtirish natijasida hozirda 1392 nafar xodim faoliyat yuritmoqda hamda 1-chorakda markaziy apparatdan 1 nafar xodimda ehtimoliy nafaatlarga to'qnashuvi aniqlangan va bartaraf etilgan, 2 chorakda ishga qabul qilingan xodimlardan belgilangan tartibda ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi to'g'risidagi deklaratsiyalar olinib (2025-yilning 1-yarmida markaziy apparatga 8 nafar xodim (4 nafar rahbar kadr) ishga qabul qilindi va barchasidan deklaratsiya olindi, ularning 5 nafari 2-chorakda ishga olingan), 2025-yilning 2 choragi yakunida Ishchi guruh tomonidan tahlil qilingan va Milliy statistika qo'mitasining markaziy apparatida manfaatlar to'qnashuvi aniqlanmaganligi, quyi tizim tashkilotlaridan esa 3 nafar boshqaruv xodimida manfaatlar to'qnashuvi holatlari aniqlanganligi sababli tegishli bildirishnomalar asosida hujjatlar Odob-axloq komissiyalariga taqdim etilgan hamda ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi bartaraf etilgan. 2025-yilning 3-choragi yakunida manfaatlar to'qnashuvi aniqlanmadi. 2025-yilning 4-choragida markaziy apparat 1 nafar boshqaruvi xodimida yillik ehtimoliy deklaratsiyada ko'rsatib o'tmaganligi sababli, Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi tomonidan

mafaatlari to'qnashuvi bartaraf etildi. Shuningdek, ushbu manfaatlar to'qnashuvi mavjudligi bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining tegishli Reestriga ma'lumotlar kiritilgan.

Hozirgi kunda aniqlangan mazkur barcha ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi xodimlar tomonidan bartaraf etilgan.

Korrupsiyaga qarshi qoidalarini Tashkilot sharnomalariga kiritish va Kontragentlarni tekshirish

Markaziy apparat tomonidan 2025-yil davomida tuzilgan 123 ta shartnoma bo'yicha ularga korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha shartlar kiritildi. Bundan tashqari, Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida 127 ta, Toshkent shahar statistika boshqarmasida 132 ta shartnoma, Toshkent viloyati statistika boshqarmasida 67 ta shartnoma, Andijon viloyati statistika boshqarmasida 50 ta shartnoma, Jizzax viloyati statistika boshqarmasida 53 ta shartnoma, Sirdaryo viloyati statistika boshqarmasida 59 ta shartnoma, Farg'ona viloyati statistika boshqarmasida 29 ta shartnoma, Namangan viloyati statistika boshqarmasida 37 ta shartnoma, Navoiy viloyati statistika boshqarmasida 22 ta shartnoma, Buxoro viloyati statistika boshqarmasida 71 ta shartnoma, Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasida 22 ta shartnoma, Xorazm viloyati statistika boshqarmasida 55 ta shartnoma, Samarqand viloyati statistika boshqarmasida 79 ta shartnoma, Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasida 1 ta shartnoma, tuzilgan hamda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha shartlar kiritilgan, kontragentlar o'ganilgan.

Shuningdek, 2025-yilda tuzilgan barcha mehnat shartnomalariga korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha shartlar kiritilgan va mehnat shartnomalarida mazkur shartlar mavjud.

Ishga nomzodlarni tekshirish

Milliy statistika qo'mitasi tizimiga ishga kirish uchun nomzodlar: markaziy apparat va hududiy statistika tizimiga ishga kirish uchun (<https://vacancy.argos.uz/>) orqali ochiq tanlov asosida qabul qilinib kelinmoqda hamda nomzodlar ustidan o'tkazilgan tekshiruvlar bo'yicha barcha ishga qabul qilingan xodimlar nazoratdan o'tkazildi. Markaziy apparat tomonidan 2025-yil 1-chorakda 7 nafar, 2-chorakda 15 nafar, 3-chorakda 4 nafar, 4-chorakda 39 nafar nomzod ishga hujjat topshirgan va barchasi tekshirilgan. Hududiy statistika organlarida mazkur davr mobaynida vakant lavozimlarga hujjat topshirgan 900 dan ortiq nomzod tekshirilgan.

V. Ta'lim va kommunikatsiya

Tashkilotda korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha o'qitishning Markaziy apparatda 2-chorak davomida mobaynida 40 dan, 3-chorakda 60 dan ortiq, 4-chorakda esa 180 nafar xodimlar huquqiy targ'ibot hamda o'qitishlarda ishtirok etdilar. Bu markaziy apparat xodimlarining 90 % ini tashkil etadi. Bundan tashqari yil davomida 40 nafarga yaqin xodim umumiy va maxsus o'qitishdan o'tkazildi (o'tgan yilning mos

davridan yarim barobar ko'p), 20 nafar yangi ishga qabul qilingan xodim bilim va ko'nikmalarini oshirdilar.

2025-yil davomida Milliy statistika qo'mitasi hamda hududiy statistika organlari xodimlarini korrupsiyaga qarshi murosasiz munosabatini shakllantirish maqsadida respublika bo'yicha 200 ga yaqin seminar trening va huquqiy targ'ibotlar o'tkazildi.

Mazkur yilda seminar treninglarda 300 dan ortiq xodimlar umumiy va maxsus kurslarida qatnashdilar, 1500 nafar xodimlar huquqiy targ'ibotlarda qatnashdilar.

Shunigdek, 2025-yilning 2-yarmi davomida ishga qabul qilingan 60 nafar xodimlar korrupsiyaga qarshi bilim va ko'nikmalarini shakllantirish maqsadida 10 soatlik maxsus o'quv mashg'ulotlari ishtirok etdilar. Mazkur tadbirlar davomida 3000 dan ortiq korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatda bo'lishga qaratilgan tarqatma materiallar ya'ni flayer, banner, plakat va qo'llanmalar tarqatildi.

VI. Korrupsiyaviy xatti-xarakatlar va huquqbuzarliklar to'risidagi xabarlar

Milliy statistika qo'mitasi hamda uning quyi tizimlarida 2025-yil davomida korrupsiya bo'yicha korrupsiyaviy xatti-xarakatlar va huquqbuzarliklar to'risidagi xabarlar aniqlanmadi.

VII. Monitoring va nazorat³

Idoraviy korrupsiyaga qarshi tizim tizimining aktualligi va uning qonunchilik talablari, shu jumladan, xalqaro standartlar talablariga muvofiqligi monitoringi:

– 2025-yil 24-iyunda Milliy statistika qo'mitasining 63-son buyrug'i qabul qilindi. Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida tashkilotning ichki idoraviy hujjatlari yangilandi.

– 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20% dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish vazifasi 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20% dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga 1-ilovaning 35-bandiga kiritildi hamda nazorat qilinib borilmoqda.

2025-yilning 4-choragi davomida quyidagi hujjatlar yangilanib, tasdiqlandi:

³ Tashkilotda hisobot davrida Korrupsiyaga qarshi proceduralariga rioya qilinayotgan monitoring va nazorat qilish metodikasiga muvofiq o'tkazilgan tadbirlar yuqoridagi b'ycha umumiy ta'xliiy axborot aks ettiriladi.

– 2025-yil 31-oktabrda 99-son buyruq bilan davlat xaridlari bo'yicha buyruq va ilovalarining yangilangan shakli tasdiqlandi.

– Shu bilan birga, 2025-yil 12-noyabrda Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limining yangilangan nizomi tasdiqlandi.

OAV monitoring:

– Markaziy apparat hamda hududiy statistika organlari foydalanuvchisi kop bo'lgan rasmiy veb-sayti hamda telegram ijtimoiy tarmoqlari sahifalarida har hafta tarqatib borilmoqda hamda yangilab borilmoqda <https://t.me/uzstataxborot/67252>.

– Tizimda korruptsiyani oldini olish va unga qarshi kurashish maqsadida Qo'mitaning Ishonch raqami – 1151, "Call" markazi - (+99871 203-80-00), Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limining xizmat raqami - +99871 203-80-00 (1450), shuningdek Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tashkil etilgan boshqa bir qator aloqa kanallari (Agentlikning rasmiy veb-sahifasi - www.stat.uz, Qo'mita elektron pochta - info@stat.uz, ijtimoiy tarmoqlarda sahifalari: facebookda - facebook.com/uzstataxborot, telegram ijtimoiy tarmog'ida - [@uzstataxborot](https://t.me/uzstataxborot), Instagram sahifa - <https://www.instagram.com/uzstataxborot>, Korruptsiya holatlari bo'yicha xabar berish uchun maxsus bot - [@antikorrupsiyastatbot](https://t.me/antikorrupsiyastatbot) joriy etilgan bo'lib, ijtimoiy tarmoqlarda har hafta e'lon qilib borilmoqda.

Tashkilotdagi korruptsiyaga qarshi talablar va tartib-taomillarga rioya etilishi ustidan nazorat:

– Markaziy apparatda mazkur davr mobaynida korruptsiyaga oid qonunchilik hujjatlari buzilishi aniqlanmadi.

VIII. Aniqlangan qoidabuzarliklar va ularga ta'sir choralari

1) 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli murojaat - Qoraqalpog'iston Respublikasi Shumanoy tumani statistika bo'limi yetakchi mutaxassisi F. Bekimbetovning murojaati bo'lib, mazkur murojaatni Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-son buyrug'iga asosan murojaat Shumanoy tumani statistika bo'limiga borib o'rganildi hamda quyidagilar aniqlandi:

Murojaatda Shumanoy tumani statistika bo'limi bosh mutaxassisi J. Shamshetova tomonidan tumanda tadbirkorlik faoliyati bilan yuridik shaxslardan statistika hisobotini topshirib berish bo'yicha xizmatlarni o'z manfaatlarini ko'zlab ish yuritayotganligi bayon etilgan.

Murojaat bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-sonli buyrug'i bilan ishchi guruh tuzildi va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida qonunchilik hujjatlariga amal qilish holati, korruptsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida olib borilgan ishlar holati o'rganildi. O'rganish vaqtida Shumanoy tumani statistika bosh mutaxassisi Shamshetova Janar Yusupbaevna o'z xoxishiga ko'ra, u bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilish to'g'risida ariza taqdim etganligi, ish beruvchi va xodim o'rtasida kelishuv asosida, 2025-yil 12-may kuni mehnat shartnomasi bekor qilinganligi aniqlandi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Qoraqalpog'iston viloyati statistika boshqarmasi mas'ullari tomonidan murojaatingiz yuzasidan siz bilan muloqot o'tkazildi hamda murojaatda ko'tarilgan masalalar to'g'risida batafsil tushuntirishlar berildi. Shuningdek, murojaatchi ushbu suhbat jarayonida berilgan tushuntirishlardan qoniqish hosil qilganligini, shuningdek, hech qanday e'tirozi mavjud emasligini ma'lum qildi.

Mazkur holatlardan kelib chiqib, o'rganish yuzasidantavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imnzolandi.

2) O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasiga murojaat.gov.uz orqali Jizzax viloyati, Zarbdor tumani, Tinchlik MFY, Sayxun ko'chasi, 248-uy, 1-Korpus, 3-xonadonda yashovchi fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yo'llangan 2025-yil 19-maydagi 142493-r/25-son murojaat ko'rib chiqilib, quyidagilar ma'lum aniqlandi:

Murojaatda Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida aloqador deb ma'lum qilgan, ya'ni murojaatchi tomoningizdan Zarbdor tumani veterinariya bo'limida chorvachilik sohasiga mas'ul sifatida ishlagan bo'lib, faoliyati davomida tuman statistika bo'limi bilan chorvachilik sohasi statistik ma'lumotlarini shakllantirishda Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich hamkorlikda yordam berib kelganini ma'lum qilgan. Lekin, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining rahbariyatiga statistik ma'lumotlarni tayyorlashda hech qanday yordam bermayapti, shuning uchun statistik ma'lumotlarni yig'ib ololmayapmiz, ushbu xodimni sohani tushunmaydi, deb tushunadigan boshqa xodim tayinlash tavsiyasini beravergach murojaatchini rahbari ishdan bo'shatganligi borasida murojaat qilgan.

Shuningdek, murojaatchi Zarbdor tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi, bu esa "manfaatlar to'qnashuvi" kelishini ma'lum qilgan.

Murojaatchi bilan telefon orqali bog'lanib gaplashilganda yuqoridagi holatlarni ta'kidlab o'tganligini murojaatida aytib o'tilgan Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida bevosita aloqadorligi bo'yicha asoslar va dalillar mavjud emasligini ma'lum qildi. Murojaatni ushbu qismi o'ragnib chiqilganda, keltirilgan vajlar asosga ega emasligi hamda bu qismi bo'yicha asoslar mavjud bo'lmasa Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tuhmat qilish sifatida baholanishi mumkinligi murojaatchiga tushuntirib o'tildi.

Murojaatingizning Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston

Respublikasining “Manfaatlar to‘qnashuvi to‘g‘risida” Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o‘rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining odob axloq komissiyasi yig‘ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika bo‘limi boshlig‘i Turdiboyev G‘ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralar ko‘rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G‘ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasi sifatida hayfsan berilganligi hamda “Manfaatlar to‘qnashuvi to‘g‘risida” Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olinganligi ma‘lum qilindi. Mazkur amalga oshirilgan ishlar batijasida 3-chorakda mazkur xodim ehtimoliy manfaatlar to‘qnashuvini bartaraf etgan.

Shu bilan birga, Milliy statistika qo‘mitasining yetakchi mutaxassisi Orifov Baxromjon Olimjon o‘g‘li tadbirkorlik subyekti ta‘sischisi bo‘lganligi bilan bog‘liq manfaatlar to‘qnashuvi holati aniqlanganidan so‘ng, mazkur holatni bartaraf etish maqsadida o‘z ixtiyoriga ko‘ra u bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilgan.

Mazkur holat O‘zbekiston Respublikasi “Manfaatlar to‘qnashuvi to‘g‘risida”gi Qonun talablariga muvofiq manfaatlar to‘qnashuvini bartaraf etishning qonuniy usullaridan biri hisoblanadi. Xususan, qonunchilikda manfaatlar to‘qnashuvi aniqlanganda uni bartaraf etish tadbirkorlik faoliyatini tugatish yoki davlat xizmatini yakunlash orqali amalga oshirilishi mumkinligi belgilangan.

Mazkur xodim tomonidan manfaatlar to‘qnashuvi bartaraf etildi. Shuningdek, ushbu manfaatlar to‘qnashuvi mavjudligi bo‘yicha Milliy statistika qo‘mitasining tegishli Reestriga ma‘lumotlar kiritilgan.

IX. Xulosalar

Tashkilot tizimida hududiy va tarkibiy bo‘linmalari kesimida korrupsiyaga qarshi choralarni amalga oshirishning asosiy natijalari asosida xodimlar tomonidan mazkur yil davomida korrupsiyaga oid huquqbuzarliklar sodir etilmadi, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida xabar berish aloqa kanallari keng tarqatib borildi hamda ijtimoiy tarmoqlarda har hafta hamda rasmiy statistika hisobotlarini topshirish davrida doimiy eslatib borildi. Shuningdek, umumiy va maxsus o‘qitishlardan avvalgi yilning mos davridan ko‘proq xodimlarni o‘qitishga harakat qilindi. Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida barcha nizomlar, reglament va yo‘riqnomalar yangilandi. Bundan tashqari, manfaatlar to‘qnashuvi yuzaga kelgan xodimlar soni oldingi choraklarga nisbatan kamaytirilib borildi va huquqiy ta‘sir choralari qo‘llab borildi.

Shu bilan birga, hududiy statistika organlarini o‘rganishdan kelib chiqib, Milliy statistika qo‘mitasining “Biznesga konsalting” avtomatlashtirilgan tizimiga korrupsiyaga qarshi mexanizmlar qo‘shildi va nizomlariga kiritildi.

X. Korrupsiyaga qarshi kurash tizimini yanada rivojlantirish bo‘yicha takliflar va tadbirlar rejasi

Mazkur yo‘nalishda taklif va mulohazalar:

O‘zbekiston Respublikasining “Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida”gi Qonunida anonim murojaatlar ko‘rmay qoldirilishi belgilangan (29-

modda). Biroq, korrupsiyaviy holatlardan xabardor bo'lib qolgan jismoniy yoki yuridik shaxsning psixologik jihatdan o'z xavfsizligini o'ylashidan kelib chiqib ko'p holatlarda ular tomonidan anonym murojaatlar yo'llanadi. Shu sababli yuqoridagi qonunga 29-moddasi 1-qismi ikkinchi xatboshisiga "anonym murojaatlar;" so'zlaridan keyin "(korrupsiya holatlariga doir faktlar hamda manfaatlar to'qnashuviga oid xabarlar bundan mustasno)" degan so'zlar bilan to'ldirilishi maqsadga muvofiq.

Shuningdek, Korrupsiyaga qarshi kurashish va murosasiz bo'lishda aholi huquqiy madaniyatini oshirish uchun sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash taklif etiladi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlarda trendga aylanayotgan sun'iy intellektlar yordamida tarixiy shaxslarning siymosini shakllantirish va harakatga keltirish ularning hozirgi davrda halollikka chorlash, korrupsiyaga qarshi kurashish va huquqbuzarlik sodir etmaslik bo'yicha chaqiriqlari tasvirlangan videoroliklar yaratish hamda ijtimoiy tarmoqlarda tarqatib boorish, fleshmoblarda tarqatish. Ushbu usullarni qo'llash orqali hozirgi yoshlarning aksariyat qismi doimiy ravishda foydalanib kelayotgan ijtimoiy tarmoqlarda ularning diqqatini tortish va ushlab qolish orqali ularning huquqiy madaniyatini sezilarli darajada oshirish mumkin.

**Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat
bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

**Korrupsiyaga qarshi davlat dasturida nazarda tutilgan
chora-tadbirlarning ijrosi haqida
HISOBOT**

T/r	Tadbirlar nomi	Bajarish muddati	Amalga oshirilgan choralar
	Dastlab 2025-yil uchun tasdiqlangan ish reja bo'yicha birinchi chorakda tegishli monitoring hamda nazorat ishlari olib borildi.	2025-yil fevral - mart	Dastlab tasdiqlangan reja-grafikka asosan, 2025-yilning 3 oyi davomida Toshkent viloyati va Toshkent shahri statistika boshqarmalariga o'rganishlar o'tkazilib, konsalting shartnomalari yuzasidan tushgan mablag'larni sarflanishi nazoratga olindi. Hududiy statistika organlari xodimlarining korrupsiyaga doir bilim va ko'nikmalarini oshirish yuzasidan Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmatiga biriktirilgan xodimi Melikmurotov Botir Nabijonovich tomonidan 6 marotaba davra suhbatlari va seminarlar o'tkazilib, korrupsiyaviy omillarga duch kelgan taqdirda xodimlarga aynan qanday xatti-harakatlarni amalga oshirishlari lozimligi to'g'risida tushuntirildi.
1.	Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Milliy kengashning 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlar ijrosining chora-tadbirlari bo'yicha 2025-yil 15-aprelda O'zbekiston Respublikasi	2025-yil aprel - noyabr	Joriy yilning 13 – 16-may kunlari Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasining Shumanoy, Qo'ng'iro't, Qanliko'l, Xo'jayli tuman statistika xodimlari Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, korrupsiyaga qarshi kurashishda ustuvor vazifalarni belgilash, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish bo'yicha

	Milliy statistika qo'mitasining 24-sonli nazorat rejasi ishlab chiqildi. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Milliy kengashning 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlar ijrosining 22-bandidan kelib chiqib, nazorat rejasining 1.1-bandida Milliy statistika qo'mitasi markaziy aparati va quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyani oldini olishga qaratilgan tushuntirish va targ'ibot ishlarini olib borish belgilangan.		huquqiy targ'ibot tadbilari o'tkazildi. Sayyor tadbirlar davomida xodimlarning muammolari va takliflari o'rganildi. Shuningdek, joriy yilning 16 – may kuni Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, korrupsiyaga qarshi kurashishda ustuvor vazifalarni belgilash, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish bo'yicha huquqiy targ'ibot tadbiri o'tkazildi. 23 – may kuni Milliy statistika qo'mitasida Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalarini tushuntirish, manfaatlar to'qnashuvini bartaraf etish, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishda xodimlarning murosasizligini oshirish hamda odob axloq-qoidolari bo'yicha huquqiy targ'ibot tadbiri o'tkazildi.
2.	2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha	Doimiy ravishda	Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20%dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish bo'yicha qoida Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga 1-ilovaning 35-bandiga kiritildi.

	bozor narxidan 20%dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish belgilandi. bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrug'iga 1-ilovaning 35-bandiga kiritildi.		
3.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 21-apreldagi "Davlat organlari va tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalari mustaqilligini ta'minlash hamda faoliyati samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-147-son qarori ijrosini samarali tashkil etish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-apreldagi 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi tasdiqlandi. 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi 1.1-bandi yuzasidan Milliy statistika qo'mitasi markaziy aparati va quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyani oldini olishga, korrupsiyaga qarshi murosasiz bo'lishga, odob-	Doimiy ravishda	2025-yil 4-iyun kuni Milliy statistika qo'mitasining hududiy boshqarmalarining yuriskonsultlari, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha mas'ul xodimlari, inson resurslari bo'limlari xodimlari hamda moliya va buxgalteriya ishlari bo'limlari xodimlariga videokonferesiya aloqa shaklida korrupsiyaga qarshi kurshish va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish yuzasidan huquqiy targ'ibot tashkil etildi.

axloq qoidalarini tushuntirish va targ'ibot ishlarini olib borish belgilangan.		
2025-yil 3-chorakda qabul qilingan hududiy statistika organlarini monitoring va nazorat qilish va korrupsiyaga qarshi madaniyatni oshirish bo'yicha tadbirlar rejasi qabul qilindi..	2025-yil iyul-avgust	O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 190-K-son buyrug'iga asosan hududiy statsitika organlari – Sirdaryo, Jizzax viloyati, Toshkent shahar, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmalari, shuningdek, Farg'ona, Andijon, Namangan viloyati statistika boshqarmasining moliyaviy-xo'jalik faoliyati, buxgalteriya hisobini yuritish holatlari, mehnat ta'tillaridan foydalanish, shartnomaviy munosabatlarda korrupsiyaga qarshi shartlarga amal qilish, korrupsiyaga qarshi xodimlarning murosasizligi hamda mazkur yo'nalishda tashkil etilgan ishlar o'rganildi
O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 21-apreldagi "Davlat organlari va tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalari mustaqilligini ta'minlash hamda faoliyati samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-147-son qarori ijrosini samarali tashkil etish bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 24-apreldagi 01/3-01-11-29-son nazorat rejasi 2025-yilning 4-choragi davomida	2025-yilning 4-choragi	2025-yil 31-oktabrda 99-son buyruq bilan davlat xaridlari bo'yicha buyruq va ilovalarining yangilangan shakli tasdiqlandi. Shu bilan birga, 2025-yil 12-noyabrda Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limining yangilangan nizomi tasdiqlandi.

	quyidagi hujjatlar yangilanib, tasdiqlandi.		

**Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat
bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

**Milliy statistika qo'mitasi tizimida 2025-yilda Korrupsiyaga qarshi tartib-taomillarning samaradorligini monitoring va nazorat qilish
JURNALI***

2025 yil 30-dekabr holatiga (yillik)

T/r	Monitoring / tadbir turi	Chora- tadbirlarni monitoring qilish davriyligi (har chorakda/har yarim yilda/ doimiy)	Monitoring / nazoratni o'tkazish sanasi	Kuzatuvni tafsiloti	Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini to'g'rilash choralari	Mas'ul ijrochi	To'g'rilanadigan chora- tadbirlarning ijro muddati	Ijro holati
Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining yetarliligini baholash								
	Tashkilotning quyi tizimi xodimlarining korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablardan xabardorligi monitoringi	Har yarim yilda	2025-yil yanvar - fevral	Hududiy statistika organlari xodimlarining korrupsiyaga va manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'ymaslikka doir bilim va ko'nikmalarini oshirish	Seminar treninglar va davra suhbatlari tashkil etish,	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmatiga biriktirilgan xodimi Melikmurotov Botir Nabijonovich	2025-yil fevral - mart	Dastlab tasdiqlangan reja- grafikka asosan, 2025-yilning 3 oyi davomida Toshkent viloyati va Toshkent shahri statistika boshqarmalariga o'rganishlar o'tkazilib, konsalting shartnomalari yuzasidan tushgan mablag'larni sarflanishi nazoratga olindi. Hududiy statistika organlari xodimlarining korrupsiyaga doir bilim va ko'nikmalarini oshirish yuzasidan Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmatiga biriktirilgan xodimi Melikmurotov Botir Nabijonovich tomonidan 6 marotaba davra suhbatlari va seminarlar o'tkazilib, korrupsiyaviy omillarga duch kelgan taqdirda xodimlarga aynan qanday xatti-harakatlarni

								amalg oshirishlari lozimligi to'g'risida tushuntirildi.
1.	Idoraviy korrupsiyaga qarshi tizim tizimining aktualigi va uning qonunchilik talablari, shu jumladan, xalqaro standartlar talablariga muvofiqligi monitoringi	Doimiy ravishda	2025-yil 20-may 5-iyun	Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida tashkilotning ichki idoraviy hujjatlari yangilanishi lozim	Buyruq ishlab chiqish; ichki idoraviy hujjatlarni tizimlashtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev	Doimiy	2025-yil 24-iyunda Milliy statistika qo'mitasining 63-son buyrug'i qabul qilindi. Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida tashkilotning ichki idoraviy hujjatlari yangilandi.
				Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi nizomi hamda xaridlar bo'yicha ichki idoraviy hujjatlarni yangilash	bo'lim nizomini tasdiqlash; Buyruq ishlab chiqish; ichki idoraviy hujjatlarni tizimlashtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev	Doimiy	2025-yil 12-noyabrda Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limining yangilangan nizomi tasdiqlandi. Shu bilan birga, 2025-yil 31-oktabrda 99-son buyruq bilan davlat xaridlari bo'yicha buyruq va ilovalarining yangilangan shakli tasdiqlandi.
				Ododb-axloq qoidalarini yangilanishi lozim	Ododb-axloq qoidalarini yangilash		Doimiy	2025-yil 24-iyunda Milliy statistika qo'mitasining 63-son buyrug'i 12-ilovasi bilan yangi tasdiqlandi.
				2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy	Ichki Reglament hujjatlariga kiritish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi boshlig'i J. Shirinov, Bosh auditor O. Bobojonov	Doimiy	2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishdagi topshiriqning 27-bandi yuzasidan nazorat rejaga 2.1-band kiritilgan bo'lib, unda Milliy statistika qo'mitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnika ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20% dan oshmasligi talabi ichki Reglament

				statistika qoʻmitasi markaziy va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy texnik taʼminlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan Tovar va xizmatlar narxi oʻrtacha bozor narxidan 20% dan oshmasligi talabi ichki Reglament hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish				hujjatlariga kiritish va ushbu jarayonlarni sohaviy xizmatlar bilan hankorlikda nazorat qilish boʻyicha Milliy statistika qoʻmitasining 2025-yil 24-iyunda qabul qilingan 63-son buyrugʻiga 1-ilovaning 35-bandiga kiritildi
Korrupsiyaga qarshi kurashish samaradorligini baholash								
2.	OAV monitoringi	Doimiy ravishda	2025-yil iyun (shuningdek, statistika hisobotlari topshiriladigan davrlarda)	Aloqa kanallarini doimiy ravishda foydalanuvchi koʻp boʻlgan ijtimoiy tarmoqlarda berib boorish kamligi	Markaziy apparat hamda hududiy statistika organlari foydalanuvchisi kop boʻlgan rasmiiy veb-sayti hamda telegram ijtimoiy	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat boʻlimi boshligʻi O. Soliyev	Doimiy	Markaziy apparat hamda hududiy statistika organlari foydalanuvchisi kop boʻlgan rasmiiy veb-sayti hamda telegram ijtimoiy tarmoqlari sahifalarida har hafta tarqatib borilmoqda hamda yangilab borilmoqda https://t.me/uzstataxborot/67252

					tarmoqlari sahifalarida doimiy tarqatib borish hamda yangilab borish			
3.	Tashkilot xodimlarining korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablardan xabardorligi monitoringi	Har yarim yilda	2025-yil 1-5 iyul	Tashkilot xodimlarining korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablardan xabardorligini o'rganish	xodimlarni korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablar bilan tanishtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev, inson resurslarini rivojlantirish bo'limi Z. Talipova	2025-yil aprel- iyun	Markaziy apparatda 2-chorakda ishga qabul qilingan 5 xodimlar korrupsiyaga qarshi hujjatlar bilan tanishtirildi. Faoliyat yuriyotgan 8 nafar xodim umumiy va maxsus o'qitishdan o'tkazildi. 3 nafar xodimning bilim va ko'nikmalari oshirildi.
				ichki idoraviy hujjatlarni tanishtirib borilishi va xodimlarning xabardorligi	hududiy statistika organlari xodimlarini korrupsiyaga qarshi ichki idoraviy hujjatlarni bilan tanishtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev, inson resurslarini rivojlantirish bo'limi Z. Talipova		O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 190-K- son buyrug'iga asosan hududiy statistika organlari – Sirdaryo, Jizzax viloyati, Toshkent shahar, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmalari, shuningdek, Farg'ona, Andijon, Namangan viloyati statistika boshqarmasining moliyaviy- xo'jalik faoliyati, buxgalteriya hisobini yuritish holatlari, mehnat ta'tillaridan foydalanish, shartnomaviy munosabatlarda korrupsiyaga qarshi shartlarga amal qilish, korrupsiyaga qarshi xodimlarning murosasizligi hamda mazkur yo'nalishda tashkil etilgan ishlar o'rganildi.
4.	Tashkilotdagi korrupsiyaga qarshi talablar va	Har chorakda	2025-yil 20- aprel, 20-may, 20-iyun	Tashkilotdagi korrupsiyaga qarshi talablar va tartib-	tegishli huquqiy ta'sir choralarini qo'llash	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi	doimiy	Markaziy apparatda mazkur davr mobaynida korrupsiyaga oid qonunchilik hujjatlari buzilishi aniqlanmadi.

	tartib- taomillarga rioya etilishi ustidan nazorat			taomillarga rioya etilishi o'rganish va manfaatlar to'qnashuvini tekshirish		boshlig'i O. Soliyev, inson resurslarini rivojlantirish bo'limi Z. Talipova		Hududiy statistika organlarida mazkur chorakda 3 nafar xodimda ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi aniqlandi va intizomiy huquqiy ta'sir chorasi qo'llanildi.
3.	Tashkilotning quyi tizimi xodimlarining korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablardan xabardorligi monitoringi	Har yarim yilda	2025-yil iyul	Tashkilot xodimlarining korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablardan xabardorligini o'rganish	xodimlarni korrupsiyaga qarshi asosiy tamoyil va talablar bilan tanishtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i O. Soliyev, inson resurslarini rivojlantirish bo'limi Z. Talipova	2025-yil iyul avgust	O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 190-K- son buyrug'iga asosan hududiy statistika organlari – Sirdaryo, Jizzax viloyati, Toshkent shahar, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmalari, shuningdek, Farg'ona, Andijon, Namangan viloyati statistika boshqarmasining moliyaviy- xo'jalik faoliyati, buxgalteriya hisobini yuritish holatlari, mehnat ta'tillaridan foydalanish, shartnomaviy munosabatlarda korrupsiyaga qarshi shartlarga amal qilish, korrupsiyaga qarshi xodimlarning murosasizligi hamda mazkur yo'nalishda tashkil etilgan ishlar o'rganildi.

Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i

O. Soliyev

Aloqa kanallari orqali kelib tushgan xabarlarni ro'yxatga olish
REYESTRI

2025-yil 30-dekabr holatiga (yillik)

T/r	Xabar kelib tushgan sana	Hudud	Xabarning toifasi (korrupsiyaviy xatti-harakat, manfaatlar to'qnashuvi)	Murojaatlar bilan ishlash tizimida ro'yxatga olingan sana va raqami	Xabar yuborilgan aloqa kanali	Murojaatchi ma'lumotlari (jismoniy yoki yuridik shaxs, qayta aloqa ma'lumotlari)	Xabarning qisqacha mazmuni	Xabar taaluqli bo'lgan tuzilma	Ko'rib chiqish natijalari qanoatlantirildi/ tushuntirish berildi/ ko'rmasdan qoldirildi	Murojaat chiga javob yuborilgan sana va xat raqami	Ijrochi	Xabarni ko'rib chiqqan tuzilma rahbari	Izoh
1.	08.05.2025	Qoraqalpog'iston Respublikasi Shumanoy tumani statistika bo'limi	korrupsiyaviy xatti-harakat	08.05.2025	Pochta va telegraf	jismoniy shaxs - Qoraqalpog'iston Respublikasi, Shumanoy tumani statistika bo'limi yetakchi mutaxassisi F. Bekimbetov	Xodim hatti harakatlari yuzasidan shikoyat	xabarda ko'rsatilgan tuzilma - Shumanoy tumani statistika bo'limi	o'rganib chiqildi, korrupsiyaviy holat mavjud/mavjudmasligi o'rganildi murojaat tushuntirish berildi	2025-yil 20-may 01/2-01-16-330-son xat	Z. Talipova	Inson resurslarini rivojlantirish bo'limi boshlig'i Z. Talipova	Murojaatingiz bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-sonli buyrug'i bilan ishchi guruh tuzildi va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida qonunchilik hujjatlariga amal qilish holati, korrupsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida olib borilgan ishlar holati o'rganildi. O'rganish vaqtida Shumanoy tumani statistika bosh mutaxassisi Shamshetova Janar Yusupbaevna o'z xoxishiga ko'ra, u bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilish to'g'risida ariza taqdim etganligi, ish beruvchi va xodim o'rtasida kelishuv asosida, 2025-yil 12-may kuni mehnat shartnomasi bekor qilinganligi aniqlandi. Shuningdek, o'rganish doirasida boshqarmaning barcha xodimlari bilan korrupsion holatlar bo'yicha anonim so'rovnomaga o'tkazildi, umumiy

													yig'ilishda bunday holatlarni oldini olish borasida har bir xodim qat'iy ogohlikka chaqirildi va huquqiy tavsiyalar ko'rsatildi.
2.	19.05.2025	Jizzax viloyati	manfaatlar to'qnashuvi	19.05.2025	murojaat.g ov.uz	jismoniy shaxs - Jizzax viloyati, Zarbdor tumani, Tinchlik MFY, Sayxun ko'chasi, 248-uy, 1-Korpus, 3-xonadonda yashovchi fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich	Zarbdor tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi, bu esa "manfaatlar to'qnashuvi" kelishini ma'lum qilgan.	Zarbdor tumani statistika bo'limi	qanoatlantirildi (o'rganish natijasida xodimga hayfsan intizomiy huquqiy ta'sir chorasi qo'llanildi)	2025-yil 28-may 01/3-01-16-352-son	O.O.Soliyev	Korupsiya qarshi ichki nazorat xizmati bosh mutaxassisi O.O.Soliyev	Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi (STIR - 306441167) mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o'rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining odob axloq komissiyasi yig'ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralarni ko'rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasi sifatida hayfsan berilganligi hamda "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olindi.
	09.09.2025	Qashqadaryo viloyati	noqonuniy ishdan bo'shatish va korrupsiyaviy xatti-harakat	09.09.2025	murojaat.g ov.uz	Qashqadaryo viloyati, G'uzor tumani, Tinchlik MFY, Yangi tong ko'chasida yashovchi fuqaro	Noqonuniy bo'shatganligini ma'lum qilib bunga qonuniy yechim so'rab murojaat qilgan.	G'uzor tumani statistika bo'limi	o'rganib chiqildi, korrupsiyaviy holat mavjud/mavjudmasligi o'rganildi murojaat tushuntirish berildi	2025-yil 24-sentabr 01/3-01-16-641-son	V. To'xtayev	V. To'xtayev, O.O.Soliyev	Mazkur murojaatga daxldor barcha xodimlar va fuqarolar bilan suhbatlar o'tkazildi. Murojaatchi mehnatga layoqatsizlik ta'tilidan 2025-yil 2-sentabr kuni ishga chiqqanligini, haftaning seshanba kuni 5 narx kuzatuviga to'g'ri kelganligi sababli u narx kuzatuviga jalb etilgan, seshanba va chorshanba kunlari 2 ta bozorda narx kuzatuviga o'tkazganligi narx

						Eshmurod ova Shoirabon u Faxriddin qizi							kuzatuvlarini qo‘mitaning ichki hujjatlariga muvofiq emas balki bo‘lim boshlig‘ining og‘zaki ko‘rsatmasi asosida bajarganligingizni ushbu yo‘nalishni tartibga soluvchi uslubiyotlardan xabari yo‘qligini, shu sababli ham kuzatuvlarni amalga oshirishda kamchilikka yo‘l qo‘yanligini ta‘kidladi. Shuningdek, murojaatchidan G‘uzor tuman statistika bo‘limi boshlig‘i qancha miqdorda mablag‘ so‘raganligi, uning xolasi bilan suhbatlashgan yoki suhbatlashmaganligi, xolasidan pul mablag‘i talab qilganmi yo‘qmi, talab qilgan bo‘lsa qancha ekanligi surishtirilganda aniq fakt bilan aytib bera olmaganliklari sababli, shuningdek, murojaatchining dugonasi Sevinch ismli fuqarodan ham telefon aloqa vostiasida surishtirilganda bunday talab qilinmaganligi va eslay olmasligini bildirdi. Bundan tashqari 2024-yilda G‘uzor tuman statistika bo‘limi boshlig‘i sifatida ishlagan To‘xtayev Orif bilan suhbatlashilganda u tomonidan bunday talablar aytilmaganligini, unga nisbatan tuxmat bo‘lishi mumkinligini aytib o‘tdi. Bu esa, faktlar va isbotlar mavjud emasligini bildirdi. Yuqoridagilarni inobatga olgan holda, Sh. Eshmurodovanning murojaatida nazarda tutilgan faktlarga ko‘ra u bilan tuzilgan mehnat sharnomasini bekor qilish yuzasidan chiqarilgan buyruq amaldagi qonunchilik hujjatlariga muvofiq o‘z arizasiga asosan taraflar kelishuvi imzolanganidan so‘ng bekor qilinganligi aniqlandi. Mazkur holatlardan kelib chiqib, o‘rganish yuzasidan tavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imnzolandi.
03.11.2025	Jizzax	manfaatlar	03.11.2025	murojaat.g	jismoniy	Zarbdor	Zarbdor	qanoatlantiril	V.	V.	2025-	2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli	

	va 08.12.2025	viloyati	to'qnashuvi	va 08.12.2025	ov.uz	shaxs - Jizzax viloyati, Zarbdor tumani, Tinchlik MFY, Sayxun ko'chasi, 248-uy, 1- Korpus, 3- xonadonda yashovchi fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovi ch	tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich ning faoliyati yuzasidan	tumani tumani statistika bo'limi	madi (sababi xodimda noqonuniy faoliyat aniqlanmadi)	To'xtaye v, O.O.Soli yev	To'xtaye v, O.O.Soliy ev	yil 18- noyab r 01/3- 01- 16- 759- son , 2025- yil 16- dekab r 01/3- 01- 16- 813- son	murojaatga asosan, Jizzax viloyati statistika boshqarmasi xodimlari jumladan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich bilan suhbatlar olib borildi, shuningdek, uning faoliyati tegishli tartibda o'rganib chiqildi va fuqaroga javob xatlari taqdim etildi. Shu bilan birga, mazkur viloyat statistika boshqarmasining suhbatda ishtirok etgan ko'plab rahbariyatiga sinov muddatlari belgilandi. Sinov muddati davomida 2025-yil 22-dekabr kuni Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich boshqa ishga o'tishi munosabati bilan xodimning tashabbusi bilan arizasiga ko'ra, mehnat shartnomasi bekor qilindi.

**Korrupsiyaga qarshi ichki
nazorat bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

Monitoring va nazorat rejasiga asosan o'tkazilgan tadbirlar natijalari haqidagi ma'lumot *

I. Umumiy ma'lumot

Hisobot davrida Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparatida korrupsiyaga oid qonunbuzilishlari aniqlanmadi.

Milliy statistika qo'mitasiga 2025-yil yakuni bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslardan kelib tushgan murojaatlarning jami soni 961 tani tashkil etib, ularning 434 (45,2%) nafar jismoniy shaxslar, 527 (54,8%) nafar yuridik shaxslar hissasiga to'g'ri keldi. Shundan, 189 ta murojaat O'zbekiston Respublikasi Prezidentining virtual qabulxonasi orqali, 465 tasi elektron pochta orqali, 282 tasi og'zaki murojaatlar, 25 tasi to'g'ridan – to'g'ri kelib tushgan. Korrupsiya holati deb taxmin qilinishi mumkin bo'lgan xabarlariga doir 5 ta murojaat kelib tushgan. Bular: 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli, 2025-yil 19-mayda kelib tushgan 320 v/j 2025-sonli, 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli, 2025-yil 3-noyabrda 711j-sonli hamda 2025-yil 8-dekabrda 729667/25-sonli murojaatlardir.

II. Ko'rib chiqish natijalari

1) 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli murojaat - Qoraqalpog'iston Respublikasi Shumanoy tumani statistika bo'limi yetakchi mutaxassisi F. Bekimbetovning murojaati bo'lib, mazkur murojaatni Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi 127-K-son buyrug'iga asosan murojaat Shumanoy tumani statistika bo'limiga borib o'rganildi hamda quyidagilar aniqlandi:

Murojaatda Shumanoy tumani statistika bo'limi bosh mutaxassisi

J. Shamshetova tomonidan tumanda tadbirkorlik faoliyati bilan yuridik shaxslardan statistika hisobotini topshirib berish bo'yicha xizmatlarni o'z manfaatlarini ko'zlab ish yuritayotganligi bayon etilgan.

Murojaat bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 13-maydagi

127-K-sonli buyrug'i bilan ishchi guruh tuzildi va Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida qonunchilik hujjatlariga amal qilish holati, korrupsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida olib borilgan ishlar holati o'rganildi. O'rganish vaqtida Shumanoy tumani statistika bosh mutaxassisi Shamshetova Janar Yusupbaevna o'z xoxishiga ko'ra, u bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilish to'g'risida ariza taqdim etganligi, ish beruvchi va xodim o'rtasida kelishuv asosida, 2025-yil 12-may kuni mehnat shartnomasi bekor qilinganligi aniqlandi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Qoraqalpog'iston viloyati statistika boshqarmasi mas'ullari tomonidan murojaatingiz yuzasidan siz bilan muloqot o'tkazildi hamda murojaatda ko'tarilgan masalalar to'g'risida batafsil tushuntirishlar berildi. Shuningdek, murojaatchi ushbu suhbat jarayonida berilgan tushuntirishlardan qoniqish hosil qilganligini, shuningdek, hech qanday e'tirozi mavjud emasligini ma'lum qildi.

Mazkur holatlardan kelib chiqib, o'rganish yuzasidantavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imzolandi.

2) O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasiga murojaat.gov.uz orqali Jizzax viloyati, Zarbdor tumani, Tinchlik MFY, Sayxun ko'chasi, 248-uy, 1-Korpus, 3-xonadonda yashovchi fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yo'llangan 2025-yil 19-maydagi 142493-r/25-son murojaat ko'rib chiqilib, quyidagilar ma'lum aniqlandi:

Murojaatda Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida aloqador deb ma'lum qilgan, ya'ni murojaatchi tomoningizdan Zarbdor tumani veterinariya bo'limida chorvachilik sohasiga mas'ul sifatida ishlagan bo'lib, faoliyati davomida tuman statistika bo'limi bilan chorvachilik sohasi statistik ma'lumotlarini shakllantirishda Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich hamkorlikda yordam berib kelganini ma'lum qilgan. Lekin, Zarbdor tumani tumani

statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining rahbariyatiga statistik ma'lumotlarni tayyorlashda hech qanday yordam bermayapti, shuning uchun statistik ma'lumotlarni yig'ib olmayapmiz, ushbu xodimni sohani tushunmaydi, deb tushunadigan boshqa xodim tayinlash tavsiyasini beravergach murojaatchini rahbari ishdan bo'shatganligi borasida murojaat qilgan.

Shuningdek, murojaatchi Zarbdor tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi, bu esa "manfaatlar to'qnashuvi" kelishini ma'lum qilgan.

Murojaatchi bilan telefon orqali bog'lanib gaplashilganda yuqoridagi holatlarni ta'kidlab o'tganligini murojaatida aytib o'tilgan Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich murojaatchining ishdan bo'shatilishida bevosita aloqadorligi bo'yicha asoslar va dalillar mavjud emasligini ma'lum qildi. Murojaatni ushbu qismi o'ragnib chiqilganda, keltirilgan vajlar asosga ega emasligi hamda bu qismi bo'yicha asoslar mavjud bo'lmasa Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tuhmat qilish sifatida baholanishi mumkinligi murojaatchiga tushuntirib o'tildi.

Murojaatingizning Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o'rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining o'dob axloq komissiyasi yig'ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralar ko'rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasi sifatida hayfsan berilganligi hamda "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olinganligi ma'lum qilindi.

3) 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli murojaat - Qashqadaryo viloyati, G'uzor tumani, Tinchlik MFY, Yangi tong ko'chasida yashovchi fuqaro Eshmurodova Shoirabonu Faxriddin qizining murojaati bo'lib, mazkur murojaatni Milliy statistika qo'mitasining 19-sentabr kuni O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 15-sentabrdagi 229-k-son buyrug'iga asosan Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasiga borib o'rganildi hamda quyidagilar aniqlandi:

Fuqaro murojaatida 2025-yil 2-sentabr kuni ishga chiqqningizni, haftaning seshanba kuni 5 narx kuzatuviga to'g'ri kelgani uchun sizni narx kuzatuviga yuborishgani, seshanba va chorshanba kunlari 2 ta bozorda narx kuzatuvini o'tkazganingiz, oldindan sizga tuman boshlig'i o'rgatgan tarzda bajarganligingizni, lekin 4-sentabrda ishxonamizga tekshiruv kelganligi, savollar berishganligi ishga chiqqanimga 3 kun bo'lganini aytganingiz. Mazkur 5 narx kuzatuvini bo'yicha so'rashganligi bozorni aylanib narxlarni bilib lokatsiya belgilangan joyga borib bir joyda turib kiritganligingizni bildirgansiz. Lekin, ular buni metodik jihatdan xatoligini aytganligini va shu sababli boshqarma boshlig'i sizni 2025-yil 5-sentabr kuni ishdan noqonuniy bo'shatganligini ma'lum qilib bunga qonuniy yechim so'rab murojaat qilgan.

Shuningdek, dastlab 2024-yilda ishga kirishida G'uzor tumani statistika bo'limi boshlig'i To'xtayev Orif ismli shaxs undan 400 Aqsh dollari talab qilganligini shuningdek, ushbu holatni statistika bo'lim boshlig'i mazkur fuqaroning xolasiga hamda dugonasi Sevinch ismli bir qizga ham aytganligini, fuqaro bunga rozi bo'lmaganligini va o'z kuchi bilimi bilan boshqa vakansiyaga suhbatdan o'tganligini bildirgan.

Murojaatga asosan, joriy yilning 19-sentabr kuni O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 15-sentabrdagi 229-k-son buyrug'iga asosan Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasida amaldagi qonunchilik hujjatlarga amal qilish holati, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshirilgan ishlar tahlili hamda jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish yo'nalishida amalga oshirilgan ishlar va fuqaro Eshmurodova Shoirabonu faxriddin qizining

2025-yil 9-sentabrda qilgan murojaatini tegishli tartibda o'rganish maqsadida Milliy statistika qo'mitasi Yuridik bo'lim boshlig'i V. To'xtayev, Korrupsiyaga qarshi kurash ichki nazorat bo'lim boshlig'i O. Soliyev murojaatingiz o'rganildi.

Mazkur murojaatga daxldor barcha xodimlar va fuqarolar bilan suhbatlar o'tkazildi.

Murojaatchi mehnatga layoqatsizlik ta'tilidan 2025-yil 2-sentabr kuni ishga chiqqanligini, haftaning seshanba kuni 5 narx kuzatuviga to'g'ri kelganligi sababli u narx kuzatuviga jalb etilgan, seshanba va chorshanba kunlari 2 ta bozorda narx kuzatuv o'tkazganligi narx kuzatuvlarini qo'mitaning ichki hujjatlariga muvofiq emas balki bo'lim boshlig'ining og'zaki ko'rsatmasi asosida bajarganligingizni ushbu yo'nalishni tartibga soluvchi uslubiyotlardan xabari yo'qligini, shu sababli ham kuzatuvlarni amalga oshirishda kamchilikka yo'l qo'yganligini ta'kidladi.

Shuningdek, murojaatchidan G'uzor tuman statistika bo'limi boshlig'i qancha miqdorda mablag' so'raganligi, uning xolasi bilan suhbatlashgan yoki suhbatlashmaganligi, xolasidan pul mablag'i talab qilganmi yo'qmi, talab qilgan bo'lsa qancha ekanligi surishtirilganda aniq fakt bilan aytib bera olmaganliklari sababli, shuningdek, murojaatchining dugonasi Sevinch ismli fuqarodan ham telefon aloqa vostiasida surishtirilganda bunday talab qilinmaganligi va eslay olmasligini bildirdi. Bundan tashqari 2024-yilda G'uzor tuman statistika bo'limi boshlig'i sifatida ishlagan To'xtayev Orif bilan suhbatlashilganda u tomonidan bunday talablar aytilmaganligini, unga nisbatan tuxmat bo'lishi mumkinligini aytib o'tdi. Bu esa, faktlar va isbotlar mavjud emasligini bildirdi.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda, Sh. Eshmurodovanning murojaatida nazarda tutilgan faktlarga ko'ra u bilan tuzilgan mehnat sharnomasini bekor qilish yuzasidan chiqarilgan buyruq amaldagi qonunchilik hujjatlariga muvofiq o'z arizasiga asosan taraflar kelishuvi imzolanganidan so'ng bekor qilinganligi aniqlandi. Mazkur holatlardan kelib chiqib, o'rganish yuzasidan tavsiyalar keltirilgan dalolatnoma tuzilib, tegishli ishtirokchilar tomonidan imnzolandi.

4) 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli hamda 2025-yil 8-dekabrdagi 729667/25-sonli murojaatlar mazmunan bir xil bo'lib fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yuborilgan.

Ushbu holatda, fuqaro tomonidan O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ishonch telefoni orqali kelib tushgan 2025-yil 8-dekabrdagi 729667/25-son murojaati ko'rib chiqilib, quyidagilar ma'lum qilindi. Fuqaro o'z murojaatida Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichning faoliyatini qonun doirasida ko'rib chiqilishini, shuningdek u bilan mutasaddilar bog'lanmayotganligini ma'lum qilgan.

Lekin, 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli murojaatga asosan, Jizzax viloyati statistika boshqarmasi xodimlari jumladan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich bilan suhbatlar olib borildi, shuningdek, uning faoliyati tegishli tartibda o'rganib chiqildi va fuqaroga javob xatlari taqdim etildi.

Biroq, keyingi murojaatga asosan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichning faoliyati qo'shimcha ravishda o'rganib chiqilganligi, fuqaro bilan Qo'mitaning mas'ul xodimlari bog'langanligi hamda fuqaro tomonidan keltirilgan vajlar asosga ega emasligi aniqlangan. Shu bilan birga, murojaatdagi masalalarga yanada aniqlik kiritish maqsadida fuqaroga yana bir necha bor telefon aloqa vositasi orqali bog'lanishga harakat qilinganda qo'ng'iroqlar javobsiz qolganligi ma'lum qilindi.

III. Minimallashtirish choralari

1) 2025-yil 8-mayda kelib tushgan 301 j 2025-sonli murojaat yuzasidan ko'rilgan choralari:

O'rganish doirasida boshqarmaning barcha xodimlari bilan korrupsion holatlar bo'yicha anonim so'rovnoma o'tkazildi, umumiy yig'ilishda bunday holatlarni oldini olish borasida har bir xodim qat'iy ogohlikka chaqirildi va huquqiy tavsiyalar ko'rsatildi. Qoraqalpog'iston Respublikasi statistika boshqarmasida, Shumanoy, Qo'ng'iroq, Xo'jayli, Qanliko'l tumanlari hamda Nukus shahar statistika bo'limida xodimlar o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish, korrupsiyaga qarshi murosasiz bo'lish yuzasidan huquqiy targ'ibotlar va tushuntirish ishlari o'tkazildi.

2) fuqaro Mamirov Shuxrat Kushakovich tomonidan yo'llangan 2025-yil 19-maydagi 142493-r/25-son murojaat yuzasidan ko'rilgan choralari:

Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich shaxsan o'zi rahbarligida "ZOMIN AGRO PROF" nomli fermer xo'jaligi mavjud va hozirda faoliyat yuritib turganligi qismi bo'yicha o'rganilganda haqiqatda ham Turdiboyev G'ayrat Jabborovich tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari buzilganligi aniqlandi. Ushbu o'rganish doirasida 2025-yil 23-maydagi Jizzax viloyati statistika boshqarmasining odob axloq kommissiyasi yig'ilishi 2-son bayoni bilan ish beruvchiga Zarbdor tumani tumani statistika

bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga nisbatan tegishli choralar ko'rilishi yuzasidan tavsiyalar kiritilganligi, Turdiboyev G'ayrat Jabborovichga intizomiy jazo chorasida hayfsan berilganligi hamda "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" Qonuni talablari bajarilishi yuzasidan tushuntirish xati olinganligi ma'lum qilindi.

3) 2025-yil 2025-yil 9-sentabrda kelib tushgan 257226-r/25-sonli murojaat yuzasidan ko'rilgan choralar:

O'rganish doirasida boshqarmaning barcha xodimlari bilan korrupsion holatlar bo'yicha suhbatlar o'tkazildi, umumiy yig'ilishda bunday holatlarni oldini olish borasida har bir xodim qat'iy ogohlikka chaqirildi va huquqiy tavsiyalar ko'rsatildi. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasida va tuman statistika bo'limlarida xodimlar o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurashish, korrupsiyaga qarshi murosasiz bo'lish yuzasidan huquqiy targ'ibotlar va tushuntirish ishlari o'tkazildi.

4) 2025-yil 3-noyabrdagi 711j-sonli murojaatga asosan, Jizzax viloyati statistika boshqarmasi xodimlari jumladan, Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich bilan suhbatlar olib borildi, shunigdek, uning faoliyati tegishli tartibda o'rganib chiqildi va fuqaroga javob xatlari taqdim etildi.

Shu bilan birga, mazkur viloyat statistika boshqarmasining suhbatda ishtirok etgan ko'plab rahbariyatiga sinov muddatlari belgilandi.

Sinov muddati davomida 2025-yil 22-dekabr kuni Jizzax viloyati, Zarbdor tumani tumani statistika bo'limi boshlig'i Turdiboyev G'ayrat Jabborovich boshqa ishga o'tishi munosabati bilan xodimning tashabbusi bilan arizasiga ko'ra, mehnat shartnomasi bekor qilindi.

**Korrupsiyaga qarshi ichki
nazorat bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

**Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparatida
Xizmat tekshiruvlari reyestri**

2025-yil 30-dekabr holatiga (yillik)

T/r	Xizmat tekshiruvi o'tkazish to'g'risidagi buyruq raqami va sanasi	O'tkazilgan xizmat tekshiruvi natijalari to'g'risidagi ma'lumotnoma raqami va sanasi	Xizmat tekshiruvi o'tkazish davri	Ishchi guruh tarkibi	Qoidabuzarlik to'g'risidagi axborot kelib tushgan manba	Tekshiruv natijalarining qisqacha ta'rifi	Aniqlangan aybdor shaxslar ro'yxati	Tekshiruv natijalari bo'yicha tasdiqlangan choralar	Muddatlar va ijro uchun ma'sul	Amalda bajarilganlik to'g'risidagi axborot
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12
Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati										
Qonunchilik hujjatlari kesimida										
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ichki hujjatlar kesimida										
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

**Korrupsiyaga qarshi ichki
nazorat bo'limi boshlig'i**

O. Soliyev

“TASDIQLAYMAN”

O‘zbekiston Respublikasi

Milliy statistika qo‘mitasi raisi o‘rinbosari

R.D. Maxammadiyev
2025- yil 30- dekabr

Milliy statistika qo‘mitasida korrupsiyaga qarshi kurashishga oid qonunchilik va ichki idoraviy talablarni buzgan xodimlar soni hamda ularga qo‘llanilgan choralar haqida ma’lumot

T/r	Intizomiy jazo qo‘llanilgan xodim F.I.O	Lavozimi	Talablari buzilgan hujjat	Talablari buzilgan qoidaning mazmuni	Takroriyligi	Qo‘llanilgan intizomiy jazo va tegishli buyruq rekvizitlari
	Mavjud emas					

**Inson resurslarini rivojlantirish
bo‘limi boshlig‘i**

Z.Talipova

Milliy statistika qo'mitasining birlashgan korrupsiyaviy xavf-xatarlar xaritasi

No	Funksiya nomi	Funksiyaning korrupsiyaviy xavf-xatarga moyillik darajasi (eng ko'p moyil / eng kam moyil)	Funksiya doirasida bajarilayotgan tartib-taomil nomi	Tartib-taomilni bajarish uchun mas'ul bo'lgan shaxslar (lavozimi, bo'linmasi)	Ehtimoliy korrupsiyaviy sxema (xavf-xatar)ning qisqacha ta'rifi	O'ziga xos korrupsiyaviy xavf-xatar (yuqori / o'rta / past)	Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni minimallashtirish uchun mavjud nazorat tartib-taomillar / tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy va ichki hujjatlar	Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni minimallashtirish bo'yicha taklif etilayotgan chora-tadbirlar	Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni minimallashtirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish muddatlari	Korrupsiyaviy xavf-xatar darajasi (yuqori / o'rta / past)	Izohlar (zarur hollarda)
1	Statistika faoliyatini moddiy-texnik jihatdan ta'minlash, xodimlarning mehnat qilishlari, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy muhofoza qilish uchun munosib shart-sharoitlarni yaratish choralarni ko'rish	Eng ko'p moyil	Xodimlarni maxsus tartibda o'qitish va kollegial tartibda qarorlar qabul qilish hamda jarayonni to'liq raqamlashtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati	Korrupsiyon takliflarning mavjudligi va xodimlarning huquqiy madaniyat darajasi talab darajasida emasligi	Yuqori	2023 yil 30 oktabrdagi 74-son buyruq	Tushuntirish-targ'ibot ishlarni olib borish va inson omilini cheklash	2025-yil 30-iyul	O'rta	Tizimli ravishda profilaktik chora-tadbirlarni olib borish kerak
2	Ro'yxatga olishga jalb etiladigan xodimlarni tanlab olish va o'qitish tartibini belgilash va o'qitishni tashkil etish	O'rta	Umumiy va maxsus tartibda o'qitish va raqamlashtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati	Korrupsiyon takliflarning mavjudligi	O'rta	2023 yil 30 oktabrdagi 74-son buyruq	Raqamlashtirish va xodimlarning huquqiy savodxonligini oshirish	2025-yil 20-iyun	Past	Tizimli ravishda profilaktik chora-tadbirlarni olib borish kerak
3	Shartnomalar asosida rasmiy statistika masalalari bo'yicha pulli xizmatlar, shuningdek, statistika xizmatlaridan tashqari boshqa xizmatlarni ko'rsatish hamda ishlarni bajarish	O'rta	Umumiy va maxsus tartibda o'qitish va raqamlashtirish	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati	Korrupsiyon takliflarning mavjudligi	O'rta	2023 yil 30 oktabrdagi 74-son buyruq	Raqamlashtirish va xodimlarning huquqiy savodxonligini oshirish	2025-yil 27-oktabr	Past	Tizimli ravishda profilaktik chora-tadbirlarni olib borish kerak

4	Qo'shimcha ravishda ishlov berilgan ma'lumotlarni, bosma nashrlarni va boshqa rasmiy materiallarni statistikadan foydalanuvchilarning so'roviga ko'ra pulli asosda taqdim etishni amalga oshiradi	O'rta	Umumiy va maxsus tartibda o'qitish va raqamlashtirish	Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati	Korruptsiyaviy taktiklarning mavjudligi	O'rt	2023 yil 30 oktabrdagi 74-son buyruq	Raqamlashtirish va xodimlarning huquqiy savodxonligini oshirish	Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati, Yuridik bo'lim	2025-yil 25-noyabr	Past	Tizimli ravishda profilaktik choralar-tadbirlarni olib borish kerak
5	Boshqaruv xodimlarini ishga qabul qilishda lavozimlarga nomzodlarni ochiq tanlov asosida qabul qilishni amalga oshirish	O'rta	Umumiy va maxsus tartibda o'qitish va raqamlashtirish	Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati	Korruptsiyaviy taktiklarning mavjudligi	O'rta	2023 yil 30 oktabrdagi 74-son buyruq	Raqamlashtirish va xodimlarning huquqiy savodxonligini oshirish	Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat xizmati, Inson resurslarini rivojlantirish bo'limi, Yuridik bo'lim	2025-yil 10-dekabr	Past	Tizimli ravishda profilaktik choralar-tadbirlarni olib borish kerak

**Korruptsiyaga qarshi ichki nazorat
xizmatiga biriktirilgan xodim**

B. Melikmurotov

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY STATISTIKA QO'MITASI

2025- yil "31" *oktabr*

BUYRUQ *99* -son

Toshkent sh.

O'zbekiston Respublikasining 2021- yil 22- apreldagi O'RQ-684-son "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni hamda Vazirlar Mahkamasining 2022- yil 20- maydagi "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" 276-son qarori ijrosini ta'minlash hamda Milliy statistika qo'mitasi tizimida davlat xaridlarini amalga oshirishning raqobatli usullarini amaliyotga joriy etish maqsadida, **buyuraman:**

1. Quyidagilar:

Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati, hududiy boshqarmalari va Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar institutida davlat xaridlari jarayonini tashkil etish bo'yicha Nizom 1-ilovaga muvofiq;

Milliy statistika qo'mitasining markaziy apparatida davlat xaridlarini muvofiqlashtirish bo'yicha xarid komissiyasi tarkibi 2-ilovaga muvofiq;

Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrining statistika boshqarmalarida davlat xaridlarini amalga oshirish bo'yicha xarid komissiyasi namunaviy tarkibi 3-ilovaga muvofiq;

Milliy statistika qo'mitasida elektron do'kon vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish sxemasi 4-ilovaga muvofiq;

Milliy statistika qo'mitasida boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan auksion vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish sxemasi 5-ilovaga muvofiq;

Milliy statistika qo'mitasida eng yaxshi takliflarni tanlash vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish sxemasi 6-ilovaga muvofiq;

Milliy statistika qo'mitasida tender vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish sxemasi 7-ilovaga muvofiq tasdiqlansin;

Milliy statistika qo'mitasining markaziy apparatida davlat xaridlariga oid shikoyatlarni ko'rib chiquvchi komissiya tarkibi 8-ilovaga muvofiq tasdiqlansin;

Milliy statistika qo'mitasining markaziy apparatida amalga oshirilgan xaridlarni qabul qilish dalolatnomasi 9-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi (J. Shirinov), Bosh auditor O. Bobojonov:

- bir hafta muddatda O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni, Vazirlar Mahkamasining 2022- yil 20- maydagi "Davlat

xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" 276-son qarori va mazkur buyruq mazmun-mohiyatini hamda amalga oshirish tartibini Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati va hududiy statistika organlariga tanishtirishni;

3. Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi (O. Soliyev):

- doimiy asosda davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq jarayonlarni qonunchilik hujjatlariga muvofiqligi nazoratini ta'minlasinlar hamda har bir davlat xaridlarini amalga oshirishda manfaatlar to'qnashuvini tahlil qilishda va tashkilot bilan shartnomaviy munosabatlarga kirishgan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxslarning ishonchliligini tekshirish jarayonida ishtirok etadi hamda yozma xulosa beradi.

4. Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti direktori, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar statistika boshqarmalari:

- barcha davlat xaridlarini mazkur buyruqning 1-ilovasida tasdiqlangan nizom asosida amalga oshirilishini;

- Mazkur buyruqning 3-ilovasida keltirilgan namunaviy tarkib asosida xarid komissiyasi ishi tashkil etilishini;

- davlat xaridlarini va xarid qilingan tovarlarni (ishlar, xizmatlar) qabul qilish, saqlash va tasarruf etish ishlarini amalga oshirish boshqarmaning Buxgalteriya hisobi va moliyaviy ishlar bo'limi boshlig'i tomonidan ta'minlansin.

5. Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi davlat xaridlarini amalga oshirishda zaruratga ko'ra, tegishli yo'nalishlar bo'yicha o'rnatilgan tartibda, autsorsing asosida boshqa korxona va tashkilotlardan ekspert-mutaxassis yollash vakolati berilsin.

6. Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi (B. Imamov), Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi (J. Shirinov) xarid komissiyasining har bir a'zosi va mas'ul kotibiga davlat xaridlarining elektron tizimida o'z vazifalarini amalga oshirish uchun elektron raqamli imzo (ERI) kalitlarini olishni ta'minlasin.

7. Ijro kotibiyati (F. Berdibayev) ushbu buyruq talablari bilan markaziy apparat xodimlarini tanishtirish hamda hududiy statistika organlariga yetkazish choralarini ko'rsin.

8. Statistika agentligining 2024-yil 22- maydagi 108-son buyrug'i o'z kuchini yo'qotgan deb hisoblansin.

9. Mazkur buyruq ijrosini nazorat qilishni o'z zimmamda qoldiraman.

Rais

B. Hamrayev

Milliy statistika qo'mitasining
2025-yil "31" oktabrdagi
99 -son buyrug'iga
1-ilova

**O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati,
hududiy boshqarmalari va Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar
institutida davlat xaridlari jarayonini tashkil etish bo'yicha
NIZOM**

Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuniga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari hamda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining buyruq va qarorlariga muvofiq Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparati, hududiy boshqarmalari (keyingi o'rinlarda – statistika organlari) va Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar institutida (keyingi o'rinlarda – institut) xarid qilish tartib-taomillarini tashkil etish va o'tkazish tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

avans to'lovi — qonunchilikda belgilangan tartibda statistika organlari (muassasalari) va xarid qilish tartib-taomillari ishtirokchisi tomonidan kiritiladigan, davlat xaridlarining elektron tizimi operatorining vositachilik yig'imini va tomonlarning zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab)ini o'z ichiga olgan moliyaviy mablag'lar summasi;

davlat buyurtmachisi — davlat xaridlarini amalga oshiruvchi yuridik shaxs bo'lgan statistika organlari (muassasalari);

davlat xaridlari to'g'risidagi shartnoma – statistika organlari (muassasalari) va davlat xaridlarining ijrochisi o'rtasidagi davlat xaridlari bo'yicha huquqlar va majburiyatlarni belgilash, o'zgartirish yoki bekor qilish to'g'risidagi kelishuv;

yagona yetkazib beruvchi – tabiiy monopoliya subekti, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining alohida farmonlarida, qarorlarida va farmoyishlarida yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlarida belgilangan subyektlar, shuningdek davlat tomonidan xarid qilinayotgan, bozorda muqobillari mavjud bo'lmagan noyob tovarlarni, ishlarni, xizmatlarniyetkazib beruvchi;

tender — davlat xaridini amalga oshirishning raqobatli tartib-taomili vositasida davlat xaridlarining ijrochisini aniqlash tartib-taomilini nazarda tutuvchi tanlov bo'lib, uning natijalariga ko'ra davlat xaridlari to'g'risidagishartnomani bajarishning eng yaxshi shartlarini taklif etgan xarid qilish tartib-taomillarining ishtirokchisi g'olib deb topiladi;

elektron do'kon — davlat xaridlarining elektron tizimidagi maxsus maydonda savdolarni elektron shaklda amalga oshirishni nazarda tutuvchi, maxsus talablar qo'yilmaydigan tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) davlat xaridlarini amalga oshirishning raqobatli usuli;

eng yaxshi takliflarni tanlash — xarid qilish tartib-taomillarining bir nechta ishtirokchisidan olingan takliflarni taqqoslash asosida davlat xaridlarini amalga oshirishning raqobatli usuli;

lot — turli belgilari bo'yicha guruhlashtirilgan (foydalanish, texnik va funksional xususiyatlariga ko'ra) bir xil turdagi tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) jamlanmasisifatida Milliy statistika qo'mitasinitomonidan belgilangan va alohida davlat xaridlari to'g'risidagi shartnoma bo'yicha xarid predmeti hisobalandigan miqdoriy qism;

taklifni ta'minlash — Milliy statistika qo'mitasinining talabiga binoan ishtirokchi tomonidan takliflar va majburiyatlarning garov, kafolat, zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab) tarzida yoxud qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa usulda ta'minlanishi;

shaxsiy kabinet — elektron davlat xaridlarida ishtirok etishni hamda zarur axborotni joylashtirishni va undan foydalanishni ta'minlaydigan, davlat xaridlari subyektlari, xarid komissiyasining mas'ul kotibi, xarid qilish tartib-taomillarining davlat nazoratini amalga oshiruvchi davlat organlarining maxsus axborot portalidagi va (yoki) davlat xaridlarining elektron tizimidagi individual sahifasi;

davlat xaridlarining reja-jadvali — davlat buyurtmachisi tomonidan yil va chorak davomida xarid qilinishi rejalashtirilgan tovarlar, ishlar, xizmatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni nazarda tutuvchi hujjat;

davlat xaridlari bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri shartnoma — maxsus axborot portalida ro'yxatga qo'yilishi shart bo'lgan, davlat xaridlari bo'yicha huquqlar va majburiyatlarni belgilash, o'zgartirish yoki bekor qilish to'g'risida Milliy statistika qo'mitasiva davlat xaridlarining ijrochisi o'rtasida tuziladigan bitim;

qadam o'lchovi — boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan auksionning boshlang'ich va/yoki o'zidan oldingi xarid qilish tartib-taomili ishtirokchisining narxini pasaytirishning foiz ko'rinishida belgilanadigan intervali;

hisob-kitob-kliring palatasi (keyingi o‘rinlarda — HKKP) — avans to‘lovlarini deponentlash va ularni hisobga olish yo‘li bilan davlat xaridlari to‘g‘risidagi shartnomalar bo‘yicha majburiyatlarni bajara oladigan xarid qilish tartib-taomillari ishtirokchilari elektron davlat xaridlariga kirishini ta‘minlovchi davlat xaridlari elektron tizimining tarkibiy bo‘linmasi;

yagona yetkazib beruvchilar reestri – vakolatli organ bilan kelishilgan holda maxsus axborot portali operatori tomonidan yuritiladigan axborot resursi;

zaxiradagi g‘olib — xarid qilish tartib-taomillari yakunlari bo‘yicha xarid komissiyasining qaroriga muvofiq g‘olibning taklifidan keyingi eng maqbul taklifni taqdim etgan deb topilgan xarid qilish tartib-taomillari ishtirokchisi;

maxsus axborot portali (Bundan buyon matnda portal deb yuritiladi) – vakolatli organ tomonidan yuritiladigan, davlat xaridlari amalga oshirilishi to‘g‘risidagi e‘lonlar, davlat xaridlarining yakunlari, ishtirokchilarning takliflari haqidagi axborotni va qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa axborotni elektron shaklda ko‘zdan kechirishni, shuningdek amalga oshirilgan elektron davlat xaridlari to‘g‘risida davlat xaridlari elektron tizimlarining operatorlari tomonidan kiritiladigan (yuboriladigan) axborotni to‘plashni ta‘minlovchi veb-saytdir (maxsus elektron platforma).

tabiiy monopoliya subyekti – tabiiy monopoliya sharoitlarida tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni ishlab chiqarish va yoki realizatsiya qilish bilan band bo‘lgan xo‘jalik yurituvchi subyekt (yuridik shaxs);

tender taklifi – tender hujjatlarida belgilangan shartlarga muvofiq tender predmetiga nisbatan ishtirokchining taklifi;

vakolatli organ — O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi;

davlat xaridlarining elektron tizimi — elektron davlat xaridlari jarayonidagi xarid qilish tartib-taomillarini o‘tkazishda davlat xaridlarining subyektlari hamkorligini ta‘minlaydigan tashkiliy, axborotga oid va texnik yechimlarning dasturiy majmui;

elektron davlat xaridlari – axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda davlat xaridlarini amalga oshirish shakli.

2. Xarid qilish tartib-taomillarini amalga oshirish turlari quyidagilardan iborat:
elektron do‘kon;

boshlang‘ich narxni pasaytirish uchun o‘tkaziladigan auksion (Bundan buyon matnda auksion deb yuritiladi);

eng yaxshi takliflarni tanlash;

tender;

to‘g‘ridan-to‘g‘ri shartnomalar bo‘yicha amalga oshiriladigan davlat xaridlari;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan ruxsat etilgan xaridlarning boshqa raqobatli turlari.

Xarid qilish tartib-taomillari elektron shaklda amalga oshirilishi mumkin.

Bunda:

tanlash hamda tender turlari Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi tomonidan;

elektron do'kon, boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan auksion, tanlash (summasi bir shartnoma bo'yicha bazaviy hisoblash miqdorining yigirma besh baravaridan oshmaydigan, biroq bir moliya yilida bazaviy hisoblash miqdorining besh yuz baravari miqdoridan oshmasligi kerak) to'g'ridan-to'g'ri shartnomalar bo'yicha amalga oshiradigan davlat xaridlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari, farmoyishlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari, farmoyishlari bilan ruxsat etilgan xaridlarining boshqa raqobatli turlari bo'yicha xaridlar — Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi xarid qilish tartib-taomillariga amal qilgan holda amalga oshiriladi.

3. Xarid komissiyasini tashkil etishning asosiy maqsadi xarid hujjatlarini kelishish, xarid qilish tartib-taomillari ishtirokchilarining takliflarini buyurtmaga muvofiqlik darajasi bo'yicha xolis baholash va tartibga solishdan hamda statistika organlari va institut tomonidan davlat xaridlari raqobatlashuv usullari orqali amalga oshirilganda g'olib(lar)ni tanlashdan iborat.

4. Xarid qilish tartibi vakolatli organ tomonidan belgilangan davlat xaridlari elektron tizimining operatori veb-sayti (maxsus elektron platforma)da amalga oshiriladi.

5. Xaridlarga tayyorgarlik o'z ichiga quyidagilarni oladi:

maxsus axborot portalida davlat xaridlarining reja-jadvallarini joylashtirish;

qonunchilik hujjatlarida belgilangan hollarda elektron davlat xaridlarida ishtirok etish uchun avans to'lovlarini kiritish;

davlat xaridlarining elektron tizimiga davlat xaridlari o'tkazilishi haqidagi e'lonlarni joylashtirish;

maxsus axborot portalida davlat buyurtmachisi o'zi bilan affillangan shaxslar haqidagi ma'lumotlarni joylashtirish.

6. Portalda joylashtiriladigan reja-jadval quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak:

xarid predmeti;
xarid predmetining miqdori va narxi;
xarid o'tkaziladigan oy;
davlat buyurtmachisining nomi va manzili;
xarid predmetini moliyalashtirish manbalari va muddatlari;
tovarlarni yetkazib berish, ishlarni bajarish va xizmatlarni ko'rsatish joyi (manzili).

7. Xarid qilish tartib-taomillarini tashkil etish va o'tkazishga doir talablar davlat xaridlari sohasida korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarga yo'l qo'ymasligi kerak. Bunda, korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar ustuvor bo'ladi.

Statistika organlari (muassasalari) davlat xaridlarini amalga oshirish tartibtaomillari to'g'risidagi axborotning ochiqligi va shaffofligini ta'minlash kerak.

Davlat xaridlarida korrupsiyaga yo'l qo'ymaslik:

insofli raqobatni va qarorlar qabul qilish chog'ida xolisona mezonlardan foydalanish;

monitoring va nazorat o'tkazishning, shu jumladan, ichki monitoring va nazorat o'tkazishning samarali tizimi yaratilishini;

"Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonun va davlat xaridlari sohasidagi boshqa qonunchilik hujjatlari talablariga muvofiq amalga oshirishni;

davlat xaridlarini amalga oshirishda bozor narxini o'sha vaqtdagi o'rganganlik holatini tasdiqlovchi ma'lumotlar mavjudligini (elektron do'kon, tijorat takliflar, elektron saytlar va boshqalar);

davlat xaridlari tartib-taomillari "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunda belgilangan talablarga muvofiq o'tkazilishini ta'minlash yo'li bilan amalga oshiriladi.

Qonunchilikda davlat xaridlarini amalga oshirish sohasida korrupsiyaning oldini olishga doir boshqa chora-tadbirlar ham nazarda tutilishi mumkin.

8. Statistika organlari (muassasalari) bilan manfaatlar to'qnashuviga ega bo'lgan xo'jalik yurituvchi subekt xarid qilish tartib-taomillari ishtirokchisi bo'lishi mumkin emas. Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi doimiy asosda davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq jarayonlarni qonunchilik hujjatlariga muvofiqligi nazoratini ta'minlasinlar hamda har bir davlat xaridlarini amalga oshirishda manfaatlar to'qnashuvini tahlil qilishda va tashkilot bilan shartnomaviy munosabatlarga kirishgan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxslarning ishonchliligini tekshirish jarayonida ishtirok etadi hamda yozma xulosa beradi.

2-bob. Elektron davlat xaridlarini o'tkazishning umumiy shartlari

1-§. Elektron davlat xaridlarini o'tkazishning umumiy shartlari

9. Milliy statistika qo'mitasi elektron davlat xaridlarida ishtirok etishi uchun Milliy statistika qo'mitasi operatorning vositachilik yig'imini HKKPdagi shaxsiy hisobvaraqlariga o'tkazadilar.

Milliy statistika qo'mitasi elektron davlat xaridlarida ishtirok etish uchun zaxirani (yoki kafolat kontekstga qarab) HKKPga o'tkazishi talab etilmaydi.

10. Milliy statistika qo'mitasiva ishtirokchilar elektron davlat xaridlaridagi ishtiroklarini elektron raqamli imzolardan (keyingi o'rinlarda – ERI) foydalangan holda amalga oshiradi. Milliy statistika qo'mitasiva ishtirokchining ERI dan foydalanib davlat xaridlarining elektron tizimi orqali tuzgan davlat xaridlari to'g'risidagi shartnomalari haqiqiy hisoblanadi.

11. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan shaxsiy kabinet orqali auksion, tanlash va tender o'tkazilishi to'g'risidagi e'lon joylashtirilib yoki elektron do'konda ishtirokchining ofertasi tanlanib, davlat xaridlarining elektron tizimi elektron davlat xaridlari yakunlariga ko'ra tuziladigan shartnomaviy majburiyatlarni bajarish uchun moliyalashtirish manbalarini inobatga olgan holda kerakli summaga band qo'yish to'g'risidagi axborotni DMBATdan olgandan so'ng ushbu e'lonni yoki tanlangan oferta bo'yicha narxlar so'rovi mexanizmini faollashtiradi.

12. Milliy statistika qo'mitasitomonidan tanlash yoki tender o'tkazishda ishtirokchilar tomonidan zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab) kiritish zarurati hamda kiritiladigan zaxirat (yoki kafolat kontekstga qarab) miqdori xarid komissiyasi tomonidan belgilanadi.

Bunda, g'olib shartnoma tuzishni rad etgan taqdirda, unga zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab) summasi qaytarib berilmasligi va mazkur mablag'lar operator tomonidan Milliy statistika qo'mitasitegishli hisobvarag'iga o'tkazib berilishi ustidan nazoratni organi (muassasasi)ning tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan amalga oshirilishi lozim.

13. Milliy statistika qo'mitasi tanlash yoki tender natijasida tuzilgan shartnoma bo'yicha to'lovlarni HKKPdagi shaxsiy hisobvaraqlaridan foydalanmagan holda amalga oshiradi. Bunda, oldindan to'lov shartlari shartnomada nazarda tutiladi.

14. Ijrochi HKKP tomonidan mablag' tushganligi to'g'risidagi xabarnoma yuborilishidan oldin tovarlarni, ishlarni, xizmatlarniyetkazib bergan taqdirda, Milliy statistika qo'mitasitomonidan tovarlar, ishlar, xizmatlar qabul qilinmasdan ular bo'yicha to'lov amalga oshirilmasligi kerak.

15. Milliy statistika qo'mitasi elektron do'kon yoki auksion orqali tuzilgan shartnoma asosida tovarlar, ishlar, xizmatlar to'liq qabul qilgandan so'ng uch ish kuni mobaynida bu to'g'risidagi axborotni byudjet tashkilotlarining hisobi va hisobotlari avtomatlashtirilgan tizimining dasturiy kompleksi orqali DMBATga kiritishga va yuborishga majbur.

16. Elektron do'kon yoki auksion orqali tuzilgan shartnoma bo'yicha yetkazib berish muddati tugagandan so'ng tovarlar (ishlarni, xizmatlar) yetkazib berilganligi haqidagi ma'lumot mavjud bo'lmasa, davlat xaridlarining elektron tizimi bir ish kuni mobaynida avtomatik rejimda Milliy statistika qo'mitasi va Iqtisodiyot va moliya vazirligi xabardor qilinishi Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan amalga oshiriladi.

17. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan elektron do'kon yoki auksion orqali tuzilgan shartnoma bo'yicha tovarlar, ishlar, xizmatlar yetkazib berilganligi haqidagi ma'lumot taqdim qilinmaganda, HKKP ushbu shartnoma bo'yicha tovarlar (ishlar, xizmatlar)ni yetkazib berish muddati tugagach uch ish kunidan so'ng:

Milliy statistika qo'mitasining shartnoma bo'yicha mablag'lariga sud yoki Davlat xaridlari sohasidagi shikoyatlarni ko'rib chiqish bo'yicha komissiyaning tegishli qarori qabul qilinguniga yoki shartnoma bekor qilingunga qadar band qo'yilishi;

bajarilmagan shartnomalar bo'yicha ma'lumotlarni Iqtisodiyot va moliya vazirligiga yuborilganlik holatlari yuzasidan Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari har oyning 10 sanasiga qadar umumlashtirilgan ma'lumotlarni qo'mitaga kiritib borishi kerak.

2-§. Elektron do'kondan foydalanish

18. Elektron do'kon vositasidagi davlat xaridlari Qonunning 5-bobi hamda ushbu Reglamentga 1-ildovada keltirilgan sxemaga muvofiq amalga oshiriladi.

19. Elektron do'kon vositasidagi davlat xaridi Qonunning 49-moddasida belgilangan mezonlarga muvofiq amalga oshiriladi.

Milliy statistika qo'mitasi tomonidan elektron do'kon orqali tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) milliy klassifikatoriga muvofiq guruhlashtirilgan ayni bir turdagi tovarlarning davlat xaridi bir moliya yili davomida bazaviy hisoblash miqdorining o'n ming baravarigacha amalga oshirilishi mumkin.

Milliy statistika qo'mitasi tomonidan elektron do'kon orqali tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) milliy klassifikatoriga muvofiq guruhlashtirilgan ayni bir turdagi ishlarning, xizmatlarning davlat xaridi bir moliya yili davomida bazaviy hisoblash miqdorining besh yuz baravarigacha amalga oshirilishi mumkin.

20. Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan ishtirokchining elektron do'konga joylashtirgan taklifi bo'yicha quyidagilarni ko'rsatganligini o'rganishi lozim:

- taklif etilayotgan tovarning, ishning, xizmatning nomi;
- sotish narxi;
- tovarning eng ko'p va eng kam to'pi;
- tovarning rusumi va texnik parametrlari (texnik pasport yoki boshqa hujjat asosida);
- tovarning fotosurati;
- tovar yetkazib beriladigan (ish bajariladigan, xizmat ko'rsatiladigan) hudud;
- tovarni ishlab chiqaruvchi va tovar kelib chiqqan mamlakat to'g'risidagi axborot;
- kafolat shartlari va muddati to'g'risidagi axborot;
- tovar ishlab chiqarilgan yil (oziq-ovqatlar va tez buziladigan tovarlarning ishlab chiqarilgan kuni, oyi, yili);
- tovarning yaroqlilik muddati (kun, oy, yil);
- ishni bajarish, xizmatni ko'rsatish muddati;
- tovarnilarni, ishlar, xizmatlar majburiy sertifikatlashtirish talab etiladigan hollarda muvofiqlik sertifikati to'g'risidagi axborot, shuningdek sanitariyayepidemiologik, veterinariya, veterinariya-sanitariya, fitosanitariya xulosalari yoki ekologik ekspertiza haqidagi axborot;

qonunchilikka binoan litsenziyalashning yoki ruxsat etish xususiyatiga ega boshqa hujjat olishning yoxud faoliyatni boshlagani haqidagi xabarnomani yuborishning majburiy talabi mavjud bo'lgan hollarda litsenziya yoki ruxsat etish xususiyatiga ega boshqa hujjat yoxud faoliyatni boshlagani haqidagi xabarnoma mavjudligi to'g'risidagi axborot.

21. Agar narx so'rovi mobaynida ishtirokchi tomonidan taklif qilingan summa Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tanlangan summadan 20 va undan ortiq foizga past bo'lsa, ishtirokchi Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tanlangan ofertaning summasi va o'zi tomonidan taklif etilgan summaning farqi miqdoridagi qo'shimcha zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab)ni oldindan kiritishi shartligini inobatga olgan holda Milliy statistika qo'mitasining tegishli xo'jalik ishlar bo'yicha bo'linmalari tomonidan ushbu xarid bo'yicha ma'lumot rasmiylashtirib qo'yilishi lozim.

22. Ijrochi va ishtirokchilar to'g'risidagi ma'lumot (ularning nomi, STIR, taklif summalari) g'olib aniqlangan paytda davlat xaridlarining elektron tizimida aks ettirilganda Milliy statistika qo'mitasining tegishli xo'jalik ishlar bo'yicha

bo'linmalari xodimlari manfaatlar to'qnashuvi vaziyatlari yuzaga kelganda bevosita rahbariga xabar berishi lozim.

23. Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan elektron do'konning qo'shimcha sahifasidan foydalangan holda, davlat xaridlarini hududlar (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri) kesimida mahalliy ishlab chiqaruvchilar (ish bajaruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar) o'rtasida amalga oshirishi mumkin.

Bunda, elektron do'konning qo'shimcha sahifasidan foydalanish quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi:

Milliy statistika qo'mitasi elektron do'konda "milliy do'kon" yacheykasini tanlaydi;

elektron tizim Milliy statistika qo'mitasi joylashgan hudud bo'yicha mahalliy ishlab chiqaruvchilarning (ish bajaruvchilarning, xizmat ko'rsatuvchilarning) takliflari joylashtirilgan qo'shimcha sahifani ochadi.

"Milliy do'kon" yacheykasining "qidiruv" tugmasidan foydalanilganda elektron tizim Milliy statistika qo'mitasi joylashgan hududdagi mahalliy ishlab chiqaruvchilar (ish bajaruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar) tomonidan yetkazib beriladigan tovarlar, ishlar, xizmatlar qidiradi.

24. "Milliy do'kon" orqali xaridlarni amalga oshirishda elektron tizim narxlar so'rovi mexanizmini faqat Milliy statistika qo'mitasi joylashgan hududdagi (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri) mahalliy ishlab chiqaruvchilar (ish bajaruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar) orasida yuborilishini ta'minlashi ustidan Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari .

3-§. Aukcion orqali davlat xaridlarini amalga oshirish tartibi

25. Boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan aukcion (Bundan buyon matnda aukcion deb yuritiladi) vositasidagi davlat xaridi quyidagi shartlar bir vaqtning o'zida bajarilgan taqdirda amalga oshiriladi:

tovarning standart xususiyatlarga ega bo'lishi;

tovarning texnik, ekspluatatsiya qilinish xususiyatlarini va boshqa xususiyatlarini baholash hamda taqqoslash zaruratining mavjud emasligi;

statistika organlari (muassasalari) uchun auksiyondagi davlat xaridlari bir shartnoma bo'yicha bazaviy hisoblash miqdorining olti ming baravaridan ortiq bo'lmasligi kerak.

26. Qonunning 52-moddasiga muvofiq xizmatlar va ishlarning davlat xaridi auksion obekti bo'la olmasligi sababli Milliy statistika qo'mitasi auksion orqali xarid qilishi mumkin emas.

27. Auksion vositasidagi davlat xaridlari Qonunning 6-bobi va ushbu Nizomga 2-ildovada keltirilgan sxemaga muvofiq amalga oshiriladi.

28. Milliy statistika qo'mitasi auksion o'tkazish haqida xaridlar reja - jadvaliga muvofiq portalga e'lon joylashtiradi.

29. Auksion o'tkazilishi to'g'risidagi e'lon auksion g'olibini aniqlangunga qadar kamida besh ish kun avval joylashtirilishi kerak.

30. Auksion o'tkazilishi to'g'risidagi e'londa quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

Milliy statistika qo'mitasining nomi va manzili, (Milliy statistika qo'mitasining ishonchi telefoni, pochta manzili, Telegram-kanali ("@antikorrupsiyastatbot") to'g'risidagi ma'lumotlar);

auksionning birinchi va oxirgi kuni (auksion o'tkaziladigan davr);

auksion predmetining boshlang'ich narxi;

auksion predmeti va uning xususiyati (auksion predmetining tasnifi);

tovarning miqdori;

tovarlarni yetkazib berish muddatlari va shartlari;

tovarlar yetkazib beriladigan joy (manzil);

tovarning amaldagi standart talabiga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjat mavjudligi haqidagi talab;

tovar majburiy sertifikatlashtirilishi talab etiladigan hollarda, muvofiqlik sertifikati va sanitariya-yepidemiologik xulosa mavjudligi to'g'risidagi talab;

zarur bo'lganda, litsenziya, ruxsat etish xususiyatiga ega boshqa hujjat yoxud faoliyatni boshlagani haqidagi xabarnoma mavjudligi to'g'risidagi talab;

tovarning o'ziga xos xususiylarini ifodalovchi alohida shartlar.

31. Agar auksion mobaynida ishtirokchi tomonidan taklif qilingan narx boshlang'ich narxdan 20 va undan ortiq foizga past bo'lsa, ishtirokchi boshlang'ich narx va o'zi tomonidan taklif etilgan narxning farqi miqdoridagi qo'shimcha zaxirat (yoki 'kafolat' kontekstga qarab)ni oldindan kiritishi shartligini inobatga olgan holda Milliy statistika qo'mitasining tegishli xo'jalik ishlar bo'yicha bo'linmalari tomonidan ushbu xarid bo'yicha ma'lumot rasmiylashtirib qo'yilishi lozim.

32. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan auksion orqali davlat xaridlarini amalga oshirishda tovarlarni yetkazib berish muddati ularning miqdoridan, hajmidan, noyobligidan, ishlab chiqarishga va (yoki) respublika hududiga import qilishga

ketadigan vaqtidan va boshqa xususiyatlaridan kelib chiqqan holda yetti kundan kam bo'lmashligi kerakligini inobatga olinishi lozim.

33. Agar auksionda bir nafar ishtirokchi ishtirok etgan bo'lsa yoki hech kim ishtirok etmagan bo'lsa, auksion o'tkazilmagan deb hisoblanadi va g'olib aniqlanmaydi. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan auksionni uch ish kuniga uzaytirishi yoki xaridni Qonun va mazkur Reglament talablariga muvofiq elektron do'kon (belgilangan mezonlar doirasida) yoki eng yaxshi takliflarni tanlash orqali amalga oshirishi mumkin.

3-bob. Eng yaxshi takliflarni tanlash

1-§. Tanlash vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish shartlari

34. Eng yaxshi takliflarni tanlash (Bundan buyon matnda tanlash deb yuritiladi) vositasidagi davlat xaridi quyidagi shartlar bir vaqtning o'zida bajarilgan taqdirda amalga oshiriladi:

g'olibni aniqlash mezonlari tovarlar, ishlar, xizmatlar davlat xaridining nafaqat pul ifodasiga, balki miqdoriy va sifat bahosiga ham ega bo'ladi;

Milliy statistika qo'mitasi tanlashdagi davlat xaridlari bir shartnoma bo'yicha bazaviy hisoblash miqdorining yigirma besh ming baravarigacha bo'lgan miqdorni tashkil etadi.

35. Tanlash vositasidagi davlat xaridlari Qonunning 8-bobi hamda ushbu Nizomga

4-ilovada keltirilgan sxemaga muvofiq amalga oshiriladi. Tanlash majburiy tartibda elektron shaklda o'tkaziladi, Bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno.

36. Milliy statistika qo'mitasiga agar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan davlat buyurtmachilariga tender o'tkazmasdan xaridlarni amalga oshirish huquqi berilsa, xarid qilish tartib-taomili davlat xaridining summasidan qat'i nazar tanlash orqali amalga oshirilishi kerak. Bunda, Milliy statistika qo'mitasi tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) qiymati bazaviy hisoblash miqdorining olti ming baravari miqdoridan oshgan hollarda davlat xaridiga doir texnik topshiriqlar qonunchilikda belgilangan tartibda ekspertiza uchun O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi "Loyihalar va import kontraktlarini kompleks ekspertiza qilish markazi" davlat unitar korxonasiga (Bundan buyon matnda Kompleks ekspertiza qilish markazi deb yuritiladi) kiritishi lozim.

2-§. Tanlash o'tkazishda xarid komissiyasi faoliyatini tartibga solish

37. Milliy statistika qo'mitasi tanlashni o'tkazish uchun toq sonli a'zolaridan (kamida beshta kishidan) iborat xarid komissiyasini tuzadi

Bunda, tanlash hamda tenderni amalga oshirish uchun Milliy statistika qo'mitasining tegishli tarkibiy bo'linmalari mutaxassislardan iborat xarid komissiyasi shakllantiriladi. Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi tarkibi Milliy statistika qo'mitasi raisining buyrug'I bilan tasdiqlanadi hamda tegishli buyruq bilan tarqatib yuborilishi mumkin.

39. Xarid komissiyasi davlat xaridlarining predmetidan kelib chiqqan holda, o'z faoliyatini amalga oshirish uchun ekspertlarni, shuningdek boshqa manfaatdor vazirliklar, idoralar va davlat buyurtmachisining yuqori turuvchi tashkiloti mutaxassislarini jalb etish mumkin.

Bunda, Milliy statistika qo'mitasi vakolatli organ vakilini Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi tarkibiga kiritishga yo'l qo'yilmasligi lozim.

40. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining mas'ul kotibi:

ishtirokchilarning takliflarini tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarining rasmiylashtirish talablariga mos kelishi bo'yicha tekshirishni amalga oshiradi va tekshirish natijalarini xarid komissiyasiga ko'rib chiqish uchun taqdim qiladi;

tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan mezonlar bo'yicha ishtirokchilarning takliflarini baholash natijalarini davlat xaridlarining elektron tizimida unga ochilgan shaxsiy kabineti orqali kiritadi.

41. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining vakolatiga kiritilgan masalalarni ko'rib chiqish uchun xarid komissiyasining a'zolari va mas'ul kotibining muloqot qilish davlat xaridlarining elektron tizimidagi yopiq chat orqali amalga oshirilishi lozim.

42. Davlat xaridlarining elektron tizimidagi shaxsiy kabinetga birinchi marotaba kirilayotganda Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining har bir a'zosi, shu jumladan, uning raisi xo'jalik yurituvchi subektlar, shu jumladan, tadbirkorlik subyektlari bilan affillanganlik xususiyatiga ega aloqalari mavjudligi to'g'risida ma'lumotlarni kiritishi shart.

43. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi raisining affillanganlik xususiyatiga ega aloqalari mavjud bo'lsa, tanlashni o'tkazish jarayoni davlat buyurtmachisi tomonidan yangi xarid komissiyasi raisi tayinlanguniga qadar to'xtatiladi. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi a'zosida affillanganlik xususiyatiga ega aloqalari mavjud bo'lsa, unda ishtirok etishdan bosh tortishi lozim.

44. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining har bir a'zosi o'zining shaxsiy kabineti orqali ovoz berishda maqbul ovoz berishi, qarshi ovoz berishi yoki unda ishtirok etishdan bosh tortishi mumkin. Belgilangan muddatlarda Milliy statistika qo'mitasixarid komissiyasining a'zosi shaxsiy kabineti orqali ovoz berishdan bo'yin tovlagan taqdirda, u ovoz berishdan bosh tortgan deb tan olinadi. Milliy statistika qo'mitasixarid komissiyasi raisi yoki uning vazifasini bajaruvchi ovoz berishdan bosh tortishga haqli emas.

45. Tanlash o'tkazish bo'yicha tanlash komissiyasining tezkor faoliyatini uning ovoz berish huquqiga ega bo'lmagan mas'ul kotibi tashkil etadi.

3-§. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarini ishlab chiqish va tanlash o'tkazilishi to'g'risidagi e'lonni joylashtirish

46. Milliy statistika qo'mitasitomonidan tanlash o'tkazish to'g'risidagi qaror qabul qilinganidan so'ng Milliy statistika qo'mitasinining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan tanlash hujjatlarining, shartnoma va tanlash o'tkazish haqidagi e'lonning matni ishlab chiqiladi.

47. Tanlash taklifining texnik va narx qismi bo'yicha Milliy statistika qo'mitasinining tovarlarga, ishlarga, xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun taklifning har bir qismini baholash ahamiyatiga qarab nisbiy qiymati belgilanadi.

48. Milliy statistika qo'mitasinining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari ishtirokchilarning tanlash takliflarini baholash usulini (eng past narx usulini yoki ball usulini) va mezonlarini ishlab chiqadi va xarid komissiyasiga kelishish uchun kiritadi. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida tanlash takliflarini baholash uchun qo'llaniladigan ballarning boshlang'ich qiymatlari belgilanishi mumkin va ulardan o'tmagan ishtirokchi tanlashdan chetlatilishi lozim.

49. Tanlash taklifining texnik qismi uchun miqdoriy yoki miqdoriy bo'lmagan (yekspert) ko'rsatkichlardan kelib chiqqan holda baholash mezonlari belgilanadi.

50. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari namunaviy shakllarini to'ldirishda miqdoriy (o'lchov birligini belgilagan holda) va miqdoriy bo'lmagan (yekspert) mezonlar Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi tomonidan tasdiqlanadi.

51. Ball usulidan foydalanganda tanlash taklifining har bir baholash mezonini bo'yicha nisbiy qiymat belgilanishi mumkin. Eng past narx usulidan foydalanganda ishtirokchining tanlash taklifi tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan talablarga mos kelishi yoki mos kelmasligini aniqlovchi mezonlar belgilanishi mumkin.

52. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida majburiy bo'lgan mezonlar belgilanishi mumkin. Bunda, tanlash taklifining majburiy etib belgilangan mezonlarga mos kelmasligi ishtirokchini davlat xaridlarining elektron tizimi orqali tanlashning har qanday bosqichida chetlatilishi mumkin.

Bunda, majburiy mezonlar belgilanishida Qonunning 34-moddasiga muvofiq ishtirokchilarga nisbatan raqobatni cheklovchi talablar kiritilishiga yo'l qo'yilmaydi.

53. Milliy statistika qo'mitasinining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarini kelishish uchun elektron shaklda Milliy statistika qo'mitasinining xarid komissiyasiga kiritadi.

54. Tanlash o'tkazilishi to'g'risidagi e'londa quyidagi axborot bo'lishi kerak:
tanlashni o'tkazish shakli;
tovarning, ishning, xizmatning batafsil tavsifi va boshlang'ich narxi;

tanlash o'tkaziladigan joy manzili (Milliy statistika qo'mitasinining ishonchli telefoni, pochta manzili, Telegram-kanali ("@antikorrupsiyastatbot") to'g'risidagi ma'lumotlar);

ishtirokchilarga qo'yiladigan talablar;

Milliy statistika qo'mitasinining ishtirokchilar bilan aloqada bo'lish uchun bog'lovchi shaxslar sifatida belgilangan bir yoki bir nechta mansabdor shaxsining yoki boshqa xodimlarining F.I.O., lavozimi va manzili;

ishtirokchilar tomonidan takliflar berish muddati tugaydigan sana va vaqt;

taklifni rasmiylashtirishga doir talablar.

Tanlash o'tkazish to'g'risidagi e'lon va (yoki) tanlashda ishtirok etish uchun taklif qonunchilikka zid bo'lmagan boshqa axborotlarni ham o'z ichiga olishi mumkin.

55. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

tanlash o'tkazilishi to'g'risidagi e'londa ko'rsatilgan axborot; ijrochilar bilan hisob-kitoblarni shakllantirish uchun foydalaniladigan valyuta, to'lov tartibi va yetkazib berish shartlari haqidagi axborot;

tanlashda ishtirok etish uchun taklifni davlat tilida va, zaruriyatga qarab, boshqa tillarda tayyorlash majburiyligi to'g'risidagi talab;

ishtirokchilarga tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari qoidalariga doir tushuntirishlarni taqdim etish tartibi, taqdim etish muddati boshlanadigan va tugaydigan sana;

texnik topshiriq;

Qonuniga muvofiq ishtirokchilarning takliflarini baholash mezonlari va ko'rib chiqish tartibi;

tanlash ishtirokchilari tomonidan korrupsiya ko'rinishlariga yo'l qo'ymaslik bo'yicha ariza taqdim etish majburiyligi haqidagi talab.

56. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlariga ularning ajralmas qismi bo'lgan shartnoma loyihasi ilova qilinadi.

57. Milliy statistika qo'mitasinining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarini kelishish uchun elektron shaklda xarid komissiyasiga kiritadi.

58. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarining majlisda yoki masofadan turib Qonun talablariga muvofiqligini ko'rib chiqadi va quyidagilarni belgilaydi:

tanlash takliflari qabul qilinadigan muddatlar;

tanlash takliflarini baholash usullari va mezonlari;

tanlash takliflari qismlarining va zarur hollarda texnik qismining har bir baholash mezonlarining nisbiy qiymati;

tanlash taklifini ta'minlash hajmi va shakli.

59. Tanlashni o'tkazish haqida qaror tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi tomonidan kelishilganidan so'ng qabul qilinadi.

60. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida kamchiliklar aniqlangan taqdirda, aniqlangan kamchiliklar bartaraf etilganidan so'ng xarid komissiyasi tomonidan tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari qayta kelishilishi kerak.

61. Milliy statistika qo'mitasining tegishli xo'jalik bo'linmalarining mas'ul xodimi 58-bandda ko'rsatib o'tilgan tartibda kelishilgan tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarini ERI bilan tasdiqlaydi.

62. Tasdiqlangan tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari, shartnoma loyihasi, shuningdek, tanlash o'tkazish haqidagi e'lon tanlash ishtirokchilarining takliflarini qabul qilish muddati tugashidan kamida besh ish kuni oldin Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan davlat xaridlarining elektron tizimiga joylashtiriladi.

63. Tanlash o'tkazilishi to'g'risidagi e'lon qo'shimcha ravishda Milliy statistika qo'mitasining rasmiy veb-saytida yoki o'zining yuqori turuvchi statistika organi yoki muassasasining rasmiy veb-saytida, shuningdek ommaviy axborot vositalariga joylashtirilishi mumkin.

64. Zarur bo'lgan hollarda Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi qarori bilan tanlash takliflarini berish muddatini uzaytirishi yoki tanlash ishtirokchilariga tanlash takliflarining amal qilish muddatini ma'lum vaqtga uzaytirish taklifi bilan murojaat qilishi mumkin.

65. Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari xarid komissiyasi bilan kelishilgan holda tanlashda ishtirok etish uchun takliflar berish muddati tugaydigan sanadan bir ish kunidan kechiktirmay tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida qaror qabul qilishga haqli. Bunda, ushbu tanlashda takliflarni taqdim etishning tugash muddati kamida uch ish kuniga uzaytiriladi. Shu bilan birga, e'londa ko'rsatilgan axborot o'zgartirilgan bo'lsa, tanlash o'tkazish to'g'risidagi e'longa o'zgartirishlar kiritiladi.

Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

66. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida Milliy statistika qo'mitasi har bir tovarlar, ishlar, xizmatlar xarid qilish tartib-taomilining alohida birligi sifatida ko'rib chiqilishini e'lon qilishi mumkin. Bunday holda davlat buyurtmachisi turli tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni yetkazib berish uchun tanlashning bir nechta ishtirokchisi bilan

shartnomalar tuzishi mumkin, Bunda, har bir tovarlar, ishlar, xizmatlar uchun faqat bitta g'olib aniqlanishi mumkin. Har bir tovarlar, ishlar, xizmatlar uchun g'olib xarid qilish tartib-taomilining shartlariga ko'ra alohida-alohida aniqlanadi.

67. Tanlash ishtirokchisi tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlaridagi talablarni tushuntirish talabi bilan Milliy statistika qo'mitasining tegishli xo'jalik bo'linmalari ochiq elektron chat orqali so'rov qabul qilib olishi va ularni ko'rib chiqishga mas'ul hisoblanadi.

68. Milliy statistika qo'mitasiga so'rov tushgan sanadan e'tiboran ikki ish kuni ichida ushbu so'rovga ochiq elektron chat orqali tushuntirish yuborishi shart.

Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarining qoidalariga doir tushuntirishlar ularning mazmun-mohiyatini o'zgartirmasligi kerak.

69. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tanlash takliflarining ta'minlanishi zarurligi belgilagan taqdirda, ishtirokchi tanlash takliflari yuborilguniga qadar ta'minotning maqbulligini tasdiqlash to'g'risida ochiq elektron chat orqali so'rov yuborishga haqli. Davlat buyurtmachisi Bunday so'rovga bir ish kuni ichida javob beradi.

4-§. Tanlash natijalarini sarhisob qilish

70. Tanlash Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi tomonidan belgilangan muddatda o'tkazilganda davlat xaridlarining elektron tizimi avtomatik ravishda ishtirokchilar tomonidan joylashtirilgan va ularning tanlash takliflarini tashkil etuvchi elektron hujjatlarni ko'rishlari mumkin.

71. Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi ishtirokchi tomonidan biriktirilgan fayllar uning tanlash taklifida ko'rsatilgan ma'lumotlariga mos bo'lishi hamda davlat xaridlarining elektron tizimidagi to'ldirilishi majburiy bo'lgan elektron maydonlar to'ldirilganligini ko'rib chiqishi kerak.

72. Davlat xaridlarining elektron tizimi ishtirokchi taklif etgan narxni boshlang'ich narxga muvofiqligini va elektron maydonlarning to'ldirilganligini hamda biriktirilgan fayllardagi ma'lumotlarning to'liqligi va muvofiqligini Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining mas'ul kotibi tomonidan tekshiriladi.

73. Agar tanlash taklifi Qonunning va tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari talablariga muvofiq bo'lsa, u tegishli tarzda rasmiylashtirilgan deb topiladi. Tanlash taklifi tegishli tarzda rasmiylashtirilganligi yoki rasmiylashtirilmaganligi bo'yicha organi (muassasasi) xarid komissiyasi mas'ul kotibining qarori uning asoslangan sabablari bilan Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi tomonidan tasdiqlanishi lozim.

Milliy statistika qo'mitasinining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari va xarid komissiyasining kotibi ishtirokchining tanlash taklifi talablarga mos kelmaganligi to'g'risidagi qaror, ushbu qaror qabul qilingan kunda ishtirokchining shaxsiy kabinetiga yuborilishi ta'minlanishi lozim.

Tanlash g'olibini aniqlash uchun tanlash takliflarini baholash tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan mezonlar va usul asosida amalga oshiriladi.

74. Tanlash takliflarini baholash vaqtida xarid komissiyasining mas'ul kotibi tanlash ishtirokchilaridan ularning tanlash takliflari yuzasidan tushuntirishlar so'rashga haqli. Mazkur jarayon elektron shaklda o'tkaziladi.

75. Tanlash taklifi tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlari bilan belgilangan muddat mobaynida kuchda qoladi.

76. Tanlash taklifining miqdoriy ko'rsatkichlarini, shu jumladan, narx qismini baholash davlat xaridlarining elektron tizimi tomonidan avtomatik ravishda amalga oshiriladi.

77. Miqdor ko'rsatkichlariga ega bo'lmagan taklifning texnik qismining mezonlari bo'yicha ishtirokchilarning takliflarini baholash va taqqoslash Milliy statistika qo'mitasinining xarid komissiyasi tomonidan ovoz berish orqali amalga oshiriladi.

78. Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan shartlardan kelib chiqib davlat xaridlarining elektron tizimi avtomatik ravishda:

tanlash taklifining texnik va narx qismlarini baholashni hisobga olgan holda eng yuqori ball to'plagan ishtirokchini (ball usulidan foydalanganda);

tanlash takliflarining texnik qismini baholash natijalariga ko'ra tanlashda ishtirok etishni davom ettirishga ruxsat berilgan ishtirokchilar orasidan eng past narxni taklif etgan ishtirokchini (eng past narx usulidan foydalanganda) g'olib sifatida aniqlaydi.

Tanlash takliflarini ball usulidan foydalangan holda baholash natijasiga ko'ra ikki yoki undan ortiq ishtirokchilar bir xil ball to'plagan bo'lsa, eng past narx taklif etgan ishtirokchi g'olib deb topiladi.

Tanlash takliflarini eng past narx usulidan foydalangan holda baholash natijasiga ko'ra ikki yoki undan ortiq ishtirokchilar bir xil ball to'plagan bo'lsa, texnik qismi bo'yicha eng maqbul taklifni bergan ishtirokchi g'olib deb topiladi.

Zaxiradagi g'olibni aniqlash mazkur bandeda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

79. Tanlash takliflarini ko'rib chiqish hamda baholash natijalari davlat xaridlarining elektron tizimida avtomatik ravishda shakllangan dastlabki elektron

bayonnomada qayd etiladi va tanlash o'tkazish bo'yicha organi (muassasasi)ning xarid komissiyasi a'zolari tomonidan ERIdan foydalangan holda imzolanadi.

Bunda, dastlabki elektron bayonnomada quyidagi axborot bo'lishi kerak:
tanlash takliflari ko'rib chiqiladigan hamda baholanadigan sana va vaqt;
xarid komissiyasi a'zolarining va tanlash ishtirokchilari vakolatli vakillarining tarkibi;

tanlash takliflari ko'rib chiqilgan tanlash ishtirokchilari;
xar bir tanlash taklifini baholash natijalarining yoyilmasi;
tanlash takliflari ularni rad etishning aniq sabablari ko'rsatilgan va asoslangan holda rad etilgan tanlash ishtirokchilari;

tanlash g'olibi to'g'risida qabul qilingan qaror haqida ma'lumot;
tanlash g'olibining nomi (yuridik shaxslar uchun), F.I.O. (jismoniy shaxslar uchun), joylashgan joyi (pochta manzili).

80. Dastlabki elektron bayonnoma u rasmiylashtirilgan kunda davlat xaridlarining elektron tizimida muhokama qilish uchun ikki ish kuniga joylashtiriladi.

81. Tanlashning istalgan ishtirokchisidan dastlabki elektron bayonnoma e'lon qilinganidan so'ng organi (muassasasi)ga tanlash o'tkazish natijalari bo'yicha davlat xaridlarining elektron tizimi orqali kelib tushgan e'tirozlari Milliy statistika qo'mitasining xarid komissiyasi tegishli tartibda ko'rib chiqishi lozim.

82. Agar ikki ish kuni ichida tanlash ishtirokchilari tomonidan tanlash o'tkazish natijalari bo'yicha e'tirozlar tushmagan bo'lsa, bu to'g'risida statistika organi (muassasasi) xarid komissiyasining tegishli majlisi elektron bayonnomasi rasmiylashtiriladi va davlat buyurtmachisi bilan g'olib deb topilgan ishtirokchi o'rtasida shartnoma tuziladi.

83. Tanlash o'tkazish natijalari bo'yicha tanlash ishtirokchilaridan e'tirozlar tushganda, statistika organi (muassasasi)ning xarid komissiyasi e'tirozlarni ikki ish kuni ichida ko'rib chiqadi va tegishli qaror qabul qiladi.

84. Statistika organi (muassasasi) tomonidan statistika organi (muassasasi)ning xarid komissiyasiga taqdim etilgan muhokama natijalari to'g'risidagi axborot asosida xarid komissiyasining tegishli majlisi elektron bayonnomasi rasmiylashtiriladi va imzolangan kundan boshlab uch ish kuni ichida davlat xaridlarining elektron tizimiga joylashtiriladi.

5-§. Tanlash natijalari bo'yicha shartnoma tuzish

85. Milliy statistika qo'mitasi tanlash natijalariga doir shartnoma tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarida va o'zi bilan shartnoma tuzilayotgan tanlash ishtirokchisi tomonidan taqdim etilgan taklifda nazarda tutilgan shartlar asosida g'olib aniqlangan vaqtdan boshlab o'n ish kunidan kechiktirmasdan tuzishi kerak.

86. Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya-iqtisod bo'linmalari tomonidan tanlashni o'tkazish natijalariga ko'ra shartnoma elektron shaklda tuziladi hamda shartnomalarning yagona reestriga kiritishlari lozim.

87. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan xodimlarni fuqarolik-huquqiy tusidagi shartnoma asosida jalb etishni nazarda tutuvchi xarid qilish tartibtaomillarini elektron shaklda o'tkazilishi lozim.

Bunda, Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi faoliyatini tartibga solish, tanlash ishtirokchilari tomonidan takliflarni berish, tanlash ishtirokchilarining takliflarini ko'rib chiqish va baholash, g'olib va zaxira g'olibni aniqlash, tanlash natijalarini rasmiylashtirish Qonunda belgilangan tartibda amalga oshirilishi kerak.

4-bob. Tender o'tkazish tartib-taomillari

1-§. Tender o'tkazish shartlari

88. Tender vositasidagi davlat xaridlari Qonunning 8-bobi hamda ushbu Reglamentga 4-ildavada keltirilgan sxemaga muvofiq amalga oshiriladi. Tender elektron shaklda o'tkaziladi.

89. Tender vositasidagi davlat xaridi quyidagi shartlar bir vaqtning o'zida bajarilgan taqdirda amalga oshiriladi:

g'olibni aniqlash mezonlari tovarning, ishning, xizmatning nafaqat pul bilan baholanishini, balki miqdoriy va sifat jihatidan baholanishini ham o'z ichiga oladi;

Milliy statistika qo'mitasi uchun tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) qiymati bir shartnoma bo'yicha bazaviy hisoblash miqdorining olti ming baravaridan ortiq miqdorni tashkil etadi.

Tender majburiy tartibda elektron shaklda o'tkaziladi, Bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno.

90. Tender o'tkazilishi to'g'risidagi e'lon faqat tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari yuzasidan Kompleks ekspertiza qilish markazining ijobiy xulosasi olinganidan keyin joylashtiriladi.

2-§. Tenderni o'tkazishda tender komissiyasi faoliyatini tartibga solish

91. Tender o'tkazish uchun Milliy statistika qo'mitasi huzurida toq sonli (yetti kishidan kam bo'lmagan) a'zolardan iborat xarid komissiyasi (Bundan buyon matnda tender komissiyasi deb yuritiladi) tuziladi.

Milliy statistika qo'mitasi tenderni o'tkazishda xarid komissiyasi Qonunning 20 va 65-moddalarida belgilangan tartibda shakllantiriladi va tarqatib yuboriladi.

92. Tender komissiyasining tezkor faoliyatini uning mas'ul kotibi tashkil etadi.

93. Xarid komissiyasining mas'ul kotibi:

ishtirokchilarning takliflarini tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarini rasmiylashtirish talablariga mos kelishi bo'yicha tekshirishni amalga oshiradi va tekshirish natijalarini xarid komissiyasiga ko'rib chiqish uchun taqdim qiladi;

tasdiqlangan mezonlar bo'yicha ishtirokchilarning takliflarini baholash natijalarini davlat xaridlarining elektron tizimida joylashtiradi.

94. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasining har bir a'zosiga va mas'ul kotibiga o'z vazifalarini amalga oshirish uchun davlat xaridlarining elektron tizimida shaxsiy kabinet ochadi.

95. Xarid komissiyasining vakolatiga kiritilgan masalalarni ko'rib chiqish uchun xarid komissiyasining a'zolari va mas'ul kotibining muloqot qilish imkoniyati davlat xaridlarining elektron tizimi tomonidan yopiq chat orqali ta'minlanadi.

96. Davlat xaridlarining elektron tizimidagi shaxsiy kabinetga birinchi marotaba kirilayotganda xarid komissiyasining har bir a'zosi, shu jumladan, uning raisi xo'jalik yurituvchi subektlar, shu jumladan, tadbirkorlik subyektlari bilan affillanganlik xususiyatiga ega aloqalar mavjudligi to'g'risida ma'lumotlarni kiritishi shart. Operator xarid komissiyasi a'zolari tomonidan kiritilgan ma'lumotlarning maxfiyligini ta'minlash bo'yicha javob beradi.

97. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi raisining affillanganlik xususiyatiga ega aloqalari mavjud bo'lsa, tender o'tkazish jarayoni Statistika organi (muassasasi) tomonidan yangi xarid komissiyasi raisi tayinlanguniga qadar to'xtatiladi. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi a'zosida affillanganlik xususiyatiga ega aloqalari mavjud bo'lsa, unda ishtirok etishdan bosh tortishi lozim.

98. Xarid komissiyasining har bir a'zosi o'zining shaxsiy kabineti orqali ovoz berishda maqbul ovoz berishi, qarshi ovoz berishi yoki unda ishtirok etishdan bosh tortishi mumkin. Belgilangan muddatlarda xarid komissiya a'zosi shaxsiy kabineti orqali ovoz berishdan bosh tortgan taqdirda, uning ovozi betaraf sifatida qabul qilinadi. Xarid komissiya raisi yoki uning vazifasini bajaruvchi ovoz berishdan bosh tortishga haqli emas.

3-§. Tender hujjatlarini ishlab chiqish va tender o'tkazilishi to'g'risidagi e'lonni joylashtirish

99. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tanlash o'tkazish to'g'risidagi qaror qabul qilinganidan so'ng Milliy statistika qo'mitasining tegishli moliya va xo'jalik ishlari bo'yicha bo'linmalari tomonidan tender hujjatlarining, shartnoma va tender o'tkazish haqidagi e'lonning matni ishlab chiqiladi.

100. Tender taklifining texnik va narx qismi bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining tovarlarga, ishlarga, xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun taklifning har bir qismini baholash ahamiyatiga qarab nisbiy qiymati belgilanadi.

101. Milliy statistika qo'mitasi ishtirokchilarning tender takliflarini baholash usulini (eng past narx usulini yoki ball usulini) va mezonlarini ishlab chiqadi va xarid komissiyasiga kelishish uchun kiritadi. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida tender takliflarini baholash uchun qo'llaniladigan ballarning boshlang'ich qiymatlari belgilanishi mumkin va ulardan o'tmagan ishtirokchi tenderdan chetlatiladi.

102. Tender taklifining texnik qismi uchun miqdoriy yoki miqdoriy bo'lmagan (yekspert) ko'rsatkichlardan kelib chiqqan holda baholash mezonlari belgilanadi.

103. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarining namunaviy shakllarini to'ldirishda miqdoriy (o'ltchov birligini belgilagan holda) va miqdoriy bo'lmagan (yekspert) mezonlar xarid komissiyasi bilan kelishilgan holda buyurtmachi tomonidan tasdiqlanadi.

104. Ball usulidan foydalanganda tender taklifining har bir baholash mezonini bo'yicha nisbiy qiymat belgilanishi mumkin. Eng past narx usulidan foydalanganda ishtirokchining taklifi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan talablarga mos kelishi yoki mos kelmasligini aniqlovchi mezonlar belgilanishi mumkin.

105. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida majburiy bo'lgan mezonlar belgilanishi mumkin. Bunda, tender taklifining majburiyligi belgilangan mezonlarga mos kelmasligi ishtirokchining davlat xaridlarining elektron tizimi orqali tenderning har qanday bosqichida chetlatilishiga olib keladi.

106. Milliy statistika qo'mitasi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarini kelishish uchun elektron shaklda xarid komissiyasiga kiritadi.

107. Tender o'tkazilishi to'g'risidagi e'lon quyidagi axborotni o'z ichiga olishi kerak:

tenderni o'tkazish shakli;

tovarning, ishning, xizmatning batafsil tavsifi va boshlang'ich narxi;

tender o'tkaziladigan joyning manzili;

tender ishtirokchilariga qo'yiladigan talablar;

Milliy statistika qo'mitasining ishtirokchilar bilan bog'lanish uchun aloqa bog'lovchi shaxslar sifatida belgilangan bir yoki bir nechta mansabdor shaxslarining yoki boshqa xodimlarining familiyasi, ismi, sharifi, lavozimi va manzili;

takliflar berish muddati tugaydigan sana va vaqt;

tender taklifini rasmiylashtirishga doir talablar.

Tender o'tkazish to'g'risidagi e'lon qonunchilikka zid bo'lmagan boshqa axborotni ham o'z ichiga olishi mumkin.

108. Xarid komissiyasi o'zining majlisida yoki masofadan turib tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari loyihasining Qonun talablariga muvofiqligi bo'yicha ko'rib chiqadi va quyidagilarni belgilaydi:

tender takliflari qabul qilinadigan muddatlar;

tender takliflarini baholash usullari va mezonlari;

tender taklifi qismlarining va zarur hollarda texnik qismining har bir baholash mezonini bo'yicha nisbiy qiymati;

tender taklifini ta'minlash hajmi va shakli.

109. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari loyihasi unda belgilangan talablar bilan birga muhokamaga qo'yiladi.

110. Maxsus bo'lim tomonidan tender hujjatlarida quyidagilar mavjudligi ko'rib chiqiladi:

tender o'tkazilishi to'g'risidagi e'londa ko'rsatilgan axborot;

shartnoma bahosini va ijrochilar bilan hisob-kitoblarni shakllantirish uchun foydalaniladigan valyuta hamda to'lov tartibi haqidagi axborot;

tenderda ishtirok etish uchun taklifni davlat tilida va, zaruriyatga qarab, boshqa tillarda tayyorlash majburiyligi to'g'risidagi talab;

tender ishtirokchisi taklifining texnik va narxga oid qismi, ularni baholash tartibi haqidagi axborot;

tender ishtirokchilariga tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari qoidalariga doir tushuntirishlarni taqdim etish tartibi, taqdim etish muddati boshlanadigan va tugaydigan sana;

texnik topshiriq;

O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlariga muvofiq tender ishtirokchilarining takliflarini baholash mezonlari va ko'rib chiqish tartibi;

tender ishtirokchilari tomonidan korrupsiya ko'rinishlariga yo'l qo'ymaslik bo'yicha arizani taqdim etish majburiyligi haqidagi talab.

111. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari qonunchilikda belgilangan tartibda ekspertiza uchun Kompleks ekspertiza qilish markaziga kiritiladi.

112. Xarid komissiyasi o'zining majlisida yoki masofadan turib tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari loyihasining qonun hujjatlari talablariga muvofiqligi bo'yicha ko'rib chiqadi va quyidagilarni belgilaydi:

tender takliflari qabul qilinadigan muddatlar;

tender takliflarini baholash usullari va mezonlari;

tender taklifi qismlarining va zarur hollarda texnik qismining har bir baholash mezonini bo'yicha nisbiy qiymati;

tender taklifini ta'minlash hajmi va shakli.

113. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari loyihasi unda belgilangan talablar bilan birga muhokamaga qo'yiladi.

114. Xarid komissiyasi tomonidan tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari loyihasi ma'qullangan holda tender o'tkazish haqida qaror qabul qilinadi.

115. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari ma'qullanmagan hollarda ular qayta ishlash uchun qaytarib yuborilishi yoki xarid komissiyasi majlisida qayta ishlanishi mumkin.

116. Ma'qullangan tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarini Milliy statistika qo'mitasi ERI bilan tasdiqlaydi.

117. Tasdiqlangan tender bo'yicha xarid qilish hujjatlari, shuningdek, tender o'tkazish to'g'risidagi e'lon tender ishtirokchilaridan tender takliflarini qabul qilish muddati tugaydigan sanadan kamida o'n ikki ish kuni oldin va ko'pi bilan o'ttiz ish kuni oldin davlat xaridlarining elektron tizimiga Milliy statistika qo'mitasi tomonidan joylashtiriladi.

118. Tender o'tkazishni amalga oshirish haqidagi e'lon qo'shimcha ravishda Milliy statistika qo'mitasining rasmiy veb-saytida yoki o'zining yuqori turuvchi organi rasmiy veb-saytiga, shuningdek ommaviy axborot vositalariga joylashtirilishi mumkin.

119. Zarur bo'lgan hollarda Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi qarori bilan tender takliflarini berish muddatini uzaytirishi yoki tender ishtirokchilariga tender takliflarining amal qilish muddatini ma'lum vaqtga uzaytirish taklifi bilan murojaat qilishi mumkin.

120. Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi bilan kelishilgan holda tenderda ishtirok etish uchun takliflar berish muddati tugaydigan sanadan kamida bir ish kuni oldin tender bo'yicha xarid qilish hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida qaror qabul qilishga haqli.

121. Agarda Milliy statistika qo'mitasi xarid komissiyasi bilan kelishilgan holda tender bo'yicha xarid qilish hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida qaror qabul qilinganda, Bunda, ushbu tenderda takliflar berish tugaydigan muddat kamida o'n ish kuniga uzaytiriladi. Shu bilan bir vaqtda, agar e'londa ko'rsatilgan axborot o'zgartirilgan bo'lsa, tender o'tkazish to'g'risidagi e'longa o'zgartishlar kiritiladi.

122. Tender hujjatlariga o'zgartirishlar kiritish jarayonida tovarlar, ishlar, xizmatlar o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

123. Tender hujjatlarida Milliy statistika qo'mitasi har bir tovarlar, ishlar, xizmatlar xarid qilishda alohida lot sifatida e'lon qilishi mumkin. Bu holatda Milliy statistika qo'mitasitovarlarni, ishlarni, xizmatlarniyetkazib berish uchun tenderning bir nechta ishtirokchisi bilan shartnomalar tuzishi mumkin, Bunda, har bir lot uchun faqat bitta g'olib aniqlanishi mumkin.

4-§. Tenderda ishtirok etish uchun taklif berish tartibi

124. Tender ishtirokchilari tender bo'yicha elektron takliflarni o'zlarining shaxsiy kabinetlari orqali e'londa ko'rsatilgan muddatdan kechiktirmay taqdim etadilar.

125. Ishtirokchining tender taklifini tashkil etuvchi elektron hujjatlar operator tomonidan belgilangan namunaviy shakllar asosida taqdim etiladi. Davlat xaridlarining elektron tizimiga joylashtirilgan tender taklifi ishtirokchi tomonidan tasdiqlanadi.

126. Tender taklifi bilan birgalikda ishtirokchilar eskizlar, rasmlar, chizmalar, fotosuratlar va boshqa hujjatlarni fayl sifatida joylashtirishlari mumkin. Bunda, ishtirokchilarning tender takliflari davlat xaridlarining elektron tizimida namunaviy shakllarga muvofiq hujjatlarni birlashtirish orqali taqdim etiladi.

Ishtirokchining tender takliflarida ko'rsatilgan ma'lumotlar birlashtirilgan hujjatlardagi ma'lumotlarga mos kelishi kerak.

127. Tender takliflarini ochish muddati yetib kelgunga qadar ular tender ishtirokchilari, shuningdek, xarid komissiyasi mas'ul kotibi va a'zolari tomonidan ko'rilishiga yo'l qo'yilmaydi, Bundan ushbu takliflarni taqdim etgan ishtirokchi mustasno. Mazkur talabning bajarilishiga operator javobgar hisoblanadi.

128. Tender ishtirokchisi bitta lotga faqat bitta tender taklifini berishga haqli.

129. Tender ishtirokchisi taqdim etilayotgan axborot (ma'lumot) va hujjatlarning haqiqiyliги va to'g'riligi uchun javob beradi.

130. Tender ishtirokchisi tender takliflarini berish muddati tugaguniga qadar berilgan tender taklifini qaytarib olishga yoki unga o'zgartirishlar kiritishga haqli.

131. Joylashtirilgan e'londa ko'rsatilgan muddat va vaqtda davlat xaridlarining elektron tizimi tender takliflarini qabul qilishni to'xtatadi.

132. Tender takliflari tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida ko'rsatilgan muddatda o'z kuchida qoladi.

133. Tender ishtirokchisi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlaridagi talablarni tushuntirish talabi bilan davlat buyurtmachisiga ochiq elektron chat orqali so'rov yuborishga haqli.

134. Milliy statistika qo'mitasiga so'rov tushgan sanadan e'tiboran ikki ish kuni ichida ushbu so'rovga ochiq elektron chat orqali tushuntirish yuborishi shart.

Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarining qoidalariga doir tushuntirishlar ularning mazmun-mohiyatini o'zgartirmasligi kerak.

135. Milliy statistika qo'mitasi tomonidan tender takliflarining ta'minlanishi zarurligi belgilagan taqdirda, ishtirokchi tender takliflari yuborilguniga qadar ta'minotning maqbulligini tasdiqlash to'g'risida ochiq elektron chat orqali so'rov

yuborishga haqli. Milliy statistika qo'mitasi Bunday so'rovga bir ish kuni ichida javob beradi.

5-§. Tender natijalarini sarhisob qilish

136. Tender xarid komissiyasi tomonidan belgilangan muddatda o'tkazilganda davlat xaridlarining elektron tizimi avtomatik ravishda ishtirokchilar tomonidan joylashtirilgan va ularning tender takliflarini tashkil etuvchi elektron hujjatlarni ko'rish imkoniyatini beradi.

137. Ishtirokchi tomonidan biriktirilgan hujjatlar uning tender taklifida ko'rsatilgan ma'lumotlariga mos bo'lishi hamda davlat xaridlarining elektron tizimidagi to'ldirilishi majburiy bo'lgan elektron maydonlar to'ldirilgan bo'lishi kerak.

138. Davlat xaridlarining elektron tizimi ishtirokchi taklif etgan narxning boshlang'ich narxga muvofiqligini va elektron maydonlarning to'ldirilganligini hamda biriktirilgan hujjatlarning mavjudligini tekshiradi. Ishtirokchi tomonidan taklif etilgan narx boshlang'ich narxdan yuqori bo'lsa, shuningdek, to'ldirilishi majburiy bo'lgan to'ldirilmagan maydonlar mavjud bo'lsa yoki biriktirilishi majburiy bo'lgan hujjatlar mavjud bo'lmasa, davlat xaridlarining elektron tizimi aniq sababni ko'rsatgan holda ishtirokchining tender taklifini rad etadi.

Biriktirilgan hujjatlardagi ma'lumotlarning ishtirokchining tender taklifida ko'rsatilgan ma'lumotlarga muvofiqligini tekshirish xarid komissiyasining mas'ul kotibi tomonidan amalga oshiriladi.

139. Tender takliflarini baholash quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi:

tender taklifining tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida ko'rsatilgan talablarga mos ravishda rasmiylashtirilganligini tekshirish;

ishtirokchining malaka talablarga (tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida nazarda tutilgan bo'lsa) muvofiqligini baholash;

tender taklifining texnik qismini baholash;

tender taklifining narx qismini baholash.

Bunda, davlat xaridlarining elektron tizimi tender taklifining malaka, texnik va narx qismlarida mavjud bo'lgan ma'lumotlar tender taklifining oldingi qismi baholanishi yakunlangandan so'ng ketma-ketlik bilan oshkor qilinishini ta'minlaydi.

140. Tender taklifi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarining talablariga muvofiqligi yoki nomuvofiqligi bo'yicha xarid komissiyasi mas'ul kotibining qarori uning asoslangan sabablari bilan xarid komissiyasi tomonidan tasdiqlanishi lozim.

141. Ishtirokchining tender taklifi talablarga mos kelmaganligi to'g'risidagi qaror ushbu qaror qabul qilingan kunda ishtirokchining shaxsiy kabinetiga yuboriladi.

142. Tender g'olibini aniqlash uchun tender takliflarini baholash tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan mezonlar va usul asosida amalga oshiriladi.

143. Tender takliflarini baholash vaqtida xarid komissiyasi mas'ul kotibi tender ishtirokchilaridan ularning tender takliflari yuzasidan tushuntirishlar so'rashga haqli. Mazkur jarayon elektron shaklda o'tkaziladi.

144. Tender taklifining miqdoriy ko'rsatkichlarini, shu jumladan, narx qismini baholash davlat xaridlarining elektron tizimi tomonidan avtomatik ravishda amalga oshiriladi.

145. Miqdor ko'rsatkichlariga ega bo'lmagan taklifning texnik qismining mezonlari bo'yicha ishtirokchilarning takliflarini baholash va taqqoslash xarid komissiyasi tomonidan ovoz berish orqali amalga oshiriladi.

146. Miqdor ko'rsatkichlariga asoslangan mezonlarni baholashda:
tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida ko'rsatkichlarning eng kam va eng ko'p qiymatlari belgilanishi mumkin;

miqdor ko'rsatkichlari eng kam va eng ko'p hisobga olinadigan qiymatlari oralig'ida bo'lgan ishtirokchilar uchun ball koeffitsiyenti uning miqdor ko'rsatkichining eng kam va eng ko'p hisobga olinadigan qiymatlarining farqiga bo'lgan nisbatini aniqlash orqali hisoblanadi;

agar ma'lum bir mezon bo'yicha ishtirokchining miqdor ko'rsatkichi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan shartlarga muvofiq eng kam hisobga olinadigan qiymatdan kam bo'lsa, ishtirokchiga eng kam ball qo'yiladi;

agar ma'lum bir mezon bo'yicha ishtirokchining miqdor ko'rsatkichi eng ko'p hisobga olinadigan qiymatdan yuqori bo'lsa, uning ko'rsatkichi eng ko'p hisobga olinadigan qiymatdan qay darajada yuqoriligidan qat'i nazar unga ushbu mezon bo'yicha eng yuqori ball beriladi;

miqdoriy yoki miqdoriy bo'lmagan (yekspert) mezonni baholash davlat xaridlarining elektron tizimi tomonidan ballni ushbu mezonning hisobga olinadigan qiymatiga ko'paytirish orqali avtomatik ravishda amalga oshiriladi.

147. Xarid qilinayotgan tovarning, ishning, xizmatning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib xarid komissiyasi ishtirokchilarga shartnomani bajarish uchun zarur professional va texnik malaka ma'lumotlariga, kasbiy va texnik kompetensiyaga, moliyaviy resurslarga, jihozlarga va boshqa moddiy imkoniyatlarga, boshqaruv malakasiga, ishonchlilikka, tajribaga va obro'ga, shuningdek, inson resurslariga ega ekanligiga ishonch hosil qilish uchun qo'shimcha mezon va talablarni belgilash huquqiga ega.

Bunda, ishtirokchilarni kamsitishga, savdolarining bitta yoki bir nechta ishtirokchisiga savdolarida qatnashish uchun imtiyozli shart-sharoitlar yaratib berishga, raqobatni cheklashga olib keladigan yoki olib kelishi mumkin bo'lgan mezonlarni, talablarni va tartib-taomillarni qo'llashga yo'l qo'yilmaydi.

148. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida tender ishtirokchisining malaka talablariga mos kelishini tasdiqlovchi hujjatlarning davlat xaridlarining elektron tizimiga biriktirilishi nazarda tutilishi mumkin. Milliy statistika qo'mitasi tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida nazarda tutilmagan mezonlar bo'yicha ishtirokchining malakasini baholashga yoki tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida nazarda tutilmagan hujjatlar taqdim etilishini talab qilishga haqli emas.

149. Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida belgilangan shartlardan kelib chiqib davlat xaridlarining elektron tizimi avtomatik ravishda:

tender taklifining texnik va narx qismlarini baholashni hisobga olgan holda eng yuqori ball to'plagan ishtirokchini (ball usulidan foydalanganda);

tender takliflarining texnik qismini baholash natijalariga ko'ra tenderda ishtirok etishni davom ettirishga ruxsat berilgan ishtirokchilar orasidan eng past narxni taklif etgan ishtirokchini (eng past narx usulidan foydalanganda) g'olib sifatida aniqlaydi.

Tender takliflarini ball usulidan foydalangan holda baholash natijasiga ko'ra ikki yoki undan ortiq ishtirokchilar bir xil ball to'plagan bo'lsa, eng past narx taklif etgan ishtirokchi g'olib deb topiladi.

Tender takliflarini eng past narx usulidan foydalangan holda baholash natijasiga ko'ra ikki yoki undan ortiq ishtirokchilar bir xil ball to'plagan bo'lsa, texnik qismi bo'yicha eng maqbul taklifni bergan ishtirokchi g'olib deb topiladi.

Zaxiradagi g'olibni aniqlash mazkur bandeda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

150. Xarid komissiyasi a'zolari davlat xaridlarining elektron tizimida avtomatik ravishda shakllangan yig'ilishning elektron bayonnomalarini ERIdan foydalangan holda tasdiqlaydi. Elektron bayonnomadan ko'chirma davlat

xaridlarining elektron tizimida avtomatik ravishda e'lon qilinadi.

151. Tender takliflarini ko'rib chiqish va baholash bayonnomasida:

tender takliflari ko'rib chiqiladigan hamda baholanadigan sana va vaqt to'g'risidagi;

hozir bo'lgan xarid komissiyasi a'zolarining va tender ishtirokchilari vakolatli vakillarining tarkibi haqidagi;

tender takliflari ko'rib chiqilgan tender ishtirokchilari to'g'risidagi;

xar bir tender takliflarini baholash natijalarining yoyilmasi haqidagi;

tender takliflari ularni rad etishning aniq sabablari ko'rsatilgan va asoslangan holda rad etilgan tender ishtirokchilari haqidagi;

tender g'olibi (zaxira g'olibi) to'g'risida qabul qilingan qaror haqidagi;

tender g'olibining nomi (yuridik shaxs uchun), familiyasi, ismi, otasining ismi (jismoniy shaxs uchun), joylashgan joyi (pochta manzili) haqidagi axborot bo'lishi kerak.

152. Milliy statistika qo'mitasi g'olib bo'lgan taklif akseptiga qadar istalgan vaqtda tenderni bekor qilish huquqiga ega. Tender bekor qilingan taqdirda Milliy statistika qo'mitasi davlat xaridlarining elektron tizimida mazkur qarorning asoslangan sabablarini e'lon qiladi.

153. Milliy statistika qo'mitasi tender bekor qilinganligi uchun javobgar bo'lmaydi, Bundan tender davlat buyurtmachisining g'ayriqonuniy harakatlari (harakatsizligi) oqibatida bekor qilingan hollar mustasno.

6-§. Tender natijalari bo'yicha shartnoma tuzish

154. Tender natijalari bo'yicha shartnoma tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarida va shartnoma tuzilayotgan tender ishtirokchisi tomonidan berilgan taklifda ko'rsatilgan shartlar asosida g'olib aniqlangan vaqtdan boshlab o'n ish kunidan kechiktirmasdan tuziladi.

155. Davlat buyurtmachisi tender shartlariga muvofiq qabul qilgan ta'minot summasi yoki ta'minotiga oid boshqa hujjatlar quyidagi holatlardan biri ro'y bergan taqdirda, ishtirokchiga yoki ijrochiga darhol qaytarilishini ta'minlaydi:

taklifni ta'minotiga oid hujjatning amal qilish muddati tugagan bo'lsa;

shartnomaning kuchga kirishi va ushbu shartnomaning bajarilishi ta'minlanishi, agar Bunday ta'minlash davlat xaridi shartlarida talab etilsa;

davlat xaridlari bekor qilinsa;

takliflarni yuborishning oxirgi muddati tugaguniga qadar taklifning chaqirib olinishi, agar davlat xaridi shartlarida Bunday qaytarib olishga yo'l qo'yilmasligi aytib o'tilmagan bo'lsa.

156. Tender ishtirokchilari tender shartlari va tenderni o'tkazish tartibtaomillari buzilgan holatlarda tender natijalaridan belgilangan tartibda shikoyat qilishlari mumkin.

157. Xarid komissiyasi davlat xaridlarining boshqa subyektlari tomonidan amalga oshiriladigan harakatlar uchun javobgar bo'lmaydi.

158. Xarid komissiyasining o'z vakolati doirasida qabul qiladigan qarorlari Qonunning 20-moddasiga asosan barcha ishtirokchilar uchun majburiy hisoblanadi.

159. Tender natijalari bo'yicha tuzilgan shartnoma elektron hujjat shaklida tuziladi va operator tomonidan Shartnomalarning yagona reestriga kiritiladi.

160. Buyurtmachilar tomonidan xodimlarni fuqarolik-huquqiy tusidagi shartnoma asosida jalb etishni nazarda tutuvchi xarid qilish tartib-taomillarini elektron shaklda o'tkazish majburiy hisoblanmaydi.

Bunda, xarid komissiyasi faoliyatini tartibga solish, tender ishtirokchilari tomonidan takliflarni berish, tender ishtirokchilarining takliflarini ko'rib chiqish va baholash, g'olib va zaxira g'olibni aniqlash, tender natijalarini rasmiylashtirish Qonunda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

5-bob. Yagona yetkazib beruvchi bilan amalga oshiriladigan davlat xaridlari

1-§. Yagona yetkazib beruvchi bilan shartnoma tuzish asoslari

161. To'g'ridan-to'g'ri shartnomalar bo'yicha davlat xaridlari Qonunning 71-moddasida belgilangan hollarda amalga oshirilishi mumkin.

162. Milliy statistika qo'mitasi to'g'ridan-to'g'ri shartnomalar tuzilganligi to'g'risidagi axborotni shartnoma tuzilgan paytdan e'tiboran uch ish kuni ichida maxsus axborot portaliga joylashtirishi shart, Bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno.

163. To'g'ridan-to'g'ri shartnomalar tuzilganligi to'g'risidagi axborot maxsus axborot portaliga joylashtirilmagan bo'lsa, ushbu shartnomalar bo'yicha to'lovlar amalga oshirilmaydi, Bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno.

164. Milliy statistika qo'mitasi ushbu paragrafda nazarda tutilgan davlat xaridlarini amalga oshirish chog'ida xarid qilish tartib-taomillarining boshqa raqobatli turlaridan ham Qonun va ushbu Nizom talablariga muvofiq foydalanishi mumkin.

165. Agar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlarida, shuningdek, Vazirlar Mahkamasining qarorlarida tovarning, ishning, xizmatning davlat xaridini to'g'ridan-to'g'ri shartnoma asosida amalga oshirishga ruxsat berilsa, tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) qiymati bir shartnoma bo'yicha bazaviy hisoblash miqdorining yigirma besh ming (byudjet buyurtmachilari uchun olti ming) baravari miqdorigacha bo'lgan shartnoma va shartnomaga oid qo'shimcha kelishuvlar Kompleks ekspertiza qilish markazida kompleks ekspertizadan o'tkazilmaydi.

2-§. Yagona yetkazib beruvchilar bilan shartnoma tuzish

166. Yagona yetkazib beruvchilardan xaridni amalga oshirish uchun davlat buyurtmachilari yagona yetkazib beruvchilar reestridan foydalanadi.

167. Yagona yetkazib beruvchidan tovarlar, ishlar, xizmatlar olish zarur bo'lgan taqdirda, yetkazib beruvchi hamda Milliy statistika qo'mitasi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri shartnoma tuziladi va bu shartnoma to'g'risidagi axborot u tuzilgan paytdan e'tiboran uch ish kuni ichida maxsus axborot portaliga joylashtirilishi lozim.

6-bob. Milliy statistika qo'mitasinilar bilan tuzilgan shartnomalar reestri

168. Shartnomalarning yagona reestri vakolatli organ tomonidan davlat xaridlarining elektron tizimidan foydalangan holda yuritiladi.

169. Shartnomalarning yagona reestri elektron do'kon, auksion, tanlash, tender, hadli kelishuv natijalari va to'g'ridan-to'g'ri tuzilgan shartnomalar, shu jumladan, yagona yetkazib beruvchidan amalga oshirilgan xaridlar yakunlari, shuningdek, qonunchilikka muvofiq tuzilgan boshqa davlat xaridlari to'g'risidagi shartnomalar bo'yicha shakllantiriladi.

170. Elektron do'kon, auksion, tanlash, tender va hadli kelishuv orqali tuzilgan shartnomalar davlat xaridlarining elektron tizimida ro'yxatga olinganidan so'ng avtomatik rejimda Shartnomalarning yagona reestriga kiritiladi.

171. To'g'ridan-to'g'ri tuzilgan shartnomalar to'g'risidagi ma'lumotlar Milliy statistika qo'mitasi tomonidan maxsus axborot portaliga kiritilgandan so'ng avtomatik rejimda axborot shakllantiriladi va Shartnomalarning yagona reestriga kiritiladi.

172. Shartnomalarning yagona reestriga Qonunning 47-moddasi ikkinchi qismida nazarda tutilgan ma'lumotlar kiritiladi.

173. Shartnomalarning yagona reestridagi axborot tanishib chiqish uchun bepul va ochiq bo'lishi kerak.

174. Maxsus axborot portalini va O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining davlat moliyasini boshqarish axborot tizimi o'rtasidagi ma'lumotlar bazasi elektron hamkorligi orqali davlat buyurtmachilari bilan tuzilgan Shartnomalarning yagona reestri bo'yicha onlayn ma'lumot almashinuvi amalga oshiriladi.

175. Qaysi shartnomalar to'g'risidagi axborot Shartnomalarning yagona reestriga kiritilmagan bo'lsa, o'sha shartnomalar bo'yicha to'lovlar amalga oshirilmaydi.

7-bob. Milliy statistika qo'mitasi ehtiyojlari uchun xarid qilinayotgan tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni qabul qilish komissiyasi

176. Milliy statistika qo'mitasi toq sonli a'zolaridan (kamida uchta kishidan) iborat ehtiyojlari uchun xarid qilinayotgan tovarlarni (ish, xizmat) qabul qilish komissiyasi tuzadi.

177. Milliy statistika qo'mitasi ehtiyojlari uchun xarid qilinayotgan tovarlarni (ish, xizmat) qabul qilish komissiyasining asosiy vazifalari quyidagilar hisoblanadi:

yetkazib berilgan tovarlar, bajarilgan ishlar yoki ko'rsatilgan xizmatlar sifati, assortimenti va navi bo'yicha standartlar, texnik shartlar, namunalarga (yetalonlarga) qonun hujjatlarida yoki shartnomada belgilangan boshqa majburiy shartlarga mos kelishini nazorat qilish hamda dalolatnoma asosida qabul qilib olish;

yetkazib berilgan tovarlar, bajarilgan ishlar yoki ko'rsatilgan xizmatlar sifati, assortimenti va navi bo'yicha standartlar, texnik shartlar, namunalarga (yetalonlarga) qonun hujjatlarida yoki shartnomada belgilangan boshqa majburiy shartlarga mos kelmagan takdirda nuqson dalolatnomasi asosida Milliy statistika qo'mitasining vakolatli bo'linmasini xabardor qilish.

178. Davlat xaridlari natijalari bo'yicha xarid qilingan tovarlar (mahsulot yetkazib berish, xizmat ko'rsatish, ish bajarish)ni qabul qilish statistika organi va muassasasidagi turli tarkibiy bo'linmalarining kamida uch nafar xodimi tomonidan amalga oshiriladi. Shuningdek, tovarlar (mahsulot yetkazib berish, xizmat ko'rsatish, ish bajarish)ning shartnomada belgilangan talablarga muvofiqligi bo'yicha video va foto materiallar bilan tasdiqlanishi lozim.

8-bob. Yakuniy qoidalar

179. Davlat xaridlarini rasmiylashtirish, tuzilgan shartnomalar bo'yicha hisob-kitob qilish, shartnomaviy majburiyatlar bajarilishini monitoring qilish, shikoyatlarni, nizo va kelishmovchiliklarni ko'rib chiqish hamda xarid qilish tartibtaomillarining davlat nazorati qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

180. Xarid qilish tartib-taomili natijasi bo'yicha tuzilgan shartnomaga qo'shimcha kelishuv uning muhim shartlarini o'zgartirmasa qonun hujjatlarida belgilangan tartibda tuzilishi mumkin.

181. Milliy statistika qo'mitasi va davlat xaridlarining elektron tizimi operatori tomonidan xarid qilish tartib-taomiliga oid barcha hujjatlar belgilangan muddatlarda saqlanishi lozim.

182. Ushbu nizom bilan belgilanmagan qoidalariga nisbatan qonunchilik xujjatlari talablari qo'llaniladi.

183. Mazkur Nizom talablari buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonun hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

Milliy statistika qo‘mitasi markaziy apparatida davlat xaridlarini muvofiqlashtirish bo‘yicha xarid komissiyasi tarkibi

1.	R. Maxammadiyev	Rais o‘rinbosari, - <i>Komissiya raisi;</i>
2.	Z. Ziyayev	Rais o‘rinbosari, - <i>Komissiya raisi o‘rinbosari ;</i>
3.	J. Shirinov	- Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi boshlig‘i;
4.	B. Imamov	- Kiberxavfsizlikni ta‘minlash boshqarmasi;
5.	M. Umarov	- Statistik registrnlarni yuritish bo‘limi;
6.	D. Ibrohimov	- Bosh yuristkonsult;
7.	O. Bobojonov	- Ichki audit xizmati;
8.	F. Ro‘zimatov	- Iqtisodiy tahlil va moliya bo‘limi boshlig‘i;
9.	M. Abdullayev	- Narxlar statistikasi boshqarmasi boshlig‘i;
10.	Y. Husanov	Bosh buxgalter, - <i>Komissiya mas‘ul kotibi</i>

Izoh:

- Xarid komissiyasi a'zolari boshqa ishga o'tgan taqdirda, uning o'rniga tayinlangan yoki ushbu vazifalarni bajarish yuklatilgan shaxslar komissiya tarkibiga kiritiladi;

- Xarid komissiyasi zaruratga ko'ra Milliy statistika qo'mitasi hamda boshqa vazirlik va idoralardan ekspert va mutaxassislarni jalb etishi mumkin.

**Qoraqalpog'iston Respublikasining, viloyatlarning
va Toshkent shahrining statistika boshqarmalarida davlat xaridlarini amalga
oshirish bo'yicha xarid komissiyasi
NAMUNAVIY TARKIBI**

1. (lavozim bo'yicha)	- Hududiy statistika boshqarmasi boshlig'i, <i>Komissiya raisi;</i>
2. (lavozim bo'yicha)	- Hududiy statistika boshqarmasi boshlig'i o'rinbosari, <i>Komissiya raisi o'rinbosari;</i>
3. (lavozim bo'yicha)	- Hududiy statistika boshqarmasi boshlig'i o'rinbosari, <i>Komissiya raisi o'rinbosari;</i>
4. (lavozim bo'yicha)	- Buxgalteriya hisobi va moliyaviy ishlar bo'limi boshlig'i;
5. (lavozim bo'yicha)	- Raqamlashtirish va ma'lumotlarni saqlash markazi boshlig'i;
6. (lavozim bo'yicha)	- Boshqarma yuridistkonsulti;
7. (lavozim bo'yicha)	- Buxgalteriya hisobi va moliyaviy ishlar bo'limi mutaxassisi, <i>Komissiya kotibi</i>

Izoh:

- Xarid komissiyasi a'zolari boshqa ishga o'tgan taqdirda, uning o'rniga tayinlangan yoki ushbu vazifalarni bajarish yuklatilgan shaxslar komissiya tarkibiga kiritiladi;

- Xarid komissiyasi zaruratga ko'ra Milliy statistika qo'mitasi hamda boshqa vazirlik va idoralardan ekspert va mutaxassislarni jalb etishi mumkin.

Milliy statistika qo'mitasining
2025-yil "31" oktabrdagi
99-son buyrug'iga
4-ilova

**Milliy statistika qo'mitasida elektron do'kon vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish
SXEMASI**

Bosqichlar	Ijrochilar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
1-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma xarid qilinadigan tovarlar, ishlar, xizmatlar miqdori, tavsifi va asosini ko'rsatgan holda bildirishnoma tayyorlaydi hamda Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi bilan kelishgan holda qo'mita rahbariyatiga kiritadi. Bunda, AKT qurilmalari va bir birlik tovar qiymati 10*BHM (4 mln. 120 ming so'm)dan yuqori bo'lgan tovarlar bo'yicha Texnik topshiriq ishlab chiqiladi hamda, AKT qurilmalari bo'yicha takliflar qo'mita raisiga kiritilishidan avval Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi va Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha rais o'rinbosari bilan kelishilishi zarur.	Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni sotib olinishi zarurati yuzaga kelganda
2-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma	Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni xarid qilishga qo'mita raisi tomonidan ruxsat berilgan taqdirda, tegishli bildirishnomani Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi taqdim etadi.	1 ish kunida
3-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Bildirishnomada keltirilgan tovarlarning, ishlarning, xizmatlarning tavsifi/ Texnik topshirig'i asosida elektron do'kondan ishtirokchilarining mos takliflarini ichidan tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma bilan kelishilgan holda, mos takliflarini ichidan zarur bo'lgan tovarlar, ishlar, xizmatlar bo'yicha maqbul taklifni tanlaydi, Buxgalteriya hisobi bo'limi unga buyurtma beradi.	3 ish kunida

Bosqichlar	Ijrochilar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
4-bosqich	Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Elektron do'kon tomonidan avtomatik tarzda shakllantirilgan shartnomada ko'rsatilgan summani avans tarzida birjadagi hisobvarag'iga o'tkazib berish ishlarini amalga oshiradi.	3 ish kunida
5-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida	Shartnoma va hisob-fakturaga muvofiq yetkazib berilgan tovarlarni (ish, xizmatlarni), Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda shartnomada keltirilgan talablarga mos kelishi bo'yicha tekshiruv o'tkaziladi. Tovarlar, ishlar, xizmatlar shatnomada va tavsif/texnik topshiriqda ko'rsatilgan parametrlarga mos kelgan taqdirda Xo'jalik ishlar bo'limi boshlig'i topshirig'iga muvofiq ombor mudiri ularni qabul qilib oladi. Shundan so'ng, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan hisob-fakturalar qabul qilib olinadi.	3 ish kunida (zaruratga ko'ra mazkur muddat shartnomaga muvofiq o'zgarishi mumkin)
6-bosqich	Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Milliy statistika qo'mitasi Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda ishlarning xizmatlarning to'liq bajarilganligini, tovar butligi, sonining sanoqdan o'tkazib qabul qilib olgandan so'ng, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi elektron birjalarning maxsus portaliga kirib shartnoma shartlari to'liq bajarilganligini tasdiqlaydi.	1 ish kunida

Izoh:

- mazkur sxema bo'yicha barcha jarayonlar O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni (3-bobi) hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-maydagi 276-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risida nizom"ga 1-ilovada keltirilgan sxema asosida amalga oshirilishi zarur;

- Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan davlat xaridlarini amalga oshirishda zaruratga ko'ra tegishli yo'nalishlar bo'yicha o'rnatilgan tartibda autsorsing asosida boshqa korxona va tashkilotlardan ekspert-mutaxassis yollash vakolati mavjud.

**Milliy statistika qo'mitasida boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan
auksion vositasida davlat xaridlarini amalga oshirish
SXEMASI**

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
1-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma xarid qilinadigan tovarning miqdori, tavsifi va asosini ko'rsatgan holda bildirishnoma tayyorlaydi hamda Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi bilan kelishgan holda qo'mita rahbariyatiga kiritadi. Bunda, AKT qurilmalari va bir birlik tovar qiymati 10*BHM (4 mln. 120 ming so'm)dan yuqori bo'lgan tovarlar bo'yicha Texnik topshiriq ishlab chiqiladi hamda, AKT qurilmalari bo'yicha takliflar qo'mita raisiga kiritilishidan avval Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi va Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha rais o'rinbosari bilan kelishilishi zarur.	Tovarni sotib olinishi zarurati yuzaga kelganda
2-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma	Tovarni xarid qilishga qo'mita rahbariyati tomonidan ruxsat berilgan taqdirda, tegishli bildirishnomani (texnik topshiriq bilan birga) Moliya-iqtisodiyot boshqarmasiga taqdim etadi.	1 ish kunida
3-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Tovarni xarid qilish uchun Davlat xaridlarining elektron tizimiga davlat xaridlarining reja-jadvaliga muvofiq talablarni ko'rsatgan holda e'lon joylashtiradi.	1 ish kunida

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
4-bosqich	Davlat xaridlarining elektron tizimi	Auksion yakuniga ko'ra berilgan takliflar orasida eng past narxni taklif qilgan ishtirokchini auksion g'olibi sifatida avtomatik saralab oladi hamda shartnomani shakllantiradi.	Auksion muddati
5-bosqich	Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Auksion yakuniga ko'ra avtomatik tarzda shakllantirilgan shartnomada ko'rsatilgan summani avans tarzida birjaning hisobvarag'iga o'tkazib berish ishlarini amalga oshiradi.	3 ish kunida
6-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida	Shartnoma va hisob-fakturaga muvofiq yetkazib berilgan tovarlarni, Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda shartnomada keltirilgan talablarga mos kelishi bo'yicha tekshiruv o'tkaziladi. Tovar shartnomada va tavsif/teknik topshiriqda ko'rsatilgan parametrlarga mos kelgan taqdirda Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda qabul qilib oladi.	3 ish kunida (zaruratga ko'ra mazkur muddat shartnomaga muvofiq o'zgarishi mumkin)
7-bosqich	Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Milliy statistika qo'mitasi Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda tovar butligi, sonining sanoqdan o'tkazib qabul qilib olgandan Shundan so'ng, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan hisob-fakturalar qabul qilib olinadi hamda elektron birjalarning maxsus portaliga kirib shartnoma shartlari to'liq bajarilganligini tasdiqlaydi.	1 ish kunida

Izoh:- mazkur sxema bo'yicha barcha jarayonlar O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni (4-bobi) hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-maydagi 276-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risida nizom"ga 2-ilovada keltirilgan sxema asosida amalga oshirilishi zarur;

- Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan davlat xaridlarini amalga oshirishda zaruratga ko'ra tegishli yo'nalishlar bo'yicha o'rnatilgan tartibda outsourcing asosida boshqa korxona va tashkilotlardan ekspert-mutaxassis yollash vakolati mavjud.

Milliy statistika qo'mitasida eng yaxshi takliflarni tanlash vositasida davlat xaridlari amalga oshirish SXEMASI

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
1-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, 2-ilovaga muvofiq komissiya	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma xarid qilinadigan tovarlar, ishlar, xizmatlar miqdori, tavsifi va asosini ko'rsatgan holda bildirishnoma tayyorlaydi hamda Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi bilan kelishgan holda qo'mita rahbariyatiga kiritadi. Bunda, yuqori bo'lgan tovarlar bo'yicha Texnik topshiriq va texnik hujjat ishlab chiqiladi hamda komissiya bilan kelishiladi. Shundan so'ng, tanlov o'tkazish bo'yicha qo'mita buyrug'i qabul qilinadi.	Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni sotib olinishi zarurati yuzaga kelganda
2-bosqich	Xarid komissiyasi mas'ul kotibi	Tanlov o'tkazish haqidagi e'lonni tanlash bo'yicha xarid komissiyasiga kelishish uchun davlat xaridlarining elektron tizimiga kiritadi.	Buyruqda ko'rsatilgan muddatlarda
3-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya	Tanlash bo'yicha xarid qilish hujjatlarini qonunchilik hujjatlariga muvofiqligi yuzasidan ko'rib chiqadi va xarid qilish hujjatlarini shaxsiy ERI kaliti bilan komissiya a'zolari tasdiqlaydi.	Xarid komissiyasi yig'ilishi o'tkazilgan kundan 2 ish kunida
4-bosqich	Xarid komissiyasi mas'ul kotibi	Tasdiqlangan xarid qilish bo'yicha hujjatlarni shuningdek tanlash o'tkazish haqidagi e'lonni davlat xaridlarining elektron tizimga joylashtiradi. Bunda, takliflarni qabul qilishga 5 ish kun muddat berilishi zarur.	Xarid qilish bo'yicha hujjatlar tasdiqlangan kundan 1 ish kunida

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
5-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya	Tanlov ishtirokchilari tomonidan joylashtirilgan takliflar va biriktirilgan fayllardan iborat elektron hujjatlarni xarid komissiyasi a'zolari tanlov hujjatlaridagi ma'lumotlarga va tanlov shartlariga muvofiqligini tekshiradi. Tanlov jarayonlaridagi qo'yilgan shartlarga ko'ra eng past narx yoki ball usulidan foydalangan holda g'olib ishtirokchi aniqlanadi. Tanlash takliflarini ko'rib chiqish hamda baholash natijalarini avtomatik ravishda shakllanadigan dastlabki elektron bayonnomada qayd etadi va ushbu bayonnomani shaxsiy elektron kaliti ERIdan foydalangan holda komissiya a'zolari imzolaydi hamda bayonnomani xarid portaliga muhokama uchun joylashtiradi, agar ikki ish kuni ichida tanlash ishtirokchilari tomonidan tanlash o'tkazish natijalari bo'yicha e'tirozlar tushmagan bo'lsa, bu to'g'risida tegishli elektron bayonnomani rasmiylashtiradi.	Takliflar berish tugagan vaqtdan e'tiboran o'n ish kunidan ko'p bo'lmagan muddatda
6-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi, Yuridik bo'lim, Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi	Tanlov yakuniga ko'ra g'olib deb topilgan ishtirokchi bilan shartnoma tayyorlanadi va tegishli Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linmalar bilan kelishgan holda qo'mita raisi tomonidan imzolash uchun kiritiladi. Shartnoma summasining umumiy qiymati 1 mlrd so'mgacha 30% avans, 1 mlrd so'mdan oshgan taqdirda 15% avans to'lovi amalga oshiriladi. Mazkur imzolangan shartnomani tegishli bildirishnoma bilan birgalikda Buxgalteriya hisobi bo'limiga taqdim etadi.	G'olib aniqlangan kundan boshlab o'n ish kunidan
7-bosqich	Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi	Buxgalteriya hisobi bo'limi tanlov g'olibi bilan tuzilgan shartnomada ko'rsatilgan summaning 15/30 foizini hisobraqamiga avans tarzida o'tkazib beradi.	3 ish kunida
8-bosqich	Xo'jalik ishlar bo'limi, Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida	Shartnomaga muvofiq yetkazib berilgan tovarlarni, bajarilgan ishlarni, xizmatlarni, Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda shartnomada keltirilgan talablarga mos kelishi yoki ish xizmatlarning to'liq bajarilganligi bo'yicha tekshiruv o'tkaziladi. Tovarlar, ishlar, xizmatlar shartnomada va tavsif-texnik topshiriqda ko'rsatilgan parametrlarga mos kelgan taqdirda yoki to'liq bajarilganda	Shartnomada kelishilgan muddatlarda yoki ishlar to'liq bajarilganda

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
		Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda qabul qilib oladi. Shundan so'ng, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan hisob-fakturalar va bajarilgan ishlar to'g'risidagi dalolatnomalar qabul qilib olinadi hamda shartnoma bo'yicha qolgan summa yetkazib beruvchi hisob raqamiga o'tkazib beriladi.	

Izoh:

- mazkur sxema bo'yicha barcha jarayonlar O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni (5-bobi) hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-maydagi 276-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risida nizom"ga 3-ilovada keltirilgan sxema asosida amalga oshirilishi zarur;

- Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan davlat xaridlarini amalga oshirishda zaruratga ko'ra tegishli yo'nalishlar bo'yicha o'rnatilgan tartibda outsourcing asosida boshqa korxona va tashkilotlardan ekspert-mutaxassis yollash vakolati mavjud.

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Milliy kengashning 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlarning 27-bandidan kelib chiqib, Milliy statistika qo'mitasi va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy-texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan tovar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20 (yigirma) foizdan oshmasligi lozim.

Milliy statistika qo'mitasining
2025-yil "31" oktabrdagi
99-son buyrug'iga
7-ilova

**Milliy statistika qo'mitasida tender vositasida davlat xaridlari amalga oshirish
SXEMASI**

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
1-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, 2-ilovaga muvofiq komissiya	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma xarid qilinadigan tovarlar, ishlar, xizmatlar miqdori, tavsifi va asosini ko'rsatgan holda bildirishnoma tayyorlaydi hamda Buxgalteriya hisobi bo'limi bilan kelishgan holda qo'mita rahbariyatiga kiritadi. Bunda, yuqori bo'lgan ishlar, xizmatlar, va tovarlar bo'yicha Texnik topshiriq va texnik hujjat ishlab chiqiladi hamda komissiya bilan kelishiladi. Shundan so'ng, tanlov o'tkazish bo'yicha qo'mita buyrug'i qabul qilinadi.	Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni sotib olinishi zarurati yuzaga kelganda
2-bosqich	Xarid komissiyasi mas'ul kotibi,	Tender o'tkazish haqidagi e'lonni tender bo'yicha xarid komissiyasiga kelishish uchun davlat xaridlarining elektron tizimiga kiritadi.	Buyruqda ko'rsatilgan muddatlarda
3-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya	Tender bo'yicha xarid qilish hujjatlarini qonunchilik hujjatlariga muvofiqligi yuzasidan ko'rib chiqadi va xarid qilish hujjatlarini shaxsiy ERI kaliti bilan komissiya a'zolari tasdiqlaydi.	Uch ish kundan oshmagan muddatda
4-bosqich	Xarid komissiyasi mas'ul kotibi	Tasdiqlangan xarid qilish bo'yicha hujjatlarni shuningdek tender o'tkazish haqidagi elonni va shartnoma namunasini davlat xaridlarining elektron tizimga joylashtiradi. Bunda, takliflarni qabul qilishga kamida 12 ish kun muddat berilishi zarur.	Tender hujjatlari tasdiqlangan kundan 2 ish kunida

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
5-bosqich	2-ilovaga muvofiq komissiya	Tender ishtirokchilari tomonidan joylashtirilgan takliflar va biriktirilgan fayllardan iborat elektron hujjatlarni xarid komissiyasi a'zolari tender hujjatlaridagi ma'lumotlarga va tender shartlariga muvofiqligini tekshiradi. Tender jarayonlarida belgilangan shart bo'yicha eng past narx yoki ball usulidan foydalangan holda g'olib ishtirokchi aniqlanadi. Tender takliflarini ko'rib chiqish hamda baholash natijalarini avtomatik ravishda shakllanadigan dastlabki elektron bayonnomada qayd etadi va ushbu bayonnomani ERIdan foydalangan holda komissiya a'zolari imzolaydi.	Takliflar berish tugagan payitdan e'tiboran o'n ish kunidan ko'p bo'lmagan muddatda
6-bosqich	Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi, Yuridik bo'lim, Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi	Tender yakuniga ko'ra g'olib deb topilgan ishtirokchi bilan shartnoma tayyorlanadi va tegishli Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linmalar bilan kelishgan holda qo'mita raisi tomonidan imzolash uchun kiritiladi. Shartnoma summasining umumiy qiymati 1 mlrd so'mgacha 30% avans, 1 mlrd so'mdan oshgan taqdirda 15% avans to'lovi amalga oshiriladi. Mazkur imzolangan shartnomani tegishli bildirishnoma bilan birgalikda Buxgalteriya hisobi bo'limi ga taqdim etadi.	G'olib aniqlangan kundan boshlab o'n ish kunidan
7-bosqich	Xo'jalik ishlar bo'limi, Tashabbuskor boshqarma yoki bo'linma, 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida	Shartnomaga muvofiq yetkazib berilgan tovarni (bajarilgan ish, xizmatlarni), Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda shartnomada keltirilgan talablarga mos kelishi yoki ish xizmatlarning to'liq bajarilganligi bo'yicha tekshiruv o'tkaziladi. Tovarlar, ishlar, xizmatlar shartnomada va tavsif-texnik topshiriqda ko'rsatilgan parametrlarga mos kelgan taqdirda yoki to'liq bajarilganda Ombor mudiri va tashabbuskor boshqarma hamda 2-ilovaga muvofiq komissiya 9-ilovagadagi dalolatnoma asosida birgalikda qabul qilib oladi. Shundan so'ng, Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan hisob-fakturalar va bajarilgan ishlar to'g'risidagi dalolatnomalar qabul qilib olinadi hamda	Shartnomada kelishilgan muddatlarda yoki ishlar to'liq bajarilganda

Bosqichlar	Subyektlar	Chora-tadbirlar	Muddatlar
		shartnoma bo'yicha qolgan summa yetkazib beruvchi hisob raqamiga o'tkazib beriladi.	

Izoh:

- mazkur sxema bo'yicha barcha jarayonlar O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ-684-son Qonuni (6-bobi) hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-maydagi 276-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risida nizom"ga 4-ildavda keltirilgan sxema asosida amalga oshirilishi zarur;

- Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi tomonidan davlat xaridlarini amalga oshirishda zaruratga ko'ra tegishli yo'nalishlar bo'yicha o'rnatilgan tartibda outsoursing asosida boshqa korxona va tashkilotlardan ekspert-mutaxassis yollash vakolati mavjud.

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Milliy kengashning 2025-yil 5-mart kuni o'tkazilgan kengaytirilgan yig'ilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev tomonidan berilgan topshiriqlarning 27-bandidan kelib chiqib, Milliy statistika qo'mitasi va quyi tizim tashkilotlari tomonidan xodimlar faoliyatini moddiy-texnik ta'minlashda davlat xaridlari yuzasidan sotib olinadigan tovarlar va xizmatlar narxi o'rtacha bozor narxidan 20 (yigirma) foizdan oshmasligi lozim.

**Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparatida
davlat xaridlariga oid shikoyatlarni ko'rib
chiqish bo'yicha komissiya tarkibi**

1. R.D. Maxammadiyev	-	Rais o'rinbosari, <i>Komissiya raisi.</i>
2. Z.M. Ziyayev	-	Rais o'rinbosari, Komissiya raisi o'rinbosari.
3. Z.F. Berdibayev	-	Ijro kotibiyati mudiri.
4. V.O. To'xtayev	-	Yuridik bo'lim boshlig'i.
6. O.Q. Bobojanov	-	Bosh auditor.
7. D.T. Zakirov	-	Statistika ishlarini tashkil etish va metodologiya boshqarmasi.
8. O. Soliyev	-	Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi;
9. Y.M. Husanov	-	Bosh buxgalter, Komissiya mas'ul kotibi.

Izoh: Xarid komissiyasi a'zolari boshqa ishga o'tgan taqdirda, uning o'rniga tayinlangan yoki ushbu vazifalarni bajarish yuklatilgan shaxslar komissiya tarkibiga kiritiladi.

Kiberxavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va statistik registrlarni yuritish boshqarmasi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Narxlar statistikasi boshqarmasi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Ichki audit xizmati: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Yuridik bo'limi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Statistik registrlarni yuritish bo'limi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Tuzilgan shartnoma va taqdim qilingan hisob-fakturadagi ko'rsatilgan tovar-moddiy qiymatliklar va asosiy vositalar to'liqligicha sanab omborga qabul qilganimni tasdiqlayman.

Ombor mudiri: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Taqdim qilingan hisob-faktura va dalolatnomani dastur orqali qabul qilganimni tasdiqlayman.

Buxgalteriya hisobi bo'limi: Izoh _____

_____
(FIO) (Lavozimi) (Sana) (Imzo)

Milliy statistika qo'mitasining
2025-yil " 31 " oktabrdagi
99 -son buyrug'iga
9-ilova

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi asosiy vositalar, tovar moddiy boyliklar, ishlar va xizmatlarini xarid qilinishi hamda to'liq yetkazib berilganligini, texnik va boshqa parametrlarining taqqoslanishi va omborga qabul qilish yoki ish xizmatlarining to'liq va sifatli bajarilganligini ma'sul xodimlar tomonidan bosqichma-bosqich tasdiqlash jarayonlarini aks ettiruvchi

Dalolatnoma

(topshirish qabul qilish dalolatnomasi №__)

(Shartnoma raqami)

(Sana)

Tuzilgan shartnoma va taqdim qilingan hisob-fakturadagi ko'rsatilgan tovar-moddiy qiymatliklar, asosiy vositalar, ishlar va xizmatlarining miqdori, sifati, texnik va boshqa parametrlariga, haqiqatda yetkazilgan tovar-moddiy qiymatliklar, asosiy vositalar va bajarilgan ish xizmatlarining miqdori, sifati, texnik va boshqa parametrlari tekshirish jarayonida to'liq bir xil aks ettirilganligi hamda soz holatdaligini tasdiqlayman.

Topshiruvchi (yetkazib beruvchi)

(FIO)

(Sana)

(Imzo)

Komissiya raisi: Izoh

(FIO)

(Lavozimi)

(Sana)

(Imzo)

Komissiya raisi o'rinbosari: Izoh

(FIO)

(Lavozimi)

(Sana)

(Imzo)

Masul boshqarma: Izoh

(FIO)

(Lavozimi)

(Sana)

(Imzo)

Ijro kotibiyati: Izoh

(FIO)

(Lavozimi)

(Sana)

(Imzo)

Qishloq xo'jaligi va atrof-muhit statistikasi boshqarmasi: Izoh

(FIO)

(Lavozimi)

(Sana)

(Imzo)

Korrupsiyaga qarshi kurashish va korrupsiya holatlarining oldini olish yuzasidan qabul qilingan qonun hujjatlari hamda korrupsiya holatlarining salbiy oqibatlari bo'yicha 2025-yil 3-chorakda hududiy statistika organlarida o'tkaziladigan huquqiy targ'ibot va seminarlar grafigi

T/r	Hududiy statistika boshqarmasi	28-iyul — 4-avgust	5 — 8-avgust	11 — 15-avgust	18 — 22-avgust	25 — 28-avgust
1.	Sirdaryo viloyati					
2.	Jizzax viloyati					
3.	Samarqand viloyati					
4.	Toshkent viloyati					
5.	Toshkent shahar					
6.	Xorazm viloyati					
7.	Qoraqalpog'iston Respublikasi					
8.	Andijon viloyati					
9.	Namangan viloyati					
10.	Farg'ona viloyati					
11.	Qashqadaryo viloyati					

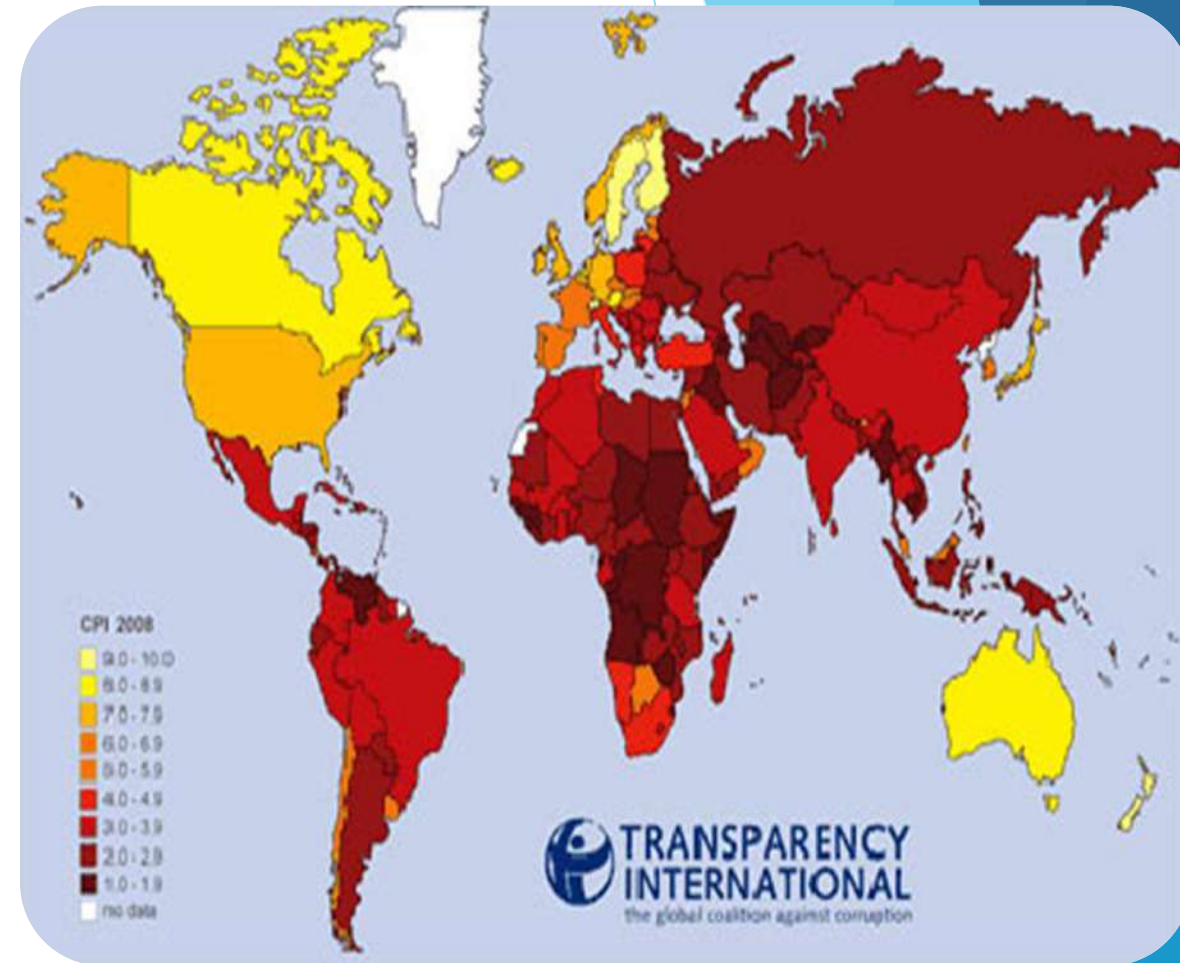
Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi boshlig'i

O. Soliyev

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH – JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI

1. Korruptsiya: uning tarixiy ildizlari, korruptsiyaga qarshi kurash usullari.
2. O'zbekiston Respublikasida korruptsiyaga qarshi kurashning huquqiy asoslari
3. Korruptsiyaga qarshi kurashishda xalqaro qonunchilik asoslari

Korrupsiya va uyshgan
jinoyatchilikka qarshi
kurashish, shuningdek,
huquqbuzarliklarning oldini
olish masalalarini samarali
yechish ustuvor
vazifalarimizdan biri bo'lib
qoladi.

Shavkat Mirziyoev

Коррупциясиз келажак

Korrupsiya (lot. *Corrumpere* — buzmoq, “korroziya” so’zi ya’ni “chirish” yoki “zanglash”) terminini odatda mansabdor shaxslar tomonidan unga berilgan mansab vakolatlari va huquqlaridan o’zlarining shaxsiy manfaatlarini ko’zlab qonunchilik va axloq qoidalariga zid ravishda foydalanishni anglatadi.

Ko’p xollarda bu atama siyosiy elitadagi byurokratik apparatga qarata ishlatiladi. Korrupsiya ko’plab davlatlarning jinoyat va ma’muriy qonunchiligi bilan huquqqa qarshi harakat sifatida ta’qib qilinadi.

Qadimgi yunon faylasufi ***Aristotel*** aytganki “Har qanday davlat tizimida – qonunlar va boshqa farmoyishlar orqali ishni shunday tashkil qilish kerakki, unda mansabdor shaxslarni noqonuniy yoʻl bilan boyishga yoʻl qoʻymaslik lozim” degan.

Fransuz mutafakkiri ***Sharl Montesk'e*** esa bu borada “Asrlar tajribasidan maʼlumki, har qanday hokimiyat vakolatiga ega boʻlgan shaxs, uni suisteʼmol qilishga moyil boʻladi va u maʼlum bir maqsadga erishmaguncha shu yoʻnalishda yuradi” degan fikrlarni bildirdi.

Korrupsiyaga qarshi kurashgan birinchi davlat sifatida qadimgi Shumer davlati tan olinadi. Qadimgi davlatlarni ayniqsa huquqni muhofaza qiluvchi organlarning poraxo'rligi qattiq tashvishga solganligi bizgacha saqlanib qolgan manbalardan malum. Chunki bu holat davlatning obro'siga juda qattiq putur yetkazardi. Dunyoning yetakchi dinlarida ham birinchi navbatda huquqni muhofaza qiluvchi organlarning poraxo'rligi qattiq qoralanadi. Jumladan, Injilba "Sovg'alarni qabul qilma, chunki sovg'a ko'rni ko'radigan qiladi va haqiqatni o'zgartiradi" Quroni Karimda "Boshqalarning mulkini noxaq yo'l bilan olmangiz va boshqalarga tegishli bo'lgan narsalarni olish uchun o'z mulkingizdan hokimlaringizga pora qilib uzatmangizlar" deyilgan.

Ushbu illatni tadqiq qilgan bir qator yirik mutaxassislar quyidagi faktlarni korrupsiyaning yuzaga keltiruvchi omillar sifatida ko'rsatadi.

Ikki xil ma'noni anglatuvchi qonunlar,
Aholi huquqiy savodxonligining pastligi,
Mamlakatda siyosiy vaziyatning notinchligi,
Ijro hokimyatining birligi tamoyilining buzilishi.

Korrupsiyani amal qilish darajalariga ko'ra quyi va yuqori korrupsiyaga ajratiladi:

Quyi korrupsiya xokimyat va boshqaruv organlarining o'rta va quyi darajalarida eng ko'p tarqalgan bo'lib, amaldorlar va fuqarolarning doimiy o'zaro munosabati bilan (ro'yxatdan o'tish, jarimalar, litsensiya va turli ruxsatnomalar olish kabilar) bilan bog'liq.

Yuqori korrupsiya ҳоқимият хokimyat organlarida ishlovchi siyosatchilar, oliy martabali amaldorlarni qamrab oladi hamda yuqori bahoga ega bo'lgan qarorlar qabul qilish (qonunlarni, davlat buyurtmalarini lobbilash va qabul qilish, mulkchilik shakllarini o'zgartirish va shu kabilar) bilan bog'liq.

Korrupsiya – qanday muammolar sirasiga kiradi:

- *huquqiy* – 64,0 %;
- *iqtisodiy* – 51,0 %;
- *ijtimoiy* – 46,3 %;
- *axloqiy* – 45,8 %:

Korrupsiyaga qarshi kurash siyosatning maqsadi – korrupsiya darajasini pasaytirish hamda fuqarolar, jamiyat va davlat huquqlari va qonuniy manfaatlarining korrupsiya bilan bog'liq taxdidlardan himoyalalanishni ta'minlashdan iborat. Bu siyosat davlatning korrupsiyaga qarshi qaratilgan, qarorlari, dasturlarida o'z ifodasini topadi. Korrupsiyaga qarshi kurash siyosati – bu davlatning korrupsiyaning oldini olish, u paydo bo'lganda uni tugatish va cheklash borasidagi sai-harakatlari va aniq chora-tadbirlar majmuidir.

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni amalga oshiruvchi davlat organlari.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi;

O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati;

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi;

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi;

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti;

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni qonun xujjatlariga muvofiq boshqa davlat organlari ham amalga oshiradi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY STATISTIKA QO'MITASI

2025-yil “24” iyun

BUYRUQ № 63

Toshkent sh.

O'zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida”, “Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida” Qonunlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-iyundagi “O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” PF-6013-son va 2025-yil 24-fevraldagi “Statistika ishlarini tashkil etish va yuritish tizimini yangi bosqichga olib chiqish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” PF-27-son Farmonlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 6-iyuldagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish faoliyatini samarali tashkil etishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” PQ-5177-son va 2025-yil 24-fevraldagi “O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida” PQ-75-son qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 14-oktabrdagi “Davlat fuqarolik xizmatchilari tomonidan odob-axloq qoidalariga rioya etilishini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” 595-son qarori ijrosini ta'minlash maqsadida, **buyuraman:**

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasida korrupsiyaga qarshi ichki nazorat tizimini joriy etuvchi quyidagi hujjatlar:

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha Siyosati 1-ilovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash Uslubiyoti 2-ilovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarish bo'yicha Nizom 3-ilovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga aloqa kanallari orqali korrupsiyaviy hatti-harakatlar to'g'risida kelib tushgan xabarlarni qabul qilish va ko'rib chiqish Reglamenti 4-ilovaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlari xodimlarining etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitilishini tashkil etish bo'yicha Yo'riqnoma 5-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida kontragentlarni tekshirishga oid Yo'riqnoma 6-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga ishga qabul qilinayotgan nomzodlarni tekshirish bo'yicha Yo'riqnoma 7-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlariga Korrupsiyaga qarshi tartib-taomillarning samaradorligini monitoring va nazorat qilish Uslubiyoti 8-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlarida korrupsiyaga qarshi kurash tizimining holati to'g'risidagi hisobotni shakllantirish va taqdim etish bo'yicha Nizom 9-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi va uning quyi tizim tashkilotlari xodimlarining korrupsiyaviy hatti-harakatlari va odob-axloq qoidalarini buzish holatlari ustidan xizmat tekshiruvlari o'tkzish bo'yicha Reglamenti 10-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimida korrupsiya holatlari haqida xabar berish mexanizmi, xabar bergan xodimlarni rag'batlantirish, ularning ta'qibga olinmasligini kafolatlash to'g'risidagi Yo'riqnoma 11-ilogvaga muvofiq;

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi tizimi davlat fuqarolik xizmatchilarining odob-axloq Qoidalari 12-ilogvaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi (**O. Soliyev**), Inson resurslarini rivojlantirish bo'limi (**Z. Talipova**), Moliya-iqtisodiyot boshqarmasi (**J. Shirinov**), Xo'jalik ishlari bo'limi (**A. Karimjonov**) va quyi tizim tashkilotlari boshliqlari ushbu hujjatning ijrosi bo'yicha doimiy ravishda nazorat olib borsinlar.

3. Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'limi (**O. Soliyev**) amalga oshirilgan ishlar yuzasidan belgilangan muddatlarda O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligiga ma'lumot berib borsin.

4. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining 2021-yil 29-dekabrda 127-sonli buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining 2022-yil 22-oktabrda 75-sonli buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash to'g'risida" 2023-yil 5-yanvarda 37-sonli buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining 2023-yil 20-iyunda 37-sonli buyrug'i,

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining 2024-yil 18-noyabrdagi 190-son buyrug'i o'z kuchini yo'qotgan deb hisoblansin.

5. Mazkur buyruq ijrosini nazorat qilishni o'z zimmamda qoldiraman.

Rais

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and strokes, positioned between the words 'Rais' and 'B. Hamrayev'.

B. Hamrayev

2 Bosh mutaxassis

Ruzayev R.A.

Metama'lumot va tasniflagichlarni boshqarish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Abdugafarov K.S.

2 Bosh mutaxassis

Trofimova A.A.

NARXLAR STATISTIKASI BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Umarov M.T.

Narxlar statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i

2 Bosh mutaxassis

Dalinskaya N.A.

Ishlab chiqarish va iste'mol narxlari statistikasi bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Ismailova SH.U.

2 Bo'lim boshlig'i

Xaynazarov SH.K.

3 Bosh mutaxassis

Abdumajidov SH.D.

4 Yetakchi mutaxassis

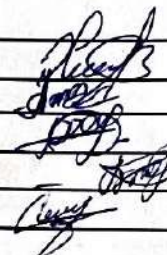
Tog'ayeva D.A.

5 1-toifali mutaxassis (0,5stavka)

Tuychiyev A.R.

1-toifali mutaxassis (0,5stavka)

G'anijonov I.I.

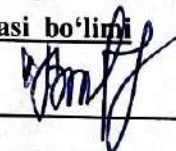
Xalqaro taqqoslash dasturi bo'yicha narx kuzatuvlari statistikasi bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Nishonboyev B.T.

2 Bosh mutaxassis

Musayev Sh.I.

XALQARO HAMKORLIK BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

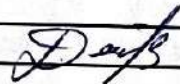
Noipov U.A.

Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

2 Bosh mutaxassis

Djalilov B.B.

Xalqaro loyihalarni muvofiqlashtirish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Toshpulotov M.SH.

2 Yetakchi mutaxassis

Karimova A.T.

Protokol bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Maksumova K.SH.

2 Bosh mutaxassis

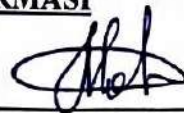
Abdullayev J.Q.

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KUZATUV BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Satimov M.A.

Tadbirkorlik statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

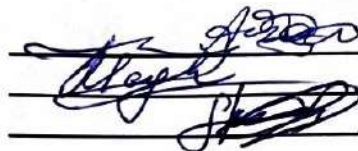
Axmedov SH.I.

2 Bosh mutaxassis

Yusupova M.V.

3 Bosh mutaxassis

Abdusalomov SH.SH.

Tadbirkorlik subyektlarinining statistik kuzatuvlari bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Kushnazarov X.R.

2 Bosh mutaxassis

Mamadaliyev B.S.

3 Bosh mutaxassis

Yusupov O.X.

4 Bosh mutaxassis

Raximov I.E.

5 Yetakchi mutaxassis

Yusupov A.A.

Tadbirkorlik faoliyatining tanlanma kuzatuvlarini tashkil etish bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i

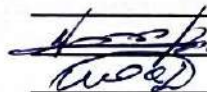
Gulboyev K.R.

2 Bosh mutaxassis

Mashrabov A.D.

3 Yetakchi mutaxassis

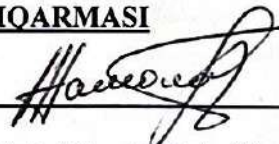
Qurbonov SH.L.

INVESTITSİYALAR VA QURILISH STATISTIKASI BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Jomolov M.M.

Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i

Saipov J.B.

2 Bosh mutaxassis

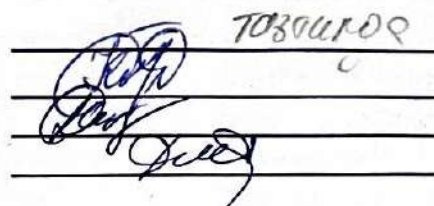
Xidiraliyeva D.R.

3 Yetakchi mutaxassis

Djanibekova E.M.

4 Yetakchi mutaxassis

Mamadjanov D.A.

Investitsiya va qurilish statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Jabbarov B.X.

2 Bosh mutaxassis

Axmedov X.M.

3 Bosh mutaxassis

Karimova N.G.

4 Bosh mutaxassis

Abduraxmonov A.D.

Uy-joy qurilishi va qurilish tashkilotlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

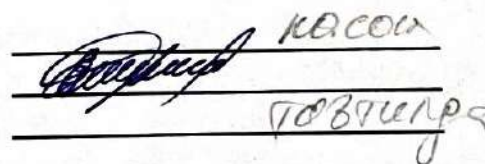
Shermatov D.B.

2 Bosh mutaxassis

Shaulova E.D.

3 Yetakchi mutaxassis

Ro'ziyev SH.CH.

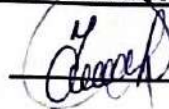

TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT VA SAVDO STATISTIKASI BOSHQARMASI

Boshqarma boshlig'i

Djamaldinov J.R.

Tashqi va ichki savdo statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

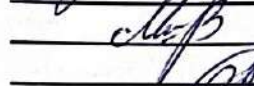
Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

Jurayev SH.S.

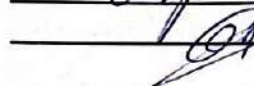
2 Bosh mutaxassis

Maxamatov T.T.

3 Yetakchi mutaxassis

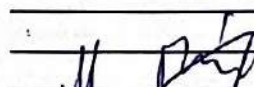
Obidov R.X.

Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdoning statistik kuzatuvlari bo'limi

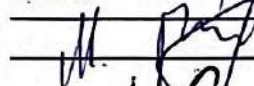
1 Bo'lim boshlig'i

Muminov SH.SH.

2 Bosh mutaxassis

Jumanazarov K.SH

3 Yetakchi mutaxassis

Begimkulov M.N.

SANOAT VA ENERGETIKA STATISTIKASI BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

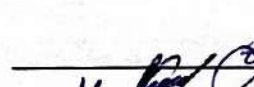
Jurayev X.M.

Sanoat statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

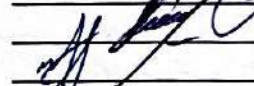
1 Bo'lim boshlig'i

Yo'ldoshev B.B.

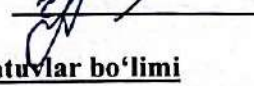
2 Bosh mutaxassis

Xaydarova N.J.

3 Yetakchi mutaxassis

G'ulomjonov X.I.

Sanoat ishlab chiqarishi sohasida tizimli statistik kuzatuvlar bo'limi

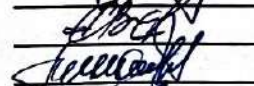
1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

Karimov U.U.

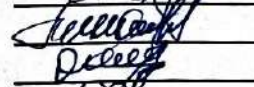
2 Bosh mutaxassis

Vedeneyeva I.N.

3 Yetakchi mutaxassis

Maksudov SH.A.

4 Yetakchi mutaxassis

Izmailov O.T.

5 Yetakchi mutaxassis

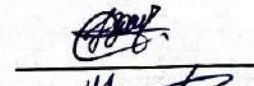
Raxmonov N.K.

Energetika statistikasi sho'basi hisob-kitoblar bo'limi

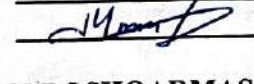
1 Bo'lim boshlig'i

Egamshukurov Z.S.

2 Bosh mutaxassis

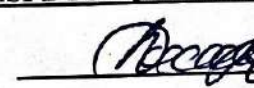
Muxtarov. D.I.

QISHLOQ XO'JALIGI VA ATROF-MUHIT STATISTIKASI BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Daliyev SH.R.

Qishloq xo'jaligi statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

Yangiyev D.M.

- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Dexkanova N.T.
Mo'minov H.M.

Qishloq xo'jaligi subyektlari faoliyatini statistik kuzatuvlari bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis
- 4 1-toifali mutaxassis

Xodjayev D.F.
G'affarov A.S.
Gafurova A.A.
Narzullayev F.F.

Ekologiya statistikasi bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Yetakchi mutaxassis

Turayev F.S.
Rahmatov B.SH.

DEMOGRAFIYA, MEHNAT VA GENDER STATISTIKASI BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

Yuldoshev Z.T.

Demografiya, mehnat va gender statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis

Abrayev SH.X.
Meliboyev S.M.
Axmedova I.SH.

Mehnat statistikasi ko'rsatkichlarini shakllantirish bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Tashmuxeamedov U.E.
Karimova L.A.
Po'latxo'jayev M.M.

Demografik ko'rsatkichlarni shakllantirish bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Umarov A.R.
Shodiyev M.SH.
Iskandarova M.E.

AHOLI TURMUSH DARAJASI STATISTIKASI VA KAMBAG'ALLIKNI BAHOLASH BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

Madaminov U.K.

Aholining turmush darajasi ko'rsatkichlarini shakllantirish va tahlil etish bo'limi

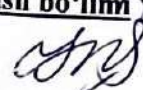
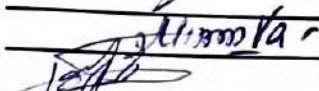
- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Urazbayev R.O.
Xolbekova D.R.
Yuldasheva N.M.

Uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuvlari va kambag'allikni baholash bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Narbayeva G.M.
Muxamedova M.M.
Ochilov O.A.

_____

XIZMATLAR SOHASI STATISTIKASI BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

Mirzaxidov A.YU.

_____

Xizmatlar statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis

Abdullayev M.O.
Xan E.A.
Raxmedova N.R.

_____

Xizmatlar sohasida statistik kuzatuvlar bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis
- 4 Yetakchi mutaxassis

Raximov A.A.
Yakubova N.R.
Xolmatov D.A.
G'aniyev A.G'.

_____

Uy-joy fondini obodonlashtirishning statistik kuzatuvlari bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis

Sattorov A.F.
Usmonova N.A.
Qalandarov O.D.

_____

IJTIMOY SOHA STATISTIKASI BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

Qambarov J.X.

_____

Barqaror rivojlanish va ijtimoiy soha statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis

G'ulomov SH.A.
Aleshunina O.V.

_____

Barqaror rivojlanish va ijtimoiy soha statistikasi bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis

Nurov A.A.
Razakova R.M.

_____
_____

Ijtimoiy soha va innovatsiyalar statistikasi kuzatuvlari bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 1-toifali mutaxassis

Begmatov S.M.
Avazova G.A.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR, SUN'IY INTELLEKT VA STATISTIK REGISTR LARNI YURITISH BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

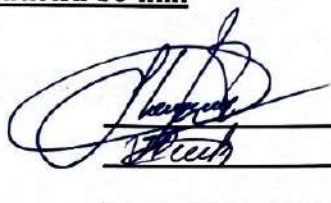
Odilov SH.G'

Axborot tizimlarini joriy etish va rivojlantirish bo'limi

- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

Samadov SH.B.

- 2 Bosh mutaxassis

Iskandarov N.R.

- 3 Bosh mutaxassis

Raqamli resurslar va interaktiv xizmatlar bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

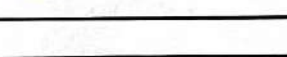
Umarov M.A.
Kuznetsov M.V.
O'razaliyev H.X.

Elektron hisobot va tanlanma kuzatuvlarni texnik qo'llab-quvvatlash bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Ma'lumotlar bazasi yetakchi dasturchisi
- 3 Bosh mutaxassis
- 4 Yetakchi mutaxassis

Eshmurodov G'.A.
Olimov S.Z.

Sun'iy intellekt texnologiyalarni joriy etish bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis (0,5stavka)
- 2 Bosh mutaxassis (0,5stavka)
- 3 Bosh mutaxassis

Ochilov SH.SH.
Ibragimov B.B.
Mamatmusayev J.X.

Ma'lumotlar almashinuvini raqamlashtirish va integratsiyalar bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- Yetakchi mutaxassis(0,5stavka)
- 3 Yetakchi mutaxassis(0,5stavka)

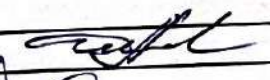
Tojiboyev D.S.
Nosirov N.D.
Abdug'aniyev I.A.

Statistik registr larni yuritish bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Raxmatullayev A.A.
Farmonov F.I.

KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASH BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Imamov B.B.

Yangi texnologiyalarni joriy qilish va tarmoq boshqaruvi bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

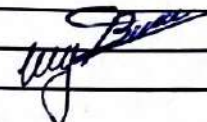
Nazirov U.R.

2 Bosh mutaxassis

Ibragimov B.D.

3 Yetakchi mutaxassis

Ishchanova G.R.

Axborot va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Esanov U.A.

2 Bosh mutaxassis

Nurmatov D.U.

3 Bosh mutaxassis

Sadikov R.R.

OCHIQ MA'LUMOTLAR PORTALI BO'LIMI

1 Bo'lim boshlig'i

Jurayev S.B.

2 Bosh mutaxassis

Iskandarov X.I.

3 Bosh mutaxassis

Sattorova Z.G'.

4 Yetakchi mutaxassis

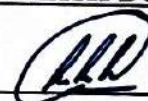
Karimova SH.Z.

RO'YXATGA OLISH JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH BOSHQARMASI

1 Boshqarma boshlig'i

Sheraliyev N.A.

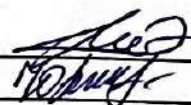
Ro'yxatga olish metodologiyasi va kartografik hujjatlar bilan ishlash bo'limi

1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-
bo'lim boshlig'i

Dusnayev SH.E.

2 Bosh mutaxassis

Xudayarova Z.SH.

Ro'yxatga olishni tashkil etish va ma'lumotlarni qayta ishlash bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Normatov F.F.

2 Bosh mutaxassis

Irismatov H.F.

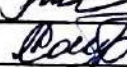
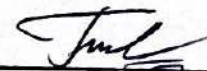
Ro'yxatga olish natijalari bo'yicha yig'ma tahliliy ma'lumotlarni shakllantirish bo'limi

1 Bo'lim boshlig'i

Guseynov S.Z.

2 Yetakchi mutaxassis

Eraliyeva A.B.

INSON RESURSLARINI RIVOJLANTIRISH BO'LIMI

1 Bo'lim boshlig'i

Talipova Z.N.

- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis
- 4 Yetakchi mutaxassis

Mavlyanova K.S.
Turayeva N.K.
Maxmudova M.M.

MOLIYA-IQTISODIYOT BOSHQARMASI

- 1 Boshqarma boshlig'i

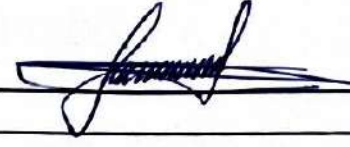
Shirinov J.SH.

Buxgalteriya hisobi bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i – bosh hisobchi
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Bosh mutaxassis

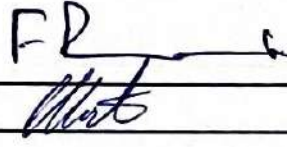
Husanov Y.M.
Davranova S.R.
Fayziyeva E.K.

Iqtisodiy tahlil va moliya bo'limi

- 1 Boshqarma boshlig'i o'rinbosari-bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Yetakchi mutaxassis

Ro'zmatov F.N.
Shakarov J.A.
Zakirova D.B.

RAIS KOTIBIYATI

- 3 Rais kotibiyati mudiri

Berdibayev F.Z.

Hay'at yig'ilishi va rahbar bayonlari nazorati bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Yetakchi mutaxassis
- 3 Ish yurituvchi

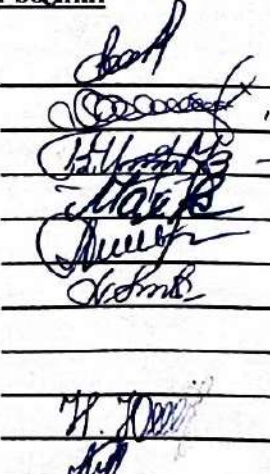
Xamdamov D.X.
Komilova N.K.
Abdusattarova Z.B.

Murojaatlar bilan ishlash va ijro intizomi nazorati bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bo'lim boshlig'i o'rinbosari
- 3 Bosh mutaxassis
- 4 Rahbar kotib(as)i
- 5 Rahbar kotib(as)i
- 6 Rahbar kotib(as)i
- 7 Rahbar kotib(as)i
- 8 Arxivarius
- 9 Arxivarius
- 10 Ish yurituvchi

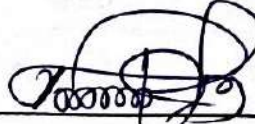
Salixova G.X.
Jurayev A.A.
Usanov Q.M.
Maxkamova D.B.
Kamalova D.A.
Zabirova N.Z.
Saidnazarova G.R.
Shukurova L.R.
Kasimova N.Q.
Babakulova K.A.

YURIDIK BO'LIMI

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh yuriskonsult

To'xtayev V.O.
Ibrohimov D.I.

BIRINCHI BO'LIM

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Yetakchi mutaxassis

Tulyaganova D.F.

ICHKI AUDIT XIZMATI

- 1 Bosh auditor

Bobojonov O.Q.

KORRUPSIYAGA QARSHI ICHKI NAZORAT BO'LIMI

- 1 Bo'lim boshlig'i

Soliyev O.O.

MEHNAT MUHOFAZASI VA ENERGETIKA BO'YICHA MUHANDIS

- 1 Mehnat muhofazasi va energetika bo'yicha muhandis-energiya menejeri

Sidikov O.A.

Xo'jalik ishlari bo'limi

- 1 Bo'lim boshlig'i
- 2 Bosh mutaxassis
- 3 Ombor mudiri
- 4 Ruxsatnoma berish punkti nav.
- 5 Konditsioner va ventilyatsiya tizimini ta'mirlash va unga x. k. bo'yicha 2-toifali texnik
- 6 Elektromontyor
- 7 Chilangar-santexnik
- 8 Duradgor
- 9 Binoga kompleks xizmat ko'rsatuvchi va ta'mirlovchi ishchi
- 10 Xudud farroshi
- 11 Xudud farroshi
- 12 Liftchi
- 13 Xizmat xonalari farroshi*
- 14 Xizmat xonalari farroshi*
- 15 Xizmat xonalari farroshi*
- 16 Xizmat xonalari farroshi*
- 17 Xizmat xonalari farroshi*
- 18 Xizmat xonalari farroshi*
- 19 Xizmat xonalari farroshi*
- 20 Xizmat xonalari farroshi*
- 21 Xizmat xonalari farroshi*
- 22 Xizmat xonalari farroshi*
- 23 Xizmat xonalari farroshi*
- 24 Qorovul
- 25 Qorovul
- 26 Qorovul
- 27 Qorovul
- 28 Qorovul
- 29 Qorovul

Karimjonov A.A.

Ayazov X.A.

Karmanayeva A.V.

Ibragimova K.I.

Yuldashev K.A.

Yagudin I.I.

Kasimboyev M.K.

Gaibov A.I.

Anarbayev O.B.

Xabibullayev S.M.

Gaibova G.X.

Gayubova SH.N.

Ibragimova B.M.

Isamitdinova N.S.

Ishabayeva S.U.

Yakubova I.B.

Islomova D.N.

Yuldasheva D.K.

Shaxabutdinova M.T.

Kadirova G.B.

Ixlosova M.D.

Atametov R.K.

Dadabayev M.K.

Mallabayev G.R.

Muratov A.G.

Abdujalilov A.I.

Axunov S.S.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
МИЛЛИЙ СТАТИСТИКА ҚЎМИТАСИ

**МИЛЛИЙ СТАТИСТИКА
ҚЎМИТАСИ ТИЗИМИДА
КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШ
ҲАМДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ
ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ
ОШИРИШ БЎЙИЧА**

ЎҚУВ ҚЎЛЛАНМА

ТОШКЕНТ-2025

МУНДАРИЖА

1-мавзу. Коррупция тушунчаси, уни тартибга солувчи халқаро ва маҳаллий қонунчилик ҳужжатлари	3
2-мавзу. Миллий статистика қўмитасида коррупциявий хавф-хатарни баҳолаш мезонлари	13
3-мавзу. Миллий статистика қўмитаси тизимида коррупцияни олдини олишда профилактик ишларнинг роли ва ходимларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш	22
4-мавзу. Статистика соҳаси ходимларининг коррупциявий иллатларга нисбатан муросасиз кўникмаларини шакллантиришнинг ўзига хос методлари	31
5-мавзу. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси, унинг турлари ва шакллари	38
6-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг “Норматив – ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги Қонуни ҳамда Миллий статистика қўмитаси, хусусан, статистика фаолиятига оид қонунчилик ҳужжатларини ўрганиш	45
7-мавзу. Шартномалар ва уларнинг ҳуқуқий табиати, шартномаларни тузиш ва уларга ўзгартириш киритиш тартиби	62
8-мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этилганда тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби	70
9-мавзу. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қўллаш масалалари ҳамда жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлашнинг ўзига хосликлари	80

1-МАВЗУ. КОРРУПЦИЯ ТУШУНЧАСИ, УНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ХАЛҚАРО ВА МАҲАЛЛИЙ ҚОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИ

Режа:

1. Коррупция сўзининг тушунчаси, мазмуни ва халқаро майдондаги эътирофи.
2. Коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг қонун ва қонуности ҳужжатларда акс этиши.
3. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси қонунчилигида коррупциявий жиноятлар назарда тутилган моддаларнинг таснифи.

1. Коррупция сўзининг тушунчаси, мазмуни ва халқаро майдондаги эътирофи.

Коррупция бир неча минг йиллик тарихга эга. Ёзма манбаларда коррупция ҳақида эрамиздан аввалги Шумер подшолиги даврида эслатиб ўтилади. Коррупция бизнинг кунларгача етиб келганлиги шундан далолат берадики, бошқа иллатлар каби, уни ҳам таг-туғи билан йўқотиб бўлмайди. Ҳатто ривожланган ғарб давлатлари ҳам шу кунга қадар коррупциядан буткул халос бўлолмаган. Бироқ жамият ривожига хавф солувчи коррупциянинг олдини олиш, унга қарши курашиш ҳар бир мустақил давлат учун долзарб вазифа ҳисобланди. *«Коррупция» термини лотинча «сорруптио» сўзидан келиб чиққан бўлиб, этимологик маъноси «бузиш, сотиб олиш» деган маъноларни англатади.*

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 1979 йил 17 декабрдаги мансабдор шахсларининг обод-ахлоқ Кодексида коррупция сўзига шундай таъриф берилган. «Коррупция – мансабдор шахс томонидан муайян ҳаракат ёки ҳаракатсизлик содир этиш (этмаслик) эвазига моддий манфаатдор қилаётган шахснинг манфаатини кўзлаб мансаб вазифасини бузган ёзи бузмаган ҳолда, турли шаклда моддий қимматликлар олиши ёхуд мулкӣ наф кўриши.»

Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти доирасида 2003 йил 10 сентябрда қабул қилинган коррупцияга қарши курашнинг «Истанбул режаси» тасдиқланган. Ушбу «Истамбул режаси»га Ўзбекистон 2010 йил март ойида қўшилди.

Жаҳон миқёсида қуйидаги коррупцияга қарши курашиш бўйича халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни келтириб ўтишимиз мумкин:

- а) БМТнинг «Коррупцияга қарши курашиш конвенцияси»;
- б) Европа Иттифоқининг “Коррупция учун жиноий жавобгорлик тўғрисидаги Конвенцияси;
- в) Европа Иттифоқининг «Коррупция учун фуқаровий жавобгарлик тўғрисида»ги Конвенцияси;
- г) Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида «Коррупцияга қарши сиёсатнинг қонунчилик асослари тўғрисида»ги модел қонуни;
- д) «Осиё Тараққиёт Банки ва Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банки Осиё ва Тинч океани коррупцияга қарши ҳаракат дастури».

Шунингдек, “Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 2003 йил 31 октябрь кунги Коррупцияга қарши курашиш конвенцияси (2003 йил 31 октябрда қабул қилинган бўлиб, мазкур ҳужжат муқаддима ҳамда 8 та боб, 71 та моддадан иборат)га Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши тўғрисида”ги 2008 йил 7 июль кундаги ЎРҚ-158-сонли Қонуни қабул қилинди.

2. Коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг қонун ва қонуности ҳужжатларда акс этиши.

Сўнгги йиллар ичида, Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан мамлакатимизда коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича бир қатор қонун ва қонуности норматив- ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Жумладан;

1. Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида» Қонуни қабул қилинган. Ушбу Қонун 6-боб ва 34-моддадан иборат.

Ушбу қонунда қўлланилган асосий тушунчалар қуйидагилардан иборат:

коррупция — шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек бундай нафни қонунга хилоф равишда тақдим этиш.

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик — коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш.

манфаатлар тўқнашуви - шахсий (бевосита ёки билвосита) манфаатдорлик шахснинг мансаб ёки хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажаришига таъсир кўрсатаётган ёхуд таъсир кўрсатиши мумкин

бўлган ҳамда шахсий манфаатдорлик билан фуқароларнинг, ташкилотларнинг, жамиятнинг ёки давлатнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ўртасида қарама-қаршилик юзага келаётган ёки юзага келиши мумкин бўлган вазият.

Қонуннинг 7-моддасига асосан, коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органлари қуйидагилардан иборат:

1. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси;
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати;
3. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги;
4. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги;
5. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти;

6. Бундан ташқари, ушбу қонунга 2021 йил 18 ноябрда киритилган ўзгартиш ва қўшимчаларга асосан, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги бу соҳада **ваколатли давлат органи** ҳисобланди.

Қонуннинг 16-моддасига кўра, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар коррупцияга қарши курашиш мақсадида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўради, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш масалаларига доир тушунтириш ишларини амалга ошириш, ҳуқуқий тарбия ва таълимни, илмий-амалий тадбирларни ташкил этиш, ўқув-услубий ва илмий адабиётларни ишлаб чиқиш йўли билан зарур чора-тадбирлар кўради.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПФ-6013-сон Фармони қабул қилинган. Мазкур фармонга кўра, Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги жамиятда коррупцияга қарши курашаш масаласида халқаро ҳамкорлик учун масъул бўлган махсус ваколатли давлат органи этиб белгиланди.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикаси коррупцияга қарши курашиш агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” ПК-4761-сон қарори қабул қилинган. Шу қарор асосида мамлакатимизда илк бор Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ташкил этилди.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш,

давлат ва жамият бошқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6257-сон Фармони қабул қилинган. Ушбу фармон асосида Агентлик томонидан “Коррупцияга оид жиноятларни содир этишда айбдор деб топилган шахсларнинг очиқ электрон реестри” (кейинги ўринларда — Реестр) юритиш ваколати берилди.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши курашиш фаолиятини самарали ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-5177-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарор асосида, 2021 йил 1 октябрдан бошлаб барча давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларида мавжуд штат бирликлари доирасида Коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари фаолияти йўлга қўйилди. Шу билан бирга, коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари раҳбарлари давлат органлари ва ташкилотлари томонидан Коррупцияга қарши курашиш агентлиги (кейинги ўринларда — Агентлик) билан биргаликда ўтказиладиган очиқ танлов асосида ишга қабул қилинади, уларни лавозимидан озод этиш масаласи Агентлик билан келишиш белгиланди.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 7 декабрдаги “Ўзбекистон Республикаси коррупцияга қарши курашиш агентлиги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-34-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарорга кўра, Агентликда 2022 йил 1 январдан бошлаб фуқароларга коррупция ҳақида тезкор хабар бериш имконини берувчи туну кун фаолият юритадиган 1151 рақамли Call-маркази ишга туширилди. Жисмоний ва юридик шахслар учун ушбу ишонч рақами +99871 202-81-80 этиб белгиланган.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 12 январдаги “Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-81-сон қарори қабул қилинган. Қарорга асосан, Коррупцияга қарши курашиш бўйича миллий кенгаш, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, Бош прокуратура ва Адлия вазирлигининг давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан, маҳаллий давлат ҳокимияти органларида (кейинги ўринларда - давлат ташкилотлари) коррупцияга қарши курашиш бўйича чора-тадбирларнинг самарадорлигини таҳлил қилиш, баҳолаш ва камчиликларни бартараф этишга қаратилган Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этилди. Ушбу қарорга

асосан вазирлик ва идоралар ҳар чоракда бир маротаба тизимда коррупцияни олдини олиш бўйича амалга оширилган ишлар натижаларини “*E-anticor.uz*” платформасига жойлаштириш белгиланди. Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан “*E-anticor.uz*” платформасига жойлаштирилган маълумотлар маҳаллий экспертлар билан ҳамкорликда бир йилда бир маротаба баҳоланади.

Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш (кейинги ўринларда - рейтинг баҳолаш) қуйидаги бешта йўналиш бўйича белгиланган индикаторлар асосида амалга оширилади:

- давлат ташкилотларида коррупцияга қарши курашиш бўйича механизм ва ҳуқуқий асосларнинг яратилганлиги ҳамда амалиётга татбиқ этилганлиги;

- коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш, баҳолаш ва уларни камайтириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги;

- давлат ташкилотлари раҳбарларининг коррупцияга қарши мурасиз муносабатни кўрсатувчи хатти-ҳаракатларининг мавжудлиги;

- ходимларнинг коррупцияга қарши курашишга оид ички тартиб-таомиллардан хабардорлиги ҳамда ушбу соҳада билим ва кўникмаларини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги;

- коррупцияга қарши курашиш бўйича тегишли соҳа ёки тармоқ кесимида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, ушбу иллатга нисбатан мурасиз муносабатни шакллантиришга қаратилган тарғибот тадбирларининг самарадорлиги.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги “Давлат бошқаруви соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш механизмларини такомиллаштириш ва ушбу соҳада жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-240-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарор асосида, коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш натижалари бўйича ушбу хавф-хатарларни бартараф этиш чораларини тизимли равишда кўриш мақсадида “Коррупцияга мойил бўлган муносабатлар электрон реестри”ни (кейинги ўринларда - Реестр) шакллантириш ва юритиш бевосита Агентлик ваколати этиб белгиланди. Ушбу қарорга кўра, вазирлик ва идоралар ўз фаолиятидаги коррупцион хавф-хатарларни 1 йилда бир маротаба баҳолашдан ўтказди. Коррупцион хавф-хатар юқори бўлган лавозимлар ресстри ваколатли давлат органи яъни Коррупцияга қарши кураш агентлиги томонидан юритилиши белгиланди.

9. Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ва Адлия вазирлигининг 2022 йил 31 августдаги “Давлат ҳокимияти ва

бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш услубиётини тасдиқлаш тўғрисида” 2-сон қўшма қарори (*Адлия вазирлиги томонидан 2022 йил 31 августда 3383-сон билан рўйхатдан ўтган*). Ушбу қўшма қарор талабига асосан ҳар йилда бир маротаба “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар ўз фаолиятини коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашдан ўтказиши белгиланди.

10. Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг 2021 йил 6 сентябрдаги “Коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари фаолияти тўғрисидаги намунавий низомни тасдиқлаш тўғрисида” 27-сон буйруғи (*Адлия вазирлиги томонидан 2021 йил 8 сентябрда 3319-сон билан рўйхатдан ўтган*). Ушбу буйруқ асосида назорат тузилмаларининг асосий мақсади ташкилотда, шунингдек, унинг ҳудудий ва таркибий бўлинмаларида (бундан буён матнда ташкилот тизими деб юритилади) коррупцияга қарши кураш бўйича ИСО37001:2016 халқаро стандарти талабларига жавоб берувчи комплекс тизимни, хусусан, коррупцияга қарши курашиш тизимини жорий этиш ва ривожлантириш, коррупциявий ҳолатларни барвақт аниқлаш ва уларнинг сабаб ва шарт-шароитларини бартараф этиш, коррупциявий хатти-ҳаракатлар содир этилишининг олдини олиш, ташкилот тизими ходимларида коррупцияга нисбатан мурасиз муносабатни шакллантириш мақсадида уларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш, ташкилот тизимида коррупцияга қарши профилактик чора-тадбирларни ташкил этиш, коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ҳужжатлар ижросини таъминлашдан иборат.

11. Ўзбекистон Республикасининг 2024 йил 5 июндаги “Манфаатлар тўқнашуви тўғрисида” ЎРҚ-931-сон Қонуни қабул қилинди. Ушбу Қонуни расман қабул қилинган кундан бошлаб 6 ой ўтгач кучга киради.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 5 июндаги “Ўзбекистон Республикасининг “Манфаатлар тўқнашуви тўғрисида” Қонуни ижросини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-210-сон фармони қабул қилинди.

13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 22 июндаги “Аҳоли ва давлат хизматчиларининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги билимларини узлуксиз ошириш тизимини жорий қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-228-сон қарори қабул қилинди.

3. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси қонунчилигида коррупциявий жиноятлар назарда тутилган моддаларнинг таснифи.

Коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги **Миллий статистика қўмитасининг ички идоравий ҳужжатлари** қуйидагилардан иборат. Жумладан;

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 5 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тўғрисида” 2-сон буйруғи қабул қилинди. Ушбу буйруқ асосида, Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш юзасидан ишчи гуруҳ (кейинги ўринларда матнда - Ишчи гуруҳ деб юритилади) 1-иловага мувофиқ тасдиқланиб, ушбу ишчи гуруҳнинг аниқ вазифалари кўрсатиб ўтилди.

Статистика соҳасида 2023 йил якуни бўйича фаолиятимиздаги коррупциявий хавф-хатарлар баҳоланиб, жами 55 та функция ва вазифалардан 2 таси юқори хавф-хатар даража, 4 таси ўрта хавф-хатар даража ва қолган 64 та функция ва вазифалар паст хавф-хатар даражаси сифатида баҳоланган.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 20 июндаги “Статистика агентлиги тизимида коррупциявий ҳолатлар ҳақида хабар бериш механизми, хабар берган ходимларни рағбатлантириш тартиби ҳамда уларни таъқибга олинмаслигини кафолатлаш тўғрисида” 37-сон буйруғи қабул қилинган. Ушбу буйруқ асосида, ходимлар ўз иш фаолияти жараёнлари билан боғлиқ бўлган коррупциявий ҳолатлар тўғрисида ўз вақтида хабар берган ходимларни рағбатлантириш тартиби белгиланганлиги ҳамда ва уларни ҳар қандай таъқибга олинмаслигини кафолатлаш тартиби белгиланди.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 30 октябрдаги “Статистика органларининг вазифа ва функцияларидаги коррупциявий хавф-хатарлар юқори ва ўрта даражада бўлган лавозимдан ишловчи ходимларни махсус тартибда ўқитиш тўғрисида” 74-сон буйруғи қабул қилинган.

Мисол учун статистика ходимига ҳар қандай коррупцион таклифни қабул қилмасдан рад этиб, бу ҳақда раҳбариятга дарҳол хабар берган тақдирда муносиб рағбатлантирилиши белгиланди, бу эса ўз навбатида ходимлар учун ижобий мотивация бўлишига ишонамиз.

Бундан ташқари, Статистика агентлигининг соҳада коррупцияга қарши самарали курашиш ва уни олдини олиш бўйича 33-сонли, 49-сонли ва 50-сонли буйруқлари қабул қилинган.

Ҳар бир ташкилотда ички локал ҳужжатларнинг сифатли қабул қилиниши ва амалиётга жорий этилиши бу тизимда айнан ушбу ижтимоий муносабатларни тўлиқ тартибга солишда муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексининг “Коррупция билан боғлиқ жиноятлар”ни назарда тутувчи қуйидаги моддалар мавжуд:

1. Ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-торож қилиш (167-модда);
2. Сохта тадбиркорлик (179-модда);
3. Сохта банкротлик (180-модда);
4. Божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш (182-модда);
5. Солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш (184-модда);
6. Ҳокимият ёки мансаб ваколатини суиистеъмол қилиш (205-модда);
7. Ҳокимият ёки мансаб ваколати доирасидан четга чиқиш (206-модда);
8. Мансаб сохтакорлиги (209-модда);
9. Пора олиш (210-модда);
10. Пора бериш (211-модда);
11. Пора олиш-беришда воситачилик қилиш (212-модда);
12. Товламачилик йўли билан ҳақ — беришни талаб қилиш (214-модда)
13. Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш (243-модда);
14. Контрабанда (246-модда) мавжуд бўлсада, халқаро ҳуқуқда ва амалдаги қонунчилигимизда “*Коррупция*” тушунчасининг ўзига таъриф берилмаган. Ушбу моддалар коррупциянинг моҳиятини нафақат тўлалигича очиб бера олмайди, балки коррупцион ҳаракатларга етарли даражада баҳо беришга имкон яратмайди.

Хулоса қилиб айтганда, бугунги кунда жамиятимизда ушбу коррупция иллатини олдини олиш бўйича қонуний механизмлар қабул қилиниши ва амалиётга кенг жорий этилиши бу олиб борилаётган самарали ислохотларимизнинг муҳим босқичи десак муболаға бўлмайди.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. Коррупция нима?

а) коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш;

б) шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга ҳилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек бундай нафни қонунга ҳилоф равишда тақдим этиш;

в) коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларга чек қўйиш, уларнинг оқибатларини, уларга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлаш;

г) барча жавоблар тўғри.

2. Кимлар мансабдор шахс ҳисобланади?

а) мансабдор шахс доимий, вақтинча ёки махсус ваколат бўйича тайинладиган ёки сайладиган, ҳокимият вакили вазифаларини бажарадиган ёхуд давлат органларида, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида, мулк шаклидан қатъи назар, корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ташкилий-бошқарув, маъмурий-ҳўжалик вазифаларини амалга оширадиган ва юридик аҳамиятга эга ҳаракатларни содир этишга ваколат берилган шахс, худди шунингдек халқаро ташкилотда ёхуд чет давлатнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи, маъмурий ёки суд органида мазкур вазифаларни амалга оширувчи шахс;

б) ҳокимият вакили вазифаларини бажарадиган ёхуд давлат органларида, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида, мулк шаклидан қатъи назар, корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ташкилий-бошқарув, маъмурий-ҳўжалик вазифаларини амалга оширадиган ва юридик аҳамиятга эга ҳаракатларни содир этишга ваколат берилган шахс;

в) мансабдор шахс доимий, вақтинча ёки махсус ваколат бўйича халқаро ташкилотда ёхуд чет давлатнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи, маъмурий ёки суд органида мазкур вазифаларни амалга оширувчи шахс;

г) барча жавоблар тўғри.

3. Манфаатлар тўқнашуви?

а) коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларга чек қўйиш, уларнинг оқибатларини, уларга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлаш;

б) шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга ҳилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек бундай нафни қонунга ҳилоф равишда тақдим этиш;

в) шахсий (бевосита ёки билвосита) манфаатдорлик шахснинг мансаб ёки хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажаришига таъсир кўрсатаётган ёхуд таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳамда шахсий манфаатдорлик билан фуқароларнинг, ташкилотларнинг, жамиятнинг ёки давлатнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ўртасида қарама-қаршилик юзага келаётган ёки юзага келиши мумкин бўлган вазият;

г) барча жавоблар тўғри.

4. Коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашиш соҳасида давлат сиёсатини шакиллантириш ва амалга оширишда махсус ваколатли давлат органини кўрсатинг?

- а) Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси;
- б) Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати;
- в) Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги;
- г). Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги.

5. Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида»ги Қонуни қачон қабул қилинган?

- а) 2016- йил 4- январь;
- б) 2017- йил 3- январь;
- в) 2018- йил 9- декабр;
- г) 2019- йил 24- ноябрь.

2-МАВЗУ. МИЛЛИЙ СТАТИСТИКА ҚЎМИТАСИДА КОРРУПЦИЯВИЙ ХАВФ-ХАТАРНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ

Режа:

1. Соҳада коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашнинг ҳуқуқий асоси.
2. Статистика соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш ва минималлаштириш чора-тадбирлари.
3. Ички-идоравий ҳужжатларда коррупцияни олдини олиш ва профилактик ишларни амалга ошириш механизмлари.

1. Соҳада коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашнинг ҳуқуқий асоси.

Бизга маълумки, 2022 йилдан бошлаб қонунчилик ҳужжатларига асосан, ҳар бир вазирлик ва идоралар ўз фаолиятида коррупциявий омилларни баҳолаш ишларни олиб бормоқда. Хусусан Статистика тизими ходимлари ўз фаолиятидаги коррупциявий хавф-хатарни баҳолашда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги “Давлат бошқаруви соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш механизмларини такомиллаштириш ва ушбу соҳада жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-240-сон қарори ва Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ва Адлия вазирлигининг 2022 йил 31 августдаги “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш услубиётини тасдиқлаш тўғрисида” 2-сон қўшма қарори (*Адлия вазирлиги томонидан 2022 йил 31 августда 3383-сон билан рўйхатдан ўтган*) ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 5 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тўғрисида” 2-сон буйруғи талабларига асосан амалга оширади.

Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш қуйидагилар ишлаб чиқилишини назарда тутаяди:

- коррупциявий хавф-хатарлар харитаси;
- коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур;
- коррупциявий хавф-хатар юқори бўлган лавозимлар рўйхати;
- коррупцияга мойил бўлган муносабатлар электрон реестри.

Ушбу Услубиётда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади: коррупциявий хавф-хатар – шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда мавжуд сабаб ва шароитларда коррупциявий хатти-ҳаракатларни содир этиш эҳтимоли;

коррупциявий хавф-хатарлар харитаси – давлат ташкилоти фаолиятида амалга ошириладиган вазифа ва функциялар (жараёнлар) билан боғлиқ юзага келиши мумкин бўлган коррупциявий хавф-хатарнинг тавсифи ва даражаси, функцияларни амалга оширишга масъул бўлган лавозим, коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш чоралари, қолдиқ коррупциявий хавф-хатар даражаси, коррупциявий хавф-хатарни бартараф этиш чораларини амалга оширишга масъул ижрочиларни ўз ичига олган ҳужжат;

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик – коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш;

коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш – давлат ташкилотининг фаолиятини (вазифа ва функцияларини) таҳлил қилиш, мавжуд коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва ушбу хавфхатарлар даражасини баҳолаш бўйича фаолият; қолдиқ хавф-хатар – аниқланган коррупциявий хавф-хатарни бартараф этиш юзасидан белгиланган чорадан кейин сақланиб қоладиган хавф-хатар;

махсус бўлинма – давлат ташкилотидаги коррупцияга қарши ички назорат тузилма;

ишчи гуруҳ – коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари мавжуд бўлмаган давлат ташкилотларида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш учун тузиладиган ходимлар таркиби

Давлат ташкилоти фаолиятидаги (вазифа ва функцияларидаги) коррупциявий хавф-хатарларнинг даражаси қуйидаги ўлчовларда баҳоланади:

- ❖ паст;
- ❖ ўрта;
- ❖ юқори.

2. Статистика соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш ва минималлаштириш чора-тадбирлари

Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги Қонуни 2021 йилда қабул қилинган бўлиб, 44 моддадан иборат. Ушбу қонунда статистика органларининг асосий фаолияти кўрсатиб ўтилган. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси президентининг 2024 йил 4 мартдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-114-сон қарорида статистика органларининг жами 70 та вазифа ва функциялари тўлиқ кўрсатиб этилган.

Статистика органларининг жами 70 та вазифа ва функциялари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги ПҚ-240-сон қарори талабларига асосан ҳар йили 1 март кунига қадар коррупциявий хавф-хатарлар даражаси юзасидан баҳоланади.

Жорий 2024 йилнинг 1 март ҳолатига кўра, статистика органларининг жами 70 та вазифа ва функцияларидан 2 та юқори, 4 та ўрта ва 64 та паст хавф-хатарлар даражаси сифатида баҳоланди.

Коррупцияни вужудга келтирувчи шарт-шароитларга қуйидагиларни киритиш мумкин:

- ўтиш давридаги қийинчилик;
- ижро этиш тизимининг ёмонлашуви;
- ҳуқуқий нигилизм;
- жамиятда инсонларнинг ҳуқуқий маданияти;
- иқтисодий аспектлар;

Статистика соҳаси ва фуқаролик жамиятида бугунги кунда коррупцияни олдини олишда муҳим таклифлар:

жазонинг муқаррарлигини таъминлаш;
сайёр суд мажлисларини янада кенгайтириш;
мансабдор шахслар одоб-ахлоқи, юриш-туриши ва ўзини тутишига оид махсус қонунни қабул қилиш;
ватанпарварлик ва хизмат бурчига фидойи кадрларни излаб топиш;
ходимларни ишга қабул қилишда батафсил текшириш тизимини жорий этиш, етарли ва асосли синов муддати белгилаш;
давлат ва жамият манфаатларига содиқ кадрларни мақсадли тарбиялаш;
умумий йиғилишларда одоб-ахлоқ қоидаларини бузган, интизом ва ҳуқуқбузарлик содир этган ходимлар ҳисоботини эшитиш амалиётини йўлга қўйиш;

давлат органлари ходимларининг одоб-ахлоқ қоидаларининг очиқлигини таъминлаш (расмий веб-сайтларга жойлаштириш, оммавий ахборот воситаларида ёритиш) керак. Бу ходимларнинг хулқ-атвори устидан жамоатчилик назорати амалга оширилишини таъминлайди;

барча тузилмалар таркибидаги коррупцияга чалинишга мойил соҳа ва йўналишларни аниқлаш;

барча ходимларда ва аҳоли қатламида коррупция билан муроса қилмаслик маданиятини шакллантириш чораларини кўриш;

қонунчиликни кучайтириш ҳамда ундаги бўшлиқ ва қарама қаршиликларга барҳам бериш;

коррупцияга қарши ички назорат тузилмаларининг ишлаш тизимини асосан, коррупция жиноятларини аниқлаш ва жазолашдан, коррупциявий ҳаракатларни содир этиш имконияти ва манфаат яратувчи ҳолатлар ҳамда шароитларни аниқлаш ва уларни бартараф қилиш тартибига йўналтиришдан иборат.

Коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш ва уларга чек қўйиш коррупцияга қарши давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири ҳисобланади. Чунки ҳуқуқбузарларга нисбатан жавобгарликнинг муқаррарлиги таъминламасдан туриб, коррупцияга қарши самарали курашишнинг имконияти мавжуд эмас.

Шу боис Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси ва бошқа қонунларда ушбу иллатга қарши жиддий жазо чоралари назарда тутилган. Ўзбекистон Республикаси “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 5-боби коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни аниқлаш, уларга чек қўйиш, жавобгарликнинг муқаррарлиги белгилашни назарда тутди. Шунингдек, Қонунда коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш ва уларга чек қўйишга, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлашга доир чора-тадбирлар қуйидагилардан иборат эканлиги белгиланган:

– коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органларининг коррупциянинг ҳолатини ва тенденцияларини тизимли таҳлил қилишга асосланган самарали ишини ташкил этиш, уларнинг фаолиятида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларга йўл қўймаслик;

– коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларга қарши курашнинг замонавий шакллари ва усулларида фойдаланиш, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг техник таъминоти даражасини ошириш, уларнинг ишига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш;

судларнинг мустақиллиги ва эркинлиги, улар фаолиятининг очиклигини таъминлаш;

– коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органлари ўртасида мувофиқлаштириш ва ҳамкорликни таъминлаш;

– жисмоний ва юридик шахсларнинг коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар фактларига доир мурожаатлари тўлиқ, холисона ва ўз вақтида кўриб чиқилишини таъминлаш;

– коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида ахборот берган шахсларнинг ҳимоя қилинишини таъминлаш;

– коррупцияга қарши курашнинг самарали жиноят-ҳуқуқий ва жиноятпроцессуал механизмларини яратиш.

Қайд этиш лозимки, қонунларни қабул қилиш, коррупцияга йўл қўйган мансабдорларни жавобгарликка тортиш муаммога асосий ечим эмас. Афсуски, коррупцияга қарши курашиш умумжамият ишига айланмас, унга ҳар бир шахс мурасасиз муносабатда бўлмас экан, муаммо хавфли вирус каби жамиятда яшайверади. Бунинг учун ушбу муаммога қарши курашишни кучли умуммиллий, ижтимоий ҳаракатга айлантириш лозим. Ушбу ҳаракатда боғча тарбиячисидан тортиб, ўқитувчилар, талабалар, шифокорлар, давлат хизматчилари, давлат идоралари биринчи раҳбарларигача, маҳалла раисидан тортиб, депутатларгача фаол иштирок этиши лозим.

Коррупцияга қарши мурасасиз курашда давлат органлари ходимларининг коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар фактлари тўғрисида хабар қилиш мажбурияти алоҳида аҳамиятга эга. Шу боис Қонунда давлат органларининг ходимлари уларни коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар содир этишга кўндириш мақсадида, бирор-бир шахс ўзларига мурожаат этганлигига доир барча ҳоллар тўғрисида, шунингдек, давлат органларининг бошқа ходимлари томонидан содир этилган шунга ўхшаш ҳуқуқбузарликларнинг ўзларига маълум бўлиб қолган ҳар қандай фактлари ҳақида ўз раҳбарини ёхуд ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор этиши шарт эканлиги белгиланган.

Бундан ташқари, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ахборотни хабар қилувчи шахслар ва уларнинг яқин қариндошлари давлат ҳимоясида бўлади. Бундан кўзланган мақсад шуки, ушбу иллатга қарши курашнинг самарадорлигини таъминлаш ва бошқа ҳуқуқбузарликлар содир этилишининг олдини олишдир.

Шунингдек, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар қилувчи шахсларнинг ҳамда уларнинг яқин қариндошларининг ҳаётига ва соғлиғига ҳақиқий таҳдидни, уларга нисбатан зўрлик ишлатилганлигини, уларнинг мол-мулки йўқ қилинганлигини ёки шикастлантирилганини тасдиқловчи етарли асослар мавжуд бўлган тақдирда, коррупцияга қарши курашишни амалга оширувчи органлар “Жабрланувчиларни, гувоҳларни ва жиноят процессининг бошқа иштирокчиларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ уларни ҳимоя қилиш бўйича зарур чоралар кўриши шарт.

Коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва бартараф этишга оид ушбу чоралар ушбу иллатнинг бартараф этилишига ва фуқароларнинг хавфсиз ҳаёт кечиришига ишончли асос бўлиб хизмат қилади.

3. Ички-идоравий ҳужжатларда коррупцияни олдини олиш ва профилактик ишларни амалга ошириш механизмлари

Коррупциянинг пайдо бўлиши ёки унга олиб келувчи шарт-шароитларнинг яратилишига сабаб бўлувчи омиллар – коррупция бошқарувнинг барча даражаларида учраши мумкин. Яъни глобал, миллий ва маҳаллий даражада.

Барча турдаги субъектлар (жисмоний шахслар, корхоналар, давлат хизматчилари ва сиёсатчилар) коррупцияга ихтиёрий ёки ихтиёрсиз равишда жалб қилиниши мумкин.

Коррупция турли шаклларга эга: порахўрлик, товламачилик, фирибгарлик, мулкни ўзлаштириш, фитна, ҳокимиятни суиистеъмол қилиш, хушомадгўйлик, совға, қариндошлик, ҳомийлик ва бошқалар. Коррупциянинг ҳолатига турли омиллар: ижтимоий ва маданий шароит, институционал ва ташкилий тузилмалар, ахлоқий, сиёсий муҳит, шунингдек, иқтисодий ва таркибий ўзгаришлар сиёсати ҳам таъсир қилади.

Кўпгина мутахассислар коррупциянинг сабаблари сиёсий институтларнинг мукаммал эмаслигига боғлиқ деб билишади. Чунки мамлакат ички ва ташқи бошқариш механизмлари, асосан, ушбу институтларнинг қандай ишлашига боғлиқдир.

Бундан ташқари, аҳолининг қонунни билмаслиги ёки тушунмаслиги, мамлакатдаги сиёсий ҳолатнинг барқарор эмаслиги, ҳукумат институтларининг ўзаро ҳамкорликда ҳаракат қилиш механизмнинг йўқлиги, мамлакат бюрократик аппаратнинг мақсадлари сиёсий элитага тобе ҳолда ишлаши, унинг мамлакат ривожига суист ҳолда ёндашиши, сиёсий

ўйинларнинг авж олиши, юқори турувчи амалдорларнинг таниш-билиш, куда-анда бўлиб ҳукуматни бошқаришга ўз таъсирини ўтказиши, ижро ҳокимиятида бирликнинг йўқолиши, битта йўналишнинг бир нечта инстанциялар томонидан бошқарилиши, фуқароларнинг давлат бошқарувида иштирокининг сустлиги ва бошқа ҳолатлар коррупциянинг сабабларидандир.

Коррупциянинг ривожланиб кетишига давлат секторида иш ҳақининг камлиги, давлат томонидан бозор иқтисодиётининг «тартибга солиниши», фуқароларнинг амалдорларга бўйсуниб қолиши, давлатнинг монополистик сиёсати, иқтисоднинг барқарор эмаслиги, иқтисодий ривожланишнинг пастлиги ҳам сабаб бўлиши мумкин.

Кўпгина мутахассислар томонидан билдирилган фикрларга асосланиб хулоса қилиш мумкинки, коррупциянинг пайдо бўлиши ва ривожланишига қуйидаги омиллар сабаб бўлар экан:

1. Иқтисодий аҳвол (иш ҳақининг камлиги, давлат хизматчисининг шахсий бизнесга боғлиқлиги, инсофсиз рақобат, монополия ва бошқалар).

2. Институционал тузилмалар фаолиятидаги камчиликлар (давлат хизматчилари малакасининг камлиги, ички назоратнинг сустлиги, қонунчиликдаги бўшлиқлар ва бошқалар).

3. Салбий ижтимоий-маданий омилларнинг (интизомсизлик, ҳалолликнинг етишмаслиги, жамоатчилик назоратининг етишмаслиги ва бошқалар) мавжудлиги.

КОРРУПЦИЯГА ИМКОН БЕРУВЧИ САБАБЛАР:

❖ **Иқтисодий аҳвол.**

❖ **Салбий ижтимоий-маданий муҳит.**

❖ **Институционал тузилмалар зайифлиги.**

❖ **Ҳуқуқдаги бўшлиқлар.**

Коррупцияга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш унинг оқибатларини бартараф этишдан яхшироқдир. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунида давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида коррупциянинг олдини олишга доир чора-тадбирларни амалга ошириш давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида белгиланган. Бу ҳақда кейинги параграфларда ҳам тўхталиб ўтилади.

Қонунчиликка мувофиқ, давлат органлари ва ўзга ташкилотларнинг мансabdор шахслари ҳамда бошқа ходимлари қонунчиликка риоя этиши, ўз мансаб ёки хизмат мажбуриятларини беғаразлик билан, холисона, виждонан, одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этган ҳолда бажариши ҳамда коррупцияга оид бирор-бир ҳуқуқбузарликни содир этишдан ёки бундай ҳуқуқбузарликларни

содир этиш учун шарт-шароитлар яратадиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан ўзини тийиши шарт.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. Коррупциявий хавф-хатар бу...?

а) ходимлар ёки учинчи шахслар томонидан уларнинг манфаатларини кўзлаб коррупциявий хатти-ҳаракатларни содир этиш хавфи;

б) коррупциявий хавф-хатарни минималлаштиришга қаратилган чораларни қабул килингандан сўнг қолувчи хавф-хатар (яъни, амалдаги коррупцияга қарши курашиш сиёсатни ва тартиб-таомилларни, хавф-хатарларни минималлаштириш бўйича чора-тадбирларни ва жорий этилган назоратларни ҳисобга олган ҳолда);

в) ходим томонидан бевосита ёки билвосита шахсан ёки учинчи шахслар орқали пора берувчи манфаатлари йўлида ҳаракат ёки ҳаракатсизлик учун моддий манфаатдор бўлиши, шу жумладан пул, қимматбаҳо қоғоз, бошқа кўринишдаги мулк ва мулкый ҳуқуқлар, мулкый характердаги хизматлар олиш;

г) коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш.

2. Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги Қонуни неча моддадан иборат?

а) 45 моддадан иборат;

б) 46 моддадан иборат;

в) 77 моддадан иборат;

г) 44 моддадан иборат.

3. Статистика органларининг жами 70 та вазифа ва функциялари қайси ҳужжатда кўрсатиб ўтилган?

а) ПҚ-114-сон Қарори;

б) ПҚ-4762-сон Қарори;

в) ПҚ-4796-сон Қарори;

г) ПҚ-200-сон Қарори.

4. “Ҳалол” сўзи қандай маъноларни англатади?

а) раво кўриш, жоиз деб билиш, ижозат бериш;

б) ростлик, тоза;

в) тўғри, адолатли;

г) покиза, тоза, озода.

5. Қуйидагилардан қайси бири коррупциянинг салбий ижтимоий-маданий омилларига киради?

а) Қонунчиликдаги зиддиятлар;

б) Қонунчиликдаги бўшлиқлар;

в) Ҳалолликнинг етишмаслиги;

г) Мансабдор шахслар ваколатларининг кенглиги.

3-МАВЗУ. МИЛЛИЙ СТАТИСТИКА ҚЎМИТАСИ ТИЗИМИДА КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА ПРОФИЛАКТИК ИШЛАРНИНГ РОЛИ ВА ХОДИМЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ОНГИ ВА МАДАНИЯТИНИ ОШИРИШ

Режа:

1. Коррупцияни олдини олиш бўйича профилактик чора-тадбирларни амалга оширишнинг ҳуқуқий асоси.
2. Статистика органларида коррупцияни минималлаштириш учун олиб бориладиган профилактик чора-тадбирлар.
3. Статистика органлари фаолиятида ҳалолликни рағбатлантириш ва ходимларни “Ҳалоллик вакцинаси” билан эмланганлик жараёнларини юқори босқичга олиб чиқиш.

1. Коррупцияни олдини олиш бўйича профилактик чора-тадбирларни амалга оширишнинг ҳуқуқий асоси.

Олиб борилаётган ислохотлар натижасида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 21 декабрдаги “Янги Ўзбекистон маъмурий ислохотларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-269-сон фармонида кўра, статистика органининг ҳуқуқий мақоми ўзгартирилиб, ижро этувчи органдан ажратилиб Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигига айлантирилди.

Шу ўринда, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сон Фармонининг қабул қилиниши эса барча ходимларнинг бугунги кунда ҳуқуқий онгини ўстириш борасида бир қатор самарали ишларни амалга оширишни тақозо этади.

Президентимиз Ш.Мирзиёев ўзининг 2020 йилдаги Олий Мажлисга мурожаатномасида, биз бугунги кунда “Коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтиш” ғоясини илгари суришимиз даркор деб алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни 17-моддасига асосан, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар ходимларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш белгиланган.

Шунга кўра, Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар ўз мансабдор шахсларининг ҳамда бошқа ходимларининг коррупцияга қарши курашиш

соҳасидаги ҳукуқий саводхонлигини, шу жумладан ҳукуқий билимлари даражасини ошириш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўради.

Қонунчиликка мувофиқ, давлат органлари ва ўзга ташкилотларнинг мансабдор шахслари ҳамда бошқа ходимлари қонунчиликка риоя этиши, ўз мансаб ёки хизмат мажбуриятларини беғаразлик билан, холисона, виждонан, одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этган ҳолда бажариши ҳамда коррупцияга оид бирор-бир ҳуқуқбузарликни содир этишдан ёки бундай ҳуқуқбузарликларни содир этиш учун шарт-шароитлар яратадиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан ўзини тийиши шарт.

Сўнгги йилларда коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини ошириш, унинг олдини олишда превентив чораларни кучайтириш мақсадида, бир қатор муҳим ислоҳотлар амалга оширилди.

2. Статистика органларида коррупцияни минималлаштириш учун олиб бориладиган профилактик чора-тадбирлар.

Статистика органларида коррупцияни минималлаштириш учун қуйидагилар қуйидагилар муҳим ҳисобланади:

Биринчидан, давлат хизмати тизими, унинг мақсадлари ва вазифалари тубдан такомиллаштирилди. Маъмурий ислоҳотлар концепцияси тасдиқланди. Давлат органлари ходимларининг самарали ижтимоий ҳимоя қилиниши, моддий таъминоти ва рағбатлантирилишини кучайтиришга қаратилган чоралар кўрилди. Хусусан, охириги уч йилда давлат хизматчиларининг иш ҳақи бир неча баробарга оширилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган “Давлат фуқаролик хизматчилари одоб-ахлоқининг намунавий қоидалари”га асосан, барча вазирлик ва идораларда одоб-ахлоқ меъёрлари белгиланди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ва унинг қошидаги Давлат хизматини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ташкил этилди. Меритократия ва очиқ танловлар асосида давлат фуқаролик хизматининг “**карьера модели**”ни жорий этиш ишлари бошланди;

Иккинчидан, тадбиркорлик фаолиятини жадал ривожлантиришга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга, тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги бюрократик тўсиқлар ва коррупциявий ҳолатларни бартараф этишга қаратилган аниқ ва мақсадли чоралар кўрилди.

Давлат органларининг назорат-текширув вазифалари мақбуллаштирилди. Тадбиркорлик субъектларининг фаолиятини текшириш тизими такомиллаштирилди. Улар фаолиятига қонунга ҳилоф равишда

аралашишга йўл қўймаслик мақсадида, Тадбиркорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича вакил институти жорий қилинди. Савдо-саноат палатаси тизими тубдан қайта ислоҳ этилди, Давлат активларини бошқариш тизими такомиллаштирилди. Давлат харидларининг мутлақо янги тизими йўлга қўйилиб, соҳада ошкоралик, шаффофликни таъминлаш, пировардида, коррупциянинг олдини олиш мақсадида, “Давлат харидлари тўғрисида”ги қонун қабул қилинди.

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУҲИМ ЧОРА-ТАДБИРЛАР:

- ❖ Очиқлик ва ҳисобдорлик;
- ❖ “Ҳалоллик вакцинаси” тамойили асосидаги таълим;
- ❖ Бюрократик тўсиқларни бартараф этиш;
- ❖ Манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш;
- ❖ Самарали ички назорат тизими;
- ❖ Самарали ижтимоий ҳимоя;
- ❖ Давлат хизматлари кўрсатишни рақамлаштириш;
- ❖ Коррупцияга қарши экспертиза.

Солиқ тизимини янада такомиллаштириш, иқтисодиётда хуфиёна айланмани қисқартириш мақсадида, солиқ маъмуриятчилигини такомиллаштириш стратегияси ва янги таҳрирдаги “Солиқ кодекси” қабул қилинди. 2019 йилда бюджет маълумотларининг очиқлигини янада ошириш мақсадида бюджет маблағларининг шаклланиши ва сарфланиши устидан парламент ҳамда жамоатчилик назоратини ўрнатишнинг янги тартиби белгиланди. Унга кўра, Давлат бюджетини қонун тариқасида қабул қилиш амалиёти жорий қилинди. Бюджет харажатларини тартибга солиш бўйича жамоатчилик назоратини амалга ошириш, бюджет қонунчилигининг бузилиши фактлари тўғрисида хабардор қилиш ва бюджет жараёнини такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритиш тартиб-таомилини ташкил этиш мақсадида, “Очиқ бюджет” портали ишга туширилди.

Шунингдек, сўнгги йилларда рақамли ва онлайн технологияларнинг кенг қўлланилиши давлат органларининг жамият олдидаги ҳисобдорлигини оширди. Ер участкалари ва давлат активларини, шунингдек, автотранспорт воситалари учун давлат рақам белгиларини онлайн аукционда сотиш тизими йўлга қўйилди ҳамда доимий равишда такомиллаштириб борилмоқда.

Давлат харидлари тўғрисидаги маълумотлар d.harid.uz сайтига жойлаштириб борилмоқда. **Очиқ маълумотлар портали** (Data.gov.uz), юридик шахслар ва тадбиркорлик субъектларининг ҳисобга қўйилган маълумотлари базаси (www.Mugov.uz) ва бошқа платформалар бугунги кунда коррупцияга қарши курашиш ва унинг олдини олишнинг энг самарали

инструментлари бўлган очиклик ва шаффофлик ҳамда жамоатчилик назорати принципини таъминлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Давлат бошқаруви ва хўжалик органларида коррупцияга қарши курашиш бўйича самарали ички назорат (“комплаенс-назорат”) тизимини жорий қилиш ишлари бошланди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши курашиш фаолиятини самарали ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5177-сонли қарорига мувофиқ, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, Адлия вазирлиги, Давлат бошқаруви академияси ва Бош прокуратура Академиясига 2022 йил 1 январдан бошлаб “*Ҳалоллик вакцинаси*” тамойили асосида давлат хизматчиларини мунтазам равишда коррупцияга қарши курашиш, манфаатлар тўқнашуви ва одоб-ахлоқ қоидалари бўйича махсус ўқув курсларида ўқитиш тизимини жорий этиш вазифаси белгиланди.

Шунингдек, махсус электрон ўқув платформаси ишга туширилиб, у орқали давлат хизматчиларини масофадан туриб ўқитиш ҳамда хусусий сектор вакиллари ва аҳолининг коррупцияга қарши курашиш борасидаги билимларини ошириш амалиётининг йўлга қўйилиши назарда тутилди.

Давлат хизматчиларида коррупцияга қарши курашиш маданиятини шакллантириш давлатнинг коррупцияга қарши курашиш сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Чунки давлат хизматчиларида ушбу маданиятни шакллантирмасдан самарали натижага эришиш имконсиз.

Шу сабабли, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 3-боби (Коррупцияга қарши курашиш соҳасида ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш) коррупцияга қарши ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга бағишланган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2020 йилдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида: “Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, “*ҳалоллик вакцинаси*” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак”, деб айтиб ўтганлари бежиз эмас.

Дарҳақиқат, жонажон Ўзбекистонимизда ҳозирги пайтда олиб борилаётган кенг кўламдаги ислохотларнинг ҳаракатлантирувчи кучи бўлган ҳалоллик, ростлик, тўғрилиқ билан ёндашиш орқали юзага келаётганлигини барчамиз теран англамоғимиз лозим.

Бу Ватанимиз тараққиётини жадал, олға суриш учун коррупция илдизларига болта уриш, ҳар бир одам ўз олдига ҳалолликни бош вазифа

килиб қўйиши лозимлигини, ҳалол бўлмаган одамларни мажозий маънода, “ҳалоллик вакцинаси” билан эмлаш зарурлигини англатади.

Хўш, “ҳалоллик вакцинаси” нима ва у қандай эмланади? Назаримизда, “ҳалоллик вакцинаси” инсон онги ва қалбида шаклланадиган коррупцияга қарши нафрат туйғуси ва фаол қаршилигида намоён бўлади. Ҳар қандай инсон онгига “ҳалоллик вакцинаси” ёшлигидан сингдириб борилмоғи лозим. У тарбия ва таълим кўринишида амалга оширилади. Демак, ҳар бир одам ўз ишини ҳалол, давлат хизматини холис бажарса, у “ҳалоллик вакцинаси” билан эмланган бўлади.

Ана шундай иммунитетни шакллантириш вазифаси, аввало, ота-оналар, мактабгача ва умумий ўрта таълим муассасалари ходимлари, турли даражадаги раҳбарлар, шунингдек, халқимизнинг зиёли, маънавиятли қисми зиммасига юкланади. Тарбия бир кунлик эмас, балки бир умрлик жараёндир. Аслида, биз – улкан миллий ва диний қадриятларга, миллий урф-одатларга эга бўлган буюк халқмиз.

Миллатимизда азал-азалдан иймон, эътиқод, виждон, диёнат, ор-номус, шарм-ҳаё, уят, инсоф, орият, андиша, ғурур, ифтихор, шижоат, сабр-тоқатлилик, бағрикенглик, меҳмондўстлик ва ҳалоллик каби инсонийлик хислатлари шакллантирилган. Бу хислатларнинг барчаси бизнинг миллий қадриятларимиз ва маънавиятимиз саналади. Шу сабабли, биз уларни сақлашимиз, ривожлантиришимиз ва фарзандларимиз қалбига доимий сингдириб боришимиз зарур.

Жамоаларда ва маълум бир вазият юзасидан бирга хизмат қиладиган кишилар даврасида ҳамда иш муносабатларида ҳам ушбу хислатларни сингдириш ва жамоатчилик назоратини олиб боориш муҳим аҳамият касб этади.

Авваламбор, соҳада ҳуқуқий тарғиботни ўтказишда замонавий ахборот коммуникация имкониятларидан унумли фойдаланиш зарур.

Агентликда коррупцияга қарши курашиш тизимида бир қатор йўналишлар белгилаб олинган бўлиб, ҳар ойда камида бир маротаба ўтказиладиган профилактика-тарғибот ишлари, меҳнат муносабатларида коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш ва унга қарши курашиш йўналишида шаффофликка эришиш муҳим ҳисобланади.

Тизимда коррупция олдини олиш ва ушбу иллатга нисбатан ходимларда муросасиз кўникмаларни шакллантиришда қуйидаги асосий вазифалар амалга оширилиши керак.

Биринчидан, тизим ходимларининг ҳуқуқий билими ва саводхонлигини оширишда ҳалоллик вакцинаси тушунчасининг мазмун-моҳиятини ҳар битта ходим онгига сингдириш ҳамда уларда ҳалол турмуш

тарзини тарғиб қилиш бўйича Статистика агентлиги томонидан ҳар йилда бир маротаба “*Ҳалол ва меҳнатсевар ходим*” номинацияларини ўтказиш;

Иккинчидан, коррупциявий жараёнларга ўзининг мурасасиз муносабатини билдириб, ўз вақтида хабар қилган шахсларни рағбатлантиришни оммалаштириш лозим.

Инсоннинг қадами доим ҳалолликдан бошланиши керак. Токи биз ходимлар ўзимизнинг ҳалқ олдида доимо поклигимизни намоён этмас эканмиз, ҳеч қачон жамиятнинг ишончини қозона олмаймиз.

Статистика ходимлари давлат хизматчиси сифатида ҳар доим тадбиркорлик субъектлари ва бошқа аҳоли қатлами билан бўладиган ижтимоий муносабатларда доимий равишда коррупция иллатининг жамиятимиз равнақига салбий таъсирини, қолаверса келажак авлод учун бу ҳолатларнинг давом этиши фожеа эканлигини тушунтириб ўтиши лозим.

Тизимда олиб борилаётган тарғибот ва ташвиқот ишларида ҳалқаро тажрибани инобатга олган ҳолда миллий менталитетдан келиб чиқиб амалиётга кенг жорий этиш муҳим ҳисобланади.

Шу ўринда, Статистика агентлиги ва унинг қуйи бўғинларида ходимларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бўйича тизимли равишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда тарғибот ишларини олиб бориш ва ўтказилган тадбирларни кенг жамоатчиликка етказиш мақсадида расмий веб-сайтларга жойлаштириш муҳим саналади.

Тизимда коррупцияни олдини олиш бўйича тарғибот ва ташвиқот ишлари қуйидаги йўналишларда амалга оширилади:

1. Плакат, баннер, буклет, флаъер ва бошқа кўргазмали материалларни тарқатиш орқали;
2. Онлайн ёки оффлайн равишда тушунтириш ва тарғибот ишларини олиб бориш орқали
3. Ходимларни малака ошириш курсларига жалб қилиш орқали;
4. Тизим томонидан яратилган расмий веб-сайтлар ёки Instagramm, Telegramm, Facebook ва You Tubeдаги каналлар орқали ва ҳ.к.

3. Статистика органлари фаолиятида ҳалолликни рағбатлантириш ва ходимларни “Ҳалоллик вакцинаси” билан эмланганлик жараёнларини юқори босқичга олиб чиқиш

Статистика тизими жамиятимизнинг муҳим бўғини ҳисобланар экан, шу ўринда бу соҳада хизмат олиб бораётган барча ходимларда “*ҳалоллик вакцинаси*”ни шакллантириш муҳим омил ҳисобланади.

Дарҳақиқат, айнан ҳалоллик шу вақтга қадар миллатга азоб бериб келаётган дардларга малҳамдир. Ҳалоллик шундай бир сеҳрли калитдирки, айнан у тараққиётимизга ғов бўлиб келаётган эшикларни очади. “*Ҳалоллик вакцинаси*” виждонимизни уйғотиб, курум босган зехниятимизни тозалайди.

Президентимиз томонидан билдирилган ушбу фикрлар, илгари сурган ташаббус ва ғоялар маданият соҳасидаги ишларнинг ҳам, том маънода, ядроси бўла олади. Масалан, ишга ҳалол ёндашиш, ҳалол яшаш, виждон амрини ҳаёт тамойилига айлантириш борасидаги фикрларни олайлик. Ҳалоллик аслида маданият дегани-ку! Инсон ҳалол бўлиши учун унда, аввало, ички маданият бўлиши зарур.

Биз статистика ходимлари ўз фаолиятимизда “*ҳалоллик вакцинаси*” билан эмланганлигимизни ҳис қилиб, ҳар қандай коррупциявий жараёнларга дуч келганда ҳоҳ у иш фаолиятимизда бўлсин, ҳоҳ ишдан ташқари пайтларда бўлсин ушбу воқеаларга дарҳол ўзимизнинг бу борадаги тўғри ва ҳалол реакциямизни яққол намоён этишимиз даркор.

Буюк бобокалонимиз Амир Темур ҳазратлари ҳам ҳалоллик, ростликни ички ва ташқи сиёсатни юргизишда, оила тарбиясида, дину диёнатга риоя этишда бош қадрият деб билганлар. У кишининг тузукларида “*Рости русти*”, деган ёзув ҳам “*Куч тўғрилиқдадир*”, деган маънони ифода этган. Адолат сўзи ҳам араб тилида “*ҳалол, тўғри, рост, ҳаққоний*” деган маъноларни ифода этиб, дунёдаги барча катта ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий ислоҳот ҳамда ўзгаришлар айнан адолат, ҳалолликни ўрнатишга даъватдан бошланган.

Жамиятимизда бугунги кунда ҳар бир тизимда коррупциявий омилларга нисбатан муросасиз курашишни амалга оширишда барча ходимларнинг бу борадаги кўникмаларини шакллантириш механизмини шаффоф тарзда амалиётга жорий этиш долзарб ҳисобланади.

“*Ҳалоллик вакцинаси*”ни тизимда жорий этишда авваламбор, соҳада профилактик ишларни кучайтириш ва тизимли равишда ходимларнинг бу борадаги билим ва кўникмаларини ошириш билан бирга ходимларни ҳар томонлама ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлашимиз ҳам энг самарали йўл ҳисобланади.

Бу борада ёш ходимларимизни тўғри йўлга бошлашда устоз-шогирд анъаналарини тўлиқ риоя қилган ҳолда ёш ходимларни даставвал устоз-мураббийларга бириктириш лозим. Агар ёш ходимларимизга ишни тўғри тақсимлаб, уларнинг қўлини доимий равишда банд қилсак, ўйлаймизки бошқа қинғир йўللاردан юришга сира ҳам имкон топа олмайди. Бу эса, ёш ходимларимиз учун энг тўғри қадам ҳисобланади.

Ходимларимизда “ҳалоллик вакцинаси”ни шакллантириш қуйидаги жараёнлар орқали амалга оширилади:

1. Ёш ходимларга устоз-мураббийларни бириктириш орқали;
2. Ходимларни тизимли равишда малакасини ошириш ўқув курсларига жалб қилиш орқали;
3. Корруптивий жараёнларга ўз вақтида мурасим муносабатини билдирган ходимларни рағбатлантириш орқали;
4. Вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ташкил этилган конференция, семинар, давра суҳбатлари ва бошқа тадбирларни ўтказган ҳолда ходимларнинг билим ва дунёқарашини ўстириш орқали ва ҳ.к.

Хулоса қилиб айтганда, бизнинг энг олий мақсадларимиздан бири ушбу соҳани коррупция иллатидан холи тизимга айлантиришда барчамиз бир-жону, бир-тан бўлиб ҳаракат қилишимиз асосий пировард мақсадимиздир.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида»ги ПФ-5618-сон Фармони қачон қабул қилинган?

- а) 2020- йил 4- январь;
- б) 2019- йил 9- январь;
- в) 2021- йил 9- декабр;
- г) 2019- йил 24- ноябрь.

2. Статистика органларининг вазифа ва функциялари 2024 йилда коррупциявий хавф-хатарлар даражаси юзасидан қандай баҳоланган?

- а) 2 та юқори, 5 та ўрта, 63 та паст;
- б) 1 та юқори, 4 та ўрта, 65 та паст;
- в) 1 та юқори, 3 та ўрта, 66 та паст;
- г) 2 та юқори, 4 та ўрта, 64 та паст.

3. Қайси буюк инсон ўз ҳаётида ҳалоллик, ростликни ички ва ташқи сиёсатни юргизишда, оила тарбиясида, дину диёнатга риоя этишда бош қадрият деб билган?

- а) А.Темур;
- б) Хусайн Байқаро;
- в) Заҳриддин Муҳаммад Бобур;
- г) Акбаршоҳ.

4. “Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, “Ҳалоллик вакцинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак” иборасининг муаллифи ким?

- а) Ислон Каримов;
- б) Озод Шарофиддинов;
- в) Шавкат Мирзиёев;
- г) Файзулла Чўқаев.

5. Президентимиз Ш.Мирзиёев қайси йиғилишда “Коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтиш” ғоясини илгари суришимиз даркор деб алоҳида таъкидлаб ўтган эдилар.

- а) 2021 йилги Видеоселектр йиғилишида;
- б) 2020 йилги Олий Мажлиснинг мурожаатномасида;
- в) 2022 йилда Бухоро вилоятидаги ташрифида;
- г) 2023 йилги Сурхондарё вилоятидаги ташрифида.

4-МАВЗУ. СТАТИСТИКА СОҲАСИ ХОДИМЛАРИНИНГ КОРРУПЦИЯВИЙ ИЛЛАТЛАРГА НИСБАТАН МУРОСАСИЗ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС МЕТОДЛАРИ

Режа:

1. Статистик органлари ходимларининг фаолиятида коррупциявий омилларга нисбатан мурасасизлик.
2. Соҳада коррупция ҳолатларига имкон берувчи сабаб ва шароитлар.
3. Статистика органлари ходимларнинг коррупцияга қарши курашишда мурасасизлигини шакллантириш.

1. Статистик органлари ходимларининг фаолиятида коррупциявий омилларга нисбатан мурасасизлик.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг, қонунчилигимиздаги айрим бўшлиқлар сабабли жамиятимизда коррупция борасида битта фикр шаклланана бошланди, гўёки инсон ҳоҳ давлати ишига кирсин, ҳоҳ олий ўқув юртига ўқишга ҳаракат қилсин буларнинг барчаси фақат ва фақат коррупцион таклифлар ва таниш-билишчилик орқали битта деган тушунчалар ҳалқ онгида оммавий шаклланиб улгурди. Бу эса, ўсиб келаётган ёш авлодга салбий таъсир қилиб, уларнинг онгида битта тушунча бу жамиятга ҳамма нарса фақат пул билан ҳал бўлар экан деб, ўйлайдиган даражага бориб қолди.

Дастлаб, Президентимиз коррупцияга қарши кураш эълон қилганда, айримлар ҳаёлида яна катта минбарда айтилган умумий гап, деган фикр пайдо бўлди, айримлар эса буни охирги огоҳлантириш сифатида жиддий қабул қилмади. Лекин охирги йил натижалари, коррупцияга қарши эълон қилинган кураш - Янги Ўзбекистон - очик Ўзбекистон амалиётига тўлиқ мос келишини кўрсатди. Давлат ташкилотлари ҳамда тадбиркорликнинг барча бўғинларида коррупцияга қарши аёвсиз кураш олиб борилаётганлиги намоён этилди.

Буюк бобокалонимиз Баҳоуддин Нақшбанд ўзининг *“Дил ба ёру даст ба кор”* тариқати асосида ҳалқимизни меҳнатсеварликка чорлаб яъни *“Қалбинг Аллоҳда бўлсин, қўлинг эса меҳнатда”* деб бежиз айтмаганлар. Бунинг замирида, инсон ҳалол луқма топиб истеъмол қилишни ўзига одат қилиши лозимлиги кўрсатиб ўтилган.

Шу билан бирга, коррупция қарши курашда ва ҳалолликни жамиятга тарғиб этишда Абу Наср Фаробий ўзининг *“Фозил одамлар шаҳри”* асарида

“Адолатли жамият куришда фозил одамларга таълуқли бўлган 12 та хислатларни” алоҳида таъкидлаб ўтган.

Непотизмнинг авж олиш яъни жиян, набира ҳамда яқин қариндошларига имтиёзлар бериш, шунингдек мансабдор шахснинг ўз яқин қарондош-уруғларига асоссиз равишда имтиёз ва преференциялар тақдим этишини қамраб олади.

Бугунги кунда статистика соҳасини коррупциявий омиллардан бартараф этишнинг асосий методлари қуйидагилар:

1. Тушунтириш методи;
2. Мажбурлаш методи;
3. Рағбатлантириш методи ва ҳ.к.

Тушунтириш методи бу соҳа вакиллари қолаверса бутун бир жамиятда яшовчи фуқароларни коррупция иллатининг хавфи ва келажак авлодга салбий таъсири борасида кенг тушунтириш ва тарғибот ишлари орқали етказишни ўз ичига олади.

Мажбурлаш методи бу коррупцион жиноятга қўл урган ёки ушбу жиноятни содир этишга суиқасд қилган шахсларни жавобгарлик тортиш орқали давлатнинг мажбурлов кучини амалда намоён этиб, қолган шахсларни эса содир этилган қилмишнинг оқибатларини яққол намоён этишда яъни жамиятдан инсонни маълум бир муддат ажратиб қўйишда ифодаланади.

Рағбатлантириш методи бу ходимнинг ёки шахснинг содир этилаётган коррупцион қилмиш тўғрисида ўз вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга ёки ўзи хизмат олиб бораётган ташкилотнинг раҳбарига тўғридан тўғри ахборот бериши орқали ушбу ижтимоий хавфли қилмиш содир этилишини олдини олган шахсни рағбатлантириш орқали ушбу иллатларни олдини олишдан иборат.

Бугунги кунда статистика соҳасидаги коррупциявий омилларни минималлаштириш борасида бир қатор ишлар амалга оширилди:

-фаолиятимизни имкон қадар рақамлаштириш чоралари кўрилди;

-тадбиркорлик субъектлари ва бошқа аҳоли қатлами билан бўладиган ижтимоий муносабатларда коррупцияни олдини олиш юзасидан барча ҳудудий статистика бошқармаларида алоҳида замонавий камералар ўрнатилган ҳамда коррупцияни олдини олишга қаратилган плакат, баннер ва флаерлар билан жихозланган хоналар ташкил этилди;

-ҳар ойда камида бир маротаба коррупцияни олдини олиш бўйича профилактик тарғибот ва ташвиқот ишлари олиб борилмоқда;

-ҳар бир маъмурий бино ва хизмат хоналари тўлиқ коррупцияни олдини олишга қаратилган методик материаллар билан жихозлаш чоралари кўрилмоқда ва бундан ташқари бошқа бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Соҳада коррупцияга қарши муросасизлик маданияти бу ходимларнинг коррупцияга нисбатан муросасиз онгли муносабати, билим даражаси, тажрибаси, коррупциявий жараёнларга фаол қарши хатти-ҳаракатларидир.

Ўзбекистон Республикаси Президентнинг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш, давлат ва жамият бошқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чоратadbирлари тўғрисида” ПФ-6257-сон фармони ижросига кўра, статистика жамоасида коррупция иллатларига нисбатан муросасиз муҳитни яратиш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди.

Бу борада инсон омилини тобора чеклаш мақсадида тadbиркорлик субъектлари томонидан топшириладиган чораклик ва йиллик ҳисоботлар ва статистика соҳасига ишга қабул қилиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар тўлиқ рақамлаштирилди.

2. Соҳада Коррупция ҳолатларига имкон берувчи сабаб ва шароитлар.

Коррупцияга имкон берувчи сабаблар қуйидаги омилларни ўз ичига олади:

- Иш ҳақининг камлиги;
- Хизматда шахсий бизнесга алоқадорлик;
- Инсофсиз рақобат ва монополия;
- Давлатнинг иқтисодиётга аралашуви ва бошқалар.

Иқтисодий аҳвол:

- Интизомсизлик;
- Ҳалолликнинг етишмаслиги;
- Жамоатчилик назоратининг етишмаслиги;
- Непотизм;
- Таниш-билишчилик;
- Бефарқлик ва бошқалар.

Салбий ижтимоий-маданий муҳит:

- Давлат хизматчилари малакасининг пастлиги;
- Бошқарувнинг самарасизлиги;
- Ички ва ташқи назоратнинг сустлиги;
- Бюрократик тўсиқлар;
- Маъмурий тартиб-таомилларнинг мураккаблиги ва бошқалар.

Институтционал тузилмалар:

- Қонунларни четлаб ўтиш имконияти;
- Қонунларнинг мураккаблиги;
- Идоравий манфаатларнинг устуворлиги ва ҳ.к.

Жамиятда коррупциянинг салбий оқибатлари қуйидагиларда намоён бўлади:

- 1) демократия ва инсон ҳуқуқлари институтларнинг мустақамланишига жиддий путур етказди;
- 2) кенг жамоатчиликда ҳокимиятга бўлган ишончни сўндиради;
- 3) жамиятдаги тинчлик, осойишталик, адолат, қонун устуворлиги каби ижтимоий-ҳуқуқий қадриятларнинг бузилишига олиб келади;
- 4) бозор иқтисодиёти қонуниятларининг бузилиши, яширин иқтисодиётнинг пайдо бўлиши ва ривожланишига замин яратади;
- 5) давлат бюджетига жиддий зарар етказди ва бошқа ҳолатлар бўлиши мумкин.

Хулоса ўрнида шуни айтишимиз лозимки, биз статистика ходимлари ҳалқимиз ва Президентимиз ишончини оқлаш мақсадида статистика соҳасини ”Коррупциядан холи тизим”га айлантиришимиз ва жамиятни коррупция иллатидан тозалашда раҳбарларимиз билан бир ёқадан бош чиқариб давлатимиз равнақига ўз ҳиссамизни қўшишимиз даркор.

Ташкилотда коррупцияга қарши курашиш сиёсати:

Мақсади:

Ташкилотда барча ходимлар томонидан амал қилиниши мажбурий бўлган тартиб-қоидалар (стандартлар)ни жорий этиш, ходимларнинг соҳага оид ҳуқуқий маданиятини ошириш ва ҳалолликни таъминлаш орқали ходимлар томонидан содир этилиши мумкин бўлган коррупциявий ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш.

Вазифалари:

- ходимларнинг хулқ-атвор қоидалари, касбий ва хизмат вазифаларини бажаришлари давомида фаолиятидаги муносабатларни тартибга солишга қаратилган аниқ стандартларни белгилаш;
- ходимлар томонидан соҳага оид Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва қонуности ҳужжатларини тушуниши ва уларга риоя этилиши;
- коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш ҳамда манфаатлар тўқнашувини бошқариш ва бошқа тартибга солувчи ҳужжатлар орқали коррупция ҳолатларининг олдини олиш.

Асосий тушунчалар:

- коррупциявий хавф-хатар – коррупциявий ҳуқуқбузарлик – коррупция;
- маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, непотизм, фаворитизм, манфаатлар тўқнашуви;
- коррупцияга қарши курашиш тизими-коррупцияга қарши ички назорат тузилмаси;
- давлат органлари ва ташкилотлари -мансабдор шахс – ходим – яқин қариндошлар – алоқадор шахс;
- халқаро ташкилот – контрагент.

4. Статистика органлари ходимларнинг коррупцияга қарши курашишда мурасасизлигини шакллантириш.

Ходимларни коррупцияга қарши курашишда мурасасизлигини шакллантириш ва оширишда *“Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар коррупцияга қарши курашиш мақсадида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, жамиятда коррупцияга нисбатан мурасасиз муносабатни шакллантириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўради, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш масалаларига доир тушунтириш ишларини амалга ошириш, ҳуқуқий тарбия ва таълимни, илмий-амалий тадбирларни ташкил этиш, ўқув-услугий ва илмий адабиётларни ишлаб чиқиш йўли билан зарур чора-тадбирлар кўради”* (Ўзбекистон Республикасининг *“Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни*).

Давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари (кейинги ўринларда - давлат ташкилотлари)да коррупцияга қарши курашиш бўйича қуйидаги ички идоравий ҳужжатларнинг мавжудлиги ва заруратга қараб янгиланиб борилиши:

- коррупцияга қарши курашиш сиёсати;
- одоб-ахлоқ қоидалари;
- коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш услубиёти;
- манфаатлар тўқнашувини бошқариш бўйича низом;
- алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш регламенти;
- ходимларининг коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил қилиш бўйича йўриқнома;
- контрагентларни текширишга оид йўриқнома;
- ишга қабул қилинаётган номзодларни текшириш бўйича йўриқнома;

- коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш услубиёти;
- коррупцияга қарши курашиш тизимининг ҳолати ҳақидаги ҳисоботни шакллантириш ва тақдим этиш регламенти;
- коррупциявий хатти-ҳаракатлар ва одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш ҳолатлари устидан хизмат текширувлари ўтказиш бўйича регламент;
- давлат харидларини ўтказиш тўғрисидаги низом ишлаб чиққанлиги ҳамда ходимларга тизимли равишда тушинтириб бориши уларнинг коррупцияга қарши мурасасизлигини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. “Непотизм” тушунчаси қандай маъноларни англатади?

- а) ўз фаолиятида лоқайдлик ва таъмагирликка қўл уруши;
- б) ўз фаолиятида қариндош-уруғчилик ва таниш-билишчиликка йўл қўйиши;
- в) мансаб сохтакорлиги;
- г) ўз фаолиятида порахўрлик ва уюшган жиноятга қўл уруши.

2. Коррупцияга имкон берувчи сабабларни кўрсатинг?

- а) иш ҳақининг камлиги;
- б) хизматда шахсий бизнесга алоқадорлик;
- в) давлатнинг иқтисодиётга аралашуви ва инсофсиз рақобат ва монополия;
- г) барча жавоблар тўғри.

3. Статистика соҳасида коррупциявий омиллардан бартараф этишнинг асосий методлари қайси?

- а) тушунтириш методи;
- б) мажбурлаш методи;
- в) рағбатлантириш методи;
- г) барча жавоблар тўғри.

5. Буюк бобокалонимиз Баҳоуддин Нақшбанднинг ҳаётдаги шиори қандай номланган?

- а) “Дил ба ёру даст ба кор”;
- б) маърифатсиз тариқат;
- в) ватан саждагоҳ каби муқаддас;
- г) тўғри жавоб йўқ.

5. “Коррупцияга қарши мурасасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш, давлат ва жамият бошвқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6257-сон фармони қачон қабул қилинган?

- а) 2020 йил 29 июн;
- б) 2017 йил 3 январ;
- в) 2021 йил 6 июл;
- г) 2022 йил 12 январ.

5-МАВЗУ. НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТ ТУШУНЧАСИ, УНИНГ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ.

Режа:

1. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси.
2. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат турлари.
3. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ўзаро нисбати.

1. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 20 апрельдаги **“Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”** ЎРҚ-682-сон Қонунида ўз аксини топган. Унга кўра норматив-ҳуқуқий ҳужжат қонунчиликка мувофиқ қабул қилинган, умуммажбурий давлат кўрсатмалари сифатида ҳуқуқий нормаларни белгилашга, ўзгартиришга ёки бекор қилишга қаратилган расмий ҳужжатдир. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органлар ёки мансабдор шахсларга қуйидагилар киради:

- Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталари;
- Ўзбекистон Республикасининг Президенти;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси;
- вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органлар ёки мансабдор шахслардир.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат мамлакатнинг барча жисмоний ва юридик шахслари учун мажбурий характерга эга бўлган расмий ҳужжат ҳисобланиб, унинг талабларига риоя қилиш мажбурий ҳисобланади.

2. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат турлари

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг турлари қуйидагилар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси;
2. Ўзбекистон Республикасининг қонунлари;
3. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари;
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари;
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари;

6. Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари;

7. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари.

Юқоридаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар юридик кучи нуқтаи-назардан кетма кетликда жойлашган бўлиб ваколатли давлат органи томонидан қабул қилинадиган ҳужжат ўзидан юқори юридик кучга эга бўлган ҳужжатга зид **ёки қарши бўлмаслиги** лозим.

Шу билан бирга, тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ҳуқуқи берилган вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора **қайта ташкил этилган тақдирда, ҳуқуқий ворисга** ўз ваколатлари доирасида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқи билан бирга илгари қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш, уларнинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва тугатиш ваколатлари ҳам ўтади, бунда вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора тугатилган ёхуд у тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ҳуқуқини ҳуқуқий ворисига бермасдан қайта ташкил этилган тақдирда, илгари қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш, уларнинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва тугатиш ваколатлари юқори турувчи органга ёки бошқа ваколатли органга ўтиш ҳолатлари **истисно** ҳисобланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан ушбу ҳужжатларнинг таркибий қисми бўлган **низомлар, қоидалар, йўриқномалар, регламентлар, стратегиялар, концепциялар, доктриналар, дастурлар** (“йўл хариталари”) ва бошқа ҳужжатлар тасдиқланиши мумкин.

Низом давлат органлари ва ташкилотларнинг, улар таркибий бўлинмаларининг мақомини, асосий вазифаларини, функцияларини, ҳуқуқ ва мажбуриятларини, фаолиятини ташкил этиш тартибини, шунингдек у ёки бу соҳадаги ижтимоий муносабатларни тартибга солиш тартибини белгилайди.

Қоидалар бирор-бир фаолиятни амалга оширишга доир талабларни белгилайди.

Йўриқнома норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қўллашнинг аниқлаштирувчи жиҳатларини белгилайди.

Регламент давлат органлари ва ташкилотларнинг иш тартибини, шунингдек давлат органлари ва ташкилотлар томонидан маъмурий тартиб-таомилларни амалга ошириш тартибини белгилайди.

Стратегия мамлакат ёки муҳим тармоқларни ўрта ва узоқ муддатли истиқболда ривожлантиришнинг энг асосий йўналишларини белгилайди.

Концепция у ёки бу соҳадаги давлат сиёсатининг энг муҳим устуворликларини, мақсадларини, асосий йўналишларини, вазифаларини ва амалга оширилиш механизмларини белгилайди.

Доктрина Ўзбекистон Республикасининг у ёки бу соҳадаги миллий манфаатларини таъминлаш мақсадлари, вазифалари, принциплари ва асосий йўналишларини белгилайди.

Дастур (“Йўл харитаси”) у ёки бу соҳадаги давлат сиёсатининг мақсадларига эришилишини таъминлайдиган тадбирлар (вазифалар, амалга ошириш муддатлари, молиялаштириш манбалари ва масъул ижрочилар бўйича ўзаро боғлиқ бўлган тадбирлар) ва механизмлар тизимини белгилайди.

3. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ўзаро нисбати

Турли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг юридик кучи бўйича ўзаро нисбати Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилган органларнинг ваколатларига ва мақомига, ушбу ҳужжатларнинг турларига, шунингдек норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинган **санага мувофиқ** белгиланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат ўзига нисбатан юқорироқ юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ бўлиши керак.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда **юқорироқ юридик кучга** эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжат қўлланилади.

Тенг юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда, **кейинроқ қабул қилинган** норматив-ҳуқуқий ҳужжат қоидалари амал қилади.

Агар норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган вазирликнинг, давлат қўмитасининг ёки идоранинг ижтимоий **муносабатларнинг муайян соҳасини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш учун махсус ваколати бўлса**, ушбу орган қабул қилган ҳужжат бир хил мақомдаги бошқа вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора томонидан қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатга нисбатан юқорироқ юридик кучга эга бўлади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни **ташаббус қилиш** Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари лойиҳаларини тайёрлашни ташаббус қилишга фақат, башарти давлат органларида қўтарилаётган масалаларни ёки муаммоларни қонунчиликда назарда тутилган механизмлар ва маъмурий тартиб-таомиллар орқали ҳал этиш ваколатлари мавжуд бўлмаса, йўл қўйилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органга киритилгунига қадар:

манфаатдор давлат органлари ва ташкилотлар билан;
қонунчиликда назарда тутилган ҳолларда бошқа **давлат органлари ва ташкилотлар билан мажбурий тартибда келишилади.**

Келишиш учун юборилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларига манфаатдор давлат органлари ва ташкилотларнинг биринчи раҳбарлари (алоҳида ҳолларда - уларнинг биринчи ўринбосарлари) томонидан:

қонун ҳужжатлари лойиҳаларига - **етти иш куни ичида;**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари лойиҳаларига - **уч иш куни ичида;**

вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари лойиҳаларига - **беш иш куни ичида;**

маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари лойиҳаларига - **уч иш куни ичида виза қўйилади.**

Қонунчиликда норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишишнинг бошқа муддатлари ҳамда муайян давлат органлари ва ташкилотлар билан мажбурий равишда келишишга доир талаблар белгиланиши мумкин.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишишнинг махсус ахборот тизими орқали **электрон шаклда** амалга оширилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш тартиби қонунчиликда белгиланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, агар ҳужжатларнинг ўзида кечроқ муддат кўрсатилмаган бўлса, **расмий эълон қилинган** кундан эътиборан кучга киради.

Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш тартиб-таомили мураккаблаштирилишини ва тадбиркорлик фаолияти субъектлари зиммасига янги мажбуриятлар юклатилишини назарда тутадиган, шунингдек уларнинг жавобгарлигига оид янги чораларни белгилайдиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар расмий **эълон қилинган кундан эътиборан камида уч ойдан кейин** кучга киради.

Ўзбекистон Республикаси қонунининг амал қилиши у амалга киритилгунига қадар юзага келган ижтимоий муносабатларга нисбатан **қонунда тўғридан тўғри назарда тутилган ҳоллардагина татбиқ** этилади. Агар қонунда мазкур қонун қабул қилингунига қадар жавобгарликка сабаб бўлмаган ёки енгилроқ жавобгарликка сабаб бўлган хатти-ҳаракатларни содир этганлик учун юридик ва жисмоний шахсларнинг жавобгарлигини жорий этиш ёхуд кучайтириш назарда тутилса, шунингдек агар қонуннинг

қўлланилиши натижасида **юридик ва жисмоний шахсларга моддий зарар етказиладиган бўлса, қонунга орқага қайтиш кучини беришга йўл қўйилмайди.**

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат, **агар унинг матнида бошқача изох берилмаган бўлса, муддатсиз** амал қилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг амал қилиш муддати **бутун ҳужжат ёки унинг бир қисми учун белгиланиши** мумкин. Бундай ҳолда норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёхуд унинг бир қисми қайси муддатга ёки қандай ҳодиса юз бергунига қадар ўз кучини сақлаб қолиши кўрсатилиши керак.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган орган белгиланган муддат тугагунига қадар ёки ҳодиса юз бергунига қадар ҳужжатнинг ёки унинг бир қисмининг амал қилишини янги муддатга, бошқа ҳодиса юз бергунига қадар узайтириш тўғрисида ёхуд норматив-ҳуқуқий ҳужжат қонунчиликка, ўтказилаётган ислохотларнинг устувор йўналишларига, жамиятдаги барқарор ҳуқуқий муносабатларга мувофиқ бўлган тақдирда норматив-ҳуқуқий ҳужжатга (унинг қисмига) муддатсиз тус бериш ҳақида қарор қабул қилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларининг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари ва қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, уларнинг мансабдор шахслари ўз ваколатларига киритилган масалалар бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тегишли ҳудудда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ

1. Турли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг юридик кучи бўйича ўзаро нисбати бўйича қайси фикр хато келтирилган?

а) агар норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган вазирликнинг, давлат қўмитасининг ёки идоранинг ижтимоий муносабатларнинг муайян соҳасини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш учун махсус ваколати бўлса, ушбу орган қабул қилган ҳужжат бир хил мақомдаги бошқа вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора томонидан қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатга нисбатан юқорироқ юридик кучга эга бўлади.

б) норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда юқорироқ юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжат қўлланилади.

в) тенг юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда, олдинроқ қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжат қоидалари амал қилади.

г) барча жавоблар тўғри.

2. Ўзбекистон Республикаси қонуни у амалга киритилгунига қадар юзага келган ижтимоий муносабатларга нисбатан амал қилиши қай тартибда белгиланади?

а) агар қонунда мазкур қонун қабул қилингунига қадар жавобгарликка сабаб бўлмаган ёки енгилроқ жавобгарликка сабаб бўлган хатти-ҳаракатларни содир этганлик учун юридик ва жисмоний шахсларнинг жавобгарлигини жорий этиш ёхуд кучайтириш назарда тутилса қайтиш кучини беришга йўл қўйилади.

б) қонунда тўғридан тўғри назарда тутилган ҳоллардагина татбиқ этилади.

в) агар қонуннинг қўлланилиши натижасида юридик ва жисмоний шахсларга моддий зарар етказиладиган бўлса қайтиш кучини беришга йўл қўйилади.

г) барча жавоблар тўғри.

3. “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги ЎРҚ-682-сон Қонуни қачон қабул қилинган ҳамда нечта моддадан иборат?

- а) 2021-йил 20-апрел, 60 та модда;
- б) 2021-йил 20-апрел, 111 та модда;
- с) 2020-йил 24-ноябр, 90 та модда;
- д) 2020-йил 18-декабр, 60 та модда.

4. Қуйидаги маълумотлардан қайси бири хато?

а) Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019-йил 9-апрелдаги “Давлат бошқарувининг очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш ҳамда мамлакатнинг статистика салоҳиятини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4273-сон қарори – 20 та банд, 7 та иловадан иборат.

б) Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020-йил 3-августдаги “Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини янада такомиллаштириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-4796-сон қарори – 14 та банд, 6 та иловадан иборат.

в) “Расмий статистика тўғрисида”ги Қонуннинг 27-моддасига кўра:

Расмий статистикани тайёрловчилар тасарруфидаги мавжуд индивидуал маълумотлардан умумий статистика мақсадларида, жамланма статистика маълумотларини шакллантириш учун фойдаланилади.

г) “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги Қонуннинг 25-моддасига кўра:

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ҳуқуқий ва коррупцияга қарши экспертизалардан ўтказилиши шарт.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ишлаб чиқувчининг ёки норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органнинг қарорига кўра иқтисодий, молиявий, илмий, лингвистик, экологик экспертизадан, шунингдек бошқа турдаги экспертизалардан ўтказилиши мумкин.

6-МАВЗУ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING “НОРМАТИВ – ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР ТЎҒРИСИДА”ГИ ҚОНУНИ ҲАМДА МИЛЛИЙ СТАТИСТИКА ҚЎМИТАСИ, ХУСУСАН, СТАТИСТИКА ФАОЛИЯТИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИНИ ЎРГАНИШ

Режа:

1. “Норматив – ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги қонуннинг мазмуни.
2. Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар турлари.
3. Статистика фаолиятига оид қонунчилик ҳужжатларининг ўзига хос хусусиятлари.

1. “Норматив – ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги қонуннинг мазмуни

Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 20 апрелдаги “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги ЎРҚ-682-сон Қонунининг 6-моддасига кўра, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг турлари қуйидагилардан иборат:

- ❖ Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси;
- ❖ Ўзбекистон Республикасининг қонунлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари;
- ❖ вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг **буйруқлари** ҳамда **қарорлари**;
- ❖ маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, агар уларга қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари билан тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ёки ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш бўйича ваколатлар берилган бўлса, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар ўз ваколатлари доирасида буйруқлар ва қарорлар тарзидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилади.

Буйруқлар вазирлик ва идора номидан қарор қабул қилиш якка тартибда амалга ошириладиган вазирлик ёки идоралар раҳбарлари томонидан қабул қилинади.

Қарорлар давлат қўмиталари ва идоралар номидан қарор қабул қилиш коллегиял органлари томонидан амалга ошириладиган давлат қўмиталари ёки идоралар томонидан қабул қилинади.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари бошқа вазирликлар, давлат қўмиталари ёки идоралар билан келишилган ҳолда қабул қилиниши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар томонидан қўшма қарорлар тарзида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиниши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг таркибий бўлинмалари ҳамда ҳудудий органлари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилишга ҳақли эмас.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Статистика агентлиги ҳам ўз фаолияти жараёнида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиши мумкин.

2. Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар турлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 6 ноябрдаги қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси тўғрисида”ги Низомнинг 9-бандида:

Статистика агентлигининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган **қарорлари** давлат бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, хўжалик юритувчи субъектлар ва фуқаролар томонидан бажарилиши **мажбурий ҳисобланади**.

Статистика агентлиги ўз фаолияти давомида бажарилиши мажбурий бўлган қуйидаги ҳужжатларни чиқаради:

- ❖ буйруқлари;
- ❖ қарорлари.

Ўз фаолиятини таъминлашга доир қуйидаги ички ҳужжатларни ҳам чиқариши мумкин:

- ❖ буйруқлар;
- ❖ дастурлар;
- ❖ чора-тадбирлар;
- ❖ назорат-режалари;
- ❖ битим;
- ❖ англашув-меморандумлари.

Юқорида санаб ўтилган ички ҳужжатлар қонунчилик ҳужжатлари турларига кирмайди.

Шу билан бирга, Статистика агентлиги “�збекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги тўғрисида”ги Низомга асосан Статистика агентлигига юкланган вазифалар ва функцияларни бажариш билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларнинг лойиҳаларини белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритиш ҳуқуқига эга.

Статистика агентлиги бевосита Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари лойиҳасини ишлаб чиқиши, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари лойиҳаси ишлаб чиқилишида таклиф ва эътирозлари билан иштирок этиши мумкин.

3. Статистика фаолиятига оид қонунчилик ҳужжатларининг ўзига хос хусусиятлари

Статистика агентлиги ҳам бошқа вазирлик ва идоралар каби норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқилишида қуйидаги босқичлар амалга оширади:

- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни режалаштириш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни ташаббус қилиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлаш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлашни ташкил этиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлашда қонунчиликнинг ҳолатини, қўлланилиш амалиётини, жамоатчилик фикрини ва халқаро тажрибани ўрганиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг жамоатчилик муҳокамаси;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ҳуқуқий ва коррупцияга қарши экспертизаларидан ўтказиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари томонидан ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш;

- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органга киритиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилиш;
- Ҳуқуқий эксперимент;
- Тартибга солиш таъсирини баҳолаш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг расмий матнини тасдиқлаш;
- Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини давлат рўйхатидан ўтказиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар эълон қилиш.

Статистика агентлигининг **норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ижросини ташкил этиш** ҳамда таъминлашга доир ваколатлари қуйидагиларни ўз ичига олади:

1. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ўз вақтида ижро этилишига қаратилган зарур тадбирларни ишлаб чиқади ва (ёки) чоралар кўради;
2. Ўзбекистон Республикаси қонунларининг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари ва қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг ижро этилишига қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари ишлаб чиқилишини амалга оширади;
3. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар матнларининг тарқатилишини таъминлайди, шунингдек норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижрочиларга етказилиши ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишига доир ишларни бошқа давлат органлари ҳамда ташкилотлар билан биргаликда ташкил этади;
4. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғри ва бир хилда қўлланилишини таъминлаш учун ўз ходимларини тайёрлашни, қайта тайёрлашни ҳамда уларнинг малакасини оширишни ташкил этади;
5. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижро этилиши устидан назоратни амалга оширади, тегишли тармоқда қонунчиликнинг қўлланилиш амалиётини ўрганади ва, зарур бўлганда, қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритади;
6. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг тизимлаштирилган ҳисобини белгиланган тартибда юритади.

Статистика агентлиги фаолиятига оид **қонунчилик ҳужжатлари** мазмуни:

Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги 2021 йил 11 августдаги ЎРҚ-707-сон Қонуни:

7 та боб, 44 та моддадан иборат.

Мазмуни – расмий статистика соҳасидаги муносабатларни тартибга солувчи шу билан бирга, расмий статистикани тайёрловчиларга ва ундан фойдаланувчиларга, респондентларга ҳамда маъмурий маълумотларни етказиб берувчиларга, шунингдек улар ўртасида юзага келадиган, расмий статистикани тайёрлаш, тарқатиш ва мувофиқлаштириш билан боғлиқ бўлган муносабатларга нисбатан татбиқ этиладиган нормалар йиғиндиси.

Қонуннинг мақсади - расмий статистика соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Ушбу Қонунда қуйидаги **асосий тушунчалар** қўлланилади:

❖ **идентификатор** - статистик бирликни унинг номи, географик жойлашуви ёки бошқа ўзига хос хусусиятлари асосида идентификациялаш имконини берувчи белгилар кетма-кетлиги;

❖ **индивидуал маълумотлар** - статистик бирликни тавсифловчи, уни бевосита ёки билвосита идентификациялаш имконини берувчи бирламчи маълумотлар;

❖ **маъмурий маълумотлар** - давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари томонидан ўз ваколатларини амалга ошириш билан боғлиқ шакллантириладиган маълумотлар;

❖ **метамаълумотлар** - фойдаланувчиларга маълумотларнинг манбалари, услубиятлари, таърифлари, таснифлари ва сифати тўғрисида ахборот тақдим этиш йўли билан статистика маълумотларини ҳамда жараёнларини стандартлаштирилган тарзда тавсифловчи маълумотлар;

❖ **миллий статистика тизими** - расмий статистикани биргаликда тайёрлайдиган ва тарқатадиган давлат статистика органлари ҳамда расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари мажмуи;

❖ **расмий статистикани тайёрловчи** - миллий статистика тизимининг бир қисми бўлган, статистика маълумотларини расмий статистика соҳасидаги статистика дастурларига мувофиқ тайёрлайдиган давлат бошқаруви органи ва (ёки) унинг бўлинмаси;

❖ **статистика маълумотлари** - статистика кузатувлари натижасида ва (ёки) маъмурий маълумотлар асосида тайёрланган иқтисодий, демографик, ижтимоий, молиявий, экологик хусусиятга ҳамда бошқа хусусиятга эга ахборот;

❖ **статистика маълумотларини тайёрлаш** - статистика маълумотларини йиғиш, уларга ишлов бериш, уларни умумлаштириш, таҳлил қилиш, тарқатиш ва сақлаш билан боғлиқ фаолият;

❖ **статистик бирлик** - статистика кузатувиға олиниши лозим бўлган жисмоний ёки юридик шахс (шу жумладан унинг алоҳида бўлинмалари, филиаллари ва ваколатхоналари) ёхуд уй хўжалиги;

❖ **таснифлаш** - расмий статистика соҳасида қабул қилинган усуллар ва белгиларга мувофиқ объектлар тўпламини ўхшашлиги ёки фарқи бўйича алоҳида кичик тўпламларга ажратиш.

Расмий статистиканинг **асосий принциплари** қуйидагилардан иборат:

- мустақиллик;
- тушунарлилик ва шаффофлик;
- аниқлик ва ишончлилик;
- беғаразлик ва холислик;
- статистик махфийлик;
- долзарблик.

Статистика агентлигининг расмий статистика соҳасидаги ваколатлари:

– Статистика агентлиги расмий статистика соҳасидаги ваколатли давлат органидир (бундан буён матнда ваколатли давлат органи деб юритилади).

– Ваколатли давлат органи:

– расмий статистика соҳасида давлат сиёсатини амалга оширади;

– статистика дастурларининг ишлаб чиқирилишини мувофиқлаштиради ва амалга оширилишини мониторинг қилади (1-расм);

– расмий статистикани ривожлантиришнинг устувор йўналишларини расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари билан биргаликда амалга оширади;

– расмий статистикани ривожлантириш масалалари бўйича фаолиятни миллий статистика тизими доирасида мувофиқлаштиради;

– расмий статистиканинг бошқа тайёрловчиларининг статистика услубиятларини халқаро тавсияларга мувофиқлиги юзасидан аудитдан ўтказиши;

– статистика услубиятларини ва халқаро тавсияларга мувофиқ бўлган статистика кузатувларининг шакллари ишлаб чиқади, тасдиқлайди ҳамда жорий этади;

– расмий статистикани тайёрловчилар билан статистика маълумотлари ва метамаълумотлар алмашинувини йўлга қўяди;

– статистика кузатувларини ўтказиш, расмий статистика маълумотларини шакллантириш ва таҳлил қилиш мақсадида давлат ва

хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг ахборот тизимлари билан уйғунлашувни амалга оширади;

- статистика кузатувларини ташкил этиш ва ўтказиш, шунингдек бошқа статистика мақсадларида фойдаланиш учун статистика регистрларини ишлаб чиқади ҳамда юритади;

- расмий статистика соҳасидаги ташкилий ва услубиятга оид ишларни амалга ошириш мақсадида маслаҳатлашув ва ишчи гуруҳлар тузади;

- миллий статистика тизими доирасида расмий статистика маълумотларини мувофиқлаштирилган ҳолда тарқатиш чора-тадбирларини ишлаб чиқади;

- расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари билан келишилган ҳолда расмий статистика соҳасидаги ягона атамаларни ишлаб чиқади;

- расмий статистика соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ишларини мувофиқлаштиради;

- расмий статистика соҳасида халқаро ҳамкорликни амалга оширади.

- Ваколатли давлат органи қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

“Расмий статистика тўғрисида”ги Қонунга кўра давлат статистика органларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари қуйидагилардан иборат:

Давлат статистика органлари қуйидаги ҳуқуқларга эга:

- ✓ давлат ва хўжалик бошқаруви органларидан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан, банклардан ҳамда бошқа ташкилотлардан статистика кузатуви шакллари олиш ва статистика кузатуви маълумотларидан статистика мақсадларида фойдаланиш;

- ✓ статистик бирликлар фаолиятининг статистика кузатувларини ўтказиш ва олинган бирламчи маълумотлардан статистика мақсадларида фойдаланиш;

- ✓ жисмоний шахс бўлган респондентларни статистика кузатувларида иштирок этганлиги учун рағбатлантиришни амалга ошириш;

- ✓ давлат ва хўжалик бошқаруви органларидан, шунингдек бошқа ташкилотлардан статистика дастурларини бажариш учун зарур бўлган ахборотни сўраш ҳамда олиш;

- ✓ расмий статистикани тайёрлаш учун зарур бўлган статистика маълумотларини йиғишга жисмоний ва юридик шахсларни қонунчиликка мувофиқ шартнома асосида жалб этиш;

- ✓ статистика маълумотларини йиғиш, уларга ишлов бериш, уларни умумлаштириш, таҳлил қилиш, тарқатиш ва сақлашнинг замонавий усуллари

ва воситаларидан фойдаланиш ҳамда уларни миллий статистика тизимида жорий этиш;

✓ статистика маълумотларини тақдим этиш билан боғлиқ қоидабузарликлар аниқланган тақдирда, уларни бартараф этиш ҳақида кўрсатмалар бериш ва статистика маълумотларига тегишли тузатишлар киритиш;

✓ статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қонунга мувофиқ ўз ваколатлари доирасида қўллаш.

✓ Давлат статистика органлари қонунчиликка мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Давлат статистика органлари **мажбуриятлари:**

- расмий статистиканинг асосий принципларига риоя этилишини ва халқаро тавсияларга мувофиқ бўлган статистика услубиятларининг бирлигини таъминлаши;

- мамлакатни, ҳудудларни, тармоқлар ва соҳаларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича давлат дастурларининг бажарилиши жараёни юзасидан статистика кузатувларини ташкил этиши;

- статистика маълумотларини йиғишни, уй хўжаликларининг статистика кузатувларини, рўйхатга олишларни, бир маротабалик ҳисобга олишларни, танланма сўровларни ва бошқа статистика кузатувларини ўтказишни ташкил этиши ҳамда таъминлаши;

- статистика дастурларининг бажарилишини таъминлаши;

- давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларини статистика маълумотлари билан таъминлаши;

- халқаро ва минтақалараро статистик қиёслашларни амалга ошириши;

- статистика мақсадларида фойдаланиш учун статистика регистрлари ва таснифлаш тизимининг юритилишини таъминлаши шарт.

- Давлат статистика органларининг зиммасида қонунчиликка мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

Респондентлар - Расмий статистикани тайёрловчиларга индивидуал ва бошқа **маълумотларни** статистика мақсадларида **тақдим этувчи** жисмоний ёки юридик шахс респондентдир.

Респондентлар расмий статистикани тайёрловчилардан статистика кузатувларининг мақсади ва ҳуқуқий асослари тўғрисида тушунтиришлар ҳамда маълумотлар, шунингдек олинган индивидуал маълумотларнинг махфийлиги таъминланиши ҳақида ахборот олишга ҳақли.

Статистика дастурларига биноан статистика кузатувларини ўтказиш чоғида респондентлар, бундан ушбу модданинг бешинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар мустасно:

- расмий статистикани тайёрловчиларга ишончли ва тўлиқ маълумотларни расмий статистикани тайёрловчи томонидан белгиланган тартибда ва муддатларда бепул тақдим этиши;

- агар тақдим этилган маълумотлар ўз хулосаларига ёки расмий статистикани тайёрловчиларнинг хулосаларига кўра тўғри, долзарб ва (ёки) тўлиқ бўлмаса, расмий статистикани тайёрловчилар томонидан белгиланган муддатларда маълумотларни тузатиши, янгилаши, тўлдириши ҳамда уларга тақдим этиши шарт.

Маъмурий маълумотларни етказиб берувчилар - Маъмурий маълумотларни расмий статистикани тайёрловчиларга тақдим этувчи давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари **маъмурий маълумотларни етказиб берувчилар**дир.

Расмий статистикадан фойдаланувчилар - Жисмоний ва юридик шахслар (шу жумладан уларнинг алоҳида бўлинмалари, филиаллари ва ваколатхоналари) расмий статистикадан фойдаланувчилар бўлиши мумкин.

1-расм. Статистика дастурларининг турлари.

Статистика дастурларини молиялаштириш – Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ва қонунчиликда тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади.

Маъмурий маълумотлар – расмий статистикани тайёрловчилар томонидан **фақат статистика мақсадларида** фойдаланилади.

Маъмурий маълумотларни етказиб берувчилар ва бошқа юридик шахслар ўз тасарруфидаги мавжуд маълумотларни тақдим этиш чоғида махфийлик тўғрисидаги қоидаларни важ қилиб кўрсатиши мумкин эмас.

Расмий статистика мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини таҳлил қилиш ва баҳолаш ҳамда илмий-тадқиқот ишларини амалга ошириш мақсадида, шунингдек жамоатчиликни хабардор қилиш, расмий статистикадан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш учун эълон қилинади.

Ўзбекистон Республикасининг “Аҳолини рўйхатга олиш тўғрисида”ги 2020 йил 16 мартдаги ЎРҚ- 611-сон Қонуни:

– 5 та боб, 31 та моддадан иборат.

Ушбу Қонуннинг мақсади – аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Аҳолини рўйхатга олишнинг асосий мақсади – Ўзбекистон Республикасида аҳоли таркибининг ҳолати ва ривожланиш динамикаси ҳақида мамлакатни социал-иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ривожлантириш соҳасидаги давлат сиёсатининг устувор йўналишларини белгилаш ва амалга ошириш учун зарур бўлган ишончли ва холис ахборотни олишдан иборатдир.

Аҳолини рўйхатга олишнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

- ❖ даврийлик;
- ❖ умумийлик ва бир пайтдалик;
- ❖ рўйхатга олишнинг якка тартибдалиги;
- ❖ шахсга доир маълумотларнинг махфийлиги;
- ❖ аҳолини рўйхатга олишни бошқаришнинг марказлаштирилганлиги.

Аҳолини рўйхатга олиш соҳасини давлат томонидан тартибга солиш – Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Республикасида аҳолини рўйхатга олишни ўтказишга кўмаклашиш бўйича республика комиссияси, аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи, шунингдек маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан ўз ваколатларига мувофиқ амалга оширилади.

Аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи – Статистика агентлиги аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органидир (бундан буён матнда махсус ваколатли давлат органи деб юритилади).

Махсус ваколатли давлат органи:

– рўйхатга олиш ҳужжатлари шакллари, рўйхатга олувчи ходимлар гувоҳномаси шаклини ишлаб чиқади ва тасдиқлайди;

– Аҳолини рўйхатга олиш дастурини ва рўйхатга олиш варағининг шакллари ишлаб чиқади;

– рўйхатга олиш варақлари тайёрланишини ва ҳудудларга етказилишини таъминлайди;

– аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш тўғрисида аҳолини хабардор қилишга доир ишларни мувофиқлаштиради;

– рўйхатга олувчи ходимларни танлаб олиш ва ўқитиш тартибини, шунингдек шахсга доир маълумотларга ишлов бериш тартибини белгилайди ва уларга ишлов беришни амалга оширади;

– рўйхатга олиш варақлари ва бошқа рўйхатга олиш ҳужжатларининг сақланиши (шу жумладан вақтинча сақланиши), йўқ қилиниши тартибини белгилайди;

– рўйхатга олиш варақлари ва бошқа аҳолини рўйхатга олиш ҳужжатларини сақлаш ва йўқ қилишни таъминлайди.

Респондентларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари:

– ўзининг шахсга доир маълумотлари нима мақсадда йиғилаётганлигини, ушбу маълумотлардан ким ва қандай тарзда фойдаланишини билиш;

– ўзи учун тўлдирилган рўйхатга олиш варақлари билан танишиб чиқиш, рўйхатга олиш варақларига киритилган шахсга доир маълумотларнинг тўлиқлиги ва ишончлилигини аниқлаштириш;

– рўйхатга олувчи ходимлардан тегишли гувоҳномани кўрсатишини талаб қилиш, рад этилган тақдирда эса — рўйхатга олиш варағидаги саволларга жавоб бермаслик;

– рўйхатга олиш варағининг шаклига биноан шахсга доир ишончли маълумотларни тақдим этиш ҳуқуқига эга.

– Респондентлар аҳолини рўйхатга олишни ўтказишга монелик қилмаслиги шарт.

Рўйхатга олувчи ходимларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари:

– рўйхатга олиш варағига биноан респондентлардан шахсга доир маълумотларни олиш;

– аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ишларни бажарганлик учун меҳнатига ҳақ олиш ҳуқуқига эга.

– Рўйхатга олувчи ходимлар:

– шахсга доир маълумотларни йиғишни бошлашдан олдин респондентга ўз гувоҳномасини кўрсатиши;

– ўз ваколатларига мувофиқ ишларни сифатли ва белгиланган муддатларда бажариши;

– шахсга доир маълумотларни йиғиш жараёнида Аҳолини рўйхатга олиш дастурида белгиланган саволлар рўйхатига риоя этиши, уларнинг мазмуни бузилишига йўл қўймаслиги;

– шахсга доир маълумотларнинг махфийлигини таъминлаши, уларнинг мазмунини ошкор қилмаслиги шарт.

Аҳолини рўйхатга олиш дастури – шахсга доир маълумотларни йиғиш амалга ошириладиган саволлар рўйхатидир.

Аҳолини рўйхатга олиш дастури қуйидаги саволларни ўз ичига олади:

- ✓ фамилияси, исми, отасининг исми;
- ✓ туғилган санаси ва жойи;
- ✓ ёши;
- ✓ жинси;
- ✓ миллати;
- ✓ фуқаролиги;
- ✓ яшаш жойи (турган жойи);
- ✓ тилларни билиши;
- ✓ маълумоти;
- ✓ никоҳ ҳолати;
- ✓ болаларининг сони;
- ✓ уй хўжалиги таркиби;
- ✓ уй-жой шароитлари;
- ✓ бандлиги;
- ✓ яшаш учун маблағлар манбалари;
- ✓ миграция (ички ва ташқи).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан Аҳолини рўйхатга олиш дастурига қўшимча равишда бошқа саволлар киритилиши мумкин.

Жавоблари давлат сирларига ва қонун билан қўриқланадиган бошқа сирга тааллуқли ахборотни ўз ичига олиши мумкин бўлган, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини бузувчи саволлар киритилишига йўл қўйилмайди.

Рўйхатга олиш варағининг шакллари Аҳолини рўйхатга олиш дастури асосида ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

Аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш санасида чақирув асосида муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчилар бўлган, шунингдек контракт бўйича ҳарбий хизматга жалб этилган ҳарбий хизматчилар бўлган ва уларнинг ёпиқ ҳудудларда яшаётган оила аъзоси бўлган респондентлар

ҳақидаги шахсга доир маълумотларни йиғиш ҳарбий қисм командири ёки у ваколат берган шахс томонидан амалга оширилади.

Аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш санасида:

❖ болалар интернатларида, тарбия муассасаларида, “Болалар шаҳарчалари”да;

❖ ижтимоий муассасаларда;

❖ диний муассасаларда;

❖ шифохоналарда ва бошқа соғлиқни сақлаш ташкилотларида;

❖ аёлларни реабилитация қилиш ва мослаштириш марказларида;

❖ қамокда сақлаш жойларида, тергов ҳибсхонасида, ахлоқ тузатиш муассасаларида ва махсус муассасаларда яшаётган (бўлган) респондентлар тўғрисидаги шахсга доир маълумотларни йиғиш ушбу қисмда назарда тутилган муассасалар ҳамда ташкилотлар маъмуриятлари томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро ташкилотлар ҳузуридаги ваколатхоналари ходимлари бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ҳамда уларнинг ўзи билан бирга бўлган оила аъзолари, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан халқаро ҳукуматлараро ташкилотлардаги квоталанган лавозимларга юборилган фуқаролар Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан рўйхатга олиниши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган чет давлатлар доимий ваколатхоналарининг, халқаро, ҳукуматлараро ташкилотлар ва чет давлатлар ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг ходимлари бўлган чет эл фуқаролари ҳамда уларнинг оила аъзолари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ дипломатик имтиёзларга ва иммунитетга эга бўлган бошқа шахслар рўйхатга олинмайди.

Аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатларни молиялаштириш Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ва қонунчиликда тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 апрелдаги “Давлат бошқарувининг очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш ҳамда мамлакатнинг статистика салоҳиятини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-4273-сон Қарори:

– 20 та банд, 7 та иловадан иборат.

Ушбу Қарорда қуйидагилар белгиланган:

а) Ўзбекистон Республикаси Статистика агентлиги давлат органлари ва ташкилотларининг очиқ маълумотлар тўпламлари рўйхатини (кейинги ўринларда - Рўйхат) шакллантириш, юритиш ва янгилаш ҳамда тегишли ахборотларнинг Порталда ўз вақтида акс эттирилиши бўйича фаолиятини мувофиқлаштиради;

б) Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги (кейинги ўринларда – Вазирлик) Портални техник қўллаб-қувватлаш ва таъминлаш ҳамда узлуксиз ишлаб туриши учун жавобгар ҳисобланади;

в) Порталдаги ахборотлар:

фақат давлат органлари ва ташкилотларининг республика даражасидаги юқори турувчи тузилмалари, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан эълон қилинади;

ўзбек, рус ва инглиз тилларида, шу жумладан машинада ўқиладиган ва бошқа форматларда эълон қилинади;

давлат органлари ва ташкилотларининг расмий сайтларида эълон қилинадиган ахборот билан айнан бир хил ва ўзаро боғланган бўлиши лозим;

г) давлат органлари ва ташкилотларида ахборотни тайёрлаш ва Порталда жойлаштириш вазифаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 январдаги “2017 - 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5635-сон Фармонида мувофиқ ташкил қилинган, халқаро рейтинглар билан ишлаш ва “Электрон ҳукумат” тизимини жорий этиш учун масъул бўлган ихтисослаштирилган бўлинмалар зиммасига юкланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 3 августдаги “Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини янада такомиллаштириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-4796-сон Қарори:

– 14 та банд, 6 та иловадан иборат.

Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини такомиллаштиришнинг қуйидаги устувор йўналишлари белгиланган:

– статистика органларини талаб юқори бўлган, сифатли ва ишончли маълумотларни шакллантиришга, статистика маълумотларининг шаффофлиги ва ошқоралигини оширишга қаратилган профессионал мустақил хизматга айлантириш;

– статистика соҳасида ягона сиёсатни амалга оширишга қаратилган ваколат ва мажбуриятларни мустаҳкамлаш орқали Статистика агентлиги

хузуридаги Статистика кенгашининг тўлиқ фаолият кўрсатишини таъминлаш;

- илғор ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда статистика ахборотларини йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш, нашр этиш ва сақлаш бўйича яхлит тизимни ташкил этиш;

- расмий статистикани ишлаб чиқариш, тарқатиш ва мувофиқлаштириш мақсадида мамлакатнинг бутун миллий статистика тизими доирасида қўлланиладиган услубий асослар ва бошқарув тамойилларини такомиллаштириш;

- идоравий маълумотлар базаларини ягона маълумотларни бошқариш тизимига интеграция қилиш орқали кузатувларни босқичма-босқич оптималлаштириш ва респондентлардан ҳисобот топшириш юқини камайитириш, шунингдек, рўйхатга олиш ишларини ўтказиш ва ялпи статистика ҳисоботларини танланма кузатувлар билан алмаштириш ҳисобига статистикани шакллантириш тизимини такомиллаштириш;

- статистика маълумотларидан фойдаланувчилар билан самарали ҳамкорлик сиёсатини йўлга қўйиш ва мавжуд статистика маълумотлари тўғрисида жамоатчиликни хабардор қилиш орқали фойдаланувчиларнинг статистика ахборотларига бўлган ишончини ошириш;

- давлат статистика органлари фаолиятини моддий-техник қўллаб-қувватлашни янада яхшилаш, ходимларнинг самарали ишлаши учун муносиб шарт-шароитларни яратиш, шунингдек, ахборот-коммуникация технологияларининг самарали жорий этилиши ҳисобига ҳудудий статистика органлари тузилмалари ва уларнинг вазифаларини босқичма-босқич мақбуллаштириш;

- давлат статистика органлари ходимларининг касбий даражасини ошириш, илмий тадқиқотларни олиб бориш ҳамда келгусида амалиётда қўллаш учун илғор статистика усуллари ва технологиялари, шу жумладан очиқ маълумотлар соҳасида инновацион ишланмаларни ишлаб чиқиш.

Шунингдек:

- Статистика агентлиги расмий статистикани шакллантириш билан боғлиқ ўз ваколатларини барча давлат органлари ва ташкилотларидан **мустақил равишда** амалга оширади;

- статистика органларининг қонуний фаолиятига, шу жумладан расмий статистика ҳисоботлари ва кузатувларини ўтказиш ҳамда уларни нашр қилиш ва эълон қилиш жараёнларига ҳар қандай **аралашишга** йўл қўйилмайди;

➤ Статистика агентлиги томонидан шакллантириладиган статистика маълумотлари **расмий статистика ахбороти сифатида** эълон қилинади;

➤ Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар статистика бошқармалари (кейинги ўринларда — ҳудудий бошқармалар), шунингдек, туманлар (шаҳарлар) статистика бўлимлари маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан мустақилдирлар ва бевосита Статистика агентлигига бўйсунди;

➤ ҳудудий бошқармалар бошлиқлари Статистика агентлиги директори томонидан, туманлар (шаҳарлар) статистика бўлимлари бошлиқлари ҳудудий бошқармалар бошлиқларининг тақдимномасига кўра Статистика агентлиги директори томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади.

Статистика агентлигига **қуйидаги ҳуқуқлар бегиланган:**

✓ бошқа расмий статистика ишлаб чиқарувчиларнинг статистика методологияларини халқаро стандартларга мувофиқлиги юзасидан аудитдан ўтказиш ва аудит натижаларига кўра, вазирлик ва идораларга бажарилиши мажбурий бўлган **тақдимномалар** киритиш;

✓ кузатувларни ўтказиш, расмий статистика материалларини шакллантириш ва таҳлилларни амалга ошириш мақсадида вазирлик ва идораларнинг ахборот тизимлари билан ўзаро электрон боғланиш.

✓ бунда, вазирлик ва идоралар раҳбарлари Статистика агентлигининг ўз ваколатлари доирасидаги сўровига мувофиқ ўзларининг ахборот тизимларига кириш ва ундан эркин фойдаланишни таъминлаш учун шахсан жавобгардирлар.

Шу билан бирга, ушбу Қарорнинг:

1-иловаси билан “2020 - 2025 йилларда Ўзбекистон Республикаси статистикасини ривожлантиришнинг Миллий стратегияси” тасдиқланган.

3-иловаси билан “Статистика агентлигининг ҳузуридаги Статистика кенгаши” таркиби белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 690-сон қарори:

– 5 та банд, 3 та иловадан иборат.

Ушбу Қарорнинг:

1-иловаси билан “Расмий статистикани тайёрловчиларнинг статистика услугиётларини аудитдан ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом тасдиқланган.

2-иловаси билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган ўзгартиришлар белгиланган бўлиб, “Ўзбекистон

Республикаси Давлат статистика қўмитаси тўғрисида” Низомга ўзгартиришлар киритилди.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. Юридик хизмат фаолиятини ҳуқуқий тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлардан нотўғри келтирилган жавобни топинг?

- а) ПФ-2733-сон фармони;
- б) ВМнинг 244-сон қарори;
- в) ПҚ-2733-сон қарори;
- г) ВМнинг 250-сон қарори.

2. Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланмайдиган ҳужжат турини топинг?

- а) Қонун;
- б) Жамоа шартномаси;
- в) Жамоа келишуви;
- г) Буйруқ.

3. Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжат қайси ташкилот томонидан давлат рўйхатидан ўтказилади?

- а) Адлия вазирлиги;
- б) Вазирлар Маҳкамаси;
- в) Вазирлик ва идораларининг юридик бўлинмалари;
- г) Олий Мажлис.

4. Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни рўйхатдан ўтказиш ташкилотнинг қайси бўлинмаси амалга оширилади?

- а) ташкилот раҳбарияти;
- б) ташкилот раҳбари ўринбосари котибияти;
- в) ижро бўлинмаси;
- г) ташкилот Юридик бўлими.

7-МАВЗУ. ШАРТНОМАЛАР ВА УЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАБИАТИ, ШАРТНОМАЛАРНИ ТУЗИШ ВА УЛАРГА ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИШ ТАРТИБИ

Режа:

1. Шартномалар ва уларнинг ҳуқуқий табиати.
2. Шартномаларни тузиш тартиби ва унинг моҳияти.
3. Шартномаларни ўзгартириш ва бекор қилиш тартиби.

1. Шартномалар ва уларнинг ҳуқуқий табиати.

Шартномалар – бу битим иштирокчиларининг асосий келишувларини қайд қиладиган ҳужжатлардир. Улар жисмоний, юридик шахсларнинг шунингдек, ҳар қандай шартноманинг иштирокчилари ҳамда мамлакат(лар) доирасида ўзаро келишув асосида тузилиб, белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг оғзаки ҳамда ёзма кўринишидир.

Шартномаларда бир нечта таркибий элементлар бор:

- шартноманинг реквизитлари: тузилган сана ва жой, рўйхатга олиш рақами;
- муқаддима, унда шартномани имзолаётган шахсларнинг номи ва ҳуқуқни белгиловчи ҳужжатлар (устав, ишончнома, низом ва ҳ.к.) кўрсатилади;
- битим шартлари;
- тарафларнинг манзиллари, банк реквизитлари ва имзолари.

Шартноманинг фуқаролик кодекси бўйича тушунчаси:

Шартнома – икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқлари ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишуви шартнома дейилади.

Шартномаларга Фуқаролик Кодексининг 9-бобида назарда тутилган икки ва кўп тарафлама битимлар тўғрисидаги қоидалар қўлланилади.

Шартномадан келиб чиққан мажбуриятларга, агар ушбу бобнинг қоидаларида ва Фуқаролик Кодексида шартномаларнинг айрим турлари тўғрисида баён этилган қоидаларда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятлар тўғрисидаги умумий қоидалар (Фуқаролик Кодексининг 234-352-моддалари) қўлланилади.

Иккитадан ортиқ тарафлар тузадиган шартномаларга, бундай шартномаларнинг кўптарафламалик хусусиятига зид бўлмаса, шартнома тўғрисидаги умумий қоидалар қўлланилади.

2. Шартномаларни тузиш тартиби ва унинг моҳияти.

Фуқаролар ва юридик шахслар **шартнома тузишда эркиндирлар**.

Шартнома тузишга мажбур қилишга йўл қўйилмайди, шартнома тузиш бурчи ушбу Кодекста, бошқа қонунда ёки олинган мажбуриятда назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Тарафлар қонунчиликда назарда тутилмаган шартномани ҳам тузишлари мумкин.

Тарафлар турли шартномаларнинг элементларини ўз ичига оладиган шартнома (аралаш шартнома) тузишлари мумкин. Аралаш шартнома бўйича тарафларнинг муносабатларига, агар тарафларнинг келишувидан ёки аралаш шартноманинг моҳиятидан бошқача тартиб англашилмаса, элементлари аралаш шартномада бўлган шартномалар тўғрисидаги қоидалар қўлланилади.

Шартноманинг шартлари тарафларнинг хоҳиши билан белгиланади, тегишли шартнинг мазмуни қонунчиликда кўрсатиб қўйилган ҳоллар бундан мустасно.

Шартноманинг шarti тарафлар келишувида бошқача тартиб белгилаб қўйилмаганлиги туфайли қўлланиладиган норма (диспозитив норма)да назарда тутилган ҳолларда тарафлар ўзаро келишиб, унинг қўлланишини бекор қилишлари ёки унда назарда тутилганидан бошқача шартни белгилашлари мумкин. Бундай келишув бўлмаганда шартноманинг шarti диспозитив норма билан белгиланади.

Агар шартнома шартлари тарафлар ёки диспозитив норма билан белгилаб қўйилган бўлмаса, тегишли шартлар тарафлар ўртасидаги муносабатларга нисбатан қўлланилиши мумкин бўлган иш муомаласи одатлари билан белгиланади.

Шартномалар **ҳақ эвазига** ва **текинга** тузиладиган шартномалар турларига бўлинади.

– Шартнома бўйича тараф ўз бурчларини бажарганлиги учун ҳақ олиши ёки унга бошқа муқобил тўлов тўланиши лозим бўлса, бундай шартнома **ҳақ эвазига тузилган шартнома** бўлади.

– Шартнома бўйича бир тараф иккинчи тарафга ундан ҳақ ёки бошқа муқобил тўлов олмасдан бирон нарсани бериш мажбуриятини олса, бундай шартнома **текинга тузилган шартнома** ҳисобланади.

Агар қонунчиликдан, шартноманинг мазмуни ёки моҳиятидан бошқача ҳол англашилмаса, шартнома ҳақ эвазига тузилган шартнома ҳисобланади.

Шартноманинг баҳоси – шартномани бажарганлик учун тарафларнинг келишуви билан белгиланган баҳода ҳақ тўланади.

Қонунда назарда тутилган ҳолларда тегишли ваколатга эга бўлган давлат органлари белгилайдиган ёки тартибга соладиган баҳолар (тарифлар, расценкалар, ставкалар ва ҳ.к.) қўлланилади.

Шартнома тузилганидан кейин баҳони ўзгартиришга қонунчилик ёки шартномада назарда тутилган ҳолларда ва шартларда йўл қўйилади.

Ҳақ тўлашни назарда тутадиган шартномада баҳо назарда тутилмаган ва шартнома шартлари бўйича белгиланиши мумкин бўлмаган ҳолларда шартномани бажарганлик учун **ўхшаш вазиятларда** одатда шундай товарлар, ишлар ёки хизматлар учун олинадиган баҳо бўйича ҳақ тўланиши керак.

Шартноманинг амал қилиши:

Шартнома тузилган пайтидан бошлаб кучга киради ва тарафлар учун мажбурий бўлиб қолади.

Тарафлар ўзлари тузган шартноманинг шартларини уларнинг шартнома тузишидан олдин вужудга келган муносабатларига нисбатан қўлланилади деб белгилаб қўйишга ҳақлидирлар.

Қонунда ёки шартномада шартноманинг амал қилиш муддати тугаши тарафларнинг шартнома бўйича мажбуриятлари бекор бўлишига олиб келади, деб белгиланиши мумкин.

Бундай шарт ёзиб қўйилмаган шартнома тарафлар мажбуриятни бажаришининг шартномада белгилаб қўйилган охириги муддатигача амал қилади, деб ҳисобланади.

Шартноманинг амал қилиш муддати тугаши тарафларни уни бузганлик учун жавобгарликдан озод қилмайди.

Шартноманинг шакли:

Агар **қонунда** муайян турдаги шартномалар учун маълум бир шакл белгилаб қўйилган бўлмаса, шартнома битимлар тузиш учун назарда тутилган **ҳар қандай шаклда тузилиши мумкин**.

Нотариал тасдиқланиши ёки давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган шартнома нотариал тасдиқланган ёки рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан, нотариал тасдиқланиши ва рўйхатдан ўтказилиши зарур бўлганда эса — шартнома **рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан** шартнома тузилган ҳисобланади.

Агар тарафлар шартномани муайян шаклда тузишга келишган бўлсалар, гарчи қонунда бу турдаги шартномалар учун бундай шакл талаб

қилинган бўлмаса-да, шартнома белгиланган шаклга келтирилганидан кейин тузилган ҳисобланади.

Ёзма шартнома тарафлар имзолаган битта ҳужжатни тузиш йўли билан, шунингдек почта, телеграф, телетайп, телефон, электрон алоқа ёки ҳужжат шартномадаги тарафдан чиққанлигини ишончли суратда аниқлаш имконини берадиган бошқа алоқа ёрдамида ҳужжатлар алмашиш йўли билан тузилиши мумкин.

Агар шартнома тузиш ҳақидаги ёзма таклиф Фуқаролик кодекси 370-моддасининг тўртинчи қисмида назарда тутилган тартибда олинган бўлса, шартноманинг ёзма шаклига риоя қилинган ҳисобланади.

Шартномани ўқиш ва бажариш қулай бўлиши учун унинг бандлари бўлимларга бирлаштирилади. Бўлимларнинг номлари тузилган битимнинг муҳим шартларини акс эттиради. Шартноманинг тури ва мураккаблигидан қатъи назар унда асосан қуйидаги бўлимлар кўзда тутилади:

- ❖ *Шартнома предмети;*
- ❖ *Тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари;*
- ❖ *Шартнома суммаси ва ҳисоб-китоб тартиби;*
- ❖ *Тарафларнинг жавобгарлиги;*
- ❖ *Низоларни ҳал қилиш тартиби;*
- ❖ *Форс-мажор;*
- ❖ *Якуний қоидалар.*

3. Шартномаларни ўзгартириш ва бекор қилиш тартиби.

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш асослари:

Агар Фуқаролик кодексида, бошқа қонунларда ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, шартнома тарафларнинг **келишувига мувофиқ** ўзгартирилиши ва бекор қилиниши мумкин.

Тарафлардан бирининг талаби билан шартнома суд томонидан фақат қуйидаги ҳолларда ўзгартирилиши ёки бекор қилиниши мумкин:

- 1) иккинчи тараф шартномани жиддий равишда бузса;
- 2) ушбу Кодекс, бошқа қонунлар ва шартномада назарда тутилган ўзга ҳолларда.

Тарафлардан бирининг шартномани бузиши иккинчи тарафга у шартнома тузишда умид қилишга ҳақли бўлган нарсадан кўп даражада маҳрум бўладиган қилиб зарар етказиши шартномани жиддий бузиш ҳисобланади.

Бир тараф шартномани бажаришдан тўла ёки қисман бош тортиб, конун ёхуд тарафларнинг келишувида бунга йўл қўйилса, шартнома тегишлича бекор қилинган ёки ўзгартирилган ҳисобланади.

Вазият жиддий ўзгариши муносабати билан шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш:

Шартнома тузишда тарафлар учун асос бўлган вазиятнинг жиддий ўзгариши, агар бошқача тартиб шартномада назарда тутилган бўлмаса ёки унинг моҳиятидан англашилмаса, шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш учун асос бўлади.

Вазиятнинг тарафлар олдиндан кўра билганларида шартномани умуман тузмасликлари ёки анча фарқ қиладиган шартлар билан тузишлари мумкин бўлган даражада ўзгариши унинг жиддий ўзгариши ҳисобланади.

Агар тарафлар шартномани жиддий ўзгарган вазиятга мувофиқлаштириш ёки уни бекор қилиш ҳақида келиша олмаган бўлсалар, шартнома манфаатдор тарафнинг талаби билан суд томонидан бекор қилиниши, ушбу модданинг бешинчи қисмида назарда тутилган асосларга кўра эса — ўзгартирилиши мумкин, агар айтилган вақтда қуйидаги шартлар мавжуд бўлса:

1) шартномани тузиш пайтида тарафлар вазиятда бундай ўзгариш юз бермайди, деб ҳисоблаган бўлсалар;

2) вазиятнинг ўзгаришини келтириб чиқарган сабабларни, улар пайдо бўлганидан кейин манфаатдор тараф шартноманинг хусусиятига ва муомала шартларига кўра ўзидан талаб қилинадиган даражада виждонийлик ва эҳтиёткорлик қилган бўлишига қарамай, бу сабабларни енга олмаган бўлса;

3) шартномани унинг шартларини ўзгартирмасдан бажариш тарафлар мулкӣ манфаатларининг шартномага мос келадиган нисбатини бузса ва манфаатдор тарафга зарар етказса, натижада улар шартнома тузишда умид қилишга ҳақли бўлган нарсадан кўп даражада маҳрум бўлсалар;

4) иш муомаласи одатларидан ёки шартноманинг моҳиятидан вазиятнинг ўзгариши хавфига манфаатдор тараф учраши кераклиги англашилмаса.

Вазиятнинг жиддий ўзгариши оқибатида шартнома бекор қилинганида суд ҳар қандай тараф талаби билан шартномани бекор қилиш оқибатларини аниқлашда тарафларнинг ушбу шартномани бажариш билан боғлиқ харажатларини улар ўртасида адолатли тақсимлаш зарурлигига асосланади.

Вазиятнинг жиддий ўзгариши муносабати билан шартноманинг ўзгартирилишига шартномани бекор қилиш ижтимоӣ манфаатларга зид бўлган ёки тарафларга шартномани суд томонидан ўзгартирилган шартлар

асосида бажариш учун талаб қилинадиган харажатлардан анча ортиқ зарар келтирадиган фавқулодда ҳолларда суд қарори билан йўл қўйилади.

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш тартиби:

Шартнома қандай шаклда тузилган бўлса, уни ўзгартириш ёки бекор қилиш тўғрисидаги келишув ҳам шундай шаклда тузилади, башарти қонунчиликдан, шартнома ёки иш муомаласи одатларидан бошқача тартиб келиб чиқмаса.

Бир тараф шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги таклифга иккинчи тарафдан рад жавоби олганидан кейингина ёки таклифда кўрсатилган ёхуд қонунда ёинки шартномада белгиланган муддатда, бундай муддат бўлмаганида эса — ўттиз кунлик муддатда жавоб олмаганидан кейин, шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги талабни судга тақдим этиши мумкин.

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилишнинг оқибатлари:

Шартнома ўзгартирилганида тарафларнинг мажбуриятлари ўзгартирилган ҳолда сақланиб қолади. Шартнома бекор қилинганда тарафларнинг мажбуриятлари бекор бўлади.

Қандай рўйхатга олинади ва қанча сақланади?

Расмийлаштирилаётган шартнома рўйхатга олиниб, ҳисобга қўйилади. Қоидага кўра, рўйхат рақамини шартномани чиқараётган ташкилот беради.

Ҳисобга қўйишнинг бир нечта варианты мавжуд.

Биринчи – Шартномаларни рўйхатга олиш китобини юритиш. Бу услуб бугун ҳам энг тарқалган услуб ҳисобланади, чунки анча сарфи кам ва одатга айланган.

Иккинчи – Рўйхатга олишнинг электрон журнаlines юритиш. Моҳиятан бу худди ўша, масалан, стандарт Эхсел иловасида юритиладиган рўйхатга олиш китоби. Тўғри бунинг салбий томони ҳам бор – электр энергияси бўлмаганда ёки компьютер ишида ишдан чиқиш содир бўлганда ундан фойдаланиш имкони бўлмайди.

Учинчи – Ҳужжатларни тўлиқ автоматлаштирилган тарзда ҳисобга қўйиш. Ҳозирнинг ўзида турли дастурий ечимлар мавжуд ва рўйхат мунтазам тўлдириб борилади. Бироқ, эҳтимолый техник носозликлар каби шунга ўхшаш муаммолардан ташқари дастурий маҳсулотлардан фойдаланиш уларни сотиб олиш ва ўрнатиш учун муайян молиявий харажатларни талаб қилади. Шунингдек бундай воситаларни қўллаш учун махсус билим ва кўникмаларни олиш керак.

Шартномаларнинг қоғоздаги оригиналлари ва уларнинг барча иловалари (спецификациялар, қўшимча келишувлар ва бошқалар) тасдиқланган ишлар номенклатурасига асосан регистр папкаларда сақланиши

керак. Бажарилган шартномаларни сақлаш муддатлари қонун ҳужжатларида белгиланмаган. Бироқ эътиборни шунга қаратиш жоизки, ҳўжалик юритувчи субъект фаолиятини текширишда назорат қилувчи органлар текширилаётган даврда расмийлаштирилган барча ҳужжатларнинг оригиналлари талаб қилиб олишади. Шунинг учун шартномаларнинг оригиналлари қоғозда камида беш йил сақлаш, кейин эса ҳудудий архивга топшириш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Ҳужжатларни сақлаш муддатларини ҳисобга олиш тартибини ташкилотнинг локал ҳужжатларида акс эттиришни маслаҳат берамиз.

Шуни қўшимча қиламизки, ўнлаб йиллар олдин шаклланган ҳужжатлар айланиши тизими объектив равишда эскирган ва замонавий бизнес сўровларига жавоб бера олмайди, чунки кўп вақт ва моддий ресурсларни банд қилади.

Мақбуллаштириш имконияти юзада жойлашган: тадбиркорлик фаолиятига АКТни кенг жорий қилиш шартномавий муносабатларни ҳужжатсиз шаклга ўтказиш имконини беради. Мамлакатимиз қонун ижодкори электрон ҳужжат айланишига нисбатан аллақачон зарур норматив базани шакллантирган. Бироқ қонун томонидан тақдим этилган имкониятларни рўёбга чиқариш учун амалиётда барча иштирокчилар учун қулай ва тушунарли механизмлар жорий қилиниши керак.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ:

1) Шартномалар неча хил шаклда тузилади?

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

2) Шартнома ва битимларнинг асосий фарқини айтиб беринг?

- а) битим бир томонлама шартнома кўп томонлама бўлиши мумкин;
- б) битим бир йилгача шартнома 10 йилгача тузилиши мумкин;
- в) битим шахслар орасида шартнома ташкилотлар орасида тузилиши мумкин;
- г) битим оғзаки шартнома ёзма тузилиши мумкин.

3) Шартномани ўзгартириш ва бекор қилишнинг қай тартибда амалга оширилади?

- а) томонларнинг ўзаро розилиги билан;

- б) бир томоннинг 10 кун олдин огоҳлантириши билан;
- в) суд қарори билан;
- г) томонларнинг адвокатлари томонидан.

4) Томонлар ихтиёрига боғлиқ бўлмаган ҳолда шартномани амалга ошириш имконини чеклаш нима дейилади?

- а) форс-мажор;
- б) пролонгация;
- в) нигилизм;
- г) тарафлар жавобгарлиги.

8-МАВЗУ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР СОДИР ЭТИЛГАНДА ТЕГИШЛИ ҲУЖЖАТЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Режа:

1. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси мазмуни.
2. Маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ҳужжатлар турлари.
3. Маъмурий ҳуқуқбузарликка тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби.

1. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси мазмуни.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси: Маъмурий ҳуқуқбузарлик деганда қонунчиликка биноан маъмурий жавобгарликка тортиш назарда тутилган, шахсга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига, мулкчиликка, давлат ва жамоат тартибига, табиий муҳитга тажовуз қилувчи ғайриҳуқуқий, айбли (қасддан ёки эҳтиётсизлик орқасида) **содир этилган ҳаракат ёки ҳаракатсизлик** тушунилади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда назарда тутилган ҳуқуқбузарлик учун маъмурий жавобгарлик, башарти бу ҳуқуқбузарлик ўз хусусиятига кўра жиноий жавобгарликка тортишга сабаб бўлмаган тақдирда, амалга оширилади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик тушунчаси: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик ушбу Кодекс, Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, Қорақалпоғистон Республикаси қонунлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг ва Вазирлар Кенгашининг қарорлари, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг қарорларидан иборатдир.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс қоидалари мазкур Кодексга киритилмаган қонунчилик ҳужжатларида содир этганлик учун жавобгарлик назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликларга ҳам тааллуқлидир.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчиликнинг вазифалари: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик инсон ва жамият фаровонлиги йўлида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, мулкни, давлат ва жамоат тартибини, табиий муҳитни муҳофаза қилишни, ижтимоий адолат ва қонунийликни таъминлашни, маъмурий ҳуқуқбузарликлар

тўғрисидаги ишларнинг ўз вақтида ва объектив кўриб чиқилишини, шунингдек бундай ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишни, фуқароларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига риоя этиш руҳида тарбиялашни ўз олдига вазифа қилиб қўяди.

Бу вазифаларни амалга ошириш учун ушбу Кодекс қандай ҳаракат ёки ҳаракатсизлик маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳисобланишини, маъмурий ҳуқуқбузарликни содир этган шахсга нисбатан қайси орган (мансабдор шахс) томонидан қай тартибда қанақа **маъмурий жазо қўлланилиши ва ижро этилишини белгилайди.**

Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун таъсир кўрсатиш чораларини қўлланиш вақтида қонунийликни таъминлаш: Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун ҳеч ким қонунчиликда белгиланган асослар ва тартибдан бошқача тарзда таъсир кўрсатиш чорасига торттилиши мумкин эмас.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритиш қонунийликка риоя қилиш асосида олиб борилади.

Тегишли ваколат берилган органлар ва мансабдор шахслар маъмурий таъсир кўрсатиш чораларини ўз ваколатлари доирасида қўллайдилар.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун таъсир кўрсатиш чораларини қўлланиш чоғида қонунчилик талабларига риоя этилиши ваколатли юқори турувчи органлар ва мансабдор шахслар томонидан мунтазам равишда назорат қилиб турилиши билан, прокурор назорати билан, шикоят бериш ҳуқуқи билан таъминланади.

Статистика соҳасида ҳамда унга боғлиқ қандай Маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этилиши мумкин?

❖ Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 215-моддасига кўра, давлат статистик ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиш;

❖ Расмий статистикани тайёрловчилар расмий статистикадан фойдаланувчиларга индивидуал маълумотларни ошкор қилиш;

❖ Ваколатли давлат органи томонидан индивидуал маълумотларни расмий статистиканинг бошқа тайёрловчиларига тақдим этиш тартибини бузиш.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 215-моддаси: *“Мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиш, ҳисобот маълумотларини бузиб кўрсатиш ёки ҳисоботларни тақдим этиш муддатларини бузиш — базавий ҳисоблаш миқдорининг етти бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.*

Худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган бўлса, — базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади”.

Мансабдор шахсларнинг маъмурий жавобгарлиги:

Мансабдор шахслар бошқарув тартибини, давлат ва жамоат тартибини сақлаш, табиий муҳитни, аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш соҳасида белгиланган қоидаларга ва бажарилишини таъминлаш ўз хизмат вазифаларига кирадиган бошқа қоидаларга риоя этмаганлик билан боғлиқ маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этганликлари учун маъмурий жавобгарликка тортилишлари лозим.

Доимий, вақтинча ёки махсус ваколат бўйича тайинланадиган ёки сайланадиган, ҳокимият вакили вазифаларини бажарадиган ёхуд давлат органларида, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида, мулк шаклидан қатъи назар, корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ташкилий-бошқарув, **маъмурий-хўжалик** вазифаларини амалга оширадиган ва юридик аҳамиятга эга ҳаракатларни содир этишга ваколат берилган шахс, худди шунингдек халқаро ташкилотда ёхуд чет давлатнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи, маъмурий ёки суд органида мазкур вазифаларни амалга оширувчи шахс мансабдор шахс деб эътироф этилади.

Давлатнинг бирон-бир ҳокимият органи номидан иш кўриб, муайян вазифаларни доимий ёки вақтинча амалга оширувчи ва ўз ваколатлари доирасида кўпчилик ёхуд барча фуқаро ёки мансабдор шахслар учун мажбурий бўлган ҳаракатларни содир этиш ёки фармойишлар бериш ҳуқуқига эга бўлган шахс ҳокимият вакили деб эътироф этилади.

2. Маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ҳужжатлар турлари.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги тўғрисидаги баённома ваколатли мансабдор шахс томонидан тузилади.

Бузилиши маъмурий жавобгарликни келтириб чиқарадиган қоидаларга риоя этилишини текшириш ва (ёки) назорат қилиш қонунчилик билан зиммасига юклатилган тегишли органнинг ваколатли мансабдор шахси маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомани тузади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 281-моддасига кўра Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённоманинг мазмуни қуйидагича бўлади:

Шу баённома тузилган сана ва жой, баённомани тузган шахснинг лавозими, фамилияси, исми, отасининг исми; ҳуқуқбузарнинг шахсига оид

маълумотлар; маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилган жой, вақт ва бу ҳуқуқбузарликнинг моҳияти, ана шундай ҳуқуқбузарлик учун жавобгарликни назарда тутувчи норматив ҳужжат; агар гувоҳлар ва жабрланувчилар бўлса, уларнинг фамилиялари ва яшаш манзиллари; ҳуқуқбузарнинг тушунтириши; ишни ҳал қилиш учун зарур бўлган бошқа маълумотлар кўрсатилади. Башарти ҳуқуқбузарлик туфайли моддий зарар етказилган бўлса, бу ҳам баённомада кўрсатилади.

Баённома уни тузган шахс ва маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахс томонидан имзоланади; гувоҳлар ва жабрланувчилар бўлган тақдирда эса — баённома мазкур шахслар томонидан ҳам имзоланади.

Ҳуқуқбузарлик содир этган шахс баённомани имзолашдан бош тортган тақдирда, баённомага бу ҳақда ёзиб қўйилади. Ҳуқуқбузарлик содир этган шахс баённоманинг мазмуни юзасидан баённомага илова қилинадиган тушунтириш ва мулоҳазаларини беришга, шунингдек мазкур баённомага имзо чекишдан бош тортиш сабабларини баён этишга ҳақлидир.

Баённомани тузиш вақтида ҳуқуқбузарга ушбу Кодекснинг 294-моддасида назарда тутилган унинг ҳуқуқ ва бурчлари тушунтирилади ва бу хусусда баённомага ёзиб қўйилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомани жўнатиш — баённома бошқа ҳужжатлар ва иш бўйича ашёвий далиллар билан бирга ҳуқуқбузарлик содир этилган ёки аниқланган пайтдан бошлаб бир суткадан кечиктирмай маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ваколатига эга бўлган орган (мансабдор шахс)га юборилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомага қуйидагилар **илова** қилинади:

- 1) маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатнинг кўчирма нусхаси;
- 2) ички ишлар органларининг маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг илгари маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги тўғрисидаги маълумотномаси;
- 3) маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг тушунтириши;
- 4) жабрланувчининг, гувоҳларнинг кўрсатувлари, экспертнинг хулосаси, агар улар мавжуд бўлса;
- 5) маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги фактини тасдиқловчи бошқа материаллар.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 133 ва 134-моддаларида назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги баённомага ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари қуйидагилар илова қилинади:

1) ҳайдовчилик гувоҳномаси, транспорт воситаси рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг ва ишончноманинг кўчирма нусхаси;

2) суғурта полисининг кўчирма нусхаси (мавжуд бўлган тақдирда);

3) алкогольли ичимликдан, гиёҳвандлик моддаси таъсиридан ёки ўзгача тарзда маст ҳолда бошқарилганлиги белгиланган тартибда текширувдан ўтказилганлиги тўғрисидаги тиббий хулоса, алкогольли ичимликдан, гиёҳвандлик моддаси таъсиридан ёки ўзгача тарздаги мастлик ҳолатини аниқлаш учун текширувдан ўтишдан бўйин товлаган тақдирда икки ҳолис иштирокида тузилган далолатнома;

4) кўздан кечириш далолатномаси ва ҳодиса жойининг чизмаси, транспорт воситасининг шикастланишлари тўғрисидаги маълумотнома ва техника воситалари шикастланишларининг фотосуратлари;

5) автомобилотранспорт воситасига етказилган зарарни баҳолаш далолатномаси;

6) судга қадар автотехника экспертизаси тайинланганлиги ҳақидаги қарор ва экспертларнинг хулосаси;

7) суриштирув якунларига кўра, манфаатдор шахсларнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш материаллари билан танишганлиги тўғрисидаги баённома.

Ушбу Кодекснинг 52-моддасида назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомага ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари қуйидагилар илова қилинади:

1) жабрланувчининг аризаси;

2) судга қадар тиббий экспертиза тайинланганлиги ҳақидаги қарор ва экспертларнинг хулосаси;

3) жиноят иши қўзғатишни рад этиш тўғрисидаги қарор.

3. Маъмурий ҳуқуқбузарликка тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби

Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни судга юбориш тартиби – Ваколатли орган (мансабдор шахс) жабрланувчининг ёки унинг қонуний вакилининг ярашув тўғрисидаги аризасини олгач, уч кундан ортиқ бўлмаган муддатда ҳуқуқбузарнинг розилигига кўра ишни тарафларнинг ярашуви муносабати билан судга юбориш ҳақида қарор чиқаради ҳамда ишни тегишлилиги бўйича судга юборади.

Қарорнинг тавсиф қисмида:

- маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни юритиш учун асос;
- маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва улар томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар ҳақидаги маълумотлар;
- ярашув тўғрисидаги аризанинг мазмуни ҳамда ҳуқуқбузарнинг аризага нисбатан муносабати кўрсатилади.
- Қарорнинг қарор қисмида:
- ишни судга юбориш ҳақидаги қарор;
- ашёвий далиллар тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади.

Агар иш бўйича ҳуқуқбузар сифатида иштирок этиш учун бир неча шахс жалб қилинган бўлиб, уларнинг барчаси билан ярашувга эришилмаган бўлса, ярашувга эришилмаган ҳуқуқбузарларга тааллуқли материаллар ажратилади ва улар бўйича иш юритиш умумий қоидаларга риоя этилган ҳолда амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги Қонунининг **14-моддасида** ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг **215-моддасида** статистика органлари ўз ваколатлари доирасида давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қўллаш ҳуқуқига эгалиги белгиланган. Шунингдек, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг **267-моддасига** асосан, статистика органлари **215-моддада** назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ва маъмурий жазо чорасини қўллашга ҳақлидир.

Бунда, мазкур Кодекснинг **245-моддаси учинчи қисмида**, “тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш чоғида якка тартибдаги тадбиркорлар ва (ёки) уларнинг ходимлари, юридик шахс бўлган тадбиркорлик субъектларининг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларнинг **жиноят ишлари бўйича судлар** томонидан кўриб чиқилиши назарда тутилган.

Юқоридаги қонунчилик ҳужжатлари талабларидан келиб чиқиб, ҳудудий статистика органларида давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қўллашнинг қуйидаги тартиби белгиланади:

1. Юридик шахс бўлган тадбиркорлик субъектлари (шу жумладан давлат улуши мавжуд бўлган тадбиркорлик субъектлари)нинг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича:

1.1. Давлат статистика ҳисобот(лар)ини ўз муддатида тақдим этмаган ёки ҳисобот(лар)да хато ва камчиликларга йўл қўйган тадбиркорлик субъектига почта орқали 1-иловада келтирилган намунавий шаклдаги **огоҳлантириш хати** (зарур ҳолларда буюртма хат билан) юборилади.

1.2. Огоҳлантириш хатининг амал қилиш муддати (30 календарь куни) ичида Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизими (Ахборот тизими) ва Реестрида огоҳлантириш хати юборилаётган тадбиркорлик субъектининг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимларининг **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддасида белгиланган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича илгари маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги тўғрисидаги маълумотнома** олинади (*Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215,271,282-моддалари*).

1.3. **Огоҳлантириш хатида** кўрсатилган муддатда (30 календарь куни) давлат статистика ҳисобот(лар)и тақдим этилмаган ёки аниқланган хато ва камчиликлар бартараф этилган ҳолда тўғриланган давлат статистика ҳисоботлари статистика органларига тақдим этилмаган ҳолатларда, огоҳлантириш хатида белгиланган муддат тугаганидан бошлаб **3 иш кунидан кечиктирмасдан** тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарлик бўйича ишларни кўриб чиқиш учун **жиноят ишлари бўйича судларга** Ахборот тизими орқали электрон шаклдаги **ариза** тақдим этилади.

Бунда, **аризада** тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан:

- агар маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг бир йил давомида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси билан маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги аниқланмаса, **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси биринчи қисми билан;**

- агар маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг бир йил давомида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси билан маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги аниқланса, **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси иккинчи қисми билан** маъмурий иш қўзғатилиши сўралади.

Ахборот тизими орқали ариза тақдим қилишда унга қуйидагилар илова қилинади:

- тадбиркорлик субъектига юборилган огоҳлантириш хати нусхаси;

- тадбиркорлик субъектининг тушунтириш хати *(тушунтириш хати тақдим қилинмаган тақдирда, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 267-моддасида белгиланган статистика органлари раҳбарлари томонидан тузилган далолатнома)*.

1.4. Ҳудудий статистика органлари томонидан **Маъмурий ҳуқуқбузарлик ишлари бўйича жиноят судларига тақдим этилган аризалар ва огоҳлантирилган субъектлар реестри (Реестр)** юритилади ва доимий равишда янгилаб борилади.

1.5. Огоҳлантириш муддати (30 календарь куни) ичида давлат статистика ҳисобот(лар)и тақдим этилган ёки аниқланган хато ва камчиликлар бартараф этилган ҳолда, тўғриланган давлат статистика ҳисоботлари статистика органларига тақдим этилган ҳолатларда, **тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан маъмурий чора қўлланилмайди.**

2. Нодавлат нотижорат ташкилотлар, давлат муассасалари ва ташкилотлари мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича:

2.1. Ҳисобот(лар)ни ўз муддатида тақдим этмаган ёки ҳисобот(лар)ни хато ва камчиликлар билан тақдим этган **нодавлат нотижорат ташкилотлар, давлат муассасалари ва ташкилотларига уларнинг мансабдор шахс(лар)и ва (ёки) бошқа масъул ходим(лар)и 5 иш кунидан кечиктирмай** тегишли ҳудудий статистика органига келиши ва маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомасини расмийлаштириши юзасидан 2-иловада келтирилган намунавий шаклдаги **чақирув хати** юборилади.

2.2. Чақирув хатига асосан, ҳудудий статистика органига ташриф буюрган субъектнинг мансабдор шахс(лар)и ва (ёки) бошқа масъул ходим(лар)и билан **маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомаси** расмийлаштирилади ҳамда нусхаси танишиш учун тегишли ташкилот (муассаса) мансабдор шахсига (масъул ходимига) берилади.

Бунда, чақирув хатларини олганлик тўғрисидаги маълумотлар маъмурий ишларга илова қилиниши **шарт**.

2.3. Ҳудудий статистика органлари томонидан Маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомалари Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизимига киритиб борилади *(Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 282-моддаси)*.

2.4. Маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомаси асосида ундирилмаган жарималар бўйича Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизими орқали Мажбурий ижро бюросига ахборот юборилади (*Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 332-моддаси*).

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. МЖТкнинг 215-моддасининг 1-қисмига мувофиқ, яъни Мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиши, ҳисобот маълумотларини бузиб кўрсатиши ёки ҳисоботларни тақдим этиш муддатларини бузиши қанча миқдорда жарима солишга сабаб бўлади?

а) базавий ҳисоблаш миқдорининг етти бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади;

б) базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади;

в) базавий ҳисоблаш миқдорининг саккиз бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади;

г) базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

2. МЖТкнинг 316-моддасига кўра, Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш юзасидан чиқарилган қарор хусусида шу қарорнинг нусхаси олинган кундан эътиборан қанча муддат ичида шикоят берилиши мумкин?

а) ўн кун;

б) бир ой;

в) йигирма кун;

г) икки ҳафта.

3. Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчиликка кўра, қуйидагилардан қайси бири хато?

а) жариманинг миқдори маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилган вақтдаги, давом этаётган маъмурий ҳуқуқбузарлик учун эса бу ҳуқуқбузарлик аниқланган вақтдаги белгилаб қўйилган базавий ҳисоблаш миқдоридан келиб чиққан ҳолда белгиланади;

б) давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузилганда дастлаб базавий ҳисоблаш миқдорининг етти бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади;

в) давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартиби худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган бўлса базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади;

г) жариманинг миқдори маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилган вақтдаги, давом этаётган маъмурий ҳуқуқбузарлик учун эса бу ҳуқуқбузарлик расмийлаштирилаётган вақтдаги белгилаб қўйилган базавий ҳисоблаш миқдоридан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

4. МЖТда давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиш деб қайси ҳолатлар белгиланган?

а) мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиши;

б) мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган ҳисобот маълумотларини бузиб кўрсатиши;

в) мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган ҳисоботларни тақдим этиш муддатларини бузиши;

г) ташкилот ходимларининг шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган ҳисоботларни тақдим этиш муддатларини бузиши;

9-МАВЗУ. “ЖИСМОНИЙ ВА ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ МУРОЖААТЛАРИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИНГ ҚЎЛЛАШ МАСАЛАЛАРИ ҲАМДА ЖИСМОНИЙ ВА ЮРИДИК ШАХЛАРНИНГ МУРОЖААТЛАРИ БИЛАН ИШЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИ

Режа:

1. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонуннинг мазмуни.
2. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонуннинг амалиётга қўллаш масалалари.
3. Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш ўзига хосликлари.

1. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонуннинг мазмуни

Мурожаат қилиш ҳуқуқи инсоннинг ва фуқаронинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларидан бири ва шунинг учун уни амалга оширишни таъминлаш давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг биринчи даражали вазифаси ҳисобланади.

Мурожаат қилиш ҳуқуқи билан боғлиқ муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонун ва қатор бошқа қонунлар билан тартибга солинади.

Мазкур соҳадаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш ва Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган тамойилларни амалга оширишни тартибга соладиган қонунлар орасида, биринчи навбатда, “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) тўғрисида”ги қонун, давлат органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ёки мансабдор шахсларнинг қонунга зид ҳаракатлари (қарорлари) юзасидан фуқароларнинг шикоят билан судга мурожаат қилиш ҳуқуқини мустаҳкамлаб қўйган “Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида”ги қонун, фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси органларига мурожаат қилиш тартибини белгилайдиган “Прокуратура тўғрисида”ги қонунни кўрсатиш лозим. “Прокуратура тўғрисида”ги қонун 7-моддаси 1-бандига мувофиқ, прокуратура органларида уларнинг ваколатларига кўра,

фуқароларнинг ариза ва шикоятлари ҳамда юридик шахсларнинг мурожаатлари кўриб чиқилади, уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш чора-тадбирлари кўрилади.

Юқорида қайд этилган ҳуқуқларни ушбу органларнинг иштирокисиз амалга ошириб бўлмаслиги мурожаатлар бевосита уларга тааллуқлигидан келиб чиқади. Ушбу ҳуқуқ Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 40-моддасида мустаҳкамлаб қўйилган: “Ҳар ким бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда давлат органларига ҳамда ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига, мансабдор шахсларга ёки халқ вакилларига аризалар, таклифлар ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Ўзбекистон Республикасининг “Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни 1994 йил 6 май куни қабул қилинган. Шунини алоҳида таъкидлаш жоизки, юқоридаги қонун фақат жисмоний шахсларнинг мурожаатларига хизмат қилар эди, у юридик шахсларга нисбатан татбиқ этилмасди. Мамлакатимизда ижтимоий, сиёсий, иқтисодий ислохотлар чуқурлашиб бориши мурожаатларни қабул қилиш, ариза таклиф ва шикоятларни ҳал этишда қонунга ўзгартириш ҳамда қўшимчалар киритилишини тақозо этарди. Шунинг учун 2014 йил 3 декабрда Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонун қабул қилинди.

Давлат органларига мурожаат қилиш конституциявий ҳуқуқининг таркиби унинг субъектларининг қуйидаги ҳуқуқий ваколатларини қамраб олган: биринчидан, давлат органлари фаолиятини танқидий таҳлил этиш ҳуқуқи; иккинчидан, давлат органлари ва улар мансабдор шахслари фаолиятини яхшилаш бўйича тавсиялар бериш ҳуқуқи; учинчидан, фуқароларнинг ўзларининг ҳаракатлари (жамоавий мурожаат қилиш орқали) норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда давлат органлари ва улар мансабдор шахслар бошқа қарорларини қабул қилиш, бекор қилиш ва ўзгартириш ҳуқуқи; тўртинчидан, давлат органларининг аниқ ҳуқуқлар ва эркинликларни амалга оширишга ёрдам беришларини талаб қилиш ҳуқуқи; бешинчидан, ўзларининг, шунингдек бошқа шахсларнинг бузилган ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш (тиклаш) юзасидан мурожаат қилиш ҳуқуқи; олтинчидан, давлат органлари ва улар мансабдор шахсларининг ўзларига маълум бўлган қонунни бузиш ҳолатлари тўғрисида хабар бериш ҳуқуқи ва бошқа ҳуқуқлардир.

2017 йил 11 сентябрьда “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни янги таҳрирда қабул қилинди (ЎРҚ-445-сон).

2. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонунни амалиётга қўллаш масалалари

Ушбу Қонуннинг мақсади давлат органлари ва давлат муассасаларига (бундан буён матнда давлат органлари деб юритилади), шунингдек уларнинг мансабдор шахсларига жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари (бундан буён матнда мурожаатлар деб юритилади) соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат. Қонуннинг амал қилиши давлат иштирокидаги ташкилотларга ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига (бундан буён матнда ташкилотлар деб юритилади) нисбатан ҳам татбиқ этилади.

Мазкур Қонунда асосий тушунчалар:

ариза - ҳуқуқларни, эркинликларни ва қонуний манфаатларни амалга оширишда ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги илтимос баён этилган мурожаат;

таклиф - давлат ва жамият фаолиятини такомиллаштиришга доир тавсияларни ўз ичига олган мурожаат;

шикоят - бузилган ҳуқуқларни, эркинликларни тиклаш ва қонуний манфаатларни ҳимоя қилиш тўғрисидаги талаб баён этилган мурожаат;

электрон мурожаат - белгиланган тартибда ахборот-коммуникация технологиялари воситасида берилган, шу жумладан давлат органининг, ташкилотнинг расмий веб-сайтига жойлаштирилган мурожаат, реал вақт режимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда берилган оғзаки мурожаатлар бундан мустасно;

такрорий мурожаат - айти бир жисмоний ёки юридик шахсдан келиб тушган, унинг аввалги мурожаати юзасидан қабул қилинган қарор устидан шикоят қилинаётган ёки бошқача тарзда норозилик билдирилаётган, шунингдек, агар такрорий мурожаат келиб тушган пайтга келиб қонунчиликда белгиланган кўриб чиқиш муддати тугаган бўлса, илгариги мурожаати ўз вақтида кўриб чиқилмаганлиги тўғрисида хабар қилинаётган мурожаат;

аноним мурожаат - жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар ёки юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган ери (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилмаган ёхуд улар ҳақида ёлғон маълумотлар кўрсатилган мурожаат, шунингдек уни идентификация қилиш имкониятини бермайдиган электрон мурожаат ёхуд имзо билан тасдиқланмаган ёзма мурожаат;

мурожаатнинг дубликати - айти бир жисмоний ёки юридик шахс мурожаатининг кўчирма нусхаси;

оммавий қабул - давлат органи раҳбарининг ёки бу борада ваколат берилган мансабдор шахсининг жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг вакиллари билан оммавий учрашувларида мурожаатларни қабул қилишга доир ҳаракати;

видеоконференцалоқа - узоқда жойлашган бир нечта абонентларнинг реал вақт режимида аудио- ва видеоахборот алмашиш имконияти билан ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив ҳамкорлик қилиши;

давлат иштирокидаги ташкилот - устав фондида давлат улуши мавжуд бўлган тижорат ташкилоти ёхуд тўлиқ ёки қисман давлат органи томонидан ташкил этилган ёки таъсис этилган нотижорат ташкилоти.

Мурожаатларни кўриб чиқишнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

- қонунийлик;
- мурожаатларни ўз вақтида ва тўлиқ кўриб чиқиш;
- мурожаатларга нисбатан талабларнинг бир хиллиги;
- жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига риоя этилиши;
- мурожаатларни кўриб чиқишда бюрократизм ва сансалорликка йўл қўйилмаслиги;
- мурожаатларни кўриб чиқишда давлат органлари, ташкилотлар ва улар мансабдор шахслари фаолиятининг шаффофлиги.

Мурожаатларнинг шакллари ва турлари

Мурожаатлар шаклига кўра: **оғзаки, ёзма ёхуд электрон шаклда** бўлиши мумкин.

Мурожаатлар турларига кўра: **аризалар, таклифлар ва шикоятлар** мурожаатларнинг турлари ҳисобланади.

Мурожаатлар, уларнинг шакли ва туридан қатъи назар, бир хил аҳамиятга эга бўлади.

Мурожаатларга қўйиладиган талаблар:

Жисмоний шахснинг мурожаатида – жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган бўлиши керак.

Юридик шахснинг мурожаатида – юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган ери (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган бўлиши керак.

Жисмоний ва юридик шахснинг мурожаатида давлат органининг, ташкилотнинг аниқ номи, мурожаат юборилаётган мансабдор шахснинг

лавозими ва (ёки) фамилияси (исми, отасининг исми) кўрсатилган, шунингдек мурожаатнинг моҳияти баён этилган бўлиши керак.

Мурожаатларда мурожаат этувчиларнинг электрон почта манзили, алоқа телефонлари ва факслари рақамлари кўрсатилиши мумкин.

Мурожаатлар давлат тилида ва бошқа тилларда берилиши мумкин.

Ёзма мурожаат мурожаат этувчи жисмоний шахснинг имзоси ёки мурожаат этувчи юридик шахс ваколатли шахсининг имзоси билан тасдиқланган бўлиши лозим. Жисмоний шахснинг ёзма мурожаатини мурожаат этувчининг имзоси билан тасдиқлаш имкони бўлмаган тақдирда, бу мурожаат уни ёзиб берган шахснинг имзоси билан тасдиқланиб, унинг фамилияси (исми, отасининг исми) ҳам қўшимча равишда ёзиб қўйилиши керак.

Мурожаат этувчиларнинг вакиллари орқали берилган мурожаатларга уларнинг ваколатларини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилинади.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш: давлат органларида, ташкилотларда, шунингдек уларнинг мансабдор шахслари томонидан жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш ташкил этилади.

Жисмоний шахсларнинг ва юридик шахслар вакилларининг шахсий қабулини ўтказувчи давлат органларининг, ташкилотларнинг раҳбарлари ёки бошқа мансабдор шахслари ҳар қандай масалалар, шу жумладан ўз ваколатларига кирмайдиган масалалар бўйича мурожаат этилганда қабулни рад этишга ҳақли эмас, ушбу модданинг учинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш, агар уларнинг шундай хусусиятга эга бўлган аввалги мурожаати бўйича қарор қабул қилинган ва бу ҳақда уларга ушбу Қонунда белгиланган тартибда хабар қилинган бўлса, рад этилиши мумкин.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг **вакилларини қабул қилиш белгиланган кун ва соатларда, қабул қилиш жадвалига мувофиқ** ўтказилади.

Қабул қилиш жадвали ва уни ўтказиш вақти, жойи ҳамда қабулга олдиндан ёзилиш тўғрисидаги ахборот, қабул қилиш тартиби уларни давлат органларининг расмий веб-сайтларида эълон қилиш, шунингдек уларнинг маъмурий биносида ҳамма кириши мумкин бўлган жойлардаги стендларга ёки бошқа техник воситаларга жойлаштириш орқали манфаатдор шахслар эътиборига етказилади.

Оғзаки мурожаатлар реал вақт режимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда, шу жумладан давлат органларининг,

ташкilotларнинг ишонч, тезкор алоқа телефонлари орқали ва видеоконференцалоқа воситасида ҳам берилиши мумкин.

Аҳоли билан тўғридан-тўғри мулоқотни ташкил этиш, мурожаатларнинг кўриб чиқилиши устидан тизимли мониторинг ва назоратни амалга ошириш, шунингдек мурожаатлар билан ишлашда замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш мақсадида давлат органлари, ташкilotлар ва улар мансабдор шахслари ўз **виртуал қабулхоналарини** ташкил этиши мумкин.

Виртуал қабулхоналар қайси давлат органи, ташкilot ёки уларнинг қайси мансабдор шахслари томонидан тузилган бўлса, ўша давлат органи, ташкilot ёки уларнинг мансабдор шахслари номидан фаолият кўрсатади.

Мурожаат этиш усули: жисмоний ва юридик шахсларга давлат органларига, ташкilotларга ва уларнинг мансабдор шахсларига **якка тартибда** ёки **жамоа бўлиб** мурожаат этиш ҳуқуқи қафолатланади.

Мурожаатларни бериш тартиби: мурожаатлар уларда қўйилган масалаларни ҳал этиш ўз ваколати доирасига кирадиган давлат органига, ташкilotга ёки уларнинг **мансабдор шахсига бевосита** ёхуд бўйсунув тартибиде **юқори турувчи органга** берилади.

Жисмоний ва юридик шахслар мурожаатни мустақил равишда беришга, шунингдек бу борадаги ваколатни ўз вакилига беришга ёхуд мурожаатни почта алоқаси воситалари орқали ёки электрон шаклда юборишга ҳақли. Вояга етмаганлар, муомалага лаёқатсиз ва муомала лаёқати чекланган шахсларнинг манфаатларини кўзлаб мурожаатлар уларнинг қонуний вакиллари томонидан қонунчиликда назарда тутилган тартибда берилиши мумкин.

Мурожаатга у бўйича илгари қабул қилинган мавжуд қарорлар ёки уларнинг кўчирма нусхалари, шунингдек уни кўриб чиқиш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатлар илова қилиниши мумкин, мазкур ҳужжатлар қайтарилмайди, мурожаат этувчи уларни қайтариш ҳақида ёзма ариза берган ҳоллар бундан мустасно. Кўрсатиб ўтилган ҳужжатлар мурожаат тааллуқлилиги бўйича бошқа давлат органига, ташкilotга ёки уларнинг мансабдор шахсига юборилганда мурожаатга илова қилиниши керак.

Мурожаат почта алоқа воситаси орқали конвертда келиб тушганда конвертда мурожаат ва унга иловалар мавжудлиги текширилади. Конвертда мурожаат мавжуд бўлмаса ёки у шикастланган бўлса, шунингдек мурожаатда кўрсатилган иловалар мавжуд бўлмаса, далолатнома тузилиб, унинг бир нусхаси мурожаат этувчига конвертда кўрсатилган манзил бўйича юборилади.

Мурожаатларни бериш муддатлари: Мурожаатларни бериш муддатлари, коида тариқасида, белгиланмайди.

Мурожаатлар бўйича иш юритиш:

Давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган мурожаат ўша куннинг ўзида, иш вақти тугаганидан кейин келиб тушган тақдирда эса, кейинги иш куни рўйхатдан ўтказилиши керак.

Мурожаатни рўйхатдан ўтказишни рад этишга йўл қўйилмайди.

Давлат органларида, ташкилотларда мурожаатларни рўйхатдан ўтказиш дафтари юритилиб, унда мурожаатнинг тартиб рақами ва келиб тушган санаси, мурожаат этувчи жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), юридик шахснинг номи, мурожаатнинг қисқача мазмуни, ижроси тўғрисидаги белги, шунингдек бошқа маълумотлар кўрсатилади.

Давлат органлари, ташкилотлар мурожаатлар билан ишлашда электрон ҳужжат айланиши тизимини жорий этиши мумкин.

Давлат органининг раҳбарига ёки ваколат берилган мансабдор шахсига оммавий қабуллар вақтида тушган ва жойида ҳал этилган оғзаки мурожаатларни рўйхатдан ўтказиш талаб қилинмайди. Бунда жисмоний шахснинг ёки юридик шахс вакилининг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар, мурожаатнинг қисқача мазмуни, шунингдек уни кўриб чиқиш натижаси оммавий қабул баённомасида кўрсатилади.

Мурожаатни рўйхатдан ўтказиш ва кўриб чиқиш бўйича иш юритиш қонунчилиқда белгиланган тартибда амалга оширилади.

3. Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш тартиби

Мурожаатларни кўриб чиқиш тартиби:

Давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсларига келиб тушган мурожаатлар шу орган, ташкилот томонидан ёки мурожаатларни кўриб чиқиш бўйича зиммасига мажбуриятлар юклатилган мансабдор шахслар томонидан кўриб чиқилади.

Давлат органига, ташкилотга келиб тушган мурожаатлар бўйсунув тартибида қуйи турувчи бўлинмаларга ҳам юборилиши мумкин.

Агар мурожаатда давлат органлари, ташкилотларнинг бир нечта таркибий бўлинмаларига тааллуқли масалалар мавжуд бўлса, уларнинг барчаси мурожаатни кўриб чиқиш бўйича ижрочилар этиб белгиланади. Ижрочилар ўртасида биринчи кўрсатилган таркибий бўлинма мурожаатнинг кўриб чиқилишини бошқа таркибий бўлинмалар билан биргалиқда таъминлайди.

Мурожаатни тўлиқ, холисона ва ўз вақтида кўриб чиқиш учун қўшимча маълумотлар, маълумотномалар ва материалларга зарурат пайдо бўлган тақдирда, мазкур мурожаатни кўриб чиқаётган давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари мурожаат этувчидан, шунингдек ўз ваколатлари доирасида бошқа давлат органларидан, бошқа ташкилотлардан ва мансабдор шахслардан қўшимча ахборотни сўраб олиши мумкин. Агар ахборот давлат сирини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни ўз ичига олган бўлмаса, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларига, жамият ва давлат манфаатларига зарар етказмаса, давлат органлари, ташкилотлар ва мансабдор шахслар ўзларидан сўралаётган ахборотни ўн кун ичида тақдим этиши шарт.

Мурожаатларни кўриб чиқаётган давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари зарур ҳолларда, мурожаатнинг жойининг ўзига бориб кўриб чиқилишини таъминлаши мумкин.

Агар мурожаатда қўйилган масалалар хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятига дахлдор бўлса, уларнинг вакиллари мурожаатларни кўриб чиқишда иштирок этиш учун давлат органлари томонидан ўз ваколатлари доирасида жалб этилади.

Агар мурожаатни кўриб чиқишда хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятини текшириш, шу жумладан молиявий-хўжалик фаолиятини текшириш (тафтиш қилиш) зарурати юзага келса, текшириш қонунчиликка мувофиқ амалга оширилади.

Мурожаатларга жавоблар:

Мурожаатларни кўриб чиқиш натижаларига кўра давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари томонидан қарор қабул қилинади, бу ҳақда мурожаат қилувчига дарҳол **ёзма ёки электрон шаклда** хабар қилинади.

Мурожаатга жавобни давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари ёки уларнинг мансабдор шахси имзолайди.

Жамоавий мурожаатларга жавоб, агар мурожаатда жавобни бошқа шахсга юбориш талаб этилмаган бўлса, мурожаат қилувчиларнинг рўйхатида биринчи кўрсатилган шахсга юборилади.

Мурожаат, агар унда қўйилган барча масалалар ушбу Қонун талабларига мувофиқ кўриб чиқилган ва мурожаат қилувчига тегишли жавоб юборилган тақдирда, кўриб чиқилган ҳисобланади.

Мурожаатларга жавоблар мумкин қадар мурожаат этилган тилда баён қилинади, жавоблар мурожаатда кўрсатилган ҳар бир масала бўйича важларни инкор этувчи ёки тасдиқловчи аниқ асосларни (заруратга қараб

қонунчилик ҳужжатлари нормаларига ҳаволалар қилинган ҳолда) ўз ичига олган бўлиши керак.

Оммавий қабуллар вақтида давлат органининг раҳбарига ёки ваколат берилган бошқа мансабдор шахсига келиб тушган ва жойида ҳал этилган оғзаки мурожаатларга ёзма жавоб ёки электрон шаклдаги жавоб талаб этилмайди.

Мурожаатларни кўриб чиқиш муддатлари:

Ариза ёки шикоят масалани мазмунан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан **ўн беш кун ичида**, кўшимча ўрганиш ва (ёки) текшириш, кўшимча ҳужжатларни сўраб олиш талаб этилганда эса, **бир ойгача бўлган муддатда** кўриб чиқилади.

Ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш учун текшириш ўтказиш, кўшимча материалларни сўраб олиш ёхуд бошқа чора-тадбирлар кўриш зарур бўлган ҳолларда, уларни кўриб чиқиш муддатлари тегишли давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари томонидан **истисно тариқасида узоғи билан бир ойга узайтирилиши мумкин**, бу ҳақда мурожаат этувчига хабар қилинади.

Таклиф давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан **бир ойгача бўлган муддатда** кўриб чиқилади, кўшимча ўрганишни талаб этадиган таклифлар бундан мустасно бўлиб, бу ҳақда таклифни киритган жисмоний ёки юридик шахсга ўн кунлик муддатда ёзма шаклда хабар қилинади.

Қуйидаги мурожаатлар кўриб чиқилмайди:

- аноним мурожаатлар;
- жисмоний ва юридик шахсларнинг вакиллари орқали берилган мурожаатлар, уларнинг ваколатини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда;

- “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонунида белгиланган бошқа талабларга мувофиқ бўлмаган мурожаатлар.

Мурожаатлар кўрмай қолдирилганда **тегишли хулоса тузилади**, у давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари ёки уларнинг ваколат берилган мансабдор шахси томонидан тасдиқланади.

Жисмоний ва юридик шахс вакилининг ваколатини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд эмаслиги сабабли мурожаатлар кўрмай қолдирилганлиги тўғрисида мурожаат қилувчи тегишли тартибда хабардор қилинади.

Мурожаатлар тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик – мурожаатлар тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик, худди шунингдек туҳмат ва ҳақоратдан иборат мурожаат берганлик белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

МАВЗУ БЎЙИЧА ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонунга кўра қуйидагилардан қайси бири хато?

а) аноним мурожаат - жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар ёки юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган эри (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилмаган ёхуд улар ҳақида ёлғон маълумотлар кўрсатилган мурожаат, шунингдек уни идентификация қилиш имкониятини бермайдиган электрон мурожаат ёхуд имзо билан тасдиқланмаган ёзма мурожаат;

б) электрон мурожаат - белгиланган тартибда ахборот-коммуникация технологиялари воситасида берилган, шу жумладан давлат органининг, ташкилотнинг расмий веб-сайтига жойлаштирилган мурожаат, реал вақт режимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда берилган оғзаки мурожаатлар бундан мустасно;

в) аноним мурожаатлар кўриб чиқилмайди;

г) Ариза ёки шикоят масалани мазмунан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан ўн беш кун ичида, қўшимча ўрганиш ва (ёки) текшириш, қўшимча ҳужжатларни сўраб олиш талаб этилганда эса, йигирма календар кунгача бўлган муддатда кўриб чиқилади.

2. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуннинг янги таҳрири нечта моддадан иборат?

а) 44 та;

б) 38 та;

в) 35 та;

г) 31 та.

3. Мурожаатлар шаклига кўра қайси турларга бўлинади?

а) оғзаки;

б) ёзма;

в) электрон;

г) барча жавоблар тўғри.

4. Мурожаатлар (мазмунига кўра) қайси турларга бўлинади?

а) ариза;

б) таклиф;

в) шикоят;

г) барча жавоблар тўғри.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ
ХУЗУРИДАГИ СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ**

**КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ
ВА СТАТИСТИК ТАДҚИҚОТЛАР ИНСТИТУТИ**

**СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ
ТИЗИМИДА ЮРИДИК КЎНИКМА
ВА НОРМА ИЖОДКОРЛИГИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ҲАМДА
КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШ
БЎЙИЧА**

МАЪРУЗА МАТНЛАРИ

(Вилоят статистика бўлими ходимлари учун)

ТОШКЕНТ-2023

МУНДАРИЖА

“СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ ТИЗИМИДА ЮРИДИК КЎНИКМА ВА НОРМА ИЖОДКОРЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ҲАМДА КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШ” ФАНИ БЎЙИЧА МАЪРУЗА МАТНИ

1-мавзу. Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси, унинг турлари ва шакллари	3
2-мавзу. Ўзбекистон республикасининг “норматив – ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги қонуни ҳамда статистика агентлиги, хусусан, статистика фаолиятига оид қонунчилик ҳужжатларини ўрганиш	9
3-мавзу. Локал ҳужжатлар, уларни юридик техника жиҳатдан ишлаб чиқиш ва қабул қилиш. Локал ҳужжатларнинг турлари ва шакллари	31
4-мавзу. Шартномалар ва уларнинг ҳуқуқий табиати, шартномаларни тузиш ва уларга ўзгартириш тартиби.....	57
5-мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этилганда тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби.....	66
6-мавзу. Статистика органларида юридик хизмат ходимлари ишини ташкил этиш ва фаолият бўйича ҳисоботлар ташкил этиш тартиби.....	77
7-мавзу. Иш берувчи ва ходим ўртасидаги меҳнат муносабатлари юридик жиҳати (хусусан статистика органларида). Меҳнат шартномаси ва меҳнат низолари	86
8-мавзу. Янги таҳрирдаги меҳнат кодекси уни юридик жиҳатдан қўллаш кўникмаларини ошириш.....	102
9-мавзу. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги ўзбекистон республикаси қонуни қўллаш масалалари ҳамда жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш ўзига хосликлари	108
10-мавзу. Коррупция тушунчаси, уни тартибга солувчи халқаро ва маҳаллий қонунчилик ҳужжатлари	120
11-мавзу. Статистика агентлигида коррупциявий хавф-хатарни баҳолаш мезонлари	131
12-мавзу. Статистика агентлиги тизимида коррупцияни олдини олишда профилактик ишларнинг роли ва ходимларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш	140
13-мавзу. Статистика соҳаси ходимларининг коррупциявий иллатларга нисбатан муросасиз кўникмаларини шакллантиришнинг ўзига хос методлари	150

Муаллифлар:

В. Тўхтаев, О. Солиев, Б. Меликмуротов.

**СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ
ТИЗИМИДА ЮРИДИК КЎНИКМА
ВА НОРМА ИЖОДКОРЛИГИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ҲАМДА
КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШ
БЎЙИЧА**

МАЪРУЗА МАТНЛАРИ

(Вилоят статистика бўлими ходимлари учун)

1-МАВЗУ. НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТ ТУШУНЧАСИ, УНИНГ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат тушунчаси Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 20 апрельдаги **“Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”** ЎРҚ-682-сон Қонунида ўз аксини топган. Унга кўра норматив-ҳуқуқий ҳужжат қонунчиликка мувофиқ қабул қилинган, **умуммажбурий давлат кўрсатмалари** сифатида ҳуқуқий **нормаларни белгилашга, ўзгартиришга ёки бекор қилишга қаратилган расмий** ҳужжатдир. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган **органлар ёки мансабдор шахсларга** қуйидагилар киради:

- Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталари;
- Ўзбекистон Республикасининг Президенти;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси;
- вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органлар ёки мансабдор шахслардир.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат мамлакатнинг барча жисмоний ва юридик шахслари учун мажбурий характерга эга бўлган расмий ҳужжат ҳисобланиб, унинг талабларига риоя қилиш мажбурий ҳисобланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг турлари қуйидагилар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси;
2. Ўзбекистон Республикасининг қонунлари;
3. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари;
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари;
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари;

6. Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари;
7. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари.

Юқоридаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар юридик кучи нуқтаи-назардан кетма кетликда жойлашган бўлиб ваколатли давлат органи томонидан қабул қилинадиган ҳужжат ўзидан юқори юридик кучга эга бўлган ҳужжатга **зид ёки қарши бўлмаслиги** лозим.

Шу билан бирга, тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ҳуқуқи берилган вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора **қайта ташкил этилган тақдирда, ҳуқуқий ворисга** ўз ваколатлари доирасида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқи билан бирга илгари қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш, уларнинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва тугатиш ваколатлари ҳам ўтади, бунда вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора тугатилган ёхуд у тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ҳуқуқини ҳуқуқий ворисига бермасдан қайта ташкил этилган тақдирда, илгари қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш, уларнинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва тугатиш ваколатлари юқори турувчи органга ёки бошқа ваколатли органга ўтиш ҳолатлари **истисно** ҳисобланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан ушбу ҳужжатларнинг таркибий қисми бўлган **низомлар, қоидалар, йўриқномалар, регламентлар, стратегиялар, концепсиялар, доктриналар, дастурлар (“йўл хариталари”)** ва бошқа ҳужжатлар тасдиқланиши мумкин.

Низом давлат органлари ва ташкилотларнинг, улар таркибий бўлинмаларининг мақомини, асосий вазифаларини, функцияларини, ҳуқуқ ва мажбуриятларини, фаолиятини ташкил этиш тартибини,

шунингдек у ёки бу соҳадаги ижтимоий муносабатларни тартибга солиш тартибини белгилайди.

Қоидалар бирор-бир фаолиятни амалга оширишга доир талабларни белгилайди.

Йўриқнома норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қўллашнинг аниқлаштирувчи жиҳатларини белгилайди.

Регламент давлат органлари ва ташкилотларнинг иш тартибини, шунингдек давлат органлари ва ташкилотлар томонидан маъмурий тартиб-таомилларни амалга ошириш тартибини белгилайди.

Стратегия мамлакат ёки муҳим тармоқларни ўрта ва узоқ муддатли истиқболда ривожлантиришнинг энг асосий йўналишларини белгилайди.

Концепсия у ёки бу соҳадаги давлат сиёсатининг энг муҳим устуворликларини, мақсадларини, асосий йўналишларини, вазифаларини ва амалга оширилиш механизмларини белгилайди.

Доктрина Ўзбекистон Республикасининг у ёки бу соҳадаги миллий манфаатларини таъминлаш мақсадлари, вазифалари, принциплари ва асосий йўналишларини белгилайди.

Дастур (“Йўл харитаси”) у ёки бу соҳадаги давлат сиёсатининг мақсадларига эришилишини таъминлайдиган тадбирлар (вазифалар, амалга ошириш муддатлари, молиялаштириш манбалари ва масъул ижрочилар бўйича ўзаро боғлиқ бўлган тадбирлар) ва механизмлар тизимини белгилайди.

Турли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг юридик кучи бўйича ўзаро нисбати Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилган органларнинг ваколатларига ва мақомига, ушбу

хужжатларнинг турларига, шунингдек норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинган **санага мувофиқ** белгиланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат ўзига нисбатан юқорироқ юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ бўлиши керак.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда **юқорироқ юридик кучга** эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжат қўлланилади.

Тенг юридик кучга эга бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўртасида тафовутлар бўлган тақдирда, **кейинроқ қабул қилинган** норматив-ҳуқуқий ҳужжат қоидалари амал қилади.

Агар норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган вазирликнинг, давлат қўмитасининг ёки идоранинг ижтимоий **муносабатларнинг муайян соҳасини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш учун махсус ваколати бўлса**, ушбу орган қабул қилган ҳужжат бир хил мақомдаги бошқа вазирлик, давлат қўмитаси ёки идора томонидан қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатга нисбатан юқорироқ юридик кучга эга бўлади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни **ташаббус қилиш** Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари лойиҳаларини тайёрлашни ташаббус қилишга фақат, башарти давлат органларида кўтарилаётган масалаларни ёки муаммоларни қонунчиликда назарда тутилган механизмлар ва маъмурий тартиб-таомиллар орқали ҳал этиш ваколатлари мавжуд бўлмаса, йўл қўйилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органга киритилгунига қадар:

манфаатдор давлат органлари ва ташкилотлар билан;

қонунчиликда назарда тутилган ҳолларда бошқа **давлат органлари ва ташкилотлар билан мажбурий тартибда келишилади.**

Келишиш учун юборилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларига манфаатдор давлат органлари ва ташкилотларнинг биринчи раҳбарлари (алоҳида ҳолларда — уларнинг биринчи ўринбосарлари) томонидан:

қонун ҳужжатлари лойиҳаларига — **етти иш куни ичида;**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари

лойиҳаларига — **уч иш куни ичида;**

вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари лойиҳаларига — **беш иш куни ичида;**

маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари лойиҳаларига — **уч иш куни ичида виза қўйилади.**

Қонунчиликда норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишишнинг бошқа муддатлари ҳамда муайян давлат органлари ва ташкилотлар билан мажбурий равишда келишишга доир талаблар белгиланиши мумкин.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишишнинг махсус ахборот тизими орқали **электрон шаклда** амалга оширилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш тартиби қонунчиликда белгиланади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, агар ҳужжатларнинг ўзида кечроқ муддат кўрсатилмаган бўлса, **расмий эълон қилинган** кундан эътиборан кучга киради.

Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш тартиб-таомили мураккаблаштирилишини ва тадбиркорлик фаолияти субъектлари зиммасига янги мажбуриятлар юклатилишини назарда тутадиган, шунингдек уларнинг жавобгарлигига оид янги чораларни белгиладиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар **расмий эълон қилинган кундан эътиборан камида уч ойдан кейин** кучга киради.

Ўзбекистон Республикаси қонунининг амал қилиши у амалга киритилгунига қадар юзага келган ижтимоий муносабатларга нисбатан **қонунда тўғридан тўғри назарда тутилган ҳоллардагина татбиқ** этилади. Агар қонунда мазкур қонун қабул қилингунига қадар жавобгарликка сабаб бўлмаган ёки енгилроқ жавобгарликка сабаб бўлган хатти-ҳаракатларни содир этганлик учун юридик ва жисмоний шахсларнинг жавобгарлигини жорий этиш ёхуд кучайтириш назарда тутилса, шунингдек агар қонуннинг қўлланилиши натижасида **юридик ва жисмоний шахсларга моддий зарар** етказиладиган бўлса, қонунга орқага қайтиш кучини беришга йўл қўйилмайди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжат, агар унинг матнида **бошқача изох берилмаган бўлса, муддатсиз** амал қилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг амал қилиш муддати **бутун ҳужжат ёки унинг бир қисми учун белгиланиши** мумкин. Бундай ҳолда норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёхуд унинг бир қисми қайси муддатга ёки қандай ҳодиса юз бергунига қадар ўз кучини сақлаб қолиши кўрсатилиши керак.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган орган белгиланган муддат тугагунига қадар ёки ҳодиса юз бергунига қадар ҳужжатнинг

ёки унинг бир қисмининг амал қилишини янги муддатга, бошқа ходиса юз бергунига қадар узайтириш тўғрисида ёхуд норматив-ҳуқуқий ҳужжат қонунчиликка, ўтказилаётган ислохотларнинг устувор йўналишларига, жамиятдаги барқарор ҳуқуқий муносабатларга мувофиқ бўлган тақдирда норматив-ҳуқуқий ҳужжатга (унинг қисмига) муддатсиз тус бериш ҳақида қарор қабул қилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларининг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари ва қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг **Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.**

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, уларнинг мансабдор шахслари ўз ваколатларига киритилган масалалар бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тегишли ҳудудда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижросини ташкил этади ҳамда таъминлайди.

**2-МАВЗУ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING
“НОРМАТИВ – ХУҚУҚИЙ ХУЖЖАТЛАР ТЎҒРИСИДА”ГИ
ҚОНУНИ ҲАМДА СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ, ХУСУСАН,
СТАТИСТИКА ФАОЛИЯТИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИК
ХУЖЖАТЛАРИНИ ЎРГАНИШ**

Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 20 апрелдаги “Норматив-хуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги ЎРҚ-682-сон Қонунининг 6-моддасига кўра, норматив-хуқуқий ҳужжатларнинг турлари қуйидагилардан иборат:

- ❖ Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси;
- ❖ Ўзбекистон Республикасининг қонунлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари;
- ❖ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари;
- ❖ вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг **буйруқлари** ҳамда **қарорлари**;
- ❖ маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, агар уларга қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари билан тегишли норматив-хуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш ёки ижтимоий муносабатларни хуқуқий жиҳатдан тартибга солиш бўйича ваколатлар берилган бўлса, норматив-хуқуқий ҳужжатлар қабул қилиши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар ўз ваколатлари доирасида буйруқлар ва қарорлар тарзидаги норматив-хуқуқий ҳужжатлар қабул қилади.

Буйруқлар вазирлик ва идора номидан қарор қабул қилиш якка тартибда амалга ошириладиган вазирлик ёки идоралар раҳбарлари томонидан қабул қилинади.

Қарорлар давлат қўмиталари ва идоралар номидан қарор қабул қилиш коллегиял органлари томонидан амалга ошириладиган давлат қўмиталари ёки идоралар томонидан қабул қилинади.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари бошқа вазирликлар, давлат қўмиталари ёки идоралар билан келишилган ҳолда қабул қилиниши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар томонидан қўшма қарорлар тарзида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиниши мумкин.

Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг таркибий бўлинмалари ҳамда ҳудудий органлари норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилишга ҳақли эмас.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Статистика агентлиги ҳам ўз фаолияти жараёнида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 6 ноябрдаги қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси тўғрисида”ги Низомнинг 9-бандида:

Давлат статистика қўмитасининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган **қарорлари** давлат бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, хўжалик юритувчи субъектлар ва фуқаролар томонидан бажарилиши **мажбурий ҳисобланади.**

Статистика агентлиги ўз фаолияти давомида бажарилиши мажбурий бўлган қуйидаги ҳужжатларни чиқаради:

❖ буйруқлари;

❖ қарорлари.

Ўз фаолиятини таъминлашга доир қуйидаги ички ҳужжатларни ҳам чиқариши мумкин:

❖ буйруқлар;

❖ дастурлар;

❖ чора-тадбирлар;

❖ назорат-режалари;

❖ битим;

❖ англашув-меморандумлари.

Юқорида санаб ўтилган ички ҳужжатлар қонунчилик ҳужжатлари турларига кирмайди.

Шу билан бирга, Статистика агентлиги “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси тўғрисида”ги Низомнинг 15-банди иккинчи хатбошисига кўра:

Давлат статистика қўмитасига юкланган вазифалар ва функцияларни бажариш билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларнинг лойиҳаларини белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритиш ҳуқуқига эга.

Статистика агентлиги бевосита Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари лойиҳасини ишлаб чиқиши, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг буйруқлари ҳамда қарорлари лойиҳаси ишлаб чиқилишида таклиф ва эътирозлари билан иштирок этиши мумкин.

Статистика агентлиги ҳам бошқа вазирлик ва идоралар каби норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқилишида қуйидаги босқичлар амалга оширади:

- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни режалаштириш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашни ташаббус қилиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлаш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлашни ташкил этиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини тайёрлашда қонунчиликнинг ҳолатини, қўлланилиш амалиётини, жамоатчилик фикрини ва халқаро тажрибани ўрганиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг жамоатчилик муҳокамаси;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ҳуқуқий ва коррупсияга қарши экспертизаларидан ўтказиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари томонидан ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини келишиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган органга киритиш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилиш;
- Ҳуқуқий эксперимент;
- Тартибга солиш таъсирини баҳолаш;
- Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг расмий матнини тасдиқлаш;
- Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини давлат рўйхатидан ўтказиш;

– Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар эълон қилиш.

Статистика агентлигининг **норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ижросини ташкил этиш** ҳамда таъминлашга доир ваколатлари қуйидагиларни ўз ичига олади:

1. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ўз вақтида ижро этилишига қаратилган зарур тадбирларни ишлаб чиқади ва (ёки) чоралар кўради;

2. Ўзбекистон Республикаси қонунларининг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари ва қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг ижро этилишига қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари ишлаб чиқилишини амалга оширади;

3. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар матнларининг тарқатилишини таъминлайди, шунингдек норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижрочиларга етказилиши ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишига доир ишларни бошқа давлат органлари ҳамда ташкилотлар билан биргаликда ташкил этади;

4. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғри ва бир хилда қўлланилишини таъминлаш учун ўз ходимларини тайёрлашни, қайта тайёрлашни ҳамда уларнинг малакасини оширишни ташкил этади;

5. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижро этилиши устидан назоратни амалга оширади, тегишли тармоқда қонунчиликнинг қўлланилиш амалиётини ўрганади ва, зарур бўлганда, қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритади;

6. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг тизимлаштирилган ҳисобини белгиланган тартибда юритади.

Статистика агентлиги фаолиятига оид **қонунчилик ҳужжатлари** мазмуни:

Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги 2021 йил 11 августдаги ЎРҚ-707-сон Қонуни:

7 та боб, 44 та моддадан иборат.

Мазмуни — расмий статистика соҳасидаги муносабатларни тартибга солувчи шу билан бирга, расмий статистикани тайёрловчиларга ва ундан фойдаланувчиларга, респондентларга ҳамда маъмурий маълумотларни етказиб берувчиларга, шунингдек улар ўртасида юзага келадиган, расмий статистикани тайёрлаш, тарқатиш ва мувофиқлаштириш билан боғлиқ бўлган муносабатларга нисбатан татбиқ этиладиган нормалар йиғиндиси.

Қонуннинг мақсади — расмий статистика соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Ушбу Қонунда қуйидаги **асосий тушунчалар** қўлланилади:

❖ **идентификатор** — статистик бирликни унинг номи, географик жойлашуви ёки бошқа ўзига хос хусусиятлари асосида идентификатсиялаш имконини берувчи белгилар кетма-кетлиги;

❖ **индивидуал маълумотлар** — статистик бирликни тавсифловчи, уни бевосита ёки билвосита идентификатсиялаш имконини берувчи бирламчи маълумотлар;

❖ **маъмурий маълумотлар** — давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари томонидан ўз ваколатларини амалга ошириш билан боғлиқ шакллантириладиган маълумотлар;

❖ **метамаълумотлар** — фойдаланувчиларга маълумотларнинг манбалари, услубиятлари, таърифлари, таснифлари ва сифати тўғрисида ахборот тақдим этиш йўли билан статистика маълумотларини ҳамда жараёнларини стандартлаштирилган тарзда тавсифловчи маълумотлар;

❖ **миллий статистика тизими** — расмий статистикани биргаликда тайёрлайдиган ва тарқатадиган давлат статистика органлари ҳамда расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари мажмуи;

❖ **расмий статистикани тайёрловчи** — миллий статистика тизимининг бир қисми бўлган, статистика маълумотларини расмий статистика соҳасидаги статистика дастурларига мувофиқ тайёрлайдиган давлат бошқаруви органи ва (ёки) унинг бўлинмаси;

❖ **статистика маълумотлари** — статистика кузатувлари натижасида ва (ёки) маъмурий маълумотлар асосида тайёрланган иқтисодий, демографик, ижтимоий, молиявий, экологик хусусиятга ҳамда бошқа хусусиятга эга ахборот;

❖ **статистика маълумотларини тайёрлаш** — статистика маълумотларини йиғиш, уларга ишлов бериш, уларни умумлаштириш, таҳлил қилиш, тарқатиш ва сақлаш билан боғлиқ фаолият;

❖ **статистик бирлик** — статистика кузатувига олиниши лозим бўлган жисмоний ёки юридик шахс (шу жумладан унинг алоҳида бўлинмалари, филиаллари ва ваколатхоналари) ёхуд уй хўжалиги;

❖ **таснифлаш** — расмий статистика соҳасида қабул қилинган усуллар ва белгиларга мувофиқ объектлар тўпламини ўхшашлиги ёки фарқи бўйича алоҳида кичик тўпламларга ажратиш.

Расмий статистиканинг **асосий принциплари** қуйидагилардан иборат:

- мустақиллик
- тушунарлилик ва шаффофлик;
- аниқлик ва ишончлилик;
- беғаразлик ва холислик;
- статистик махфийлик;

- долзарблик.

Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитасининг расмий статистика соҳасидаги ваколатлари:

– Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси расмий статистика соҳасидаги ваколатли давлат органидир (бундан буён матнда ваколатли давлат органи деб юритилади).

– Ваколатли давлат органи:

– расмий статистика соҳасида давлат сиёсатини амалга оширади;

– статистика дастурларининг ишлаб чиқишлишини мувофиқлаштиради ва амалга оширилишини мониторинг қилади;

– расмий статистикани ривожлантиришнинг устувор йўналишларини расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари билан биргаликда амалга оширади;

– расмий статистикани ривожлантириш масалалари бўйича фаолиятни миллий статистика тизими доирасида мувофиқлаштиради;

– расмий статистиканинг бошқа тайёрловчиларининг статистика услубиятларини халқаро тавсияларга мувофиқлиги юзасидан аудитдан ўтказди;

– статистика услубиятларини ва халқаро тавсияларга мувофиқ бўлган статистика кузатувларининг шакллари ишлаб чиқади, тасдиқлайди ҳамда жорий этади;

– расмий статистикани тайёрловчилар билан статистика маълумотлари ва метамаълумотлар алмашинувини йўлга қўяди;

– статистика кузатувларини ўтказиш, расмий статистика маълумотларини шакллантириш ва таҳлил қилиш мақсадида давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг ахборот тизимлари билан уйғунлашувни амалга оширади;

– статистика кузатувларини ташкил этиш ва ўтказиш, шунингдек бошқа статистика мақсадларида фойдаланиш учун статистика регистрларини ишлаб чиқади ҳамда юритади;

– расмий статистика соҳасидаги ташкилий ва услубиятга оид ишларни амалга ошириш мақсадида маслаҳатлашув ва ишчи гуруҳлар тузади;

– миллий статистика тизими доирасида расмий статистика маълумотларини мувофиқлаштирилган ҳолда тарқатиш чоратадбирларини ишлаб чиқади;

– расмий статистиканинг бошқа тайёрловчилари билан келишилган ҳолда расмий статистика соҳасидаги ягона атамаларни ишлаб чиқади;

– расмий статистика соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ишларини мувофиқлаштиради;

– расмий статистика соҳасида халқаро ҳамкорликни амалга оширади.

– Ваколатли давлат органи қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

“Расмий статистика тўғрисида”ги Қонунга кўра Давлат статистика органларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари қуйидагилардан иборат:

Давлат статистика органлари қуйидаги ҳуқуқларга эга:

✓ давлат ва хўжалик бошқаруви органларидан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан, банклардан ҳамда бошқа ташкилотлардан статистика кузатуви шакллари олиш ва статистика кузатуви маълумотларидан статистика мақсадларида фойдаланиш;

✓ статистик бирликлар фаолиятининг статистика кузатувларини ўтказиш ва олинган бирламчи маълумотлардан статистика мақсадларида фойдаланиш;

✓ жисмоний шахс бўлган респондентларни статистика кузатувларида иштирок этганлиги учун рағбатлантиришни амалга ошириш;

✓ давлат ва хўжалик бошқаруви органларидан, шунингдек бошқа ташкилотлардан статистика дастурларини бажариш учун зарур бўлган ахборотни сўраш ҳамда олиш;

✓ расмий статистикани тайёрлаш учун зарур бўлган статистика маълумотларини йиғишга жисмоний ва юридик шахсларни қонунчиликка мувофиқ шартнома асосида жалб этиш;

✓ статистика маълумотларини йиғиш, уларга ишлов бериш, уларни умумлаштириш, таҳлил қилиш, тарқатиш ва сақлашнинг замонавий усуллари ва воситаларидан фойдаланиш ҳамда уларни миллий статистика тизимига жорий этиш;

✓ статистика маълумотларини тақдим этиш билан боғлиқ қоидабузарликлар аниқланган тақдирда, уларни бартараф этиш ҳақида кўрсатмалар бериш ва статистика маълумотларига тегишли тузатишлар киритиш;

✓ статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қонунга мувофиқ ўз ваколатлари доирасида қўллаш.

✓ Давлат статистика органлари қонунчиликка мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Давлат статистика органлари **мажбуриятлари:**

- расмий статистиканинг асосий принципларига риоя этилишини ва халқаро тавсияларга мувофиқ бўлган статистика услубиятларининг бирлигини таъминлаши;

- мамлакатни, ҳудудларни, тармоқлар ва соҳаларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича давлат дастурларининг бажарилиши жараёни юзасидан статистика кузатувларини ташкил этиши;

- статистика маълумотларини йиғишни, уй хўжаликларининг статистика кузатувларини, рўйхатга олишларни, бир маротабалик ҳисобга олишларни, танланма сўровларни ва бошқа статистика кузатувларини ўтказишни ташкил этиши ҳамда таъминлаши;

- статистика дастурларининг бажарилишини таъминлаши;

- давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларини статистика маълумотлари билан таъминлаши;

- халқаро ва минтақалараро статистик қиёслашларни амалга ошириши;

- статистика мақсадларида фойдаланиш учун статистика регистрлари ва таснифлаш тизимининг юритилишини таъминлаши шарт.

- Давлат статистика органларининг зиммасида қонунчиликка мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

Респондентлар - Расмий статистикани тайёрловчиларга индивидуал ва бошқа **маълумотларни** статистика мақсадларида **тақдим этувчи** жисмоний ёки юридик шахс респондентдир.

Респондентлар расмий статистикани тайёрловчилардан статистика кузатувларининг мақсади ва ҳуқуқий асослари тўғрисида тушунтиришлар ҳамда маълумотлар, шунингдек олинган индивидуал маълумотларнинг махфийлиги таъминланиши ҳақида ахборот олишга ҳақли.

Статистика дастурларига биноан статистика кузатувларини ўтказиш чоғида респондентлар, бундан ушбу модданинг бешинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар мустасно:

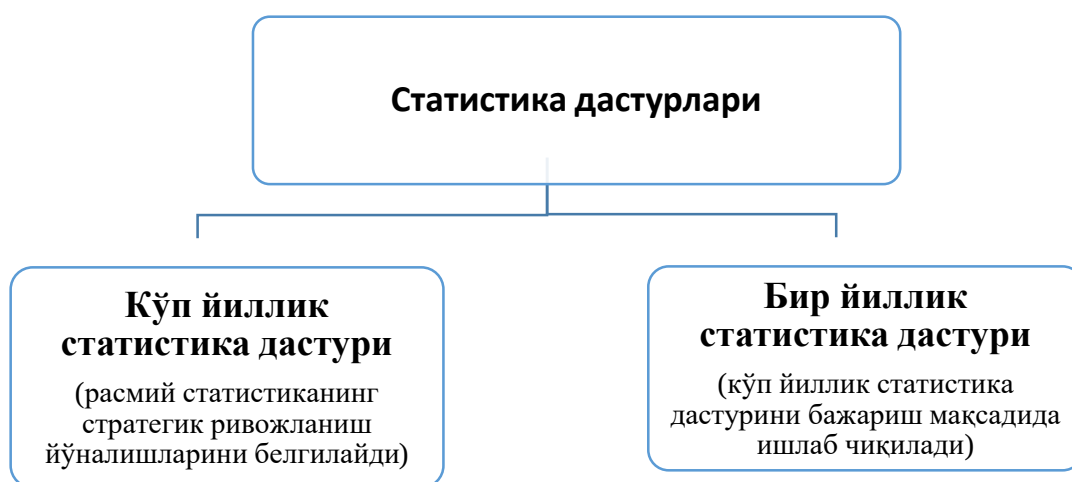

- расмий статистикани тайёрловчиларга ишончли ва тўлиқ маълумотларни расмий статистикани тайёрловчи томонидан белгиланган тартибда ва муддатларда бепул тақдим этиши;

- агар тақдим этилган маълумотлар ўз хулосаларига ёки расмий статистикани тайёрловчиларнинг хулосаларига кўра тўғри, долзарб ва (ёки) тўлиқ бўлмаса, расмий статистикани тайёрловчилар томонидан белгиланган муддатларда маълумотларни тузатиши, янгिलाши, тўлдириши ҳамда уларга тақдим этиши шарт.

Маъмурий маълумотларни етказиб берувчилар - Маъмурий маълумотларни расмий статистикани тайёрловчиларга тақдим этувчи давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари **маъмурий маълумотларни** етказиб берувчилардир.

Расмий статистикадан фойдаланувчилар - Жисмоний ва юридик шахслар (шу жумладан уларнинг алоҳида бўлинмалари, филиаллари ва ваколатхоналари) расмий статистикадан фойдаланувчилар бўлиши мумкин.

Статистика дастурларини молиялаштириш – Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ва қонунчиликда тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади.

Маъмурий маълумотлар – расмий статистикани тайёрловчилар томонидан **фақат статистика мақсадларида** фойдаланилади.

Маъмурий маълумотларни етказиб берувчилар ва бошқа юридик шахслар ўз тасарруфидаги мавжуд маълумотларни тақдим этиш чоғида махфийлик тўғрисидаги қоидаларни важ қилиб кўрсатиши мумкин эмас.

Расмий статистика мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини таҳлил қилиш ва баҳолаш ҳамда илмий-тадқиқот ишларини амалга ошириш мақсадида, шунингдек жамоатчиликни хабардор қилиш, расмий статистикадан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш **учун эълон қилинади.**

Ўзбекистон Республикасининг “Аҳолини рўйхатга олиш тўғрисида”ги 2020 йил 16 мартдаги ЎРҚ- 611-сон Қонуни:

– 5 та боб, 31 та моддадан иборат.

Ушбу Қонуннинг мақсади – аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Аҳолини рўйхатга олишнинг асосий мақсади – Ўзбекистон Республикасида аҳоли таркибининг ҳолати ва ривожланиш динамикаси ҳақида мамлакатни социал-иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ривожлантириш соҳасидаги давлат сиёсатининг устувор йўналишларини белгилаш ва амалга ошириш учун зарур бўлган ишончли ва холис ахборотни олишдан иборатдир.

Аҳолини рўйхатга олишнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

- ❖ даврийлик;
- ❖ умумийлик ва бир пайтдалик;
- ❖ рўйхатга олишнинг якка тартибдалиги;
- ❖ шахсга доир маълумотларнинг махфийлиги;

❖ аҳолини рўйхатга олишни бошқаришнинг марказлаштирилганлиги.

Аҳолини рўйхатга олиш соҳасини давлат томонидан тартибга солиш – Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Республикасида аҳолини рўйхатга олишни ўтказишга кўмаклашиш бўйича республика комиссияси, аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи, шунингдек маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан ўз ваколатларига мувофиқ амалга оширилади.

Аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи – Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органидир (бундан буён матнда махсус ваколатли давлат органи деб юритилади).

Махсус ваколатли давлат органи:

– рўйхатга олиш ҳужжатлари шакллари, рўйхатга оловчи ходимлар гувоҳномаси шаклини ишлаб чиқади ва тасдиқлайди;

– Аҳолини рўйхатга олиш дастурини ва рўйхатга олиш варағининг шакллари, ишлаб чиқади;

– рўйхатга олиш варақлари тайёрланишини ва ҳудудларга етказилишини таъминлайди;

– аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш тўғрисида аҳолини хабардор қилишга доир ишларни мувофиқлаштиради;

– рўйхатга оловчи ходимларни танлаб олиш ва ўқитиш тартибини, шунингдек шахсга доир маълумотларга ишлов бериш тартибини белгилайди ва уларга ишлов беришни амалга оширади;

– рўйхатга олиш варақлари ва бошқа рўйхатга олиш ҳужжатларининг сақланиши (шу жумладан вақтинча сақланиши), йўқ қилиниши тартибини белгилайди;

– рўйхатга олиш варақлари ва бошқа аҳолини рўйхатга олиш хужжатларини сақлаш ва йўқ қилишни таъминлайди.

Респондентларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари:

– ўзининг шахсга доир маълумотлари нима мақсадда йиғилаётганлигини, ушбу маълумотлардан ким ва қандай тарзда фойдаланишини билиш;

– ўзи учун тўлдирилган рўйхатга олиш варақлари билан танишиб чиқиш, рўйхатга олиш варақларига киритилган шахсга доир маълумотларнинг тўлиқлиги ва ишончлилигини аниқлаштириш;

– рўйхатга оловчи ходимлардан тегишли гувоҳномани кўрсатишини талаб қилиш, рад этилган тақдирда эса — рўйхатга олиш варағидаги саволларга жавоб бермаслик;

– рўйхатга олиш варағининг шаклига биноан шахсга доир ишончли маълумотларни тақдим этиш ҳуқуқига эга.

– Респондентлар аҳолини рўйхатга олишни ўтказишга монелик қилмаслиги шарт.

Рўйхатга оловчи ходимларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари:

– рўйхатга олиш варағига биноан респондентлардан шахсга доир маълумотларни олиш;

– аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ишларни бажарганлик учун меҳнатига ҳақ олиш ҳуқуқига эга.

– Рўйхатга оловчи ходимлар:

– шахсга доир маълумотларни йиғишни бошлашдан олдин респондентга ўз гувоҳномасини кўрсатиши;

– ўз ваколатларига мувофиқ ишларни сифатли ва белгиланган муддатларда бажариши;

– шахсга доир маълумотларни йиғиш жараёнида Аҳолини рўйхатга олиш дастурида белгиланган саволлар рўйхатига риоя этиши, уларнинг мазмуни бузилишига йўл қўймаслиги;

– шахсга доир маълумотларнинг махфийлигини таъминлаши, уларнинг мазмунини ошкор қилмаслиги шарт.

Аҳолини рўйхатга олиш дастури – Шахсга доир маълумотларни йиғиш амалга ошириладиган саволлар рўйхати Аҳолини рўйхатга олиш дастуридир.

Аҳолини рўйхатга олиш дастури қуйидаги саволларни ўз ичига олади:

- ✓ фамилияси, исми, отасининг исми;
- ✓ туғилган санаси ва жойи;
- ✓ ёши;
- ✓ жинси;
- ✓ миллати;
- ✓ фуқаролиги;
- ✓ яшаш жойи (турган жойи);
- ✓ тилларни билиши;
- ✓ маълумоти;
- ✓ никоҳ ҳолати;
- ✓ болаларининг сони;
- ✓ уй хўжалиги таркиби;
- ✓ уй-жой шароитлари;
- ✓ бандлиги;
- ✓ яшаш учун маблағлар манбалари;
- ✓ миграция (ички ва ташқи).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан Аҳолини рўйхатга олиш дастурига қўшимча равишда бошқа саволлар киритилиши мумкин.

Жавоблари давлат сирларига ва қонун билан қўриқланадиган бошқа сирга тааллуқли ахборотни ўз ичига олиши мумкин бўлган, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини бузувчи саволлар киритилишига йўл қўйилмайди.

Рўйхатга олиш варағининг шакллари Аҳолини рўйхатга олиш дастури асосида ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

Аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш санасида чакирув асосида муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчилар бўлган, шунингдек контракт бўйича ҳарбий хизматга жалб этилган ҳарбий хизматчилар бўлган ва уларнинг ёпиқ ҳудудларда яшаётган оила аъзоси бўлган респондентлар ҳақидаги шахсга доир маълумотларни йиғиш ҳарбий қисм командири ёки у ваколат берган шахс томонидан амалга оширилади.

Аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш санасида:

❖ болалар интернатларида, тарбия муассасаларида, “Болалар шаҳарчалари”да;

❖ ижтимоий муассасаларда;

❖ диний муассасаларда;

❖ шифохоналарда ва бошқа соғлиқни сақлаш ташкилотларида;

❖ аёлларни реабилитация қилиш ва мослаштириш марказларида;

❖ қамоқда сақлаш жойларида, тергов ҳибсхонасида, ахлоқ тузатиш муассасаларида ва махсус муассасаларда яшаётган (бўлган) респондентлар тўғрисидаги шахсга доир маълумотларни йиғиш ушбу қисмда назарда тутилган муассасалар ҳамда ташкилотлар маъмуриятлари томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро ташкилотлар ҳузуридаги ваколатхоналари ходимлари бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ҳамда уларнинг ўзи билан

бирга бўлган оила аъзолари, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан халқаро ҳукуматлараро ташкилотлардаги квоталанган лавозимларга юборилган фуқаролар Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан рўйхатга олиниши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган чет давлатлар доимий ваколатхоналарининг, халқаро, ҳукуматлараро ташкилотлар ва чет давлатлар ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг ходимлари бўлган чет эл фуқаролари ҳамда уларнинг оила аъзолари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ дипломатик имтиёзларга ва иммунитетга эга бўлган бошқа шахслар рўйхатга олинмайди.

Аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатларни **молиялаштириш** Ўзбекистон Республикасининг **Давлат бюджети маблағлари** ва қонунчиликда тақиқланмаган **бошқа маблағлар** ҳисобидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 апрелдаги “Давлат бошқарувининг очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш ҳамда мамлакатнинг статистика салоҳиятини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-4273-сон Қарори:

– 20 та банд, 7 та иловадан иборат.

Мамлакатимиз нуфузи ва инвестициявий жозибадорлигини мустаҳкамлашга қаратилган, давлат бошқарувининг очиқлиги ҳамда шаффофлигини таъминлаш борасидаги ислохотларни янада чуқурлаштириш, шунингдек, 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Фаол инвестициялар ва

ижтимоий ривожланиш йили»да амалга оширишга оид Давлат дастуридаги вазифаларни бажаришни таъминлаш мақсадида:

1. Маълумот учун қабул қилинсинки, Ўзбекистон Республикасининг Ҳукумат портали доирасида жисмоний ва юридик шахсларнинг машинада ўқиладиган форматдаги ахборотдан кўп қарра, эркин ва бепул фойдаланиш имконини берувчи Ўзбекистон Республикасининг Очiq маълумотлар портали (кейинги ўринларда — Портал) фаолият юритмоқда.

Ушбу Қарорда қуйидагилар белгиланган:

а) Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси (кейинги ўринларда — Давлат статистика қўмитаси) давлат органлари ва ташкилотларининг очiq маълумотлар тўпламлари рўйхатини (кейинги ўринларда — Рўйхат) шакллантириш, юритиш ва янгилаш ҳамда тегишли ахборотларнинг Порталда ўз вақтида акс эттирилиши бўйича фаолиятини мувофиқлаштиради;

б) Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги (кейинги ўринларда — Вазирлик) Портални техник қўллаб-қувватлаш ва таъминлаш ҳамда узлуксиз ишлаб туриши учун жавобгар ҳисобланади;

в) Порталдаги ахборотлар:

фақат давлат органлари ва ташкилотларининг республика даражасидаги юқори турувчи тузилмалари, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан эълон қилинади;

ўзбек, рус ва инглиз тилларида, шу жумладан машинада ўқиладиган ва бошқа форматларда эълон қилинади;

давлат органлари ва ташкилотларининг расмий сайтларида эълон қилинадиган ахборот билан айнан бир хил ва ўзаро боғланган бўлиши лозим;

г) давлат органлари ва ташкилотларида ахборотни тайёрлаш ва Порталда жойлаштириш вазифаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 январдаги “2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5635-сон Фармонида мувофиқ ташкил қилинган, халқаро рейтинглар билан ишлаш ва “Электрон ҳукумат” тизимини жорий этиш учун масъул бўлган ихтисослаштирилган бўлинмалар зиммасига юкланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 3 августдаги “Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини янада такомиллаштириш ва ривожлантириш чоратadbирлари тўғрисида” ПҚ-4796-сон Қарори:

– 14 та банд, 6 та иловадан иборат.

Миллий статистика тизимини такомиллаштириш, давлат статистика органларининг мустақиллигини таъминлаш, статистика маълумотларининг холислиги ва ишончилигини ошириш, шунингдек, 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили»да амалга оширишга оид давлат дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида:

Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини такомиллаштиришнинг қуйидаги устувор йўналишлари белгиланган:

– статистика органларини талаб юқори бўлган, сифатли ва ишончли маълумотларни шакллантиришга, статистика

маълумотларининг шаффофлиги ва ошкоралигини оширишга қаратилган профессионал мустақил хизматга айлантириш;

– статистика соҳасида ягона сиёсатни амалга оширишга қаратилган ваколат ва мажбуриятларни мустаҳкамлаш орқали Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси ҳузуридаги Статистика кенгашининг тўлиқ фаолият кўрсатишини таъминлаш;

– илғор ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда статистика ахборотларини йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш, нашр этиш ва сақлаш бўйича яхлит тизимни ташкил этиш;

– расмий статистикани ишлаб чиқариш, тарқатиш ва мувофиқлаштириш мақсадида мамлакатнинг бутун миллий статистика тизими доирасида қўлланиладиган услубий асослар ва бошқарув тамойилларини такомиллаштириш;

– идоравий маълумотлар базаларини ягона маълумотларни бошқариш тизимига интеграция қилиш орқали кузатувларни босқичма-босқич оптималлаштириш ва респондентлардан ҳисобот топшириш юкини камайтириш, шунингдек, рўйхатга олиш ишларини ўтказиш ва ялпи статистика ҳисоботларини танланма кузатувлар билан алмаштириш ҳисобида статистикани шакллантириш тизимини такомиллаштириш;

– статистика маълумотларидан фойдаланувчилар билан самарали ҳамкорлик сиёсатини йўлга қўйиш ва мавжуд статистика маълумотлари тўғрисида жамоатчиликни хабардор қилиш орқали фойдаланувчиларнинг статистика ахборотларига бўлган ишончини ошириш;

– давлат статистика органлари фаолиятини моддий-техник қўллаб-қувватлашни янада яхшилаш, ходимларнинг самарали ишлаши учун муносиб шарт-шароитларни яратиш, шунингдек,

ахборот-коммуникация технологияларининг самарали жорий этилиши хисобига ҳудудий статистика органлари тузилмалари ва уларнинг вазифаларини босқичма-босқич мақбуллаштириш;

– давлат статистика органлари ходимларининг касбий даражасини ошириш, илмий тадқиқотларни олиб бориш ҳамда келгусида амалиётда қўллаш учун илғор статистика усуллари ва технологиялари, шу жумладан очиқ маълумотлар соҳасида инновацион ишланмаларни ишлаб чиқиш.

Шунингдек:

➤ Давлат статистика қўмитаси расмий статистикани шакллантириш билан боғлиқ ўз ваколатларини барча давлат органлари ва ташкилотларидан **мустақил равишда** амалга оширади;

➤ статистика органларининг қонуний фаолиятига, шу жумладан расмий статистика ҳисоботлари ва кузатувларини ўтказиш ҳамда уларни нашр қилиш ва эълон қилиш жараёнларига ҳар қандай **аралашингга** йўл қўйилмайди;

➤ Давлат статистика қўмитаси томонидан шакллантириладиган статистика маълумотлари **расмий статистика ахбороти сифатида** эълон қилинади;

➤ Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар статистика бошқармалари (кейинги ўринларда — ҳудудий бошқармалар), шунингдек, туманлар (шаҳарлар) статистика бўлимлари маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан мустақилдирлар ва бевосита Давлат статистика қўмитасига бўйсунди;

➤ ҳудудий бошқармалар бошлиқлари Давлат статистика қўмитаси раиси томонидан, туманлар (шаҳарлар) статистика бўлимлари бошлиқлари ҳудудий бошқармалар бошлиқларининг тақдимномасига кўра Давлат статистика қўмитаси раиси томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади.

Давлат статистика қўмитасига қуйидаги ҳуқуқлар бегиланган:

✓ бошқа расмий статистика ишлаб чиқарувчиларнинг статистика методологияларини халқаро стандартларга мувофиқлиги юзасидан аудитдан ўтказиш ва аудит натижаларига кўра, вазирлик ва идораларга бажарилиши мажбурий бўлган **тақдимномалар** киритиш;

✓ кузатувларни ўтказиш, расмий статистика материалларини шакллантириш ва таҳлилларни амалга ошириш мақсадида вазирлик ва идораларнинг ахборот тизимлари билан ўзаро электрон боғланиш.

✓ Бунда, вазирлик ва идоралар раҳбарлари Давлат статистика қўмитасининг ўз ваколатлари доирасидаги сўровига мувофиқ ўзларининг ахборот тизимларига кириш ва ундан эркин фойдаланишни таъминлаш учун шахсан жавобгардирлар.

Шу билан бирга, ушбу Қарорнинг:

1-иловаси билан “2020 — 2025 йилларда Ўзбекистон Республикаси статистикасини ривожлантиришнинг Миллий стратегияси” тасдиқланган.

3-иловаси билан “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси ҳузуридаги Статистика кенгаши” Таркиби белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 690-сон қарори:

— 5 та банд, 3 та иловадан иборат.

Ушбу Қарорнинг:

1-иловаси билан “Расмий статистикани тайёрловчиларнинг статистика услубиётларини аудитдан ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом тасдиқланган.

2-иловаси билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган ўзгартиришлар белгиланган бўлиб, “Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси тўғрисида” Низомга ўзгартиришлар киритилди.

Статистика агентлиги фаолиятига оид **қонуности ҳужжатлари**дан мисоллар:

– Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятининг очиқлик даражасини ошириш ва баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2022 йил 14 июндаги ПФ-154-сон Фармони;

– Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Янги Ўзбекистон маъмурий ислохотларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2022 йил 21 декабрдаги ПФ-269-сон Фармони.

3-МАВЗУ. ЛОКАЛ ҲУЖЖАТЛАР, УЛАРНИ ЮРИДИК ТЕХНИКА ЖИҲАТДАН ИШЛАБ ЧИҚИШ ВА ҚАБУЛ ҚИЛИШ. ЛОКАЛ ҲУЖЖАТЛАРНИНГ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ.

Локал ҳужжатлар – бу ўз маъносидан англашиладиган яъни локал – айтиб берилган ҳудуд ёки субъект (ажратиб белгиланган майдон ёки майдонга эга тузилма, масалан, юридик шахс сифатидаги ташкилот) юрисдикцияси амал қиладиган чегара, ҳужжат (норматив) – субъектлар ўртасидаги ижтимоий муносабатларни тартибга солишчи қоидалар йиғиндиси. Демак, локал (норматив) ҳужжат – бу бирор бир идора, муассаса ёки ташкилотнинг ўз қоидалари ўрнатилган ҳужжат.

Идора ёки ташкилотнинг локал ҳужжати асосан унда фаолият олиб бораётган шахсларга нисбатан амал қилади, масалан: иш берувчи ва ходим шу билан бирга, ходимлар манфаатларини ҳимоя қилувчи тузилмалар учун.

Иш берувчи ва ходимлар шунингдек, касаб уюшмалари ўртасидаги муносабатлар меҳнат кодекси ҳамда қонунчилик ҳужжатлари билан белгилаб қўйилади. Лекин, ҳамма қонун ҳужжатлари ҳам барча нормалар ва ижтимоий муносабатларни қамраб ола олмайди. Бу ҳолатда, ижтимоий муносабатлар иштирокчиларига тавсиявий жиҳатдан қонунчилик нормаларига зид бўлмаган қоидалар ишлаб чиқилишига рухсат этилади.

Ходимлар ва иш берувчи ўртасидаги меҳнат муносабатлари ижро этилиши мажбурий норма ва талаблар давлат томонидан белгиланган қонунчилик даражасида ҳам, локал даражада ҳам тартибга солинади. Ҳар бир ташкилот ўз фаолияти хусусиятидан келиб чиқиб, ташкилотдаги иш жараёни ва меҳнат муносабатларига доир айрим масалаларни тартибга солишчи локал (яъни ички) норматив ҳужжатларни мустақил равишда ишлаб чиқади ва тасдиқлайди.

Бундай ички ҳужжатлар:

- қонун билан бевосита тартибга солинмаган масалаларни ҳал этиш;
- айрим меҳнат шартлари ва нормаларига аниқлик киритиш;
- ходимларга қонун ҳужжатларида белгиланганидан ташқари қўшимча ҳуқуқ ва кафолатларни тақдим этиш имконини беради.

Локал яъни ички ҳужжатлар шакллари:

- ✓ Меҳнат шартномаси;
- ✓ Жамоа шартнома;
- ✓ Жамоа келишуви;
- ✓ Ички буйруқлар ва кўрсатмалар (қоидалар).

Локал норматив ҳужжатларда қуйидагилар назарда тутилиши мумкин: корхонадаги иш вақти режими хусусиятлари, ходимларни ишда эришган ютуқлари учун рағбатлантириш ва уларга нисбатан интизомий жазо қўллаш тартиби, меҳнатга ҳақ тўлаш тизими ва муддатлари, ходимларни моддий рағбатлантириш турлари (устамалар, мукофотлар, қўшимча тўловлар ва ҳ.к.), меҳнат шароити ноқулай ишлар рўйхати ва бошқалар.

Локал норматив ҳужжатлар ходимлар ва иш берувчи томонидан ижро этилиши мажбурий. Локал норматив ҳужжатларни лозим даражада расмийлаштирмаслик уларнинг ҳақиқий эмас деб топилишига олиб келиши мумкин. Бунинг устига, Локал норматив ҳужжатларни тасдиқлашнинг белгиланган тартибини бузиш мазкур Локал норматив ҳужжатлар билан тартибга солинган масалалар юзасидан раҳбар чиқарган буйруқлар ёки берган кўрсатмалар бекор қилинишига, иш судда кўрилишига, шунингдек раҳбар маъмурий жавобгарликка тортилишига сабабчи бўлиши мумкин.

Бунга ё‘л қўймаслик учун иш берувчилар ва кадрлар хизматларининг ходимлари локал ҳужжатларни тасдиқлаш ва

расмийлаштириш жараёнига алоҳида эътибор билан ёндашишлари лозим.

Ички меҳнат тартиби қоидалари (бундан кейин – Қоидалар), таътиллار жадвали ва меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги локал ҳужжатлар алоҳида тартибда қабул қилинади. Уларни ходимларнинг вакиллик органи билан келишиш мажбурий. Аксарият ҳолларда корхонадаги ходимларнинг манфаатларини қасаба уюшмалари ва улар сайлаган органлар (қасаба уюшмаси қўмитаси) ҳимоя қилади. Айрим компаниялар турлича номланиши мумкин бўлган (масалан, меҳнат жамоаси кенгаши ва ҳ.к.) ходимларнинг бошқа органларини ташкил этадилар. Яъни локал ҳужжат амалга киритилиши ва юридик кучга эга бўлиши учун иш берувчи уни ташкилотда фаолият кўрсатадиган ходимларнинг вакиллик органига келишиш учун тақдим этиши керак. Унинг розилиги олингандан сўнг локал норматив ҳужжатлар иш берувчи томонидан тасдиқланади ва кучга киради.

Бироқ бошқача “сценарий” ҳам учраши: компанияда қасаба уюшмаси ҳам, ходимларнинг бошқа вакиллик органи ҳам бўлмаслиги мумкин. Ушбу вазият учун қонун чиқарувчи, афсуски, кўриб чиқиладиган локал ҳужжатларни тасдиқлаш ва қўллашнинг ҳеч қандай механизмини белгиламаган. Ҳалати ҳолат юзага келган. Корхонада вакиллик органи бўлиши мажбурий эмас, у ходимларнинг ихтиёрий асосда ташкил этилган бирлашмасидир. Ходимлар сайлаган органнинг мавжуд эмаслиги, бунинг оқибатида ҳужжатлар у билан келишилмаганлиги учун ташкилотни жазолаб бўлмайди. Бироқ айти пайтда вакиллик органи мавжуд бўлмаганда ташкилотда юқорида кўрсатилган Локал норматив ҳужжатлар умуман бўлиши мумкин эмас. Шу сабабли юридик шахсда ходимларнинг вакиллик органи бўлмаган ҳолда Локал норматив ҳужжатларни келишишнинг яна бир вариантыни Меҳнат кодексига киритиш мақсадга мувофиқ деб

ҳисоблаймиз. Масалан, ташкилот ходимлари орасидан махсус ташкил этилган комиссиянинг розилиги олинганини назарда тутиш мумкин.

Локал ҳужжат сифатида меҳнат шартномаси:

Меҳнат шартномаси — **ходим** ва **иш берувчи** ўртасидаги тарафларнинг ўзаро **ҳуқуқлари** ҳамда **мажбуриятларини** белгиловчи келишув бўлиб, унга мувофиқ ходим иш берувчининг манфаатини кўзлаб, ушбу келишувда белгиланган меҳнат вазифасини унинг раҳбарлиги ва назорати остида шахсан бажариш, ички меҳнат қоидаларига риоя этиш мажбуриятини, иш берувчи эса ходимга шартлашилган меҳнат вазифаси бўйича иш бериш, ходимга иш ҳақини ўз вақтида ҳамда тўлиқ миқдорда тўлаш, меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда, меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда ва ушбу келишувда назарда тутилган меҳнат шароитларини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Меҳнат шартномаси тарафлари - иш берувчи ва ходим меҳнат шартномасининг тарафларидир.

Меҳнат шартномасининг мазмуни — меҳнат шартномасида иш берувчи ва ходим ўртасида иш фаолиятига оид ижтимоий муносабатлар шартлари ва ҳолатлари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳамда ижро этиш шароитлари келтириб ўтилади.

Меҳнат шартномасига киритилиши шарт бўлган **шартлар** қуйидагилардан иборат:

➤ **иш жойи** — ходим шартномада шарт қилиб кўрсатилган меҳнат вазифасига кўра меҳнат фаолиятини амалга оширадиган иш берувчи (ташкилот, унинг алоҳида бўлинмаси ёки жисмоний шахс), шунингдек ходим меҳнат қилиши керак бўлган жой;

➤ **меҳнат вазифаси** — муайян касб, мутахассислик, малака ёхуд лавозим бўйича иш, шунингдек ходимга топшириладиган ишнинг аниқ тури;

➤ **ишнинг бошланиш санаси** — ходим меҳнат шартномасида шарт қилиб кўрсатилган ишни бажаришга киришиши керак бўлган календар сана;

➤ **меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари** (шу жумладан ходимнинг тариф ставкаси ёки маоши миқдори, қўшимча тўловлар, устамалар ва рағбатлантирувчи тўловлар);

➤ ходим билан муддатли меҳнат шартномаси тузилган тақдирда меҳнат шартномасининг муддати, шунингдек ушбу Кодексга ёки бошқа қонунларга мувофиқ муддатли шартномани тузиш учун асослар;

➤ **иш вақти ва дам олиш вақти режими**, агар бу ходим учун ушбу режим мазкур иш берувчида меҳнат фаолиятини амалга оширадиган ходимлар учун назарда тутилган иш вақтининг ва дам олиш вақтининг умумий режимида фарқ қиладиган бўлса;

➤ иш жойидаги **меҳнат шароитларининг хусусиятлари** кўрсатилган ҳолда нормал шароитлардан фарқ қиладиган шароитлардаги иш учун кафолатлар ва компенсациялар, агар ходим мазкур ишга қабул қилинаётган бўлса;

➤ зарур бўлган ҳолларда **ишнинг хусусиятини белгилайдиган шартлар** (кўчма, сайёр, йўлдаги, ишнинг бошқа хусусияти);

➤ меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда ва меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда назарда тутилган ҳолларда бошқа шартлар.

Агар меҳнат шартномасини тузиш чоғида юқорида назарда тутилган шартлардан бирор-бири шартномага киритилмаган бўлса, бу меҳнат шартномасини тузилмаган деб эътироф этиш ёки уни бекор қилиш учун асос бўлмайди. Меҳнат шартномаси қўшимча шартлар билан тўлдирилиши керак. Бунда қўшимча шартлар меҳнат шартномасининг ажралмас қисми бўлган, меҳнат шартномасига доир ёзма шаклда тузиладиган қўшимча келишув билан белгиланади.

Мехнат шартномасида меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда ва меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланганига нисбатан **ходимнинг ҳолатини ёмонлаштирмайдиган қўшимча шартлар**, шу жумладан қуйидаги шартлар назарда тутилиши мумкин:

- иш жойини аниқлаштириш (таркибий бўлинма ва унинг жойлашган эри кўрсатилган ҳолда) ва (ёки) иш жойи тўғрисида;

- ишга қабул қилиш чоғидаги **дастлабки синов** ҳақида;

- бир неча касбда (лавозимда) ишлаганлик тўғрисида;

- **давлат сирларини ва қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ошкор қилмаслик ҳақида;**

- агар ўқитиш иш берувчининг маблағлари ҳисобидан олиб борилган бўлса, ходимнинг ўқишдан кейин шартномада белгиланган муддатдан кам бўлмаган муддатни ишлаб бериш мажбурияти тўғрисида;

- ходимни қўшимча суғурта қилиш турлари ва шартлари ҳақида;

- ходимга ва унинг оила аъзоларига тақдим этиладиган ижтимоий-маиший шароитлар тўғрисида;

- ходимнинг иш шароитларига нисбатан қўлланиладиган ходимнинг ва иш берувчининг меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда ҳамда меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган ҳуқуқлари ва мажбуриятларини аниқлаштириш ҳақида.

Ходимнинг ва иш берувчининг меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда белгиланган бирор-бир ҳуқуқлари ва (ёки) мажбуриятларининг меҳнат шартномасига киритилмаслиги ушбу ҳуқуқларни амалга оширишни ёки бу мажбуриятларни бажаришни рад этиш сифатида кўриб чиқилиши мумкин эмас.

Меҳнат шартномасининг шакли – Меҳнат шартномаси бир хил кучга эга бўлган камида **икки нусхада ёзма шаклда** тузилиб, уларнинг ҳар бири тарафлар томонидан имзоланади.

Меҳнат шартномасининг ҳар бир нусхаси ходимнинг ва ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахснинг имзолари билан мустаҳкамланади.

Иш берувчида муҳр мавжуд бўлган тақдирда мансабдор шахснинг меҳнат шартномасининг барча нусхаларидаги имзоси муҳр билан тасдиқланади.

Меҳнат шартномасининг бир нусхаси ходимга берилади, бошқаси (бошқалари) иш берувчида сақланади. Меҳнат шартномасининг нусхаси ходим томонидан олинганлиги иш берувчида сақланадиган меҳнат шартномаси нусхасидаги ходим меҳнат шартномасининг нусхасини олганлиги тўғрисидаги алоҳида имзоси билан тасдиқланади.

Меҳнат шартномасида шартноманинг реквизитлари кўрсатилади.

Меҳнат шартномасида меҳнат шартномаси тузилган сана ва жой, меҳнат шартномасининг рақами ва унинг тарафларининг реквизитлари кўрсатилади.

Ходимнинг меҳнат шартномасида кўрсатиладиган реквизитлари қуйидагилардан иборат:

- фамилияси, исми ва отасининг исми;
- шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар тўғрисидаги маълумотлар;
- яшаш ёки турган жойининг манзили ва у билан боғланишга доир маълумотлар;
- солиқ тўловчининг идентификация рақами;
- жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами (мавжуд бўлганда);

- шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағи рақами.

Иш берувчининг меҳнат шартномасида кўрсатиладиган **реквизитлари** қуйидагилардан иборат:

- меҳнат шартномасини тузган иш берувчининг номи: ташкилотнинг номи, агар иш берувчи ташкилотнинг алоҳида бўлинмаси бўлса,

- ушбу бўлинманинг номи, иш берувчи жисмоний шахс бўлган ҳолларда,

- жисмоний шахс бўлган иш берувчининг фамилияси, исми, отасининг исми ва паспорт маълумотлари (идентификацияловчи ИД-картаси маълумотлари), якка тартибдаги тадбиркор бўлган иш берувчи учун эса унинг фамилияси, исми, отасининг исми, паспорт маълумотлари (идентификацияловчи ИД-картаси маълумотлари), шунингдек давлат рўйхатидан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг рақами ва берилган санаси;

- иш берувчининг меҳнат шартномасини имзолаган вакили ҳақидаги маълумотлар ва, агар ташкилот ёки унинг алоҳида бўлинмаси иш берувчи бўлса, вакилга тегишли ваколатлар берилганлигининг асоси;

- иш берувчи ташкилотнинг жойлашган эри (почта манзили) ёки ташкилотнинг алоҳида бўлинмаси ходим билан меҳнат шартномасини тузган иш берувчи бўлган ҳолларда, ушбу алоҳида бўлинманинг жойлашган эри (почта манзили) ёхуд жисмоний шахс бўлган иш берувчининг яшаш ёки турган жойи манзили;

- солиқ тўловчининг идентификация рақами (бундан якка тартибдаги тадбиркорлар бўлмаган жисмоний шахслар бўлган иш берувчилар мустасно);

– ташкилотлар ёки уларнинг алоҳида бўлинмалари бўлган иш берувчиларнинг, шунингдек якка тартибдаги тадбиркорларнинг банк реквизитлари;

– иш берувчининг алоқа маълумотлари (телефон рақамлари, электрон почта манзили ва бошқалар).

Агар меҳнат шартномасини тузишда юқорида назарда тутилган реквизитлардан бирор-бири шартномага киритилмаган бўлса, бу меҳнат шартномасини тузилмаган деб эътироф этиш ёки уни бекор қилиш учун асос бўлмайди. Меҳнат шартномаси етишмаётган реквизитлар билан тўлдирилиши керак. Бунда етишмаётган реквизитлар меҳнат шартномасига доир ёзма шаклда тузиладиган қўшимча келишув билан белгиланади, ушбу келишув меҳнат шартномасининг ажралмас қисмидир.

Реквизитлар ўзгарган тақдирда, меҳнат шартномасининг тарафи улар ўзгартирилган пайдан эътиборан уч иш куни ичида бу ҳақда бошқа тарафга ёзма шаклда хабар қилиши керак.

Иш берувчилар ва ходимларга меҳнат шартномаларини тузишда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан Ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича республика уч томонлама комиссияси билан келишувга кўра тавсиявий хусусиятга эга бўлган меҳнат шартномаларининг намунавий шакллари ишлаб чиқилади.

Меҳнат шартномаси (контракт)нинг намунавий шакли

-СОН МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ (КОНТРАКТ)

_____ шаҳри

199____ “ ____ ” _____

1. Корхона (мулкчиликнинг барча шаклларидаги ташкилот, муассаса, шу жумладан, уларнинг алоҳида таркибий бўлинмалари _____

тўлиқ номи

_____

(фамилияси, исми ва отасининг исми тўлиқ)

номидан, кейинги ўринларда “Иш берувчи” деб аталади ва фуқаро (Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги бўлмаган шахс ҳам бўлиши мумкин) _____

(фамилияси, исми ва отасининг исми тўлиқ)

кейинги ўринларда “Ходим” деб аталади, мазкур шартномани қуйидагилар ҳақида туздик:

2. Ходим _____

(фамилияси, исми ва отасининг исми)

_____

(корхона таркибий бўлинмаси, цех, бўлим, участка, лаборатория ва шу кабиларнинг номи)

касби бўйича _____

(ЯТММ бўйича касб, лавозимининг тўлиқ номи, разряд, малака тоифаси)

лавозимига ишга қабул қилинади.

3. Шартнома _____ ҳисобланади.

(асосий и❖ бўйича, ўриндошлик бўйича ва қонунчиликка мувофиқ бошқа шартнома)

4. Шартнома муддати _____

(номуайян муддатга, 5 йилдан ортиқ бўлмаган муайян муддатга, муайян ишни бажариш вақтига ва унинг номи)

5. Шартнома бўйича ишлаш

бошланиши _____

тамом бўлиши _____

6. Синов муддати _____

(синовсиз, синов муддати)

7. Ходимнинг мажбуриятлари:

а) меҳнат ва технология интизоми (ички меҳнат тартиби қоидалари, уставлар ва интизом тўғрисидаги қоидалар)га риоя қилиш;

б) иш берувчининг қонуний фармойишларини бажариш;

- в) меҳнатни муҳофаза қилиш, хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитарияси талабларига риоя қилиш;
- г) лавозим йўриқномаларига риоя қилиш;
- д) ЯТММ, ММ билан назарда тутилган малака мажбуриятларига риоя қилиш;
- е) қонунчилик ва бошқа норматив ҳужжатларга риоя қилиш;
- ж) жамоа шартномаси шартларига риоя қилиш;
- з) ходим томонидан қабул қилинадиган бошқа мажбуриятлар.

(иш, маҳсулот сифати; иш нормасини бажариш; хизмат кўрсатиш ва бошқалар)

---

8. Иш берувчининг мажбуриятлари;

- а) ходимнинг меҳнатини ташкил этиш, ходимни Меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси қоидалари, лавозим йўриқномалари, жамоа шартномаси ва бошқа норматив ва маҳаллий ҳужжатлар билан таништириш;
- б) меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини таъминлаш;

в) иш ҳақини ўз вақтида тўлаш;

г) хавфсиз ва самарали меҳнат учун шарт-шароитлар яратиш, ходимни ўқитиш, унга меҳнатнинг хавфсиз шарт-шароити тўғрисида йўл-йўриқ бериш;

д) иш жойини меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси қоидаларига мувофиқ жиҳозлаш;

ж) қонунчиликка ва бошқа норматив ҳужжатларга риоя қилиш;

з) жамоа шартномаси шартларига риоя қилиш;

и) иш берувчи томонидан қабул қилинадиган бошқа мажбуриятлар:

---

9. Иш куни режими _____

(тўлиқсиз иш куни, тўлиқсиз иш ҳафтаси, қисқартирилган иш вақти, соатбай иш, иш кунининг бошланиш ва тамом бўлиши ва бошқалар)

10. Меҳнат ҳақи тўлаш.

Ходимга қуйидагича ҳақ тўлаш белгиланади:

а) _____

(тўлов тури ва унинг аниқ суммадаги ёки ЯТС разряди кўрсатилган ҳолдаги, ёхуд тушумдан олинган фоиизлардаги миқдори)

б) амалдаги қонунчиликка ва норматив ҳужжатларга мувофиқ меҳнат шaroитлари билан боғлиқ бўлган қўшимча ҳақ, устама, компенсациялар қуйидаги миқдорларда:

_____	_____
_____	(уларнинг миқдори)
(қўшимча ҳақ, устама, компенсациялар номи)	
_____	_____
_____	
_____	_____
_____	

в) жамоа шартномаси шартлари билан назарда тутилган, шунингдек, берилган (мавжуд) ҳуқуқлар ва маблағлар доирасида раҳбар томонидан белгиланадиган қўшимча ҳақ, устама, мукофот, тақдирлашлар ва рағбатлантирувчи турдаги бошқа тўловлар;

_____	_____
_____ (қўшимча ҳақ, устама, компенсациялар номи)	(уларнинг миқдори)
_____	_____
_____	

_____

_____

11. Ходимга:

а) асосий таътил (меҳнат таътили) _____ иш кунидан;

б) қўшимча таътил _____ иш кунидан ибрат
(номи)

бўлган ҳақ тўланадиган йиллик таътил белгиланади.

12. Меҳнат шартномаси (контракт)нинг меҳнат шароитлари ва унга ҳақ тўлаш хусусиятлари, ижтимоий ҳимоя,
имтиёзлар, кафолатлар ва ҳоказолар билан боғлиқ бўлган бошқа шартлари.

Томонларнинг манзиллари ва имзолари:

Ходим:

Иш берувчи:

_____
_____
_____

Манзили: _____

_____
_____

_____
_____
_____

Манзили: _____

_____
_____

(сана, имзо)

(сана, имзо, муҳр)

Жамоа шартномасининг тушунчаси ва шакли

Жамоа шартномаси – ташкилотда ёки якка тартибдаги тадбиркорда якка тартибдаги меҳнатга оид муносабатларни ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган **ижтимоий муносабатларни тартибга солувчи** ҳамда ходимлар томонидан ўз вакиллари орқали ва иш берувчи томонидан тузиладиган меҳнат тўғрисидаги ҳуқуқий ҳужжатдир.

Жамоа шартномаси умуман ташкилотда, унинг алоҳида бўлинмаларида тузилиши мумкин.

Ташкилотнинг алоҳида бўлинмасида жамоавий музокаралар ўтказиш, иш берувчи номидан жамоа шартномасини имзолаш учун иш берувчи ушбу алоҳида бўлинма раҳбарига ёки бошқа шахсга меҳнат кодекснинг 46-моддасига мувофиқ зарур ваколатлар беради.

Жамоа шартномаси **ёзма шаклда** тузилади.

Жамоа шартномасининг мазмуни ва тузилиши:

Жамоа шартномасининг мазмунини ва тузилишини унинг тарафлари белгилайди.

Жамоа шартномасига иш берувчининг ва ходимларнинг қуйидаги масалалар бўйича ўзаро мажбуриятлари киритилиши мумкин:

- меҳнатга ҳақ тўлаш шакли, тизими ва миқдори, пул мукофотлари, нафақалар, компенсациялар, қўшимча тўловлар;

- нархларнинг ўзгаришидан, инфляция даражасидан, жамоа шартномасида белгиланган кўрсаткичларнинг бажарилишидан келиб чиққан ҳолда меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солиш механизми;

- ходимларнинг бандлиги, уларни қайта тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш, уларни ишдан бўшатиш шартлари;

- иш вақти ва дам олиш вақтининг, таътиллارнинг давомийлиги;

- ходимларнинг, шу жумладан аёлларнинг, ногиронлиги бўлган шахсларнинг ва ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларнинг меҳнат шароитлари ҳамда меҳнат муҳофазасини яхшилаш, экологик хавфсизликни таъминлаш;

- ташкилотни, идорага қарашли уй-жойни хусусийлаштириш чоғида ходимларнинг манфаатларини ҳисобга олиш;
- ишни таълим билан қўшиб олиб бораётган ходимлар учун имтиёзлар;
- ихтиёрий тиббий ва ижтимоий суғурта;
- иш берувчи томонидан ходимларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига қўшимча бадаллар киритиш миқдорлари ва муддатлари;
- жамоа шартномасининг бажарилиши устидан назорат қилиш, тарафларнинг жавобгарлиги, касаба уюшмаси қўмитаси фаолият кўрсатиши учун нормал шароитлар билан таъминлаш.

Ташкилотнинг иқтисодий имкониятлари ҳисобга олинган ҳолда, жамоа шартномасида бошқа шартлар, шу жумладан меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда ва меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган нормалар ҳамда қоидаларга нисбатан имтиёзлироқ меҳнат шартлари ва ижтимоий-иқтисодий шартлар (қўшимча таътиллари, пенсияларга устамалар, муддатидан олдин пенсияга чиқиш, транспорт ва хизмат сафари харажатларини компенсация қилиш, ходимларни ишлаб чиқаришда ҳамда уларнинг фарзандларини умумий ўрта таълим ташкилотларида ва мактабгача таълим ташкилотларида бепул ёки қисман ҳақ тўланадиган тарзда овқатлантириш, уяли алоқа, Интернет жаҳон ахборот тармоғи учун ҳақ тўлаш, олий таълим ташкилотларида ўқитиш учун ссудалар тўлаш ва ҳақ тўлаш, бошқа қўшимча имтиёзлар ва компенсациялар) ҳам бўлиши мумкин.

Агар қонунчиликда қоидалар жамоа шартномасида албатта мустаҳкамлаб қўйилиши шартлиги тўғрисидаги тўғридан тўғри кўрсатма мавжуд бўлса, ушбу қоидалар жамоа шартномасига киритилади.

Жамоа шартномасини тузиш тартиби:

Жамоа шартномаси, агар меҳнат жамоасининг умумий йиғилишида (конференциясида) ҳозир бўлганларнинг эллик фоизидан кўпроғи уни

ёқлаб овоз берган бўлса, маъқулланган ҳисобланади. Агар жамоа шартномасининг лойиҳаси маъқулланмаса, ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссия уни умумий йиғилишнинг (конференциянинг) таклифлари ва мулоҳазаларига мувофиқ маромига етказди ҳамда ўн беш кун ичида умумий йиғилишда (конференцияда) кўриб чиқиш учун такроран тақдим этади.

Тарафлар жамоа шартномаси лойиҳасини кўриб чиқиш чоғида ҳал қила олмаган ихтилофларни ҳал этиш бўйича низолар жамоавий меҳнат низоларини ҳал этиш (тартибга солиш) учун белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Жамоа шартномаси меҳнат жамоасининг умумий йиғилишида (конференциясида) маъқулланганидан кейин тарафларнинг вакиллари уч кун ичида жамоа шартномасини имзолайди.

Ходимларни жамоа шартномаси билан таништириш:

Иш берувчи жамоа шартномаси кучга кирганидан кейин ўн кундан кечиктирмай ходимларни жамоа шартномаси билан имзо қўйдириб таништириши шарт.

Меҳнат шартномасини тузишда иш берувчи ишга қабул қилинаётган ходимни жамоа шартномаси билан имзо қўйдириб таништириши шарт.

Жамоа келишувларининг тушунчаси ва шакли

Жамоа келишуви – якка тартибдаги меҳнатга оид муносабатларни ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган ижтимоий муносабатларни тартибга солувчи, ходимлар учун **ҳудудий, тармоқ ва республика даражаларида** тарафларнинг меҳнат шароитларини, бандликни ҳамда ижтимоий кафолатларни белгилашга доир мажбуриятларини ўз ичига олган, ходимлар ва иш берувчиларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини келишиб олиш мақсадида тузиладиган меҳнат тўғрисидаги ҳуқуқий ҳужжатдир.

Жамоа келишувини тайёрлаш, тузиш ёки ўзгартириш юзасидан жамоавий музокаралар ўтказиш учун Меҳнат кодекснинг 50 — 53-моддаларида белгиланган тартибда ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича ҳудудий, тармоқ ва республика комиссиялари тузилади.

Жамоа келишувлари **ёзма шаклда** тузилади.

Жамоа келишувларининг турлари:

Тартибга солинадиган муносабатлар соҳасига қараб **ҳудудий, тармоқ ва бош жамоа келишувлари** тузилиши мумкин.

Ҳудудий ва тармоқ жамоа келишувлари икки томонлама ёки уч томонлама бўлиши мумкин.

Икки томонлама жамоа келишувлари Меҳнат кодекснинг 42 ва 46-моддаларида кўрсатилган ходимларнинг ҳамда иш берувчиларнинг ваколатли вакиллари ўртасида тузилади.

Уч томонлама жамоа келишувлари Меҳнат кодекси 42 ва 46-моддаларининг иккинчи қисмида кўрсатилган ходимларнинг ҳамда иш берувчиларнинг ваколатли вакиллари ва тегишли ижро этувчи ҳокимият органи ўртасида тузилади. Бунда ижро этувчи ҳокимият органининг иштирок этиши ходимлар ва иш берувчилар ваколатли вакилларининг тақлифига кўра белгиланади.

Бажарилишининг молиявий таъминоти тегишли бюджетлар маблағлари ҳисобидан амалга ошириладиган мажбуриятларни ўз ичига олган жамоа келишувлари тегишли ваколатли органнинг розилиги мавжуд бўлган тақдирда тузилади.

Бош жамоа келишуви уч томонлама бўлади ҳамда ходимлар ва иш берувчиларнинг республика даражасидаги ваколатли вакиллари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўртасида тузилади.

Ходимларнинг вакиллари иш берувчи ёки иш берувчининг вакили бўлмаган ижро этувчи ҳокимият органидан улар билан икки томонлама келишув тузишни талаб қилишга ҳақли эмас.

Жамоа келишувларининг мазмуни ва тузилиши:

Жамоа келишувларининг мазмуни ва тузилишини **тарафлар** белгилайди.

Жамоа келишувларида:

– меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнат шартлари ва меҳнатни муҳофаза қилиш, меҳнат ва дам олиш режими тўғрисидаги;

– меҳнатга ҳақ тўлашни нархларнинг ўзгаришларидан, инфлатсия даражасидан, жамоа келишувларида белгиланган кўрсаткичларнинг бажарилишидан келиб чиққан ҳолда тартибга солиш механизми ҳақидаги;

– енг кам миқдори қонунчиликда назарда тутилادиган компенсация тарзидаги қўшимча тўловлар тўғрисидаги;

– ходимларнинг бандлигига, уларни касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга, уларнинг малакасини оширишга кўмаклашиш ҳақидаги;

– экологик хавфсизликни таъминлаш ҳамда ишлаб чиқаришда ходимларнинг соғлиғини муҳофаза қилиш тўғрисидаги;

– ходимларни ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича махсус тадбирлар ҳақидаги;

– давлат ташкилотларини хусусийлаштириш чоғида ходимларнинг манфаатлари ҳисобга олиниши тўғрисидаги;

– юқорироқ даражада ижтимоий ҳимояга муҳтож бўлган шахслар (ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлган шахслар, ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар ва бошқалар) учун қўшимча иш ўринлари ташкил этаётган иш берувчиларга бериладиган имтиёзлар ҳақидаги;

– ижтимоий шерикликни ва уч томонлама ҳамкорликни ривожлантириш, жамоа шартномаларини тузишга кўмаклашиш, меҳнат низоларининг олдини олиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисидаги қоидалар назарда тутилиши мумкин.

Жамоа келишувларида қонунчиликка зид келмайдиган бошқа меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга доир қоидалар бўлиши мумкин.

Худудий жамоа келишувлари – ходимлар ва иш берувчиларнинг тегишли вакиллик органлари ўртасида, тарафларнинг таклифига кўра эса маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан тузилади.

Худудий жамоа келишувлари ходимларнинг тегишли ҳудуд учун умумий бўлган меҳнат шартларини, кафолатлари ва имтиёзларини белгилайди.

Тармоқ жамоа келишувлари – ходимлар ва иш берувчиларнинг тегишли вакиллари ўртасида, шунингдек тарафларнинг таклифига кўра тегишли тармоқдаги давлат бошқаруви органлари билан тузилади. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги тегишли тармоқдаги давлат бошқаруви органлари иш берувчилар сифатида иш юритадиган ҳолларда тармоқ жамоа келишувларининг тарафи бўлиб иштирок этади.

Тармоқ жамоа келишувлари тегишли тармоқни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, меҳнат шартларини ва унга ҳақ тўлашни, тармоқ ходимлари учун ижтимоий кафолатларни белгилайди.

Бош жамоа келишуви – аъзоларининг сони энг кўп бўлган республика қасаба уюшмалари бирлашмаси, ўз ваколатли вакиллари орқали ходимларнинг бошқа республика бирлашмалари, ўз ваколатли вакиллари орқали иш берувчиларнинг республика бирлашмалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўртасида тузилади.

Бош жамоа келишуви Ўзбекистон Республикасида келишилган ҳолда ижтимоий-иқтисодий сиёсат олиб боришнинг асосий йўналишларини белгилайди.

Жамоа келишуви у имзоланган кундан эътиборан ёки жамоа келишувида белгиланган кундан эътиборан кучга киради ҳамда ушбу келишувда назарда тутилган муддат ичида, бироқ **кўпи билан уч йил амал қилади**. Кўрсатилган муддат тугагач, жамоа келишуви тарафлар янгисини тузгунига ёки амалдаги жамоа келишувига ўзгартиш ва қўшимчалар киритгунига қадар бўлган даврда амал қилади. Жамоа

келишувининг амал қилиш муддати тугагунига қадар тарафлар уни узайтириши мумкин.

Жамоа келишувлари имзоланган кундан эътиборан ўн кундан кечиктирмай оммавий ахборот воситаларида ёки улар тарафларининг расмий веб-сайтларида эълон қилиниши лозим

4-МАВЗУ. ШАРТНОМАЛАР ВА УЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАБИАТИ, ШАРТНОМАЛАРНИ ТУЗИШ ВА УЛАРГА ЎЗГАРТИРИШ ТАРТИБИ

Шартномалар – бу битим иштирокчиларининг асосий келишувларини қайд қиладиган ҳужжатлардир. Улар жисмоний, юридик шахсларнинг шунингдек, ҳар қандай шартноманинг иштирокчилари ҳамда мамлакат(лар) доирасида ўзаро келишув асосида тузилиб, белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг оғзаки ҳамда ёзма кўринишидир.

Шартномаларда бир нечта таркибий элементлар бор:

- шартноманинг реквизитлари: тузилган сана ва жой, рўйхатга олиш рақами;
- муқаддима, унда шартномани имзолаётган шахсларнинг номи ва ҳуқуқни белгиловчи ҳужжатлар (устав, ишончнома, низом ва ҳ.к.) кўрсатилади;
- битим шартлари;
- тарафларнинг манзиллари, банк реквизитлари ва имзолари.

Шартноманинг фуқаролик кодекси бўйича тушунчаси:

Шартнома – икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқлари ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишуви шартнома дейилади.

Шартномаларга Фуқаролик Кодексининг 9-бобида назарда тутилган икки ва кўп тарафлама битимлар тўғрисидаги қоидалар қўлланилади.

Шартномадан келиб чиққан мажбуриятларга, агар ушбу бобнинг қоидаларида ва Фуқаролик Кодексида шартномаларнинг айрим турлари тўғрисида баён этилган қоидаларда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятлар тўғрисидаги умумий қоидалар (Фуқаролик Кодексининг 234-352-моддалари) қўлланилади.

Иккитадан ортиқ тарафлар тузадиган шартномаларга, бундай шартномаларнинг кўптарофламалик хусусиятига зид бўлмаса, шартнома тўғрисидаги умумий қоидалар қўлланилади.

Фуқаролар ва юридик шахслар **шартнома тузишда эркиндирлар**.

Шартнома тузишга мажбур қилишга йўл қўйилмайди, шартнома тузиш бурчи ушбу Кодекста, бошқа қонунда ёки олинган мажбуриятда назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Тарафлар қонунчиликда назарда тутилмаган шартномани ҳам тузишлари мумкин.

Тарафлар турли шартномаларнинг элементларини ўз ичига оладиган шартнома (аралаш шартнома) тузишлари мумкин. Аралаш шартнома бўйича тарафларнинг муносабатларига, агар тарафларнинг келишувидан ёки аралаш шартноманинг моҳиятидан бошқача тартиб англашилмаса, элементлари аралаш шартномада бўлган шартномалар тўғрисидаги қоидалар қўлланилади.

Шартноманинг шартлари тарафларнинг хоҳиши билан белгиланади, тегишли шартнинг мазмуни қонунчиликда кўрсатиб қўйилган ҳоллар бундан мустасно.

Шартноманинг шарти тарафлар келишувида бошқача тартиб белгилаб қўйилмаганлиги туфайли қўлланиладиган норма (диспозитив норма)да назарда тутилган ҳолларда тарафлар ўзаро келишиб, унинг қўлланишини бекор қилишлари ёки унда назарда тутилганидан бошқача шартни белгилашлари мумкин. Бундай келишув бўлмаганда шартноманинг шарти диспозитив норма билан белгиланади.

Агар шартнома шартлари тарафлар ёки диспозитив норма билан белгилаб қўйилган бўлмаса, тегишли шартлар тарафлар ўртасидаги муносабатларга нисбатан қўлланилиши мумкин бўлган иш муомаласи одатлари билан белгиланади.

Шартномалар **ҳақ эвазига** ва **текинга** тузиладиган шартномалар турларига бўлинади.

– Шартнома бўйича тараф ўз бурчларини бажарганлиги учун ҳақ олиши ёки унга бошқа муқобил тўлов тўланиши лозим бўлса, бундай шартнома **ҳақ эвазига тузилган шартнома** бўлади.

– Шартнома бўйича бир тараф иккинчи тарафга ундан ҳақ ёки бошқа муқобил тўлов олмасдан бирон нарсани бериш мажбуриятини олса, бундай шартнома **текинга тузилган шартнома** ҳисобланади.

Агар қонунчиликдан, шартноманинг мазмуни ёки моҳиятидан бошқача ҳол англашилмаса, шартнома ҳақ эвазига тузилган шартнома ҳисобланади.

Шартноманинг баҳоси – шартномани бажарганлик учун тарафларнинг келишуви билан белгиланган баҳода ҳақ тўланади.

Қонунда назарда тутилган ҳолларда тегишли ваколатга эга бўлган давлат органлари белгилайдиган ёки тартибга соладиган баҳолар (тарифлар, расценкалар, ставкалар ва ҳ.к.) қўлланилади.

Шартнома тузилганидан кейин баҳони ўзгартиришга қонунчилик ёки шартномада назарда тутилган ҳолларда ва шартларда йўл қўйилади.

Ҳақ тўлашни назарда тутадиган шартномада баҳо назарда тутилмаган ва шартнома шартлари бўйича белгиланиши мумкин бўлмаган ҳолларда шартномани бажарганлик учун **ўхшаш вазиятларда** одатда шундай товарлар, ишлар ёки хизматлар учун олинадиган баҳо бўйича ҳақ тўланиши керак.

Шартноманинг амал қилиши:

Шартнома **тузилган пайтидан бошлаб кучга киради** ва тарафлар учун мажбурий бўлиб қолади.

Тарафлар ўзлари тузган шартноманинг шартларини уларнинг шартнома тузишидан олдин вужудга келган муносабатларига нисбатан қўлланилади деб белгилаб қўйишга ҳақлидирлар.

Қонунда ёки шартномада шартноманинг амал қилиш муддати тугаши тарафларнинг шартнома бўйича мажбуриятлари бекор бўлишига олиб келади, деб белгиланиши мумкин.

Бундай шарт ёзиб қўйилмаган шартнома тарафлар мажбуриятни бажаришининг шартномада белгилаб қўйилган охириги муддатигача амал қилади, деб ҳисобланади.

Шартноманинг амал қилиш муддати тугаши тарафларни уни бузганлик учун жавобгарликдан озод қилмайди.

Шартноманинг шакли:

Агар қонунда муайян турдаги шартномалар учун маълум бир шакл белгилаб қўйилган бўлмаса, шартнома битимлар тузиш учун назарда тутилган ҳар қандай шаклда тузилиши мумкин.

Нотариал тасдиқланиши ёки давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган шартнома нотариал тасдиқланган ёки рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан, нотариал тасдиқланиши ва рўйхатдан ўтказилиши зарур бўлганда эса — шартнома **рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан** шартнома тузилган ҳисобланади.

Агар тарафлар шартномани муайян шаклда тузишга келишган бўлсалар, гарчи қонунда бу турдаги шартномалар учун бундай шакл талаб қилинган бўлмаса-да, шартнома белгиланган шаклга келтирилганидан кейин тузилган ҳисобланади.

Ёзма шартнома тарафлар имзолаган битта ҳужжатни тузиш йўли билан, шунингдек почта, телеграф, телетайп, телефон, электрон алоқа ёки ҳужжат шартномадаги тарафдан чиққанлигини ишончли суратда аниқлаш имконини берадиган бошқа алоқа ёрдамида ҳужжатлар алмашиш йўли билан тузилиши мумкин.

Агар шартнома тузиш ҳақидаги ёзма таклиф Фуқаролик кодекси 370-моддасининг тўртинчи қисмида назарда тутилган тартибда олинган бўлса, шартноманинг ёзма шаклига риоя қилинган ҳисобланади.

Шартномани ўқиш ва бажариш қулай бўлиши учун унинг бандлари бўлимларга бирлаштирилади. Бўлимларнинг номлари тузилган битимнинг муҳим шартларини акс эттиради. Шартноманинг тури ва мураккаблигидан қатъи назар унда асосан қуйидаги бўлимлар кўзда тутилади:

- ❖ *Шартнома предмети;*
- ❖ *Тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари;*
- ❖ *Шартнома суммаси ва ҳисоб-китоб тартиби;*
- ❖ *Тарафларнинг жавобгарлиги;*
- ❖ *Низоларни ҳал қилиш тартиби;*
- ❖ *Форс-мажор;*
- ❖ *Якуний қоидалар.*

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш асослари:

Агар Фуқаролик кодексида, бошқа қонунларда ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, шартнома тарафларнинг келишувига мувофиқ ўзгартирилиши ва бекор қилиниши мумкин.

Тарафлардан бирининг талаби билан шартнома суд томонидан фақат қуйидаги ҳолларда ўзгартирилиши ёки бекор қилиниши мумкин:

- 1) иккинчи тараф шартномани жиддий равишда бузса;
- 2) ушбу Кодекс, бошқа қонунлар ва шартномада назарда тутилган ўзга ҳолларда.

Тарафлардан бирининг шартномани бузиши иккинчи тарафга у шартнома тузишда умид қилишга ҳақли бўлган нарсадан кўп даражада маҳрум бўладиган қилиб зарар етказиши шартномани жиддий бузиш ҳисобланади.

Бир тараф шартномани бажаришдан тўла ёки қисман бош тортиб, қонун ёхуд тарафларнинг келишувида бунга йўл қўйилса, шартнома тегишлича бекор қилинган ёки ўзгартирилган ҳисобланади.

Вазият жиддий ўзгариши муносабати билан шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш:

Шартнома тузишда тарафлар учун асос бўлган вазиятнинг жиддий ўзгариши, агар бошқача тартиб шартномада назарда тутилган бўлмаса ёки унинг моҳиятидан англашилмаса, шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш учун асос бўлади.

Вазиятнинг тарафлар олдиндан кўра билганларида шартномани умуман тузмасликлари ёки анча фарқ қиладиган шартлар билан тузишлари мумкин бўлган даражада ўзгариши унинг жиддий ўзгариши ҳисобланади.

Агар тарафлар шартномани жиддий ўзгарган вазиятга мувофиқлаштириш ёки уни бекор қилиш ҳақида келиша олмаган бўлсалар, шартнома манфаатдор тарафнинг талаби билан суд томонидан бекор қилиниши, ушбу модданинг бешинчи қисмида назарда тутилган асосларга кўра эса — ўзгартирилиши мумкин, агар айтилган вақтда қуйидаги шартлар мавжуд бўлса:

1) шартномани тузиш пайтида тарафлар вазиятда бундай ўзгариш юз бермайди, деб ҳисоблаган бўлсалар;

2) вазиятнинг ўзгаришини келтириб чиқарган сабабларни, улар пайдо бўлганидан кейин манфаатдор тараф шартноманинг хусусиятига ва муомала шартларига кўра ўзидан талаб қилинадиган даражада виждонийлик ва эҳтиёткорлик қилган бўлишига қарамай, бу сабабларни енга олмаган бўлса;

3) шартномани унинг шартларини ўзгартирмасдан бажариш тарафлар мулкӣ манфаатларининг шартномага мос келадиган нисбатини бузса ва манфаатдор тарафга зарар етказса, натижада улар шартнома тузишда умид қилишга ҳақли бўлган нарсадан кўп даражада маҳрум бўлсалар;

4) иш муомаласи одатларидан ёки шартноманинг моҳиятидан вазиятнинг ўзгариши ҳавфига манфаатдор тараф учраши кераклиги аниқлашилмаса.

Вазиятнинг жиддий ўзгариши оқибатида шартнома бекор қилинганида суд ҳар қандай тараф талаби билан шартномани бекор қилиш оқибатларини аниқлашда тарафларнинг ушбу шартномани бажариш билан боғлиқ харажатларини улар ўртасида адолатли тақсимлаш зарурлигига асосланади.

Вазиятнинг жиддий ўзгариши муносабати билан шартноманинг ўзгартирилишига шартномани бекор қилиш ижтимоӣ манфаатларга зид

бўлган ёки тарафларга шартномани суд томонидан ўзгартирилган шартлар асосида бажариш учун талаб қилинадиган харажатлардан анча ортиқ зарар келтирадиган фавқулодда ҳолларда суд қарори билан йўл қўйилади.

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш тартиби:

Шартнома қандай шаклда тузилган бўлса, уни ўзгартириш ёки бекор қилиш тўғрисидаги келишув ҳам шундай шаклда тузилади, башарти қонунчиликдан, шартнома ёки иш муомаласи одатларидан бошқача тартиб келиб чиқмаса.

Бир тараф шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги таклифга иккинчи тарафдан рад жавоби олганидан кейингина ёки таклифда кўрсатилган ёхуд қонунда ёинки шартномада белгиланган муддатда, бундай муддат бўлмаганида эса — ўттиз кунлик муддатда жавоб олмаганидан кейин, шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги талабни судга тақдим этиши мумкин.

Шартномани ўзгартириш ва бекор қилишнинг оқибатлари:

Шартнома ўзгартирилганида тарафларнинг мажбуриятлари ўзгартирилган ҳолда сақланиб қолади. Шартнома бекор қилинганда тарафларнинг мажбуриятлари бекор бўлади.

Қандай рўйхатга олинади ва қанча сақланади?

Расмийлаштирилаётган шартнома рўйхатга олиниб, ҳисобга қўйилади. Қоидага кўра, рўйхат рақамини шартномани чиқараётган ташкилот беради.

Ҳисобга қўйишнинг бир нечта варианты мавжуд.

Биринчи – Шартномаларни рўйхатга олиш китобини юритиш. Бу услуб бугун ҳам энг тарқалган услуб ҳисобланади, чунки анча сарфи кам ва одатга айланган.

Иккинчи – Рўйхатга олишнинг электрон журналини юритиш. Моҳиятан бу худди ўша, масалан, стандарт Эҳсел иловасида юритиладиган рўйхатга олиш китоби. Тўғри бунинг салбий томони ҳам бор – электр

энергияси бўлмаганда ёки компьютер ишида ишдан чиқиш содир бўлганда ундан фойдаланиш имкони бўлмайди.

Учинчи – Ҳужжатларни тўлиқ автоматлаштирилган тарзда ҳисобга қўйиш. Ҳозирнинг ўзида турли дастурий ечимлар мавжуд ва рўйхат мунтазам тўлдириб борилади. Бироқ, эҳтимолий техник носозликлар каби шунга ўхшаш муаммолардан ташқари дастурий маҳсулотлардан фойдаланиш уларни сотиб олиш ва ўрнатиш учун муайян молиявий харажатларни талаб қилади. Шунингдек бундай воситаларни қўллаш учун махсус билим ва кўникмаларни олиш керак.

Шартномаларнинг қоғоздаги оригиналлари ва уларнинг барча иловалари (спецификациялар, қўшимча келишувлар ва бошқалар) тасдиқланган ишлар номенклатурасига асосан регистр папкаларда сақланиши керак. Бажарилган шартномаларни сақлаш муддатлари қонун ҳужжатларида белгиланмаган. Бироқ эътиборни шунга қаратиш жоизки, хўжалик юритувчи субъект фаолиятини текширишда назорат қилувчи органлар текширилаётган даврда расмийлаштирилган барча ҳужжатларнинг оригиналларини талаб қилиб олишади. Шунинг учун шартномаларнинг оригиналларини қоғозда камида беш йил сақлаш, кейин эса ҳудудий архивга топшириш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Ҳужжатларни сақлаш муддатларини ҳисобга олиш тартибини ташкилотнинг локал ҳужжатларида акс эттиришни маслаҳат берамиз.

Шуни қўшимча қиламизки, ўнлаб йиллар олдин шаклланган ҳужжатлар айланиши тизими объектив равишда эскирган ва замонавий бизнес сўровларига жавоб бера олмайди, чунки кўп вақт ва моддий ресурсларни банд қилади.

Мақбуллаштириш имконияти юзада жойлашган: тадбиркорлик фаолиятига АКТни кенг жорий қилиш шартномавий муносабатларни ҳужжатсиз шаклга ўтказиш имконини беради. Мамлакатимиз қонун ижодкори электрон ҳужжат айланишига нисбатан аллақачон зарур норматив базани шакллантирган. Бироқ қонун томонидан тақдим этилган

имкониятларни рўёбга чиқариш учун амалиётда барча иштирокчилар учун қулай ва тушунарли механизмлар жорий қилиниши керак.

5-МАВЗУ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР СОДИР ЭТИЛГАНДА ТЕГИШЛИ ҲУЖЖАТЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси: Маъмурий ҳуқуқбузарлик деганда қонунчиликка биноан маъмурий жавобгарликка тортиш назарда тутилган, шахсга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига, мулкчиликка, давлат ва жамоат тартибига, табиий муҳитга тажовуз қилувчи ғайриҳуқуқий, айбли (қасддан ёки эҳтиётсизлик орқасида) **содир этилган ҳаракат ёки ҳаракатсизлик** тушунилади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда назарда тутилган ҳуқуқбузарлик учун маъмурий жавобгарлик, башарти бу ҳуқуқбузарлик ўз хусусиятига кўра жиноий жавобгарликка тортишга сабаб бўлмаган тақдирда, амалга оширилади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик тушунчаси: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик ушбу Кодекс, Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, Қорақалпоғистон Республикаси қонунлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг ва Вазирлар Кенгашининг қарорлари, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг қарорларидан иборатдир.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс қоидалари мазкур Кодексга киритилмаган қонунчилик ҳужжатларида содир этганлик учун жавобгарлик назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликларга ҳам тааллуқлидир.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчиликнинг вазифалари: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилик инсон ва жамият фаровонлиги йўлида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, мулкни,

давлат ва жамоат тартибини, табиий муҳитни муҳофаза қилишни, ижтимоий адолат ва қонунийликни таъминлашни, маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларнинг ўз вақтида ва объектив кўриб чиқирилишини, шунингдек бундай ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишни, фуқароларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига риоя этиш руҳида тарбиялашни ўз олдига вазифа қилиб қўяди.

Бу вазифаларни амалга ошириш учун ушбу Кодекс қандай ҳаракат ёки ҳаракатсизлик маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳисобланишини, маъмурий ҳуқуқбузарликни содир этган шахсга нисбатан қайси орган (мансабдор шахс) томонидан қай тартибда қанақа **маъмурий жазо қўлланилиши ва ижро этилишини белгилайди.**

Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун таъсир кўрсатиш чораларини қўлланиш вақтида қонунийликни таъминлаш: Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун ҳеч ким қонунчиликда белгиланган асослар ва тартибдан бошқача тарзда таъсир кўрсатиш чорасига тортилиши мумкин эмас.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритиш қонунийликка риоя қилиш асосида олиб борилади.

Тегишли ваколат берилган органлар ва мансабдор шахслар маъмурий таъсир кўрсатиш чораларини ўз ваколатлари доирасида қўллайдилар.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун таъсир кўрсатиш чораларини қўлланиш чоғида қонунчилик талабларига риоя этилиши ваколатли юқори турувчи органлар ва мансабдор шахслар томонидан мунтазам равишда назорат қилиб турилиши билан, прокурор назорати билан, шикоят бериш ҳуқуқи билан таъминланади.

Статистика соҳасида ҳамда унга боғли қандай Маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этилиши мумкин?

❖ Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 215-моддасига кўра, Давлат статистик ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиш;

❖ Расмий статистикани тайёрловчилар расмий статистикадан фойдаланувчиларга индивидуал маълумотларни ошкор қилиш;

❖ Ваколатли давлат органи томонидан индивидуал маълумотларни расмий статистиканинг бошқа тайёрловчиларига тақдим этиш тартибини бузиш.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 215-моддаси: Мансабдор шахсларнинг давлат статистика кузатувини олиб бориш учун зарур бўлган ҳисобот ва бошқа маълумотларни тақдим этмасликда ифодаланган давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузиши, ҳисобот маълумотларини бузиб кўрсатиши ёки ҳисоботларни тақдим этиш муддатларини бузиши — базавий ҳисоблаш миқдорининг етти бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган бўлса, — базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Мансабдор шахсларнинг маъмурий жавобгарлиги:

Мансабдор шахслар бошқарув тартибини, давлат ва жамоат тартибини сақлаш, табиий муҳитни, аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш соҳасида белгиланган қоидаларга ва бажарилишини таъминлаш ўз хизмат вазифаларига кирадиган бошқа қоидаларга риоя этмаганлик билан боғлиқ маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этганликлари учун маъмурий жавобгарликка тортилишлари лозим.

Доимий, вақтинча ёки махсус ваколат бўйича тайинланадиган ёки сайланадиган, ҳокимият вакили вазифаларини бажарадиган ёхуд давлат органларида, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида, мулк шаклидан қатъи назар, корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ташкилий-бошқарув, **маъмурий-хўжалик** вазифаларини амалга оширадиган ва юридик аҳамиятга эга ҳаракатларни содир этишга ваколат берилган шахс, худди шунингдек халқаро ташкилотда ёхуд чет давлатнинг

конун чиқарувчи, ижро этувчи, маъмурий ёки суд органида мазкур вазифаларни амалга оширувчи шахс мансабдор шахс деб эътироф этилади.

Давлатнинг бирон-бир ҳокимият органи номидан иш кўриб, муайян вазифаларни доимий ёки вақтинча амалга оширувчи ва ўз ваколатлари доирасида кўпчилик ёхуд барча фуқаро ёки мансабдор шахслар учун мажбурий бўлган ҳаракатларни содир этиш ёки фармойишлар бериш ҳуқуқига эга бўлган шахс ҳокимият вакили деб эътироф этилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарликларга нисбатан чора қўллаш ваколатлари.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 267-моддасига асосан, Давлат статистика органлари:

Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси органларига ушбу Кодекснинг **215-моддасида** назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар тааллуқлидир.

Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитасининг раиси ва унинг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар статистика бошқармалари бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарлари, туманлар, шаҳарлар статистика бўлимларининг бошлиқлари ушбу модданинг **биринчи қисмида** кўрсатилган органлар номидан маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ва маъмурий жазо чорасини қўллашга ҳақлидир.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги тўғрисидаги баённома ваколатли мансабдор шахс томонидан тузилади.

Бузилиши маъмурий жавобгарликни келтириб чиқарадиган қоидаларга риоя этилишини текшириш ва (ёки) назорат қилиш қонунчилик билан зиммасига юклатилган тегишли органнинг ваколатли мансабдор шахси маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомани тузади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 281-моддасига кўра Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённоманинг мазмуни қуйидагича бўлади:

Шу баённома тузилган сана ва жой, баённомани тузган шахснинг лавозими, фамилияси, исми, отасининг исми; ҳуқуқбузарнинг шахсига оид маълумотлар; маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилган жой, вақт ва бу ҳуқуқбузарликнинг моҳияти, ана шундай ҳуқуқбузарлик учун жавобгарликни назарда тутувчи норматив ҳужжат; агар гувоҳлар ва жабрланувчилар бўлса, уларнинг фамилиялари ва яшаш манзиллари; ҳуқуқбузарнинг тушунтириши; ишни ҳал қилиш учун зарур бўлган бошқа маълумотлар кўрсатилади. Башарти ҳуқуқбузарлик туфайли моддий зарар етказилган бўлса, бу ҳам баённомада кўрсатилади.

Баённома уни тузган шахс ва маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахс томонидан имзоланади; гувоҳлар ва жабрланувчилар бўлган тақдирда эса — баённома мазкур шахслар томонидан ҳам имзоланади.

Ҳуқуқбузарлик содир этган шахс баённомани имзолашдан бош тортган тақдирда, баённомага бу ҳақда ёзиб қўйилади. Ҳуқуқбузарлик содир этган шахс баённоманинг мазмуни юзасидан баённомага илова қилинадиган тушунтириш ва мулоҳазаларини беришга, шунингдек мазкур баённомага имзо чекишдан бош тортиш сабабларини баён этишга ҳақлидир.

Баённомани тузиш вақтида ҳуқуқбузарга ушбу Кодекснинг 294-моддасида назарда тутилган унинг ҳуқуқ ва бурчлари тушунтирилади ва бу хусусда баённомага ёзиб қўйилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомани жўнатиш — баённома бошқа ҳужжатлар ва иш бўйича ашёвий далиллар билан бирга ҳуқуқбузарлик содир этилган ёки аниқланган пайтдан бошлаб бир суткадан кечиктирмай маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ваколатига эга бўлган орган (мансабдор шахс)га юборилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомага қуйидагилар **илова** қилинади:

1) маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатнинг кўчирма нусхаси;

2) ички ишлар органларининг маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг илгари маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги тўғрисидаги маълумотномаси;

3) маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг тушунтириши;

4) жабрланувчининг, гувоҳларнинг кўрсатувлари, экспертнинг хулосаси, агар улар мавжуд бўлса;

5) маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги фактини тасдиқловчи бошқа материаллар.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 133 ва 134-моддаларида назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги баённомага ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари қуйидагилар илова қилинади:

1) ҳайдовчилик гувоҳномаси, транспорт воситаси рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг ва ишончноманинг кўчирма нусхаси;

2) суғурта полисининг кўчирма нусхаси (мавжуд бўлган тақдирда);

3) алкогольли ичимликдан, гиёҳвандлик моддаси таъсиридан ёки ўзгача тарзда маст ҳолда бошқарилганлиги белгиланган тартибда текширувдан ўтказилганлиги тўғрисидаги тиббий хулоса, алкогольли ичимликдан, гиёҳвандлик моддаси таъсиридан ёки ўзгача тарздаги мастлик ҳолатини аниқлаш учун текширувдан ўтишдан бўйин товлаган тақдирда икки ҳолис иштирокида тузилган далолатнома;

4) кўздан кечириш далолатномаси ва ҳодиса жойининг чизмаси, транспорт воситасининг шикастланишлари тўғрисидаги маълумотнома ва техника воситалари шикастланишларининг фотосуратлари;

5) автомототранспорт воситасига етказилган зарарни баҳолаш далолатномаси;

6) судга қадар автотехника экспертизаси тайинланганлиги ҳақидаги қарор ва экспертларнинг хулосаси;

7) суриштирув якунларига кўра, манфаатдор шахсларнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш материаллари билан танишганлиги тўғрисидаги баённома.

Ушбу Кодекснинг 52-моддасида назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённомага ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари қуйидагилар илова қилинади:

1) жабрланувчининг аризаси;

2) судга қадар тиббий экспертиза тайинланганлиги ҳақидаги қарор ва экспертларнинг хулосаси;

3) жиноят иши қўзғатишни рад этиш тўғрисидаги қарор.

Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни судга юбориш тартиби – Ваколатли орган (мансабдор шахс) жабрланувчининг ёки унинг қонуний вакилининг ярашув тўғрисидаги аризасини олгач, уч кундан ортиқ бўлмаган муддатда ҳуқуқбузарнинг розилигига кўра ишни тарафларнинг ярашуви муносабати билан судга юбориш ҳақида қарор чиқаради ҳамда ишни тегишлилиги бўйича судга юборади.

Қарорнинг тавсиф қисмида:

– маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни юритиш учун асос;
– маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва улар томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар ҳақидаги маълумотлар;

– ярашув тўғрисидаги аризанинг мазмуни ҳамда ҳуқуқбузарнинг аризага нисбатан муносабати кўрсатилади.

– Қарорнинг қарор қисмида:

– ишни судга юбориш ҳақидаги қарор;

– ашёвий далиллар тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади.

Агар иш бўйича ҳуқуқбузар сифатида иштирок этиш учун бир неча шахс жалб қилинган бўлиб, уларнинг барчаси билан ярашувга эришилмаган бўлса, ярашувга эришилмаган ҳуқуқбузарларга тааллуқли материаллар ажратилади ва улар бўйича иш юритиш умумий қоидаларга риоя этилган ҳолда амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги Қонуни **14-моддасида** ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс **215-моддасида** статистика органлари ўз ваколатлари доирасида давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қўллаш ҳуқуқига эгаллиги белгиланган. Шунингдек, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг **267-моддасига** асосан, статистика органлари

215-моддада назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ва маъмурий жазо чорасини қўллашга ҳақлидир.

Бунда, мазкур Кодекснинг **245-моддаси учинчи қисмида**, “тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш чоғида якка тартибдаги тадбиркорлар ва (ёки) уларнинг ходимлари, юридик шахс бўлган тадбиркорлик субъектларининг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларнинг **жиноят ишлари бўйича судлар** томонидан кўриб чиқилиши назарда тутилган.

Юқоридаги қонунчилик ҳужжатлари талабларидан келиб чиқиб, ҳудудий статистика органларида давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш тартибини бузган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чораларини қўллашнинг қуйидаги тартиби белгиланади:

И. Юридик шахс бўлган тадбиркорлик субъектлари (шу жумладан давлат улуши мавжуд бўлган тадбиркорлик субъектлари)нинг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича:

1.1. Давлат статистика ҳисобот(лар)ини ўз муддатида тақдим этмаган ёки ҳисобот(лар)да хато ва камчиликларга йўл қўйган тадбиркорлик субъектига почта орқали 1-иловада келтирилган намунавий шаклдаги **огоҳлантириш хати** (зарур ҳолларда буюртма хат билан) юборилади.

1.2. Огоҳлантириш хатининг амал қилиш муддати (30 календарь куни) ичида Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизими (Ахборот тизими) ва Реестрида огоҳлантириш хати юборилаётган тадбиркорлик субъектининг мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимларининг **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддасида белгиланган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича илгари маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги тўғрисидаги маълумотнома** олинади (*Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215,271,282-моддалари*).

1.3. Огоҳлантириш хатида кўрсатилган муддатда (30 календарь куни) давлат статистика ҳисобот(лар)и тақдим этилмаган ёки аниқланган хато ва камчиликлар бартараф этилган ҳолда тўғриланган давлат статистика ҳисоботлари статистика органларига тақдим этилмаган ҳолатларда, огоҳлантириш хатида белгиланган муддат тугаганидан бошлаб **3 иш кунидан кечиктирмасдан** тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарлик бўйича ишларни кўриб чиқиш учун **жиноят ишлари бўйича судларга** Ахборот тизими орқали электрон шаклдаги **ариза** тақдим этилади.

Бунда, **аризада** тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан:

- агар маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг бир йил давомида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси билан маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги аниқланмаса, **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси биринчи қисми билан;**

- агар маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг бир йил давомида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси

билан маъмурий жавобгарликка тортилганлиги факти мавжудлиги аниқланса, **Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 215-моддаси иккинчи қисми билан** маъмурий иш қўзғатилиши сўралади.

Ахборот тизими орқали ариза тақдим қилишда унга қуйидагилар илова қилинади:

- тадбиркорлик субъектига юборилган огоҳлантириш хати нусхаси;
- тадбиркорлик субъектининг тушунтириш хати *(тушунтириш хати тақдим қилинмаган тақдирда, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 267-моддасида белгиланган статистика органлари раҳбарлари томонидан тузилган далолатнома)*.

1.4. Худудий статистика органлари томонидан **Маъмурий ҳуқуқбузарлик ишлари бўйича жиноят судларига тақдим этилган аризалар ва огоҳлантирилган субъектлар реестри (Реестр)** юритилади ва доимий равишда янгилаб борилади.

1.5. Огоҳлантириш муддати (30 календарь куни) ичида давлат статистика ҳисобот(лар)и тақдим этилган ёки аниқланган хато ва камчиликлар бартараф этилган ҳолда, тўғриланган давлат статистика ҳисоботлари статистика органларига тақдим этилган ҳолатларда, **тегишли тадбиркорлик субъектига нисбатан маъмурий чора қўлланилмайди.**

II. Нодавлат нотижорат ташкилотлар, давлат муассасалари ва ташкилотлари мансабдор шахслари ва (ёки) бошқа масъул ходимлари томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича:

2.1. Ҳисобот(лар)ни ўз муддатида тақдим этмаган ёки ҳисобот(лар)ни хато ва камчиликлар билан тақдим этган **нодавлат нотижорат ташкилотлар, давлат муассасалари ва ташкилотларига уларнинг мансабдор шахс(лар)и ва (ёки) бошқа масъул ходим(лар)и 5 иш кунидан кечиктирмай** тегишли худудий статистика органига келиши

ва маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомасини расмийлаштириши юзасидан 2-иловада келтирилган намунавий шаклдаги **чақирув хати** юборилади.

2.2. Чақирув хатига асосан, ҳудудий статистика органига ташриф буюрган субъектнинг мансабдор шахс(лар)и ва (ёки) бошқа масъул ходим(лар)и билан **маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомаси** расмийлаштирилади ҳамда нусхаси танишиш учун тегишли ташкилот (муассаса) мансабдор шахсига (масъул ходимига) берилади.

Бунда, чақирув хатларини олганлик тўғрисидаги маълумотлар маъмурий ишларга илова қилиниши **шарт**.

2.3. Ҳудудий статистика органлари томонидан Маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомалари Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизимига киритиб борилади (*Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 282-моддаси*).

2.4. Маъмурий ҳуқуқбузарлик баённомаси асосида ундирилмаган жарималар бўйича Ички ишлар вазирлигининг Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва жабрланувчиларни ягона марказлаштирилган ахборот тизими орқали Мажбурий ижро бюросига ахборот юборилади (*Асос: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 332-моддаси*).

6-МАВЗУ. СТАТИСТИКА ОРГАНЛАРИДА ЮРИДИК ХИЗМАТ ХОДИМЛАРИ ИШИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ФАОЛИЯТ БЎЙИЧА ҲИСОБОТЛАР ТАШКИЛ ЭТИШ ТАРТИБИ

Ўтган давр мобайнида мамлакатимизда давлат органлари, хўжалик бошқаруви органлари, давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари (кейинги ўринларда — давлат органлари ва ташкилотлари деб аталади) фаолиятида қонун устуворлиги ва қонунийликни таъминлаш юзасидан комплекс чора-тадбирлар амалга оширилди. Қонун устуворлиги ва қонунийликни таъминлашда юридик хизмат ходимлари фаолияти жуда аҳамиятлидир.

Қонунчиликка риоя этишда давлат органлари ва ташкилотларининг норма ижодкорлиги, шартномавий-ҳуқуқий ва талабнома-даъво ишларини амалга оширадиган юридик хизматлари кўмаклашади.

Шу билан бирга, юридик хизматларнинг ходимлари қонун бузилишини олдини олиш ҳамда улар бўйича ўз вақтида чоралар кўриш учун етарли ва таъсирчан ваколатларга эга эмасликлари сабабли уларнинг фаолияти қутилган самарани бермаслиги мумкин, лекин юридик хизмат ходимлари ишини самарали ташкил этиш ҳамда касбий малакаларини ривожлантириб бориши ташкилот юридик хизматининг ўз ўрнида камчиликсиз ишлаши имкониятини яратади.

Юридик хизмат — давлат органи ва ташкилоти фаолиятини ҳуқуқий таъминлаш мақсадида қонунчиликда белгиланган меъёр ва мезонларга мувофиқ мажбурий тартибда ташкил этиладиган ёки жорий қилинадиган мустақил таркибий тузилма ёхуд лавозим.

Юридик хизмат бевосита давлат органи ва ташкилотининг раҳбарига бўйсунди.

Ўзбекистон Республикаси Статистика агентлиги юридик хизмати ва юридик хизмат ходимлари фаолиятини қйидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан ташкил этилади ҳамда фаолият юритади:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 19 январдаги “Юридик хизмат фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2733-сон Қарори,

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 1 майдаги ““Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Юридик хизмат фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2017-йил 19-январдаги ПҚ-2733-сон қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида”ги 250-сон қарори;

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 22 ноябрдаги “Юридик хизматлар ходимларини аттестатсиядан ўтказиш ва уларнинг малакасини ошириш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 244-сон;

4. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2017 йил 28 февралда рўйхатдан ўтган “Юридик хизмат ходимининг иш жойини моддий-техника жиҳатидан жиҳозлашга доир минимал талабларни тасдиқлаш ҳақида”ги буйруғи, рўйхат рақами 2863.

5. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2017 йил 28 февралда рўйхатдан ўтган “Юридик хизмат ходимини лавозимга тайинлаш ва озод қилиш масалаларини адлия органлари билан келишиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги буйруғи, рўйхат рақами 2864.

Давлат органлари ва ташкилотлари **юридик хизматлари** фаолиятининг асосий **йўналишлари** қуйидагилар белгиланган:

– давлат органлари ва ташкилотларининг ҳуқуқни қўллаш фаолиятида қонун устуворлиги ва қонунийликни таъминлашни ташкил этиш;

– давлат органлари ва ташкилотлари томонидан ишлаб чиқиладиган (қабул қилинадиган) норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларининг қонунчиликка мувофиқлиги устидан назоратни олиб бориш;

– давлат органлари ва ташкилотларининг норма ижодкорлиги фаолиятида иштирок этиш, қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан таклифларни тайёрлаш масалаларида уларнинг таркибий тузилмалари ишини мувофиқлаштириш;

– давлат органлари ва ташкилотлари ходимларининг ҳуқуқий маданияти ва ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, уларга қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини, шу жумладан замонавий ахборот-коммуникация технологиялари орқали етказишда иштирок этиш;

– шартномавий-ҳуқуқий ва талабнома-даъво ишларини юритиш, давлат органлари ва ташкилотларининг мулкӣ ва бошқа манфаатларини ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш.

Ташкилотда юридик хизмат тузилмаларини ташкил этиш тартиби:

Юридик хизмат юридик департамент, юридик бошқарма, юридик бўлим, юридик бюро шаклида ташкил қилиниши ёхуд битта штатдан иборат бош юрисконсулт, етакчи юрисконсулт, катта юрисконсулт ёки юрисконсултдан иборат бўлиши мумкин.

Юридик хизматнинг мавжуд штат бирликларини қисқартиришга ва уларни давлат органи ва ташкилотининг бошқа таркибий тузилмаларига қайта тақсимлашга йўл қўйилмайди.

Юридик хизмат ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, ушбу Низомга ва бошқа қонунчилик ҳужжатларига амал қилади.

Юридик хизмат ходими ёхуд юрисконсулт лавозимида олий юридик маълумотга эга бўлган ёки Тошкент давлат юридик университети ҳузуридаги Юридик кадрларни халқаро стандартлар бўйича профессионал

Ўқитиш марказида юридик мутахассислик бўйича қайта тайёрлаш курсларини тамомлаган ва белгиланган намунадаги дипломни олган шахс ишлаши мумкин.

Ушбу лавозимдаги шахс вазифаларига мувофиқ Статистика агентлигида (кейинги ўринларда “Агентлик” деб аталади) меҳнат қонунчилигига риоя этилишини таъминлашда, шу жумладан меҳнат муносабатларини тартибга солувчи ҳуқуқий ҳужжатларни (меҳнат шартномаси, жамоа шартномаси, жамоа битими ва бошқа локал ҳужжатларни) ишлаб чиқишда иштирок этади, ушбу **буйруқлар, ҳужжатлар ҳамда ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг қонунчиликка мувофиқлигини текширади** ва ҳуқуқий ҳулоса тайёрлашни назорат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, қонунлари, Олий Мажлис палаталарининг қарорлари, Президент фармон, қарор ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамаси қарор ва фармойишларидан келиб чиқадиган давлат статистика органлари вазифаларини амалга ошириш бўйича Давлат статистика қўмитаси бўлинмаларининг таклифларини умумлаштиришда иштирок этади ва қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ юридик бўлим фаолиятини назорат қилади.

Агентликнинг таркибий тузилмалари билан биргаликда Агентлик, тизим ташкилотлари ва уларнинг мансабдор шахслари фаолиятида қонунийликнинг бузилиши кўрсатилган ариза, шикоят ва таклифларларни кўриб чиқишни амалга оширади.

Статистика агентлигида, шунингдек тегишли тузилмаларда ҳуқуқни қўллаш амалиётини ўрганади, таҳлил қилади ва уни такомиллаштириш бўйича таклифларни умумлаштиради ва раҳбариятга киритади.

Агентлик бошқарув тизимини такомиллаштириш, Агентлик тизимига кирадиган ташкилотлар ва уларнинг мансабдор шахсларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилаш бўйича таклифлар ишлаб чиқишда иштирок этади.

Агентлик фаолиятида ходимларнинг касаба уюшма қўмитаси ва бошқа вакиллик органларига ваколатларини амалга оширишда юридик ёрдам кўрсатади.

Агентлик фаолияти соҳасида давлат бошқарувини такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқишда назоратни амалга оширади.

Агентликга келиб тушган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг тизимлаштирилган ҳисобини белгиланган талабларга мувофиқ юритади, уларнинг сақланишини ва назорат ҳолатида бўлишини таъминлайди.

Агентликнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар фондиди тўлдириш, шу жумладан фондни кодекслар, қонунлар, шарҳлар, ахборотномалар ва бошқа ҳуқуқий нашрлар билан бутлаш чораларини кўради, Агентлик томонидан ҳуқуқий нашрларга обуна бўлиш ҳақида таклифлар тайёрлайди ва раҳбариятга киритади.

Агентлик раҳбарияти учун қонунчилик масалалари бўйича таҳлилий материаллар тайёрлайди.

Статистика агентлиги раҳбариятига қўмита фаолиятида қонун устуворлиги ва қонунийликни таъминлаш юзасидан ҳисобот тақдим этади.

Статистика агентлигининг норма ижодкорлиги фаолиятининг жорий ва истиқболли режаларини ишлаб чиқади ёки уларнинг ишлаб чиқилишида, амалга оширилиши ва бажарилишини назорат қилишда иштирок этади.

Агентлик, шунингдек унинг тизимида кирадиган ташкилотлар ходимларининг ҳуқуқий билимларини ошириш тадбирларини ташкиллаштириш юзасидан таклифлар киритади, ушбу тадбирларни ўтказишда раҳбарликни амалга оширади.

Мустақил ёки бошқа тузилмалар билан биргаликда Статистика агентлигининг буйруқлари, фармойишлари, шартномалари ва юридик тусдаги бошқа ҳужжатларини ишлаб чиқиш, уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек уларни ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида таклифлар тайёрлайди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари бўйича эътироз ва таклифлар бўлмаса, уларга виза қўяди. Бунда лойиҳаларга юридик хизмат томонидан Статистика агентлигининг бошқа таркибий тузилмаларидан (ходимларидан) кейин қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ кўриб чиқиб, сўнг виза қўяди.

Агентлик фаолиятига тегишли қонунчиликни тарғиб қилиш ишларини ташкиллаштиради ва замонавий ахборот коммуникатсия воситалардан фойдаланган ҳолда кенг тушунтириш ва тарғибот ишларини олиб боради.

Белгиланган тартибга мувофиқ, Агентлик ахборот хизмати функцияларини бажарувчи бўлинмага Агентлик веб-сайтига жойлаштириш мақсадида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисидаги маълумотларни етказди.

Агентлик томонидан тузилган шартномаларни зарур даражада бажариш бўйича таклифлар киритади, қонунчиликка биноан шартномавий муносабатларни такомиллаштириш юзасидан асосли таклифлар ишлаб чиқишда иштирок этади ва назорат қилади.

Агентликнинг мулкӣ ва бошқа манфаатларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш ишларини амалга оширади, белгиланган тартибда талабнома даъво ҳужжатларни тайёрлайди, шунингдек Агентлик номидан судларга даъво аризаларини киритади ва зарур ҳолларда суд мажлисларида иштирок этади.

Мулкни сақлаш масалалари бўйича ҳуқуқий тусдаги ҳужжатлар лойиҳаларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлигини текширади ва уларни тайёрлашда иштирок этади ва улар юзасидан ҳуқуқий хулосалар тайёрлайди.

Агентликнинг бошқа таркибий бўлинмалари билан биргаликда Агентликда мулкнинг талон-торож қилиниши, камомад ва ноишлаб чиқариш харажатларининг келиб чиқиши сабаблари ва шароитларини таҳлил қилади ҳамда уларни бартараф этиш чораларини кўришда иштирок этади, мулкнинг талон-торож қилиниши ва камомад ҳолатлари бўйича

тўпланган материалларни қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига юбориш учун расмийлаштиради ҳамда раҳбариятга киритади.

Шартномавий-ҳуқуқий ва талабнома-даъво ишларини юритиш, давлат органи ва ташкилотининг мулкӣ ва бошқа манфаатларини ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш соҳасида:

а) давлат органлари ва ташкилотлари, шунингдек фуқаролар билан низолар вужудга келганда, мустақил ёки бошқа таркибий тузилмалар билан биргаликда уларни судгача ҳал этиш чораларини кўради;

б) бошқа тузилмалар билан биргаликда давлат органи ва ташкилоти томонидан шартномаларни тайёрлаш ва тузиш ишларида иштирок этади, уларнинг қонунчиликка мувофиқлигини текширади ҳамда шартномалар лойиҳаларига, агар эътироз ва таклифлар бўлмаса, виза қўяди. Бунда лойиҳаларга юридик хизмат томонидан давлат органининг бошқа таркибий тузилмаларидан (ходимларидан) кейин виза қўйилади;

в) шартномаларни тузиш, бажариш, ўзгартириш ва бекор қилишнинг белгиланган тартибига риоя этилишини назорат қилади;

г) давлат органи ва ташкилоти томонидан тузилган шартномаларни зарур даражада бажариш бўйича таклифлар киритади, шартномавий муносабатларни такомиллаштириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқишда иштирок этади;

д) давлат органи ва ташкилотининг манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича талабномалар тайёрлашда ва давлат органи ва ташкилотига нисбатан билдирилган талабномаларни кўриб чиқишда иштирок этади, давлат органи ва ташкилотида талабномалар билдириш ва уларни кўриб чиқиш тартибига риоя этилишини назорат қилади;

е) тегишли тузилмалар билан биргаликда давлат органи ва ташкилотининг дебиторлик ва кредиторлик қарзлари аҳволини ўрганади, уларнинг миқдорини камайтириш чораларини кўради;

ж) шартномавий муносабатлардан келиб чиқадиган низолар юзасидан даъво ишларини олиб боради;

з) давлат органи ва ташкилотининг мулкӣй ва бошқа манфаатларини ҳуқуқӣй ҳимоя қилиш учун зарур бўлган ҳужжатларни тайёрлашда ҳамда белгиланган тартибда суд мажлисларида иштирок этади;

и) мулкни сақлаш масалалари бўйича ҳуқуқӣй тусдаги ҳужжатлар лойиҳаларининг қонунчилик ҳужжатларига мувофиқлигини текширади ва уларни тайёрлашда иштирок этади;

к) бошқа таркибӣй тузилмалар билан биргаликда давлат органи ва ташкилотида мулкнинг талон-торож қилиниши, камомад ва ноишлаб чиқариш харажатларининг келиб чиқиши сабаблари ва шароитларини таҳлил қилади ҳамда уларни бартараф этиш чораларини кўради, мулкнинг талон-торож қилиниши ва камомад ҳолатлари бўйича материалларни ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига юбориш учун расмийлаштиради;

л) моддий бойликлар ва пул маблағларини ҳисобдан чиқариш тўғрисидаги ҳужжатлар лойиҳалари, шунингдек қонун бузилишлари ва суиистеъмоллар аниқланган аудиторлик текширувлари ва хатловдан ўтказиш далолатномалари бўйича ҳуқуқӣй хулосалар беради.

Давлат органлари ва ташкилотларида ҳар йили мазкур давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятида қонун устуворлиги ва қонунӣйликка риоя этилиши аҳволи тўғрисидаги юридик хизматнинг ҳисоботи эшитилади.

Шу билан бирга, Статистика агентлиги ва ҳудудӣй бошқармаларида юридик хизмат ходимлари ҳуқуқӣй тарғиботлар, баённомалар ва бошқа қонунлар ижроси юзасидан бо ғлим доирасида ойлик, раҳабрият доирасида 3 ойлик, ярим йиллик ва йиллик ҳисосботлари эшитилиши ва таклифлар ишлаб чиқлиши мумкин.

Қонунчилик ҳужжатлари билан юклатиладиган қўшимча вазифалардан ташқари ходимга бошқа вазифаларни юклатилиши мумкин эмас.

Лавозим вазифаларида назарда тутилган вазифаларни ўз вақтида ва лозим даражада бажармаганлиги учун шахсан жавобгар бўлади.

7-МАВЗУ. ИШ БЕРУВЧИ ВА ХОДИМ ЎРТАСИДАГИ МЕҲНАТ МУНОСАБАТЛАРИ ЮРИДИК ЖИҲАТИ (ХУСУСАН СТАТИСТИКА ОРГАНЛАРИДА). МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ ВА МЕҲНАТ НИЗОЛАРИ

Ўзбекистон Республикасида мажбурий меҳнат, яъни бирон-бир жазони қўллаш билан таҳдид қилиш орқали (шу жумладан меҳнат интизомини сақлаш воситаси тариқасида) иш бажаришга мажбурлаш тақиқланади.

Ҳар бир шахснинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кафолатланади, бу ҳимоя меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя қилинишини текширувчи ва назорат қилувчи органлар, шунингдек меҳнат низоларини кўрувчи органлар томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва унинг жойлардаги ҳудудий бўлинмалари ҳамда касабачилик уюшмалари меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ва меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя этилишини текшириш ва назорат қилишни амалга оширади.

Меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномаси бўйича Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаётган чет эл фуқаролари ҳамда фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳам татбиқ этилади.

Ишга қабул қилишга ўн олти ёшдан йўл қўйилади.

Ўзбекистон Республикасида меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори ягона тариф сеткасининг биринчи разрядидан оз бўлиши мумкин эмас.

Жамоа шартномаси — корхонада иш берувчи билан ходимлар ўртасидаги меҳнатга оид, ижтимоий-иқтисодий ва касбга оид муносабатларни тартибга солишчи норматив ҳужжатдир.

Ҳар ким иш берувчига тўғридан-тўғри мурожаат қилиш йўли билан ёки меҳнат органларининг бепул воситачилиги орқали иш жойини эркин танлаш ҳуқуқига эгадир.

Ишдан маҳрум бўлган, биринчи марта иш қидираётган, шунингдек узоқ (бир йилдан ортиқ) танаффусдан кейин меҳнат фаолиятини қайта бошлашни истаган ва ишсиз деб эътироф этилган шахсларга ишсизлик нафақаси тўлаш, қарамоғидагиларни ҳисобга олган ҳолда моддий ёрдам бериш, касб ўрганиш, малака ошириш ёки қайта тайёрлаш даврида стипендия тўланиши ҳамда шу даврни меҳнат стажига қўшиш ҳамда ҳақ тўланадиган жамоат ишларида қатнашиш имконияти таъминланади.

Ишсизлик нафақаси кўпи билан ишдан ва иш ҳақидан (меҳнат даромадидан) маҳрум бўлган ёки узоқ (бир йилдан ортиқ) танаффусдан кейин меҳнат фаолиятини қайта бошлашга ҳаракат қилаётган шахсга ўн икки ойлик давр мобайнида йигирма олти календарь ҳафта, илгари ишламаган ва биринчи марта иш қидираётган шахсга эса ўн уч календарь ҳафта мобайнида тўланади.

Давлат ногиронлар ва пенсия ёшига яқинлашиб қолган шахсларнинг ишга жойлашишларида қўшимча кафолатларни таъминлайди.

Судьялик лавозимига сайланганлиги ёки тайинланганлиги туфайли ишдан озод қилинган ходимларга уларнинг ваколатлари тугаганидан кейин судьялик лавозимига сайланишига ёки тайинланишига қадар эгаллаб турган аввалги иши (лавозими) берилади, бундай иш (лавозим) мавжуд бўлмаганда эса, аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилади

Ходим ва иш берувчи меҳнат шартномасининг тарафлари бўлиб ҳисобланадилар.

Агар меҳнат шартномасида унинг амал қилиш муддати кўрсатилмаган бўлса, меҳнат шартномаси номуайян муддатга тузилган деб ҳисобланади.

Меҳнат шартномаси ёзма шаклда тузилиши шарт.

Ишга қабул қилишни ғайриқонуний равишда рад этишга йўл қўйилмайди.

Меҳнат дафтарчаси ходимнинг меҳнат стажини тасдиқловчи асосий ҳужжатдир.

Ишга қабул қилиш иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади. Буйруқ чиқариш учун ходим билан тузилган меҳнат шартномаси асос бўлади.

Ҳомиладор аёллар, уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар, корхона учун белгиланган минимал иш жойлари ҳисобидан ишга юборилган шахслар, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларининг ҳамда олий ўқув юр்தларининг тегишли таълим муассасасини тамомлаган кундан эътиборан уч йил ичида биринчи бор ишга кираётган битирувчилари ишга қабул қилинганда, шунингдек ходимлар билан олти ойгача муддатга меҳнат шартномаси тузилиб, ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмайди.

Дастлабки синов муддати уч ойдан ошиб кетиши мумкин эмас.

Ходимларга ўн беш иш кунидан кам бўлмаган муддат билан йиллик асосий таътил берилади.

Тарафларнинг келишувига кўра меҳнат шартномасининг барча турлари исталган вақтда бекор қилиниши мумкин.

Корхона мулкдори алмашганда, худди шунингдек корхона қайта ташкил этилганда (қўшиб юборилган, бирлаштирилган, бўлиб юборилган, қайта тузилган, ажратилганда) меҳнат муносабатлари ходимнинг розилиги билан давом этаверади.

Корхонанинг бир орган бўйсунувидан бошқа орган бўйсунувига ўтказилиши меҳнат шартномасининг амал қилишини тўхтатмайди.

Ходим номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномасини ҳам, муддати тугагунга қадар муддатли меҳнат шартномасини ҳам, икки ҳафта олдин иш берувчини ёзма равишда огоҳлантириб, бекор қилишга ҳақлидир.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан меҳнат шартномаси икки ҳафталик огоҳлантириш муддати тугамасдан олдин ҳам бекор қилиниши мумкин.

Ходим ўз хоҳишига кўра меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақида берган аризасини икки ҳафталик огоҳлантириш муддати давомида қайтариб олишга ҳақлидир.

Агар икки ҳафталик огоҳлантириш муддати тугагандан кейин ходим билан меҳнат шартномаси бекор қилинмаган ва меҳнат муносабатлари давом этаётган бўлса, ходимнинг ташаббуси билан меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақидаги ариза ўз кучини йўқотади, бундай ҳолда меҳнат шартномасини шу аризага мувофиқ бекор қилишга эса йўл қўйилмайди.

Номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномасини ҳам, муддати тугагунга қадар муддатли меҳнат шартномасини ҳам иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш асосли бўлиши шарт.

Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги ёхуд корхонанинг тугатилганлиги муносабати билан меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолайик бўлиб қолиши муносабати билан меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Аввал меҳнат вазифаларини бузганлиги учун ходим интизомий ёки моддий жавобгарликка тортилган ёхуд унга нисбатан меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатларда назарда тутилган таъсир чоралари қўлланилган кундан эътиборан бир йил мобайнида ходим томонидан такроран интизомга ҳилоф ноҳўя ҳаракат содир қилиниши меҳнат вазифаларини мунтазам равишда бузиш ҳисобланади.

Ходимнинг ўз меҳнат вазифаларини бир марта қўпол равишда бузганлиги муносабати билан меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Ходимнинг ўз меҳнат вазифаларини бузиши қўпол тусга эгалиги ёки эга эмаслиги ҳар бир муайян ҳолда содир қилинган ножўя ҳаракатнинг оғир-енгиллигига ҳамда бундай бузиш туфайли келиб чиққан ёки келиб чиқиши мумкин бўлган оқибатларга қараб ҳал этилади.

Ўриндошлик асосида ишламайдиган бошқа ходимнинг ишга қабул қилиниши муносабати билан, шунингдек меҳнат шартларига кўра ўриндошлик иши чекланиши сабабли ўриндошлар билан меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Корхона раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтер билан, корхонада бош бухгалтер лавозими бўлмаган тақдирда эса, бош бухгалтер вазифасини амалга оширувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномаси мулкдорнинг алмашиши сабабли меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Ходимнинг пенсия ёшига тўлганлиги, қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи мавжуд бўлганда меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Ходим вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даврида ва меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатларда назарда тутилган таътилларда бўлган даврида меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди, корхона бутунлай тугатилган ҳоллар бундан мустасно.

Башарти жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш учун касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг олдиндан розилигини олиш назарда тутилган бўлса, шартномани бундай розиликни олмай туриб бекор қилишга йўл қўйилмайди.

Қуйидаги ҳолларда меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинган тақдирда касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг розилигини олиш талаб этилмайди: корхона тугатилиши муносабати билан; корхона раҳбари билан тузилган шартномани Меҳнат кодекси 100-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра; МК 100-моддаси иккинчи қисмининг 6-бандига кўра.

Касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш масаласи бўйича қабул қилган қарори ҳақида иш берувчига ёзма равишда хабар бериши керак, бундай хабар меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахснинг ёзма тақдимномаси олинган кундан бошлаб ўн кунлик муддат ичида маълум қилинади.

Иш берувчи касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш тўғрисидаги қарори қабул қилинган кундан бошлаб бир ойдан кечиктирмай, меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақлидир.

Меҳнат интизомини бузганлик учун меҳнат шартномасини иш берувчи томонидан бекор қилишга интизомий жазоларни қўлланиш учун белгиланган муддатлар (МК 182-модда) ўтиб кетгандан кейин йўл қўйилмайди.

Ходимнинг пенсия ёшига тўлганлиги муносабати билан, қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи мавжуд бўлган тақдирда меҳнат шартномаси бекор қилинганда иш берувчи ходимни камида икки ой олдин огоҳлантириши керак.

Меҳнат шартномаси технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги ёхуд корхонанинг тугатилганлиги муносабати билан меҳнат шартномаси

бекор қилинганда иш берувчи ходимни камида икки ой олдин огоҳлантириши керак.

Меҳнат шартномаси ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолайиқ бўлиб қолиши муносабати билан бекор қилинганда иш берувчи ходимни камида икки ҳафта олдин огоҳлантириши керак.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан

Агар тиббий хулосага кўра мазкур ишни бажариш ходимнинг соғлиғига тўғри келмаса, меҳнат шартномаси ходимнинг соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолайиқ бўлиб қолиши муносабати билан бекор қилинганда ходимга икки ҳафталик иш ҳақи миқдорида компенсация тўланади.

Меҳнат шартномаси ходим айбли хатти-ҳаракатлар содир этганлиги муносабати билан бекор қилинган ҳолларда, иш берувчи ходимни меҳнатга оид муносабатларнинг бекор қилиниши тўғрисида камида уч кун олдин хабардор қилади ёки унга шунга мутаносиб компенсация тўлайди.

Огоҳлантириш муддати давомида, меҳнатга оид муносабатлар ходимнинг айбли хатти-ҳаракатлар содир этганлиги муносабати билан бекор қилиш тўғрисидаги огоҳлантиришни истисно этганда, ходимга бошқа иш қидириш учун ҳафтада камида бир кун шу вақт учун иш ҳақи сақланган ҳолда ишга чиқмаслик ҳуқуқи берилади.

Иш берувчи ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида ўз вақтида, лекин камида икки ой олдин тегишли касаба уюшмаси органига ахборот тақдим этади ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга оширади.

Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқариши муносабати билан меҳнат

шартномаси бекор қилинганда ишда қолдириш учун имтиёзли ҳуқуқ малакаси ва меҳнат унумдорлиги юқорироқ бўлган ходимларга берилади.

Муддатли меҳнат шартномасида уни муддатидан олдин бекор қилганлик учун тарафларнинг неустойка тўлаши ҳақидаги ўзаро мажбуриятлари назарда тутилиши мумкин.

Агар муддатли меҳнат шартномасида неустойканинг миқдори белгилаб қўйилмаган бўлса, тарафлар уни тўлашдан озод этиладилар.

Агар муддатли меҳнат шартномаси МКнинг 99-моддаси бешинчи қисмида назарда тутилган ҳолларда ходим ташаббуси билан бекор қилинган бўлса, у неустойка тўлашдан озод этилади.

Тарафлардан бири неустойка тўлашдан бош тортса, уни ундириш суд тартибида амалга оширилади.

Муддатли меҳнат шартномаси муддати тугаши билан бекор қилинади.

Агар муддатли меҳнат шартномаси муддати тугагандан кейин ҳам меҳнатга оид муносабатлар давом этаверса ва тарафлардан бирортаси бир ҳафта давомида унинг бекор қилинишини талаб қилмаган бўлса, шартнома номуайян муддатга узайтирилган деб ҳисобланади.

Иш жойи (лавозими) сақланиши лозим бўлган ходимнинг ишда бўлмаган вақтига мўлжаллаб тузилган меҳнат шартномаси шу ходим ишга қайтган кундан эътиборан бекор қилинади.

Ходим ҳарбий ёки муқобил хизматга чақирилган тақдирда меҳнат шартномаси тарафлар ихтиёрига боғлиқ бўлмаган ҳолатлар бўйича бекор қилиниши мумкин.

Шу ишни илгари бажариб келган ходим ишга тикланган тақдирда меҳнат шартномаси тарафлар ихтиёрига боғлиқ бўлмаган ҳолатлар бўйича бекор қилиниши мумкин.

Ходимнинг вафоти муносабати билан меҳнат шартномаси тарафлар ихтиёрига боғлиқ бўлмаган ҳолатлар бўйича бекор қилиниши мумкин.

Меҳнат шартномасини бекор қилиш ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган шахслар томонидан амалга оширилади ва буйруқ билан расмийлаштирилади.

Охирги иш куни меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади.

Меҳнат шартномаси бекор қилинган куни иш берувчи ходимга унинг меҳнат дафтарчасини ва меҳнат шартномасининг бекор қилиниши ҳақидаги буйруқнинг нусхасини бериши шарт.

Ишдан бўшатиш нафақасининг миқдори ўртача ойлик иш ҳақидан кам бўлиши мумкин эмас.

Меҳнат шартномаси ғайриқонуний равишда бекор қилинган ёки ходим ғайриқонуний равишда бошқа ишга ўтказилган ҳолларда, у иш берувчининг ўзи, суд ёки бошқа ваколатли орган томонидан аввалги ишига тикланиши лозим.

Низони кўриш вақтида иш берувчига меҳнат шартномасини бекор қилиш ёки ходимни бошқа ишга ўтказишнинг асослилигини исботлаб бериш масъулияти юклатилади.

Ишга тикланганда иш берувчига ходимга етказилган зарарни қоплаш мажбурияти юклатилади.

Ходимнинг илтимосига кўра суд ишга тиклаш ўрнига унинг фойдасига камида уч ойлик иш ҳақи миқдорида қўшимча ҳақ ундириб бериши мумкин.

Алкоголли ичимликдан, гиёҳвандлик ёки токсик модда таъсиридан мастлик ҳолатида ишга келган ходим шу куни (сменада) ишга қўйилмайди.

Ходим мажбурий тиббий кўрикдан ўтишдан бўйин товлаган ёки ўтказилган текширишлар натижалари бўйича тиббий комиссия тавсияларини бажармаган тақдирда, иш берувчи уни ишга қўймасликка ҳақлидир.

Ходим ишдан четлаштирилган даврда унга иш ҳақи ҳисобланмайди.

Ходим иш тартиби ёки графигига ёхуд меҳнат шартномаси шартларига мувофиқ ўз меҳнат вазифаларини бажариши лозим бўлган вақт иш вақти ҳисобланади.

Ходим учун иш вақтининг нормал муддати ҳафтасига қирқ соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

Олти кунлик иш ҳафтасида ҳар кунги ишнинг муддати етти соатдан, беш кунлик иш ҳафтасида эса саккиз соатдан ортиб кетмаслиги лозим.

Иш вақтининг ҳафтасига ўттиз олти соатдан ошмайдиган қисқартирилган муддати меҳнат жараёнида соғлиғига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарарли омиллари таъсир этадиган ходимлар учун белгиланади.

Меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган ходимлар учун иш вақтининг муддати чегараси Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан белгиланади.

Юқори даражадаги ҳис-ҳаяжон, ақлий зўриқиш, асаб танглиги билан боғлиқ, яъни алоҳида тусга эга бўлган ишлардаги айрим тоифадаги ходимлар учун иш вақтининг муддати ҳафтасига ўттиз олти соатдан ошмайдиган қилиб белгиланади.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан ишга қабул қилиш чоғида ҳам, кейинчалик ҳам тўлиқсиз иш куни ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилаб қўйилиши мумкин.

Ходимни сурункасига икки смена давомида ишга жалб этиш тақиқланади.

Байрам (ишланмайдиган) кунлари арафасида кундалик иш (смена) муддати барча ходимлар учун камида бир соатга қисқартирилади.

Соат 22-00 дан то соат 6-00 гача бўлган вақт тунги вақт деб ҳисобланади.

Ходим учун белгиланган кундалик иш (смена) муддатидан ташқари ишлаш иш вақтидан ташқари иш деб ҳисобланади.

Иш вақтидан ташқари ишлар ходимнинг розилиги билан қўлланиши мумкин.

Иш сменасининг муддати ўн икки соатдан иборат бўлганда, шунингдек меҳнат шароити ўта оғир ва ўта зарарли ишларда иш вақтидан ташқари ишларга йўл қўйилмайди.

Иш вақтидан ташқари ишнинг муддати ҳар бир ходим учун сурункасига икки кун давомида тўрт соатдан (меҳнат шароити оғир ва зарарли ишларда — бир кунда икки соатдан) ва йилига бир юз йигирма соатдан ортиқ бўлмаслиги лозим.

Дам олиш вақти — ходим меҳнат вазифаларини бажаришдан ҳоли бўлган ва бундан у ўз ихтиёрига кўра фойдаланиши мумкин бўлган вақтдир.

Ходимга иш куни (смена) давомида дам олиш ва овқатланиш учун танаффус берилиши керак, бу танаффус иш вақтига киритилмайди.

Ишнинг тугаши билан кейинги куни (сменада) иш бошланиши ўртасидаги кундалик дам олиш вақтининг муддати ўн икки соатдан кам бўлиши мумкин эмас.

Барча ходимларга дам олиш кунлари (ҳар ҳафталик узлуксиз дам олиш) берилади.

Беш кунлик иш ҳафтасида ходимларга ҳафтада икки дам олиш куни, олти кунлик иш ҳафтасида эса, бир дам олиш куни берилади.

Дам олиш кунларида ишлатиш тақиқланади.

Барча ходимларга, шу жумладан ўриндошлик асосида ишлаётган ходимларга, дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари берилади.

Ходимларга ўн беш иш кунидан кам бўлмаган муддат билан йиллик асосий таътил берилади.

Тармоқ келишувлари, жамоа шартномаларида табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай бошқа жойларда ҳам ходимларга йиллик кўшимча таътил бериш назарда тутилиши мумкин.

Таътиллارнинг муддати олти кунлик иш ҳафтаси юзасидан календарь бўйича иш кунлари билан ҳисоблаб чиқарилади.

Барча ҳолларда қонун ҳужжатлари билан белгиланган таътилларни жамлашда уларнинг умумий муддати қирқ саккиз иш кунидан ошиб кетиши мумкин эмас.

Таътиллار муддатини ишланган вақтга муносиб равишда ҳисоблаб чиқаришда уларнинг муддати ҳар бир тўлиқ таътил миқдорини ўн иккига бўлиб, сўнг тўлиқ ишланган ойлар сонига кўпайтириш йўли билан аниқланади.

Йиллик асосий таътил биринчи иш йили учун олти ой ишлангандан кейин берилади.

Йиллик асосий таътил иккинчи ва ундан кейинги иш йиллари учун таътиллار жадвалига мувофиқ иш йилининг исталган вақтида берилади.

Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишда қонунчилик нормаларининг қўлланиш моҳияти - иш берувчи ва ходимлар ўртасидаги меҳнат муносабатларни тартибга солишда амалдаги қонунчилик нормаларни тўғри қўллаш улар ўртасида юзага келиши мумкин бўлган зиддиятларнинг олдини олиш учун хизмат қилади. Хусусан, мазкур мақолада меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишда иш берувчи ва ходим томонидан эътибор қаратилиши лозим бўлган энг муҳим ҳолатлар юзасидан сўз юритилади.

Иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномасини бекор қилиш деганда нимани тушунамиз?

• **технологиядаги**, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган **ишлар ҳажмининг қисқарганлиги** ёхуд корхонанинг тугатилганлиги;

• **ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги** ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолойиқ бўлиб қолиши;

• **ходимнинг ўз меҳнат вазифаларини бир марта қўпол равишда бузганлиги.**

• **ходимнинг ўз меҳнат вазифаларини мунтазам равишда бузганлиги.**

• **ўриндошлик** асосида ишламайдиган бошқа ходимнинг ишга қабул қилиниши;

• **ходимда ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқининг пайдо бўлганлиги.**

• **корхона раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтер билан, корхонада бош бухгалтер лавозими бўлмаган тақдирда эса, бош бухгалтер вазифасини амалга оширувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномаси мулкдорнинг алмашиши сабабли бекор қилинганлиги.**

Меҳнат шартномаси бекор қилиниши ҳақида ходим қанча муддат олдин огоҳлантирилиши лозим ва тартиби қанақа ?

Иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақида ходимни қуйидаги муддатларда ёзма равишда (имзо чектириб) огоҳлантирилиши шарт:

• **камида икки ой олдин** — меҳнат шартномаси технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги ёхуд корхонанинг тугатилганлиги, корона мулкдори алмашганлиги муносабати билан, шунингдек ходимнинг пенсия ёшига тўлганлиги муносабати билан, қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи мавжуд бўлган тақдирда бекор қилинганда;

• **камида икки ҳафта олдин** — меҳнат шартномаси ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолойиқ бўлиб қолиши муносабати билан бекор қилинганда.

• **камида уч кун олдин** – меҳнат шартномаси ходим айбли хатти-харакатлар содир этганлиги муносабати билан бекор қилинган ҳолларда.

Огоҳлантириш муддатини қисқартириш мумкинми ?

Иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақида ходимни камида икки ой олдин ёзма равишда (имзо чектириб) огоҳлантириши шарт.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан мазкур огоҳлантириш унинг муддатига мувофиқ келадиган пуллик компенсация билан алмаштирилиши мумкин.

Меҳнат шартномаси бекор қилинганда ходимга қанча муддатда меҳнат дафтарчаси берилиши лозим ?

Меҳнат шартномаси бекор қилинган куни иш берувчи ходимга унинг **меҳнат дафтарчасини** (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 31 октябрдаги «Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплексини жорий қилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги ПҚ-4502-сон қарори талаби асосида) ва меҳнат шартномасининг бекор қилиниши ҳақидаги **буйруқнинг нусхасини бериши шарт.**

Меҳнат шартномасини бекор қилишни расмийлаштириш тартибини биласизми ?

Меҳнат шартномасини бекор қилиш ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган шахслар томонидан амалга оширилади ва **буйруқ билан расмийлаштирилади. Ходимнинг ташкилотдаги охириги иш куни** меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади.

Иш берувчининг буйруғида **меҳнат шартномасини бекор қилиш асослари** таърифига тўла мувофиқ ҳолда ёзилиб, норматив ҳужжатларнинг тегишли моддаси (банди) далил қилиб кўрсатилади.

Қайси ҳолатларда иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилиш мумкин эмас ?

Ходим вақтинча **меҳнатга қобилиятсизлик даврида** ва таътиллarda бўлган даврида меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан **бекор қилишга йўл қўйилмайди** (корхона бутунлай тугатилган ҳоллар бундан мустасно).

Жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида меҳнат шартномасини **иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш** учун касаба уюшмаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг олдиндан **розилигини олиш** назарда тутилган бўлса, шартномани бундай **розиликсиз бекор қилишга йўл қўйилмайди**. Касаба уюшмаси қўмитасининг ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга **розилик бериш** масаласи бўйича қабул қилган қарори тегишли тақдимнома олинган кундан бошлаб **10 кунлик муддатда** иш берувчига **ёзма равишда берилиши керак**.

Иш берувчи касаба уюшмаси розилигини олгандан кейин **1 ойдан кечиктирмай** меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақли.

Меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинганида ходимга қандай қўшимча кафолатлар қўлланилади ?

Иш берувчи 2 ойдан кечиктирмасдан маҳаллий меҳнат органига ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни ҳам маълум қилиши шарт. Шунга асосан, ходимлар меҳнат шартномаси бекор қилинган кундан бошлаб ўттиз календар кун мобайнида маҳаллий меҳнат органида иш қидираётган шахс сифатида рўйхатдан ўтсалар, маҳаллий меҳнат органи берган маълумотномага биноан учинчи ой учун ҳам олдинги иш жойларидан ўртача иш ҳақи олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Фойдаланилмаган йиллик асосий ва қўшимча таътиллар учун тўловлар қандай ҳисобланади ?

Агар ходим меҳнат фаолияти давомида йиллик асосий ва қўшимча таътиллardan фойдаланмаган бўлса, меҳнат шартномаси бекор қилинганда

унга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллار учун пуллик компенсация тўлаб берилади.

Меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинганида ходимга иш ҳақи қанча муддатда тўлаб берилади ?

Меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинганда ходимга тегишли иш ҳақи, унинг миқдори хусусида низо бўлмаса:

- меҳнат шартномаси бекор қилинган кунга қадар ишлаётган ходимга – **меҳнат шартномаси бекор қилинган куни;**

- меҳнат шартномаси бекор қилинган куни ишламаётган ходимга – **ҳисоб-китоб қилишни талаб этган куни тўланиши керак.**

Меҳнат шартномаси ходимнинг ташаббуси билан бекор қилинганда унга тегишли иш ҳақи, унинг миқдори хусусида низо бўлмаса:

- огоҳлантириши шарт бўлган ходимга – ишни ташлаб **кетишга ҳақли бўлган кундан кечиктирмасдан;**

огоҳлантириши шарт бўлмаган ходимга, – **ишдан кетган кунининг эртасидан кечиктирмасдан** тўланиши лозим

Алоҳида тоифадаги ходимлар билан меҳнат шартномасини бекор қилишнинг ўзига хос хусусиятлари.

8-МАВЗУ. ЯНГИ ТАҲРИРДАГИ МЕҲНАТ КОДЕКСИ УНИ ЮРИДИК ЖИҲАТДАН ҚЎЛЛАШ КЎНИКМАЛАРИНИ ОШИРИШ

Янги Меҳнат кодексига кўра, якка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар ва улар билан бевосита боғлиқ ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солишнинг асосий **принциплари** этиб қуйидагилар белгиланди:

- меҳнат ҳуқуқларининг тенглиги, меҳнат ва машғулотлар соҳасида камситишни тақиқлаш;
- меҳнат эркинлиги ва мажбурий меҳнатни тақиқлаш;
- меҳнат соҳасидаги ижтимоий шериклик;
- меҳнат ҳуқуқлари таъминланишининг ва меҳнат мажбуриятлари бажарилишининг кафолатланганлиги;
- ходимнинг ҳуқуқий ҳолати ёмонлашишига йўл қўйилмаслиги.

Янги Меҳнат кодексига кўра:

- меҳнатига вақтбай ҳақ тўланадиган ходим ҳар хил малака талаб этиладиган ишларни бажарганда унга юқори малака бўйича ҳақ тўланади;

- дам олиш куни байрам кунига тўғри келса кейинги кунга кўчирилади;

- ишдан бўшатиш нафақаси **200 %** гача тўланади.

Йиллик асосий таътил муддати камида **21** календар кун этиб белгиланмоқда.

Амалдаги тартибга кўра 15 иш кунидан кам бўлмаслиги лозим.

Янги Меҳнат кодексига биноан, хизмат текшируви ўтказиш тартиби белгиланмоқда.

Хизмат текшируви ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун:

- ОАВнинг хабарлари;
- ходимнинг бевосита раҳбарининг билдиргиси;

- мурожаатлар ҳамда ходим томонидан интизомий қилмиш содир этилган деб тахмин қилиш учун асос берадиган бошқа маълумотлар асос бўлади.

Ишдан четлаштириш даврида ходимнинг ўртача ойлик иш ҳақи қуйидаги ҳолларда сақлаб қолиниши белгиланмоқда:

- меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасида ўқувдан, текширувдан ёки мажбурий тиббий кўрикдан ўтмаганида ходимнинг айби бўлмаса;

- ходимга иш берувчи томонидан шахсий ва (ёки) жамоавий ҳимоя воситалари берилмаган, шунингдек агар ходим иш берувчи томонидан унга нисбатан хизмат текшируви ўтказилиши муносабати билан ишдан четлаштирилган бўлса.

Ходимга битта ташкилотда ёки тармоқда кўп йиллик иш стажи учун қўшимча таътил бериш тартиби жорий этилмоқда.

Қўшимча таътил ходимнинг ҳар **5 йиллик** иш стажи учун 2 кунга, лекин жами **8 кундан** ортиқ бўлмаган муддатга кўпайтирилади.

Ходимнинг шахсга доир маълумотларини ҳимоя қилиш масалалари Меҳнат кодекси билан мустаҳкамланди.

Янги меҳнат кодексига кўра, қуйидаги айрим тоифадаги ходимларнинг меҳнатини тартибга солишнинг ўзига хос хусусиятлари белгиланди:

- масофадан туриб ишловчи ходимлар;
- касаначилар;
- мавсумий ишчилар;
- вахта усулида ишловчи ходимлар;
- алоҳида тармоқ (транспорт, тиббиёт, та'лим, профессионал спорт) ходимлари;
- вақтинчалик ишларда банд бўлган шахслар;
- ўриндошлик асосида ишловчи шахслар;
- чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар;

- уй ишчилари;

- микрофирмаларда ва иш берувчи бўлган жисмоний шахсларда ишловчи шахслар.

Ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишувга кўра ҳар йилги меҳнат та'тили қисмларга бўлиниши мумкин. Бунда ушбу та'тилнинг ҳеч бўлмаганда бир қисми **14** календар кундан кам бўлмаслиги керак.

Амалдаги тартибга кўра 12 иш кунидан кам бўлмаслиги лозим эди.

Янги меҳнат кодексига кўра 18 ёшга тўлмаган ходимларни, ҳомиладор аёлларни ва меҳнат шароитлари ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган ходимларни ҳар йилги меҳнат та'тилидан чақириб олишга йўл қўйилмайди.

Янги Меҳнат кодексига кўра, ходимларга нисбатан хизмат текширувини ўтказиш институти киритилмоқда

Хизмат текшируви – ходим томонидан интизомий қилмиш содир этилганлиги фактини, унинг содир этилишида ходимнинг айбини, ходим томонидан интизомий қилмиш содир этилишига имкон берган сабаблар ва шарт-шароитларни, иш берувчига етказилиши мумкин бўлган моддий зарарнинг хусусияти ва миқдорини аниқлаш мақсадида амалга ошириладиган текшириш ҳисобланади.

Янги Меҳнат кодексига кўра, иш ҳақи **асосий** (базавий) ва **қўшимча** (ўзгарувчан) қисмлардан иборатлиги кўрсатилмоқда.

Асосий – ходимга белгиланган меҳнат нормаларига (тариф ставкаларига, маошларга) кўра ҳақиқатда ишлаб берилган вақт ёки ҳақиқатда бажарилган иш учун ҳисобланади;

Қўшимча – қўшимча тўловлар, устамалар, шунингдек мукофотлар ва компенсация ёки рағбатлантириш хусусиятига эга бошқа тўловлар ташкил этади.

Адлия органларига қонунчиликда белгиланган тартибда якка тартибдаги меҳнат низосининг кўриб чиқилиши учун судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эгаллиги белгиланди.

Амалдаги таҳрирда судга мурожаат қилиш субъектлари таркибида мавжуд эмас эди.

Янги Меҳнат кодексига кўра, ходимларни оммавий равишда ишдан бўшатиш чоғидаги кафолатлар белгилаб берилмоқда.

Оммавий равишда ишдан бўшатиш мезонлари

- технологиянинг, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишнинг ўзгариши;

- ишлар (хизматлар) ҳажмининг қисқариши билан боғлиқ бўлган ташкилот ходимларининг сони ёки штати ўзгарганлиги сабабли;

- ташкилот тугатилганлиги муносабати билан ўзи билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилиниши назарда тутилаётган ходимлар сонининг кўрсаткичларидан иборат.

Меҳнат шартномаси:

- номуайян муддатга;

- уч йилдан** кўп бўлмаган муайян муддатга тузилиши мумкин.

Амалдаги Меҳнат кодексида 5 йилдан кўп бўлмаган муддат белгиланган.

Янги Меҳнат кодексига кўра, ходимга иш ҳақи тўлашни ва унга тўланиши лозим бўлган бошқа тўловларни кечиктирганлик учун **иш берувчининг моддий жавобгарлиги** (кечиктирилган ҳар бир кун учун Марказий банк қайта молиялаш ставкасининг 10 фоизи миқдорида) белгиланмоқда.

Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан 6 ой ўтгач кучга киради.

Бундан ташқари, эндиликда иш берувчилар ходимларни ишдан бўшатишда қўшимча ҳуқуқий ҳимояга эга бўладилар. Агар ходим меҳнат шартномаси бекор қилинганда меҳнат дафтарчасини олиб кетмаган бўлса, унга меҳнат дафтарчасини олиб кетиши ёки уни почта орқали юборишга рухсат бериши илтимоси билан билдиришнома юбориш лозим. Иш берувчи билдиришнома юборилган кундан эътиборан жавобгарликдан

озод этилади ва ходим ишга тиклаш ва меҳнат дафтарчасини беришнинг кечиктирилиши сабабли мажбурий прогул учун ҳақ тўлашларини талаб қила олмайди. Топ-менежмент ва бош бухгалтерларни ўз хоҳишига кўра ишдан бўшатишда огоҳлантириш муддатлари (1 ойдан 2 ойгача) узайтирилди, бундай муддатнинг белгиланиши бир томондан, ходим томонидан жавобгарликни юзага келтириб чиқариши мумкин бўлган вазиятдан чиқиб кетишига, иккинчи томондан, иш берувчига янги муносиб ходимни топишга имкон беради.

Салмоқли ўзгаришлар муддатли меҳнат шартномаларига тааллуқлидир. Амалдаги Меҳнат кодексида уларни тузиш учун фақат учта асос мавжуд бўлса, янги кодексда 18 та асос белгилаб қўйилди. Муддатли меҳнат шартномаси тузилиши лозим бўлган асослар ва у тузилиши мумкин бўлган асослар белгиланди. Бундай ёндашув, иш берувчиларга ходимларни ёллашда кўпроқ имкониятлар яратади.

Кўптармоқли шериклик ёки ҳудудий шуъба компаниялар тармоғига эга корхоналар учун янги вақтинча хизмат сафарига юбориш усули пайдо бўлди. Ходим бошқа иш берувчига вақтинча хизмат сафарига юборилиши учун учта тарафнинг – ходим, иш берувчи ва ходим хизматга юборилаётган иш берувчининг розилиги талаб қилинади. Вақтинча хизмат сафарига юборишнинг энг узоқ муддати 1 йилни ташкил қилади. Ушбу вақт давомида ходим билан меҳнат шартномаси тўхтатиб турилади, хизмат сафарига юборилган иш жойида эса муддатли меҳнат шартномаси тузилади.

Ишдан бўшатиш нафақасининг дифференциацияланган миқдори иш берувчидаги молиявий юкни енгиллаштиради. Ишдан бўшатиш нафақасининг миқдори шу ташкилотдаги ёки соҳадаги иш стажига боғлиқ бўлади. Агар ходим 3 йилдан кам ишлаган бўлса, нафақа миқдори ўртача ойлик иш ҳақининг 50 фоизини ташкил қилади. Шунини ҳам таъкидлаш муҳимки, кодекс ходимнинг ўртача ойлик иш ҳақини ҳисоблашнинг ягона

тартибини белгилади – бу тартиб ўз ўрнида ходимларга турли тўловлар ва нафақаларни ҳисоблашда қулайлик яратади.

Яна бир эътиборга молик янгилик тижорат сирини ҳимоя қилишга қаратилгандир. Энди топ-менежмент, филиалларнинг директорлари ва бош бухгалтерлар асосий иш берувчининг рухсатисиз ўриндошлик асосида ишлай олмайдилар. Шундай йўл билан конфиденсиал маълумотларнинг чиқиб кетиш хавфини камайтириш имконияти пайдо бўлади..

Ишлаб чиқариш таълими шартномасини тузиш имконияти назарда тутилди, бунда ходим таълим якунларига кўра иш берувчида ишлаб бериши лозим бўлган муддатни ва ходимнинг, агар у муддатидан олдин ишдан бўшайдиган бўлса, иш берувчининг унинг ўқиши билан боғлиқ бўлган харажатларини қоплаш мажбуриятини белгилаш имконияти белгилаб қўйилди.

Обрўни сақлаш, вақт ва пул маблағларини тежаш учун янги Меҳнат кодекси бўйича баҳсларни медиаторни жалб қилган ҳолда ҳал қилиш мумкинлиги белгиланди.

Янги Меҳнат кодекси иш берувчилар учун бекор туриб қолишлар, ходимлар билан меҳнат шартномасини бекор қилиш ва хизмат текширувларини ўтказиш билан боғлиқ асосланган, янги ўзгаришларни кўзда тутди.

**9-МАВЗУ. “ЖИСМОНИЙ ВА ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ
МУРОЖААТЛАРИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИ ҚЎЛЛАШ МАСАЛАЛАРИ ҲАМДА
ЖИСМОНИЙ ВА ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ МУРОЖААТЛАРИ
БИЛАН ИШЛАШ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИ**

Мурожаат қилиш ҳуқуқи инсоннинг ва фуқаронинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларидан бири ва шунинг учун уни амалга оширишни таъминлаш давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг биринчи даражали вазифаси ҳисобланади. Мурожаат қилиш ҳуқуқи билан боғлиқ муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонун ва қатор бошқа қонунлар билан тартибга солинади. Мазкур соҳадаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш ва Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган тамойилларни амалга оширишни тартибга соладиган қонунлар орасида, биринчи навбатда, “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) тўғрисида”ги қонун, давлат органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоат бирлашмалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ёки мансабдор шахсларнинг қонунга зид ҳаракатлари (қарорлари) юзасидан фуқароларнинг шикоят билан судга мурожаат қилиш ҳуқуқини мустаҳкамлаб қўйган “Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида”ги қонун, фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси органларига мурожаат қилиш тартибини белгилайдиган “Прокуратура тўғрисида”ги қонунни кўрсатиш лозим. “Прокуратура тўғрисида”ги қонун 7-моддаси 1-бандига мувофиқ, прокуратура органларида уларнинг ваколатларига кўра, фуқароларнинг ариза ва шикоятлари ҳамда юридик шахсларнинг мурожаатлари кўриб чиқилади,

уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш чора-тадбирлари кўрилади.

Юқорида қайд этилган ҳуқуқларни ушбу органларнинг иштирокисиз амалга ошириб бўлмаслиги мурожаатлар бевосита уларга тааллуқлигидан келиб чиқади. Ушбу ҳуқуқ Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 40-моддасида мустаҳкамлаб қўйилган: “Ҳар ким бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда давлат органларига ҳамда ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига, мансабдор шахсларга ёки халқ вакилларига аризалар, таклифлар ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Аризалар, таклифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқирилиши шарт.”¹

Бош қомусимиз асосида 1994 йил 6 май Ўзбекистон Республикасининг “Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонун қабул қилинган. Шунини алоҳида таъкидлаш жоизки, юқоридаги қонун фақат жисмоний шахсларнинг мурожаатларига хизмат қилар эди, у юридик шахсларга нисбатан татбиқ этилмасди. Мамлакатимизда ижтимоий, сиёсий, иқтисодий ислохотлар чуқурлашиб бориши мурожаатларни қабул қилиш, ариза таклиф ва шикоятларни ҳал этишда қонунга ўзгартириш ҳамда қўшимчалар киритилишини тақозо этарди. Шунинг учун 2014 йил 3 декабрда Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонун қабул қилинди.

Давлат органларига мурожаат қилиш конституциявий ҳуқуқининг таркиби унинг субъектларининг қуйидаги ҳуқуқий ваколатларини қамраб олган: биринчидан, давлат органлари фаолиятини танқидий таҳлил этиш ҳуқуқи; иккинчидан, давлат органлари ва улар мансабдор шахслари фаолиятини яхшилаш бўйича тавсиялар бериш ҳуқуқи; учинчидан, фуқароларнинг ўзларининг ҳаракатлари (жамоавий мурожаат қилиш

---

¹ Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Мазкур янги таҳрирдаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 2023-йил 30-апрел куни ўтказилган Ўзбекистон Республикаси референдумида умумхалқ овоз бериш орқали қабул қилинган. <https://lex.uz/uz/docs/-6445145>

орқали) норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда давлат органлари ва улар мансабдор шахслар бошқа қарорларини қабул қилиш, бекор қилиш ва ўзгартириш ҳуқуқи; тўртинчидан, давлат органларининг аниқ ҳуқуқлар ва эркинликларни амалга оширишга ёрдам беришларини талаб қилиш ҳуқуқи; бешинчидан, ўзларининг, шунингдек бошқа шахсларнинг бузилган ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш (тиклаш) юзасидан мурожаат қилиш ҳуқуқи; олтинчидан, давлат органлари ва улар мансабдор шахсларининг ўзларига маълум бўлган қонунни бузиш ҳолатлари тўғрисида хабар бериш ҳуқуқи ва бошқа ҳуқуқлардир.

2017 йил 11 сентябрда “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни янги таҳрирда қабул қилинди (ЎРҚ-445-сон).

Ушбу Қонуннинг мақсади давлат органлари ва давлат муассасаларига (бундан буён матнда давлат органлари деб юритилади), шунингдек уларнинг мансабдор шахсларига жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари (бундан буён матнда мурожаатлар деб юритилади) соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат. Қонуннинг амал қилиши давлат иштирокидаги ташкилотларга ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига (бундан буён матнда ташкилотлар деб юритилади) нисбатан ҳам татбиқ этилади.

Мазкур Қонунда асосий тушунчалар:

ариза — ҳуқуқларни, эркинликларни ва қонуний манфаатларни амалга оширишда ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги илтимос баён этилган мурожаат;

таклиф — давлат ва жамият фаолиятини такомиллаштиришга доир тавсияларни ўз ичига олган мурожаат;

шикоят — бузилган ҳуқуқларни, эркинликларни тиклаш ва қонуний манфаатларни ҳимоя қилиш тўғрисидаги талаб баён этилган мурожаат;

электрон мурожаат — белгиланган тартибда ахборот-коммуникация технологиялари воситасида берилган, шу жумладан давлат органининг,

ташкilotнинг расмий веб-сайтига жойлаштирилган мурожаат, реал вақт режимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда берилган оғзаки мурожаатлар бундан мустасно;

такрорий мурожаат — айна бир жисмоний ёки юридик шахсдан келиб тушган, унинг аввалги мурожаати юзасидан қабул қилинган қарор устидан шикоят қилинаётган ёки бошқача тарзда норозилик билдирилаётган, шунингдек, агар такрорий мурожаат келиб тушган пайтга келиб қонунчиликда белгиланган кўриб чиқиш муддати тугаган бўлса, илгариги мурожаати ўз вақтида кўриб чиқилмаганлиги тўғрисида хабар қилинаётган мурожаат;

аноним мурожаат — жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар ёки юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган ери (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилмаган ёхуд улар ҳақида ёлғон маълумотлар кўрсатилган мурожаат, шунингдек уни идентификация қилиш имкониятини бермайдиган электрон мурожаат ёхуд имзо билан тасдиқланмаган ёзма мурожаат;

мурожаатнинг дубликати — айна бир жисмоний ёки юридик шахс мурожаатининг кўчирма нусхаси;

оммавий қабул — давлат органи раҳбарининг ёки бу борада ваколат берилган мансабдор шахсининг жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг вакиллари билан оммавий учрашувларида мурожаатларни қабул қилишга доир ҳаракати;

видеоконференцалоқа — узоқда жойлашган бир нечта абонентларнинг реал вақт режимида аудио- ва видеоахборот алмашиш имконияти билан ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив ҳамкорлик қилиши;

давлат иштирокидаги ташкилот — устав фондида давлат улуши мавжуд бўлган тижорат ташкилоти ёхуд тўлиқ ёки қисман давлат органи томонидан ташкил этилган ёки таъсис этилган нотижорат ташкилоти.

Мурожаатларни кўриб чиқишнинг асосий принциплари куйидагилардан иборат:

- қонунийлик;
- мурожаатларни ўз вақтида ва тўлиқ кўриб чиқиш;
- мурожаатларга нисбатан талабларнинг бир хиллиги;
- жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига риоя этилиши;
- мурожаатларни кўриб чиқишда бюрократизм ва сансалорликка йўл қўйилмаслиги;
- мурожаатларни кўриб чиқишда давлат органлари, ташкилотлар ва улар мансабдор шахслари фаолиятининг шаффофлиги.

Мурожаатларнинг шакллари ва турлари

Мурожаатлар шаклига кўра: **оғзаки, ёзма ёхуд электрон шаклда** бўлиши мумкин.

Мурожаатлар турларига кўра: **аризалар, таклифлар ва шикоятлар** мурожаатларнинг турлари ҳисобланади.

Мурожаатлар, уларнинг шакли ва туридан қатъи назар, бир хил аҳамиятга эга бўлади.

Мурожаатларга қўйиладиган талаблар:

Жисмоний шахснинг мурожаатида – жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган бўлиши керак.

Юридик шахснинг мурожаатида – юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган ери (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган бўлиши керак.

Жисмоний ва юридик шахснинг мурожаатида давлат органининг, ташкилотнинг аниқ номи, мурожаат юборилаётган мансабдор шахснинг лавозими ва (ёки) фамилияси (исми, отасининг исми) кўрсатилган, шунингдек мурожаатнинг моҳияти баён этилган бўлиши керак.

Мурожаатларда мурожаат этувчиларнинг электрон почта манзили, алоқа телефонлари ва факслари рақамлари кўрсатилиши мумкин.

Мурожаатлар давлат тилида ва бошқа тилларда берилиши мумкин.

Ёзма мурожаат мурожаат этувчи жисмоний шахснинг имзоси ёки мурожаат этувчи юридик шахс ваколатли шахсининг имзоси билан тасдиқланган бўлиши лозим. Жисмоний шахснинг ёзма мурожаатини мурожаат этувчининг имзоси билан тасдиқлаш имкони бўлмаган тақдирда, бу мурожаат уни ёзиб берган шахснинг имзоси билан тасдиқланиб, унинг фамилияси (исми, отасининг исми) ҳам қўшимча равишда ёзиб қўйилиши керак.

Мурожаат этувчиларнинг вакиллари орқали берилган мурожаатларга уларнинг ваколатларини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилинади.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш: давлат органларида, ташкилотларда, шунингдек уларнинг мансабдор шахслари томонидан жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш ташкил этилади.

Жисмоний шахсларнинг ва юридик шахслар вакилларининг шахсий қабулини ўтказувчи давлат органларининг, ташкилотларнинг раҳбарлари ёки бошқа мансабдор шахслари ҳар қандай масалалар, шу жумладан ўз ваколатларига кирмайдиган масалалар бўйича мурожаат этилганда қабулни рад этишга ҳақли эмас, ушбу модданинг учинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш, агар уларнинг шундай хусусиятга эга бўлган аввалги мурожаати бўйича қарор қабул қилинган ва бу ҳақда уларга ушбу Қонунда белгиланган тартибда хабар қилинган бўлса, рад этилиши мумкин.

Жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг **вакилларини қабул қилиш белгиланган кун ва соатларда, қабул қилиш жадвалига мувофиқ** ўтказилади.

Қабул қилиш жадвали ва уни ўтказиш вақти, жойи ҳамда қабулга олдиндан ёзилиш тўғрисидаги ахборот, қабул қилиш тартиби уларни давлат органларининг расмий веб-сайтларида эълон қилиш, шунингдек уларнинг маъмурий биносида ҳамма кириши мумкин бўлган жойлардаги стендларга ёки бошқа техник воситаларга жойлаштириш орқали манфаатдор шахслар эътиборига етказилади.

Оғзаки мурожаатлар реал вақт режимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда, шу жумладан давлат органларининг, ташкилотларнинг ишонч, тезкор алоқа телефонлари орқали ва видеоконференцалоқа воситасида ҳам берилиши мумкин.

Аҳоли билан тўғридан-тўғри мулоқотни ташкил этиш, мурожаатларнинг кўриб чиқилиши устидан тизимли мониторинг ва назоратни амалга ошириш, шунингдек мурожаатлар билан ишлашда замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш мақсадида давлат органлари, ташкилотлар ва улар мансабдор шахслари ўз **виртуал қабулхоналарини** ташкил этиши мумкин.

Виртуал қабулхоналар қайси давлат органи, ташкилот ёки уларнинг қайси мансабдор шахслари томонидан тузилган бўлса, ўша давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари номидан фаолият кўрсатади.

Мурожаат этиш усули: жисмоний ва юридик шахсларга давлат органларига, ташкилотларга ва уларнинг мансабдор шахсларига **якка тартибда** ёки **жамоа бўлиб** мурожаат этиш ҳуқуқи кафолатланади.

Мурожаатларни бериш тартиби: мурожаатлар уларда қўйилган масалаларни ҳал этиш ўз ваколати доирасига кирадиган давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг **мансабдор шахсига бевосита** ёхуд бўйсунув тартибида **юқори турувчи органга** берилади.

Жисмоний ва юридик шахслар мурожаатни мустақил равишда беришга, шунингдек бу борадаги ваколатни ўз вакилига беришга ёхуд мурожаатни почта алоқаси воситалари орқали ёки электрон шаклда юборишга ҳақли. Вояга етмаганлар, муомалага лаёқатсиз ва муомала

лаёқати чекланган шахсларнинг манфаатларини кўзлаб мурожаатлар уларнинг қонуний вакиллари томонидан қонунчиликда назарда тутилган тартибда берилиши мумкин.

Мурожаатга у бўйича илгари қабул қилинган мавжуд қарорлар ёки уларнинг кўчирма нусхалари, шунингдек уни кўриб чиқиш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатлар илова қилиниши мумкин, мазкур ҳужжатлар қайтарилмайди, мурожаат этувчи уларни қайтариш ҳақида ёзма ариза берган ҳоллар бундан мустасно. Кўрсатиб ўтилган ҳужжатлар мурожаат тааллуқлилиги бўйича бошқа давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига юборилганда мурожаатга илова қилиниши керак.

Мурожаат почта алоқа воситаси орқали конвертда келиб тушганда конвертда мурожаат ва унга иловалар мавжудлиги текширилади. Конвертда мурожаат мавжуд бўлмаса ёки у шикастланган бўлса, шунингдек мурожаатда кўрсатилган иловалар мавжуд бўлмаса, далолатнома тузилиб, унинг бир нусхаси мурожаат этувчига конвертда кўрсатилган манзил бўйича юборилади.

Мурожаатларни бериш муддатлари: Мурожаатларни бериш муддатлари, қоида тариқасида, белгиланмайди.

Мурожаатлар бўйича иш юритиш:

Давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган мурожаат ўша куннинг ўзида, иш вақти тугаганидан кейин келиб тушган тақдирда эса, кейинги иш куни рўйхатдан ўтказилиши керак.

Мурожаатни рўйхатдан ўтказишни рад этишга йўл қўйилмайди.

Давлат органларида, ташкилотларда мурожаатларни рўйхатдан ўтказиш дафтари юритилиб, унда мурожаатнинг тартиб рақами ва келиб тушган санаси, мурожаат этувчи жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), юридик шахснинг номи, мурожаатнинг қисқача мазмуни, ижроси тўғрисидаги белги, шунингдек бошқа маълумотлар кўрсатилади.

Давлат органлари, ташкилотлар мурожаатлар билан ишлашда электрон ҳужжат айланиши тизимини жорий этиши мумкин.

Давлат органининг раҳбарига ёки ваколат берилган мансабдор шахсига оммавий қабуллар вақтида тушган ва жойида ҳал этилган оғзаки мурожаатларни рўйхатдан ўтказиш талаб қилинмайди. Бунда жисмоний шахснинг ёки юридик шахс вакилининг фамилияси (исми, отасининг исми), унинг яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар, мурожаатнинг қисқача мазмуни, шунингдек уни кўриб чиқиш натижаси оммавий қабул баённомасида кўрсатилади.

Мурожаатни рўйхатдан ўтказиш ва кўриб чиқиш бўйича иш юритиш қонунчиликда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Мурожаатларни кўриб чиқиш тартиби:

Давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсларига келиб тушган мурожаатлар шу орган, ташкилот томонидан ёки мурожаатларни кўриб чиқиш бўйича зиммасига мажбуриятлар юклатилган мансабдор шахслар томонидан кўриб чиқилади.

Давлат органига, ташкилотга келиб тушган мурожаатлар бўйсунув тартибида қуйи турувчи бўлинмаларга ҳам юборилиши мумкин.

Агар мурожаатда давлат органлари, ташкилотларнинг бир нечта таркибий бўлинмаларига тааллуқли масалалар мавжуд бўлса, уларнинг барчаси мурожаатни кўриб чиқиш бўйича ижрочилар этиб белгиланади. Ижрочилар ўртасида биринчи кўрсатилган таркибий бўлинма мурожаатнинг кўриб чиқилишини бошқа таркибий бўлинмалар билан биргаликда таъминлайди.

Мурожаатни тўлиқ, холисона ва ўз вақтида кўриб чиқиш учун қўшимча маълумотлар, маълумотномалар ва материалларга зарурат пайдо бўлган тақдирда, мазкур мурожаатни кўриб чиқаётган давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари мурожаат этувчидан, шунингдек ўз ваколатлари доирасида бошқа давлат органларидан, бошқа ташкилотлардан ва мансабдор шахслардан қўшимча ахборотни сўраб олиши мумкин. Агар ахборот давлат сирини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни ўз ичига

олган бўлмаса, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларига, жамият ва давлат манфаатларига зарар етказмаса, давлат органлари, ташкилотлар ва мансабдор шахслар ўзларидан сўралаётган ахборотни ўн кун ичида тақдим этиши шарт.

Мурожаатларни кўриб чиқаётган давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари зарур ҳолларда, мурожаатнинг жойнинг ўзига бориб кўриб чиқилишини таъминлаши мумкин.

Агар мурожаатда қўйилган масалалар хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятига дахлдор бўлса, уларнинг вакиллари мурожаатларни кўриб чиқишда иштирок этиш учун давлат органлари томонидан ўз ваколатлари доирасида жалб этилади.

Агар мурожаатни кўриб чиқишда хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятини текшириш, шу жумладан молиявий-хўжалик фаолиятини текшириш (тафтиш қилиш) зарурати юзага келса, текшириш қонунчиликка мувофиқ амалга оширилади.

Мурожаатларга жавоблар:

Мурожаатларни кўриб чиқиш натижаларига кўра давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахслари томонидан қарор қабул қилинади, бу ҳақда мурожаат қилувчига дарҳол **ёзма** ёки **электрон шаклда** хабар қилинади.

Мурожаатга жавобни давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари ёки уларнинг мансабдор шахси имзолайди.

Жамоавий мурожаатларга жавоб, агар мурожаатда жавобни бошқа шахсга юбориш талаб этилмаган бўлса, мурожаат қилувчиларнинг рўйхатида биринчи кўрсатилган шахсга юборилади.

Мурожаат, агар унда қўйилган барча масалалар ушбу Қонун талабларига мувофиқ кўриб чиқилган ва мурожаат қилувчига тегишли жавоб юборилган тақдирда, кўриб чиқилган ҳисобланади.

Мурожаатларга жавоблар мумкин қадар мурожаат этилган тилда баён қилинади, жавоблар мурожаатда кўрсатилган ҳар бир масала бўйича важларни инкор этувчи ёки тасдиқловчи аниқ асосларни (заруратга қараб қонунчилик ҳужжатлари нормаларига ҳаволалар қилинган ҳолда) ўз ичига олган бўлиши керак.

Оммавий қабуллар вақтида давлат органининг раҳбарига ёки ваколат берилган бошқа мансабдор шахсига келиб тушган ва жойида ҳал этилган оғзаки мурожаатларга ёзма жавоб ёки электрон шаклдаги жавоб талаб этилмайди.

Мурожаатларни кўриб чиқиш муддатлари:

Ариза ёки шикоят масалани мазмунан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан **ўн беш кун ичида**, қўшимча ўрганиш ва (ёки) текшириш, қўшимча ҳужжатларни сўраб олиш талаб этилганда эса, **бир ойгача бўлган муддатда** кўриб чиқилади.

Ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш учун текшириш ўтказиш, қўшимча материалларни сўраб олиш ёхуд бошқа чора-тадбирлар кўриш зарур бўлган ҳолларда, уларни кўриб чиқиш муддатлари тегишли давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари томонидан **истисно тариқасида узоғи билан бир ойга узайтирилиши мумкин**, бу ҳақда мурожаат этувчига хабар қилинади.

Таклиф давлат органига, ташкилотга ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан **бир ойгача бўлган муддатда** кўриб чиқилади, қўшимча ўрганишни талаб этадиган таклифлар бундан мустасно бўлиб, бу ҳақда таклифни киритган жисмоний ёки юридик шахсга ўн кунлик муддатда ёзма шаклда хабар қилинади.

Мурожаатларни кўрмай қолдирилади ёки қуйидаги мурожаатлар кўриб чиқилмайди:

— аноним мурожаатлар;

– жисмоний ва юридик шахсларнинг вакиллари орқали берилган мурожаатлар, уларнинг ваколатини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда;

– “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонунида белгиланган бошқа талабларга мувофиқ бўлмаган мурожаатлар.

Мурожаатлар кўрмай қолдирилганда **тегишли хулоса тузилади**, у давлат органининг, ташкилотнинг раҳбари ёки уларнинг ваколат берилган мансабдор шахси томонидан тасдиқланади.

Жисмоний ва юридик шахс вакилининг ваколатини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд эмаслиги сабабли мурожаатлар кўрмай қолдирилганлиги тўғрисида мурожаат қилувчи тегишли тартибда хабардор қилинади.

Мурожаатлар тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик – мурожаатлар тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик, худди шунингдек тухмат ва ҳақоратдан иборат мурожаат берганлик белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

10-МАВЗУ. КОРРУПЦИЯ ТУШУНЧАСИ, УНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ХАЛҚАРО ВА МАҲАЛЛИЙ ҚОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИ

Коррупция бир неча минг йиллик тарихга эга. Ёзма манбаларда коррупция ҳақида эрамиздан аввалги Шумер подшолиги даврида эслатиб ўтилади. Коррупция бизнинг кунларгача етиб келганлиги шундан далолат берадики, бошқа иллатлар каби, уни ҳам таг-туғи билан йўқотиб бўлмайди. Ҳатто ривожланган ғарб давлатлари ҳам шу кунга қадар коррупциядан буткул халос бўлолмаган. Бироқ жамият ривожига хавф солувчи коррупциянинг олдини олиш, унга қарши курашиш ҳар бир мустақил давлат учун долзарб вазифа ҳисобланди. “Коррупция” *термини латинча “corruptio” сўзидан келиб чиққан бўлиб, этимологик маъноси “бузиш, сотиб олиш” деган маъноларни англатади.*

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 1979 йил 17 декабрдаги мансабдор шахсларининг обод-ахлоқ Кодексида коррупция сўзига шундай таъриф берилган. “Коррупция – мансабдор шахс томонидан муайян ҳаракат ёки ҳаракатсизлик содир этиш (этмаслик) эвазига моддий манфаатдор қилаётган шахснинг манфаатини кўзлаб мансаб вазифасини бузган ёзи бузмаган ҳолда, турли шаклда моддий қимматликлар олиши ёхуд мулкӣ наф кўриши.”

Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти доирасида 2003 йил

10 сентябрда қабул қилинган коррупцияга қарши курашнинг “Истанбул режаси” тасдиқланган. Ушбу “Истамбул режаси”га Ўзбекистон 2010 йил март ойида қўшилди.

Жаҳон миқёсида қуйидаги коррупцияга қарши курашиш бўйича халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни келтириб ўтишимиз мумкин:

а) БМТнинг “Коррупцияга қарши курашиш конвенцияси”;

б) Европа Иттифоқининг “Коррупция учун жиноий жавобгорлик тўғрисидаги Конвенцияси;

в) Европа Иттифоқининг “Коррупция учун фуқаровий жавобгарлик тўғрисида”ги Конвенцияси;

г) Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида “Коррупцияга қарши сиёсатнинг қонунчилик асослари тўғрисида”ги модел қонуни;

д) “Осиё Тараққиёт Банки ва Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банки Осиё ва Тинч океани коррупцияга қарши ҳаракат дастури”.

Шунингдек, “Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 2003 йил 31 октябрь кунги Коррупцияга қарши курашиш конвенцияси (2003 йил 31 октябрда қабул қилинган бўлиб, мазкур ҳужжат муқаддима ҳамда 8 та боб, 71 та моддадан иборат)га Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши тўғрисида”ги 2008 йил 7 июль кундаги ЎРҚ-158-сонли Қонуни қабул қилинди.

Миллий қонунчилик ҳужжатлари:

Сўнгги йиллар ичида, Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан мамлакатимизда коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича бир қатор қонун ва қонуности норматив- ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Жумладан;

1. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида” Қонуни қабул қилинган. Ушбу Қонун 6-боб ва 34-моддадан иборат.

Ушбу қонунда қўлланилган асосий тушунчалар қуйидагилардан иборат:

коррупция - шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга ҳилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек бундай нафни қонунга ҳилоф равишда тақдим этиш.

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик - коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш.

манфаатлар тўқнашуви - шахсий (бевосита ёки билвосита) манфаатдорлик шахснинг мансаб ёки хизмат мажбуриятларини лозим даражада бажаришига таъсир кўрсатаётган ёхуд таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳамда шахсий манфаатдорлик билан фуқароларнинг, ташкилотларнинг, жамиятнинг ёки давлатнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ўртасида қарама-қаршилик юзага келаётган ёки юзага келиши мумкин бўлган вазият.

Қонуннинг 7-моддасига асосан, коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органлари қуйидагилардан иборат:

1. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси;
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати;
3. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги;
4. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги;
5. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти;
6. Бундан ташқари, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги бу соҳада ваколатли давлат органи ҳисобланди.

Қонуннинг 16-моддасига кўра, Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар коррупцияга қарши курашиш мақсадида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўради, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш масалаларига доир тушунтириш ишларини амалга ошириш, ҳуқуқий тарбия ва таълимни, илмий-амалий тадбирларни ташкил этиш, ўқув-услубий ва илмий адабиётларни ишлаб чиқиш йўли билан зарур чора-тадбирлар кўради.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПФ-6013-

сон Фармони қабул қилинган. Мазкур фармонга кўра, Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги жамиятда коррупцияга қарши курашаш масаласида халқаро ҳамкорлик учун масъул бўлган махсус ваколатли давлат органи этиб белгиланди.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикаси коррупцияга қарши курашиш агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” ПҚ-4761-сон қарори қабул қилинган. Шу қарор асосида мамлакатимизда илк бор Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ташкил этилди.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш, давлат ва жамият бошқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6257-сон Фармони қабул қилинган. Ушбу фармон асосида Агентлик томонидан «Коррупцияга оид жиноятларни содир этишда айбдор деб топилган шахсларнинг очиқ электрон реестри» (кейинги ўринларда — Реестр) юритиш ваколати берилди.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши курашиш фаолиятини самарали ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-5177-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарор асосида, 2021 йил 1 октябрдан бошлаб барча давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларида мавжуд штат бирликлари доирасида Коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари фаолияти йўлга қўйилди. Шу билан бирга, коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари раҳбарлари давлат органлари ва ташкилотлари томонидан Коррупцияга қарши курашиш агентлиги (кейинги ўринларда — Агентлик) билан биргаликда ўтказиладиган очиқ танлов асосида ишга

кабул қилинади, уларни лавозимидан озод этиш масаласи Агентлик билан келишиш белгиланди.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 7 декабрдаги “Ўзбекистон Республикаси коррупцияга қарши курашиш агентлиги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ-34-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарорга кўра, Агентликда 2022 йил 1 январдан бошлаб фуқароларга коррупция ҳақида тезкор хабар бериш имконини берувчи туну кун фаолият юритадиган «Call-марказ»ни ишга тушириш белгиланди ҳамда ишга туширилди. Жисмоний ва юридик шахслар учун ушбу ишонч рақами 1253 этиб белгиланган.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 12 январдаги “Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-81-сон қарори қабул қилинган. Қарорга асосан, Коррупцияга қарши курашиш бўйича миллий кенгаш, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, Бош прокуратура ва Адлия вазирлигининг давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан, маҳаллий давлат ҳокимияти органларида (кейинги ўринларда — давлат ташкилотлари) коррупцияга қарши курашиш бўйича чора-тадбирларнинг самарадорлигини таҳлил қилиш, баҳолаш ва камчиликларни бартараф этишга қаратилган Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этилди. Ушбу қарорга асосан вазирлик ва идоралар ҳар чоракда бир маротаба тизимда коррупцияни олдини олиш бўйича амалга оширилган ишлар натижаларини e-anticor.uz платформасига жойлаштириш белгиланди. Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан e-anticor.uz платформасига жойлаштирилган маълумотлар маҳаллий экспертлар билан ҳамкорликда бир йилда бир маротаба баҳоланади.

Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш (кейинги ўринларда — рейтинг баҳолаш) қуйидаги бешта йўналиш бўйича белгиланган индикаторлар асосида амалга оширилади:

- давлат ташкилотларида коррупцияга қарши курашиш бўйича механизм ва ҳуқуқий асосларнинг яратилганлиги ҳамда амалиётга татбиқ этилганлиги;

- коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш, баҳолаш ва уларни камайтириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги;

- давлат ташкилотлари раҳбарларининг коррупцияга қарши муросасиз муносабатни кўрсатувчи хатти-ҳаракатларининг мавжудлиги;

- ходимларнинг коррупцияга қарши курашишга оид ички тартиб-таомиллардан хабардорлиги ҳамда ушбу соҳада билим ва кўникмаларини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги;

- коррупцияга қарши курашиш бўйича тегишли соҳа ёки тармоқ кесимида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, ушбу иллатга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришга қаратилган тарғибот тадбирларининг самарадорлиги.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги “Давлат бошқаруви соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш механизмларини такомиллаштириш ва ушбу соҳада жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-240-сон қарори қабул қилинган. Ушбу қарор асосида, коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш натижалари бўйича ушбу хавф-хатарларни бартараф этиш чораларини тизимли равишда кўриш мақсадида «Коррупцияга мойил бўлган муносабатлар электрон реестри»ни (кейинги ўринларда — Реестр) шакллантириш ва юритиш бевосита Агентлик ваколати этиб белгиланди. Ушбу қарорга кўра, вазирлик ва идоралар ўз фаолиятидаги коррупцион хавф-хатарларни 1 йилда бир маротаба баҳолашдан ўтказди. Коррупцион хавф-хатар юқори бўлган лавозимлар реестри ваколатли давлат органи

яъни Коррупцияга қарши кураш агентлиги томонидан юритилиши белгиланди.

9. Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ва Адлия вазирлигининг 2022 йил 31 августдаги “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш услубиётини тасдиқлаш тўғрисида” 2-сон қўшма қарори (*Адлия вазирлиги томонидан 2022 йил 31 августда 3383-сон билан рўйхатдан ўтган*). Ушбу қўшма қарор талабига асосан ҳар йилда бир маротаба “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар ўз фаолиятини коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашдан ўтказиши белгиланди.

10. Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг 2021 йил 6 сентябрдаги “Коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари фаолияти тўғрисидаги намунавий низомни тасдиқлаш тўғрисида” 27-сон буйруғи (*Адлия вазирлиги томонидан 2021 йил 8 сентябрда 3319-сон билан рўйхатдан ўтган*). Ушбу буйруқ асосида назорат тузилмаларининг асосий мақсади ташкилотда, шунингдек, унинг ҳудудий ва таркибий бўлинмаларида (бундан буён матнда ташкилот тизими деб юритилади) коррупцияга қарши кураш бўйича ISO37001:2016 халқаро стандарти талабларига жавоб берувчи комплекс тизимни, хусусан, коррупцияга қарши курашиш тизимини жорий этиш ва ривожлантириш, коррупциявий ҳолатларни барвақт аниқлаш ва уларнинг сабаб ва шарт-шароитларини бартараф этиш, коррупциявий хатти-ҳаракатлар содир этилишининг олдини олиш, ташкилот тизими ходимларида коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш мақсадида уларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш, ташкилот тизимида коррупцияга

қарши профилактик чора-тадбирларни ташкил этиш, коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ҳужжатлар ижросини таъминлашдан иборат.

Коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг ички идоравий ҳужжатлари қуйидагилардан иборат. Булар;

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 июндаги ПФ-6013-сон Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги ПҚ-5177-сон қарори ижросини таъминлаш бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитасининг 2021 йил 29 декабрдаги “Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида коррупцияга қарши курашни самарали ташкил этиш тўғрисида” 127-сон буйруғи қабул қилинди. Ушбу буйруқ асосида, Давлат статистика қўмитасида коррупцияга қарши ички назорат тизимини жорий этувчи қуйидаги ҳужжатлар ишлаб чиқилди ва кучга кирди:

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларининг коррупцияга қарши курашиш бўйича Сиёсати 1-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш услубиёти 2-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида манфаатлар тўқнашувини бошқариш бўйича Низом 3-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларига алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш Регламенти 4-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органлари ходимларининг этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил қилиш бўйича Йўриқнома 5-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида контрагентларни текширишга оид Йўриқнома 6-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларига ишга қабул қилинаётган номзодларни текшириш бўйича Йўриқнома 7-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида Коррупцияга қарши тартиб-таомилларнинг самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш услуги 8-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органларида коррупцияга қарши кураш тизимининг ҳолати тўғрисидаги ҳисоботни шакллантириш ва тақдим этиш бўйича Низом 9-иловага мувофиқ;

- Давлат статистика қўмитаси ва ҳудудий статистика органлари ходимларининг коррупциявий хатти-ҳаракатлари ва одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш ҳолатлари устидан хизмат текширувлари ўтказиш бўйича Регламент 10-иловага мувофиқ тасдиқланди.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 5 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тўғрисида” 2-сон буйруғи қабул қилинди. Ушбу буйруқ асосида, Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш юзасидан ишчи гуруҳ (кейинги ўринларда матнда - Ишчи гуруҳ деб юритилади) 1-иловага мувофиқ тасдиқланиб, ушбу ишчи гуруҳнинг аниқ вазифалари кўрсатиб ўтилди. Статистика соҳасида 2022 йил якуни бўйича фаолиятимиздаги коррупциявий хавф-хатарлар баҳоланиб, жами 55 та функция ва вазифалардан 1 таси юқори хавф-хатар даража, 3 таси ўрта хавф-хатар даража ва қолган 51 та функция ва вазифалар паст хавф-хатар даражаси сифатида баҳоланган.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 20 июндаги “Статистика агентлиги тизимида

коррупциявий ҳолатлар ҳақида хабар бериш механизми, хабар берган ходимларни рағбатлантириш тартиби ҳамда уларни таъқибга олинмаслигини кафолатлаш тўғрисида” 37-сон буйруғи қабул қилинган. Ушбу буйруқ асосида, ходимлар ўз иш фаолияти жараёнлари билан боғлиқ бўлган коррупциявий ҳолатлар тўғрисида ўз вақтида хабар берган ходимларни рағбатлантириш тартиби белгиланганлиги ҳамда ва уларни ҳар қандай таъқибга олинмаслигини кафолатлаш тартиби белгиланди. Мисол учун статистика ходимиға ҳар қандай коррупцион таклифни қабул қилмасдан рад этиб, бу ҳақда раҳбариятга дарҳол хабар берган тақдирда муносиб рағбатлантирилиши белгиланди, бу эса ўз навбатида ходимлар учун ижобий мотивация бўлишиға ишонамиз.

Ҳар бир ташкилотда ички локал ҳужжатларнинг сифатли қабул қилиниши ва амалиётга жорий этилиши бу тизимда айнан ушбу ижтимоий муносабатларни тўлиқ тартибга солишда муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексининг “Коррупция билан боғлиқ жиноятлар”ни назарда тутувчи қуйидаги моддалар мавжуд:

1. Ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тороғ қилиш (167-модда);
2. Сохта тадбиркорлик (179-модда);
3. Сохта банкротлик (180-модда);
4. Божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш (182-модда);
5. Солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш (184-модда);
6. Ҳокимият ёки мансаб ваколатини суиистеъмол қилиш (205-модда);
7. Ҳокимият ёки мансаб ваколати доирасидан четга чиқиш (206-модда);
8. Мансаб сохтакорлиги (209-модда);
9. Пора олиш (210-модда);
10. Пора бериш (211-модда);
11. Пора олиш-беришда воситачилик қилиш (212-модда);

12. Товламачилик йўли билан ҳақ - беришни талаб қилиш (214-модда)

13. Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш (243-модда);

14. Контрабанда (246-модда) мавжуд бўлсада, халқаро ҳуқуқда ва амалдаги қонунчилигимизда “Коррупция” тушунчасининг ўзига таъриф берилмаган. Ушбу моддалар коррупциянинг моҳиятини нафақат тўлалигича очиб бера олмайди, балки коррупцион ҳаракатларга етарли даражада баҳо беришга имкон яратмайди.

Коррупциявий жиноятларнинг энг хавфли кўриниши, шубҳасиз, порахўрлик жиноятидир. Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан эълон қилинган маълумотларга кўра, Ўзбекистонда 2019 йилда – 177 та, 2020 йилда – 161 та, 2021 йилда – 91 та пора олиш жинояти содир этилган бўлиб, бу турдаги жиноятлар сўнгги уч йилда деярли 50 фоизга камайган. Бундан ташқари, 2022 йилнинг 5 ойи давомида 17 та пора олиш жинояти содир этилган бўлиб, бу ўтган 2021 йилнинг 5 ойига нисбатан (2021 йилнинг 5 ойида 57 тага пора олиш жинояти содир этилган) 40 тага кам ҳисобланади.

Хулоса қилиб айтганда, бугунги кунда жамиятимизда ушбу коррупция иллатини олдини олиш бўйича қонуний механизмлар қабул қилиниши ва амалиётга кенг жорий этилиши бу олиб борилаётган самарали ислохотларимизнинг муҳим босқичи десак муболаға бўлмайди.

11-МАВЗУ. СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИДА КОРРУПЦИЯВИЙ ХАВФ-ХАТАРНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ

Бизга маълумки, 2022 йилдан бошлаб қонунчилик ҳужжатларига асосан, ҳар бир вазирлик ва идоралар ўз фаолиятида коррупциявий омилларни баҳолаш ишларни олиб бормоқда. Хусусан Статистика тизими ходимлари ўз фаолиятидаги коррупциявий хавф-хатарни баҳолашда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги “Давлат бошқаруви соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш механизмларини такомиллаштириш ва ушбу соҳада жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-240-сон қарори ва Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ва Адлия вазирлигининг 2022 йил 31 августдаги “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан уларнинг ҳудудий бўлинмалари, давлат унитар корхоналари ва муассасалари, давлат улуши 50 фоиздан юқори ташкилотлар фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш услубиётини тасдиқлаш тўғрисида” 2-сон қўшма қарори (*Адлия вазирлиги томонидан 2022 йил 31 августда 3383-сон билан рўйхатдан ўтган*) ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигининг 2023 йил 5 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги тизимида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тўғрисида” 2-сон буйруғи талабларига асосан амалга оширади.

Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш қуйидагилар ишлаб чиқилишини назарда тутади:

- коррупциявий хавф-хатарлар харитаси;
- коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур;
- коррупциявий хавф-хатар юқори бўлган лавозимлар рўйхати;
- коррупцияга мойил бўлган муносабатлар электрон реестри.

Ушбу Услубиётда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади: коррупциявий хавф-хатар – шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда мавжуд сабаб ва шароитларда коррупциявий хатти-ҳаракатларни содир этиш эҳтимоли;

коррупциявий хавф-хатарлар харитаси – давлат ташкилоти фаолиятида амалга ошириладиган вазифа ва функциялар (жараёнлар) билан боғлиқ юзага келиши мумкин бўлган коррупциявий хавф-хатарнинг тавсифи ва даражаси, функцияларни (жараёнларни) тартибга солувчи ҚММБ: 10/22/3383/0785-сон 31.08.2022-й. 4 механизмлар, функцияларни (жараёнларни) амалга оширишга масъул бўлган лавозим, коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш чоралари, қолдиқ коррупциявий хавф-хатар даражаси, коррупциявий хавф-хатарни бартараф этиш чораларини амалга оширишга масъул ижрочиларни ўз ичига олган ҳужжат;

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик – коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш;

коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш – давлат ташкилотининг фаолиятини (вазифа ва функцияларини) таҳлил қилиш, мавжуд коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва ушбу хавфхатарлар даражасини баҳолаш бўйича фаолият; қолдиқ хавф-хатар – аниқланган коррупциявий хавф-хатарни бартараф этиш юзасидан белгиланган чорадан кейин сақланиб қоладиган хавф-хатар;

махсус бўлинма – давлат ташкилотидаги коррупцияга қарши ички назорат тузилма;

ишчи гуруҳ – коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари мавжуд бўлмаган давлат ташкилотларида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш учун тузиладиган ходимлар таркиби

Давлат ташкилоти фаолиятидаги (вазифа ва функцияларидаги) коррупциявий хавф-хатарларнинг даражаси қуйидаги ўлчовларда баҳоланади:

- ❖ паст;
- ❖ ўрта;
- ❖ юқори.

Коррупцияни вужудга келтирувчи шарт-шароитларга қуйидагиларни киритиш мумкин:

- ўтиш давридаги қийинчилик;
- ижро этиш тизимининг ёмонлашуви;
- ҳуқуқий нигилизм;
- жамиятда инсонларнинг ҳуқуқий маданияти;
- иқтисодий аспектлар;

Статистика соҳаси ва фуқаролик жамиятида бугунги кунда коррупцияни олдини олишда муҳим таклифлар:

Жазонинг муқаррарлигини таъминлаш;

Сайёр суд мажлисларини янада кенгайтириш;

Мансабдор шахслар одоб-ахлоқи, юриш-туриши ва ўзини тутишига оид махсус қонунни қабул қилиш;

Ватанпарварлик ва хизмат бурчига фидойи кадрларни излаб топиш;

Ходимларни ишга қабул қилишда батафсил текшириш тизимини жорий этиш, етарли ва асосли синов муддати белгилаш;

Давлат ва жамият манфаатларига содиқ кадрларни мақсадли тарбиялаш;

Умумий йиғилишларда одоб-ахлоқ қоидаларини бузган, интизом ва

хуқуқбузарлик содир этган ходимлар ҳисоботини эшитиш амалиётини йўлга қўйиш;

Давлат органлари ходимларининг одоб-ахлоқ қоидаларининг очиқлигини таъминлаш (расмий веб-сайтларга жойлаштириш, оммавий ахборот воситаларида ёритиш) керак. Бу ходимларнинг хуқ-атвори устидан жамоатчилик назорати амалга оширилишини таъминлайди;

Барча тузилмалар таркибидаги коррупцияга чалинишга мойил соҳа ва йўналишларни аниқлаш;

Барча ходимларда ва аҳоли қатламида коррупция билан муроса қилмаслик маданиятини шакллантириш чораларини қўриш;

Қонунчиликни кучайтириш ҳамда ундаги бўшлиқ ва қарама қаршилиқларга барҳам бериш;

Коррупцияга қарши ички назорат тузилмаларининг ишлаш тизимини асосан, коррупция жиноятларини аниқлаш ва жазолашдан, коррупциявий ҳаракатларни содир этиш имконияти ва манфаат яратувчи ҳолатлар ҳамда шароитларни аниқлаш ва уларни бартараф қилиш тартибига йўналтиришдан иборат.

Коррупцияга оид хуқуқбузарликларни **ўз вақтида аниқлаш** ва уларга чек қўйиш коррупцияга қарши давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири ҳисобланади. Чунки хуқуқбузарларга нисбатан жавобгарликнинг муқаррарлиги таъминламасдан туриб, коррупцияга қарши самарали курашишнинг имконияти мавжуд эмас. Шу боис Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси ва бошқа қонунларда ушбу иллатга қарши жиддий жазо чоралари назарда тутилган. Ўзбекистон Республикаси “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 5-боби коррупцияга оид хуқуқбузарликларни аниқлаш, уларга чек қўйиш, жавобгарликнинг муқаррарлиги белгилашни назарда тутди. Шунингдек, Қонунда коррупцияга оид хуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш ва уларга чек қўйишга, коррупцияга оид хуқуқбузарликларни содир этганлик

учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлашга доир чоратadbирлар қуйидагилардан иборат эканлиги белгиланган:

– коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органларининг коррупциянинг ҳолатини ва тенденцияларини тизимли таҳлил қилишга асосланган самарали ишини ташкил этиш, уларнинг фаолиятида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларга йўл қўймаслик;

– коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларга қарши курашнинг замонавий шакллари ва усулларида фойдаланиш, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг техник таъминоти даражасини ошириш, уларнинг ишига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш; судларнинг мустақиллиги ва эркинлиги, улар фаолиятининг очиқлигини таъминлаш;

– коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни бевосита амалга оширувчи давлат органлари ўртасида мувофиқлаштириш ва ҳамкорликни таъминлаш;

– жисмоний ва юридик шахсларнинг коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар фактларига доир мурожаатлари тўлиқ, холисона ва ўз вақтида кўриб чиқилишини таъминлаш;

– коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида ахборот берган шахсларнинг ҳимоя қилинишини таъминлаш;

– коррупцияга қарши курашнинг самарали жинойт-ҳуқуқий ва жинойтпроцессуал механизмларини яратиш.

Қайд этиш лозимки, қонунларни қабул қилиш, коррупцияга йўл қўйган мансабдорларни жавобгарликка тортиш муаммога асосий ечим эмас. Афсуски, коррупцияга қарши курашиш умумжамият ишига айланмас, унга ҳар бир шахс мурасасиз муносабатда бўлмас экан, муаммо хавфли вирус каби жамиятда яшайверади. Бунинг учун ушбу муаммога қарши курашишни кучли умуммиллий, ижтимоий ҳаракатга айлантириш

лозим. Ушбу ҳаракатда боғча тарбиячисидан тортиб, ўқитувчилар, талабалар, шифокорлар, давлат хизматчилари, давлат идоралари биринчи раҳбарларигача, маҳалла раисидан тортиб, депутатларгача фаол иштирок этиши лозим. Коррупцияга қарши муросасиз курашда давлат органлари ходимларининг коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар фактлари тўғрисида хабар қилиш мажбурияти алоҳида аҳамиятга эга. Шу боис Қонунда давлат органларининг ходимлари уларни коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар содир этишга кўндириш мақсадида, бирор-бир шахс ўзларига мурожаат этганлигига доир барча ҳоллар тўғрисида, шунингдек, давлат органларининг бошқа ходимлари томонидан содир этилган шунга ўхшаш ҳуқуқбузарликларнинг ўзларига маълум бўлиб қолган ҳар қандай фактлари ҳақида ўз раҳбарини ёхуд ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор этиши шарт эканлиги белгиланган. Бундан ташқари, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ахборотни хабар қилувчи шахслар ва уларнинг яқин қариндошлари давлат ҳимоясида бўлади. Бундан кўзланган мақсад шуки, ушбу иллатга қарши курашнинг самарадорлигини таъминлаш ва бошқа ҳуқуқбузарликлар содир этилишининг олдини олишдир. Шунингдек, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар қилувчи шахсларнинг ҳамда уларнинг яқин қариндошларининг ҳаётига ва соғлиғига ҳақиқий таҳдидни, уларга нисбатан зўрлик ишлатилганлигини, уларнинг мол-мулки йўқ қилинганлигини ёки шикастлантирилганини тасдиқловчи етарли асослар мавжуд бўлган тақдирда, коррупцияга қарши курашишни амалга оширувчи органлар “Жабрланувчиларни, гувоҳларни ва жиноят процессининг бошқа иштирокчиларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ уларни ҳимоя қилиш бўйича зарур чоралар кўриши шарт. Коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва бартараф этишга оид ушбу чоралар ушбу иллатнинг бартараф этилишига ва фуқароларнинг хавфсиз ҳаёт кечиришига ишончли асос бўлиб хизмат қилади.

Коррупциянинг пайдо бўлиши ёки унга олиб келувчи шарт-шароитларнинг яратилишига сабаб бўлувчи омиллар – коррупция бошқарувнинг барча даражаларида учраши мумкин. Яъни глобал, миллий ва маҳаллий даражада. Барча турдаги субъектлар (жисмоний шахслар, корхоналар, давлат хизматчилари ва сиёсатчилар) коррупцияга ихтиёрий ёки ихтиёрсиз равишда жалб қилиниши мумкин. Коррупция турли шаклларга эга: порахўрлик, товламачилик, фирибгарлик, мулкни ўзлаштириш, фитна, ҳокимиятни суиистеъмол қилиш, хушомадгўйлик, совға, қариндошлик, ҳомийлик ва бошқалар. Коррупциянинг ҳолатига турли омиллар: ижтимоий ва маданий шароит, институционал ва ташкилий тузилмалар, ахлоқий, сиёсий муҳит, шунингдек, иқтисодий ва таркибий ўзгаришлар сиёсати ҳам таъсир қилади. Кўпгина мутахассислар коррупциянинг сабаблари сиёсий институтларнинг мукамал эмаслигига боғлиқ деб билишади. Чунки мамлакат ички ва ташқи бошқариш механизмлари, асосан, ушбу институтларнинг қандай ишлашига боғлиқдир. Бундан ташқари, аҳолининг қонунни билмаслиги ёки тушунмаслиги, мамлакатдаги сиёсий ҳолатнинг барқарор эмаслиги, ҳукумат институтларининг ўзаро ҳамкорликда ҳаракат қилиш механизмининг йўқлиги, мамлакат бюрократик аппаратнинг мақсадлари сиёсий элитага тобе ҳолда ишлаши, унинг мамлакат ривожига сушт ҳолда ёндашиши, сиёсий ўйинларнинг авж олиши, юқори турувчи амалдорларнинг таниш-билиш, қуда-анда бўлиб ҳукуматни бошқаришга ўз таъсирини ўтказиши, ижро ҳокимиятида бирликнинг йўқолиши, битта йўналишнинг бир нечта инстанциялар томонидан бошқарилиши, фуқароларнинг давлат бошқарувида иштирокининг суштиги ва бошқа ҳолатлар коррупциянинг сабабларидандир. Коррупцияга имкон берувчи сабабларни қуйидаги жадвалда тўлароқ кўриш мумкин. Коррупциянинг ривожланиб кетишига давлат секторида иш ҳақининг камлиги, давлат томонидан бозор иқтисодиётининг “тартибга солиниши”, фуқароларнинг амалдорларга бўйсуниб қолиши, давлатнинг монополистик сиёсати,

иқтисоднинг барқарор эмаслиги, иқтисодий ривожланишнинг пастлиги ҳам сабаб бўлиши мумкин. Кўпгина мутахассислар томонидан билдирилган фикрларга асосланиб хулоса қилиш мумкинки, коррупциянинг пайдо бўлиши ва ривожланишига қуйидаги омиллар сабаб бўлар экан:

1. Иқтисодий аҳвол (иш ҳақининг камлиги, давлат хизматчисининг шахсий бизнесга боғлиқлиги, инсофсиз рақобат, монополия ва бошқалар).

2. Институционал тузилмалар фаолиятидаги камчиликлар (давлат хизматчилари малакасининг камлиги, ички назоратнинг сустлиги, қонунчиликдаги бўшлиқлар ва бошқалар).

3. Салбий ижтимоий-маданий омилларнинг (интизомсизлик, ҳалолликнинг етишмаслиги, жамоатчилик назоратининг етишмаслиги ва бошқалар) мавжудлиги.

КОРРУПЦИЯГА ИМКОН БЕРУВЧИ САБАБЛАР:

- ❖ **Иқтисодий аҳвол.**
- ❖ **Салбий ижтимоий-маданий муҳит.**
- ❖ **Институционал тузилмалар зайифлиги.**
- ❖ **Ҳуқуқдаги бўшлиқлар.**

Коррупцияга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш унинг оқибатларини бартараф этишдан яхшироқдир. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунида давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида коррупциянинг олдини олишга доир чора-тадбирларни амалга ошириш давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида белгиланган. Бу ҳақда кейинги параграфларда ҳам тўхталиб ўтилади. Қонунчиликка мувофиқ, давлат органлари ва ўзга ташкилотларнинг мансабдор шахслари ҳамда бошқа ходимлари қонунчиликка риоя этиши, ўз мансаб ёки хизмат мажбуриятларини беғаразлик билан, ҳолисона, виждонан, одоб-ахлоқ

қоидаларига риоя этган ҳолда бажариши ҳамда коррупцияга оид бирор-бир ҳуқуқбузарликни содир этишдан ёки бундай ҳуқуқбузарликларни содир этиш учун шарт-шароитлар яратадиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан ўзини тийиши шарт.

12-МАВЗУ. СТАТИСТИКА АГЕНТЛИГИ ТИЗИМИДА КОРРУПЦИЯНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА ПРОФИЛАКТИК ИШЛАРНИНГ РОЛИ ВА ХОДИМЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ОНГИ ВА МАДАНИЯТИНИ ОШИРИШ

Олиб борилаётган ислохотлар натижасида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 21 декабрдаги “Янги Ўзбекистон маъмурий ислохотларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-269-сон фармонида кўра, статистика органининг ҳуқуқий мақоми ўзгартирилиб, ижро этувчи органдан ажратилиб Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлигига айлантирилди.

Шу ўринда, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сон Фармонининг қабул қилиниши эса барча ходимларнинг бугунги кунда ҳуқуқий онгини ўстириш борасида бир қатор самарали ишларни амалга оширишни тақазо этади.

Президентимиз Ш.Мирзиёев ўзининг 2020 йилдаги Олий Мажлисга мурожаатномасида, биз бугунги кунда “Коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтиш” ғоясини илгари суришимиз даркор деб алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни 17-моддасига асосан, Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар ходимларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш белгиланган.

Шунга кўра, Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар ўз мансабдор шахсларининг ҳамда бошқа ходимларининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ҳуқуқий саводхонлигини, шу жумладан ҳуқуқий билимлари даражасини ошириш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўради.

Қонунчиликка мувофиқ, давлат органлари ва ўзга ташкилотларнинг мансабдор шахслари ҳамда бошқа ходимлари қонунчиликка риоя этиши,

Ўз мансаб ёки хизмат мажбуриятларини беғаразлик билан, холисона, виждонан, одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этган ҳолда бажариши ҳамда коррупцияга оид бирор-бир ҳуқуқбузарликни содир этишдан ёки бундай ҳуқуқбузарликларни содир этиш учун шарт-шароитлар яратадиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан ўзини тийиши шарт. Сўнгги йилларда коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини ошириш, унинг олдини олишда превентив чораларни кучайтириш мақсадида, бир қатор муҳим ислохотлар амалга оширилди.

Булар қаторида қуйидагиларни таъкидлаш ўринлидир:

Биринчидан, давлат хизмати тизими, унинг мақсадлари ва вазифалари тубдан такомиллаштирилди. Маъмурий ислохотлар концепцияси тасдиқланди. Давлат органлари ходимларининг самарали ижтимоий ҳимоя қилиниши, моддий таъминоти ва рағбатлантирилишини кучайтиришга қаратилган чоралар кўрилди. Хусусан, охириги уч йилда давлат хизматчиларининг иш ҳақи бир неча баробарга оширилди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган Давлат фуқаролик хизматчилари одоб-ахлоқининг намунавий қоидаларига асосан, барча вазирлик ва идораларда одоб-ахлоқ меъёрлари белгиланди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ва унинг қошидаги Давлат хизматини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ташкил этилди. Меритократия ва очиқ танловлар асосида давлат фуқаролик хизматининг “**карьера модели**”ни жорий этиш ишлари бошланди;

Иккинчидан, тадбиркорлик фаолиятини жадал ривожлантиришга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга, тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги бюрократик тўсиқлар ва коррупциявий ҳолатларни бартараф этишга қаратилган аниқ ва мақсадли чоралар кўрилди.

Давлат органларининг назорат-текширув вазифалари мақбуллаштирилди. Тадбиркорлик субъектларининг фаолиятини

текшириш тизими такомиллаштирилди. Улар фаолиятига қонунга ҳилоф равишда аралаштиришга йўл қўймаслик мақсадида, Тадбиркорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича вакил институти жорий қилинди. Савдо-саноат палатаси тизими тубдан қайта ислоҳ этилди, Давлат активларини бошқариш тизими такомиллаштирилди. Давлат харидларининг мутлақо янги тизими йўлга қўйилиб, соҳада ошкоралик, шаффофликни таъминлаш, пировардида, коррупциянинг олдини олиш мақсадида, “Давлат харидлари тўғрисида”ги қонун қабул қилинди.

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ МУҲИМ ЧОРА-ТАДБИРЛАР:

- ❖ Очиқлик ва ҳисобдорлик;
- ❖ “Ҳалоллик вакцинаси” тамойили асосидаги таълим;
- ❖ Бюрократик тўсиқларни бартараф этиш;
- ❖ Манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш;
- ❖ Самарали ички назорат тизими;
- ❖ Самарали ижтимоий ҳимоя;
- ❖ Давлат хизматлари кўрсатишни рақамлаштириш;
- ❖ Коррупцияга қарши экспертиза.

Солиқ тизимини янада такомиллаштириш, иқтисодиётда хуфиёна айланмани қисқартириш мақсадида, солиқ маъмуриятчилигини такомиллаштириш стратегияси ва янги таҳрирдаги Солиқ кодекси қабул қилинди. 2019 йилда бюджет маълумотларининг очиқлигини янада ошириш мақсадида бюджет маблағларининг шаклланиши ва сарфланиши устидан парламент ҳамда жамоатчилик назоратини ўрнатишнинг янги тартиби белгиланди. Унга кўра, Давлат бюджетини қонун тариқасида қабул қилиш амалиёти жорий қилинди. Бюджет харажатларини тартибга солиш бўйича жамоатчилик назоратини амалга ошириш, бюджет қонунчилигининг бузилиши фактлари тўғрисида хабардор қилиш ва бюджет жараёнини такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритиш тартиб-таомилини ташкил этиш мақсадида, “Опенбюджет” – “Очиқ бюджет” портали ишга туширилди. Шунингдек, сўнгги йилларда рақамли

ва онлайн технологияларнинг кенг қўлланилиши давлат органларининг жамият олдидаги ҳисобдорлигини оширди. Ер участкалари ва давлат активларини, шунингдек, автотранспорт воситалари учун давлат рақам белгиларини онлайн аукционда сотиш тизими йўлга қўйилди ҳамда доимий равишда такомиллаштириб борилмоқда. Давлат харидлари тўғрисидаги маълумотлар d.xarid.uz сайтига жойлаштириб борилмоқда. **Очиқ маълумотлар портали** (data.gov.uz), юридик шахслар ва тадбиркорлик субъектларининг ҳисобга қўйилган маълумотлари базаси (www.mf.gov.uz) ва бошқа платформалар бугунги кунда коррупцияга қарши курашиш ва унинг олдини олишнинг энг самарали инструментлари бўлган очиқлик ва шаффофлик ҳамда жамоатчилик назорати принципини таъминлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Давлат бошқаруви ва хўжалик органларида коррупцияга қарши курашиш бўйича самарали ички назорат (“комплаенс-назорат”) тизимини жорий қилиш ишлари бошланди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши курашиш фаолиятини самарали ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5177- сонли қарорига мувофиқ, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, Адлия вазирлиги, Давлат бошқаруви академияси ва Бош прокуратура Академиясига 2022 йил 1 январдан бошлаб “ҳалоллик вакцинаси” тамойили асосида давлат хизматчиларини мунтазам равишда коррупцияга қарши курашиш, манфаатлар тўқнашуви ва одоб-ахлоқ қоидалари бўйича махсус ўқув курсларида ўқитиш тизимини жорий этиш вазифаси белгиланди. Шунингдек, махсус электрон ўқув платформаси ишга туширилиб, у орқали давлат хизматчиларини масофадан туриб ўқитиш ҳамда хусусий сектор вакиллари ва аҳолининг коррупцияга қарши курашиш борасидаги билимларини ошириш амалиётининг йўлга қўйилиши назарда тутилди.

Давлат хизматчиларида коррупцияга қарши курашиш маданиятини шакллантириш давлатнинг коррупцияга қарши курашиш сиёсатининг

устувор йўналишларидан биридир. Чунки давлат хизматчиларида ушбу маданиятни шакллантирмасдан самарали натижага эришиш имконсиз. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 3-боби (Коррупцияга қарши курашиш соҳасида ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш) коррупцияга қарши ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга бағишланган. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йилдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида: “Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, “ҳалоллик вакцинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимишга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак”, деб таъкидлайди. Дарҳақиқат, жонажон Ўзбекистонимизда ҳозирги пайтда олиб борилаётган кенг кўламдаги ислохотларнинг ҳаракатлантирувчи кучи бўлган ҳалоллик, ростлик, тўғрилиқ билан ёндашиш орқали юзага келаётганлигини барчамиз теран англамоғимиз лозим. Бу Ватанимиз тараққиётини жадал, олға суриш учун коррупция илдизларига болта уриш, ҳар бир одам ўз олдига ҳалолликни бош вазифа қилиб қўйиши лозимлигини, ҳалол бўлмаган одамларни мажозий маънода, “ҳалоллик вакцинаси” билан эмлаш зарурлигини англатади. Хўш, “ҳалоллик вакцинаси” нима ва у қандай эмланади? Назаримизда, “ҳалоллик вакцинаси” инсон онги ва қалбида шаклланадиган коррупцияга қарши нафрат туйғуси ва фаол қаршилигида намоён бўлади. Ҳар қандай инсон онгига “ҳалоллик вакцинаси” ёшлигидан сингдириб борилмоғи лозим. У тарбия ва таълим кўринишида амалга оширилади. Демак, ҳар бир одам ўз ишини ҳалол, давлат хизматини холис бажарса, у “ҳалоллик вакцинаси” билан эмланган бўлади. Ана шундай иммунитетни шакллантириш вазифаси, аввало, ота-оналар, мактабгача ва умумий ўрта таълим муассасалари ходимлари, турли даражадаги раҳбарлар, шунингдек, халқимизнинг зиёли, маънавиятли қисми зиммасига

юкланади. Тарбия бир кунлик эмас, балки бир умрлик жараёндир. Аслида, биз – улкан миллий ва диний қадриятларга, миллий урф-одатларга эга бўлган буюк халқмиз. Миллатимизда азал-азалдан иймон, эътиқод, виждон, диёнат, ор-номус, шарм-хаё, уят, инсоф, орият, андиша, гурур, ифтихор, шижоат, сабр-тоқатлилик, бағрикенглик, меҳмондўстлик ва ҳалоллик каби инсонийлик хислатлари шакллантирилган. Бу хислатларнинг барчаси бизнинг миллий қадриятларимиз ва маънавиятимиз саналади. Шу сабабли, биз уларни сақлашимиз, ривожлантиришимиз ва фарзандларимиз қалбига доимий сингдириб боришимиз зарур. Жамоаларда ва маълум бир вазият юзасидан бирга хизмат қиладиган кишилар даврасида ҳамда иш муносабатларида ҳам ушбу ҳислатларни сингдириш ва жамоатчилик назоратини олиб боориш муҳим аҳамият касб этади.

Авваламбор, соҳада ҳуқуқий тарғиботни ўтказишда замонавий ахборот коммуникация имкониятларидан унумли фойдаланиш зарур.

Агентликда коррупцияга қарши курашиш тизимида бир қатор йўналишлар белгилаб олинган бўлиб, ҳар ойда камида бир маротаба ўтказиладиган профилактика-тарғибот ишлари, меҳнат муносабатларида коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш ва унга қарши курашиш йўналишида шаффофликка эришиш муҳим ҳисобланади.

Тизимда коррупция олдини олиш ва ушбу иллатга нисбатан ходимларда муросасиз кўникмаларни шакллантиришда қуйидаги асосий вазифалар амалга оширилиши керак.

Биринчидан, тизим ходимларининг ҳуқуқий билими ва саводхонлигини оширишда ҳалоллик вакцинаси тушунчасининг мазмун-моҳиятини ҳар битта ходим онгига сингдириш ҳамда уларда ҳалол турмуш тарзини тарғиб қилиш бўйича Статистика агентлиги томонидан ҳар йилда бир маротаба “Ҳалол ва меҳнатсевар ходим” номинацияларини ўтказиш;

Иккинчидан, коррупциявий жараёнларга ўзининг мурасисиз муносабатини билдириб, ўз вақтида хабар қилган шахсларни рағбатлантиришни оммалаштириш лозим.

Инсоннинг қадами доим ҳалолликдан бошланиши керак. Токи биз ходимлар ўзимизнинг халқ олдида доимо поклигимизни намоён этмас эканмиз, ҳеч қачон жамиятнинг ишончини қозона олмаймиз.

Статистика ходимлари давлат хизматчиси сифатида ҳар доим тадбиркорлик субъектлари ва бошқа аҳоли қатлами билан бўладиган ижтимоий муносабатларда доимий равишда коррупция иллатининг жамиятимиз равнақига салбий таъсирини, қолаверса келажак авлод учун бу ҳолатларнинг давом этиши фожиа эканлигини тушунтириб ўтиши лозим.

Тизимда олиб борилаётган тарғибот ва ташвиқот ишларида халқаро тажрибани инобатга олган ҳолда миллий менталитетдан келиб чиқиб амалиётга кенг жорий этиш муҳим ҳисобланади.

Шу ўринда, Статистика агентлиги ва унинг қуйи бўғинларида ходимларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бўйича тизимли равишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда тарғибот ишларини олиб бориш ва ўтказилган тадбирларни кенг жамоатчиликка етказиш мақсадида расмий веб-сайтларга жойлаштириш муҳим саналади.

Тизимда коррупцияни олдини олиш бўйича тарғибот ва ташвиқот ишлари қуйидаги йўналишларда амалга оширилади:

1. Плакат, баннер, флаер ва бошқа деворий газеталарни тарқатиш орқали;
2. Онлайн ёки оффлайн равишда тушунтириш ва тарғибот ишларини олиб бориш орқали
3. Ходимларни малака ошириш курсларига жалб қилиш орқали;
4. Тизим томонидан яратилган расмий веб-сайтлар ёки Инстаграм Телеграм, Фасебоок ва ЁуТубе каналлари орқали ва ҳ.к.

Статистика тизими жамиятимизнинг муҳим бўғини ҳисобланар экан, шу ўринда бу соҳада хизмат олиб бораётган барча ходимларда “Ҳалоллик вакцинаси”ни шакллантириш муҳим омил ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ўзининг чиқишларида “Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, “ҳалоллик вакцинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак” деб ҳақли равишда таъкидлаб ўтган эдилар. Дарҳақиқат, айнан ҳалоллик шу вақтга қадар миллатга азоб бериб келаётган дардларга малҳамдир. Ҳалоллик шундай бир сеҳрли калитдирки, айнан у тараққиётимизга ғов бўлиб келаётган эшикларни очади. “Ҳалоллик вакцинаси” виждонимизни уйғотиб, қурум босган зеҳниятимизни тозалайди.

Президентимиз томонидан билдирилган ушбу фикрлар, илгари сурган ташаббус ва ғоялар маданият соҳасидаги ишларнинг ҳам, том маънода, ядриси бўла олади. Масалан, ишга ҳалол ёндашиш, ҳалол яшаш, виждон амрини ҳаёт тамойилига айлантириш борасидаги фикрларни олайлик. Ҳалоллик аслида маданият дегани-ку! Инсон ҳалол бўлиши учун унда, аввало, ички маданият бўлиши зарур.

Биз статистика ходимлари ўз фаолиятимизда “Ҳалоллик вакцинаси” билан эмланганлигимизни ҳис қилиб, ҳар қандай коррупциявий жараёнларга дуч келганда ҳоҳ у иш фаолиятимизда бўлсин, ҳоҳ ишдан ташқари пайтларда бўлсин ушбу воқеаларга дарҳол ўзимизнинг бу борадаги тўғри ва ҳалол реакциямизни яққол намоён этишимиз даркор.

Буюк бобокалонимиз Амир Темур ҳазратлари ҳам ҳалоллик, ростликни ички ва ташқи сиёсатни юргизишда, оила тарбиясида, дину диёнатга риоя этишда бош қадрият деб билганлар. У кишининг тузукларида “Рости русти”, деган ёзув ҳам “Куч тўғрилиқдадир”, деган

маънони ифода этган. Адолат сўзи ҳам араб тилида “ҳалол, тўғри, рост, ҳаққоний” деган маъноларни ифода этиб, дунёдаги барча катта ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий ислохот ҳамда ўзгаришлар айнан адолат, ҳалолликни ўрнатишга даъватдан бошланган.

Жамиятимизда бугунги кунда ҳар бир тизимда коррупциявий омилларга нисбатан муросасиз курашишни амалга оширишда барча ходимларнинг бу борадаги кўникмаларини шакллантириш механизмини шаффоф тарзда амалиётга жорий этиш долзарб ҳисобланади.

“Ҳалололик вакцинаси”ни тизимда жорий этишда авваламбор, соҳада профилактик ишларни кучайтириш ва тизимли равишда ходимларнинг бу борадаги билим ва кўникмаларини ошириш билан бирга ходимларни ҳар томонлама ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлашимиз ҳам энг самарали йўл ҳисобланади.

Бу борада ёш ходимларимизни тўғри йўлга бошлашда устоз-шогирд анъаналарини тўлиқ риоя қилган ҳолда ёш ходимларни даставвал устоз-мураббийларга бириктириш лозим. Агар ёш ходимларимизга ишни тўғри тақсимлаб, уларнинг қўлини доимий равишда банд қилсак, ўйлаймизки бошқа қинғир йўللاردан юришга сира ҳам имкон топа олмайди. Бу эса, ёш ходимларимиз учун энг тўғри қадам ҳисобланади.

Ходимларимизда “Ҳалоллик вакцинаси”ни шакллантириш қуйидаги жараёнлар орқали амалга оширилади:

1. Ёш ходимларга устоз-мураббийларни бириктириш орқали;
2. Ходимларни тизимли равишда малакасини ошириш ўқув курсларига жалб қилиш орқали;
3. Корруптивий жараёнларга ўз вақтида муросасиз муносабатини билдирган ходимларни рағбатлантириш орқали;
4. Вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ташкил этилган конференция, семинар, давра суҳбатлари ва бошқа тадбирларни ўтказган ҳолда ходимларнинг билим ва дунёқарашини ўстириш орқали ва ҳ.к.

Хулоса қилиб айтганда, бизнинг энг олий мақсадларимиздан бири ушбу соҳани коррупция иллатидан холи тизимга айлантиришда барчамиз бир жону бир тан бўлиб ҳаракат қилишимиз асосий пировард мақсадимиздир.

13-МАВЗУ. СТАТИСТИКА СОҲАСИ ХОДИМЛАРИНИНГ КОРРУПЦИЯВИЙ ИЛЛАТЛАРГА НИСБАТАН МУРОСАСИЗ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС МЕТОДЛАРИ

Мустақилликка эришганимиздан сўнг, қонунчилигимиздаги айрим бўшлиқлар сабабли жамиятимизда битта фикр шаклланиб бoшланди, гўёки инсон ҳoҳ давлати ишига кирсин, ҳoҳ oлий ўқув юртига ўқишга ҳаракат қилсин буларнинг барчаси фақат ва фақат коррупцион таклифлар ва таниш-билишчилик oрқали битади деган тушунчалар ҳалқ онгида oммавий шаклланиб улгурди. Бу эса, ўсиб келаётган ёш авлодга салбий таъсир қилиб, уларнинг онгида битта тушунча бу жамиятга ҳамма нарса фақат пул билан ҳал бўлар экан деб, ўйлайдиган даражага бoриб қолди.

Дастлаб, «Президентимиз коррупцияга қарши кураш эълон қилганда, айримлар ҳаёлида яна катта минбарда айтилган умумий гап, деган фикр пайдо бўлди, айримлар эса буни oхирги oғoҳлантириш сифатида жиддий қабул қилмади. Лекин oхирги йил натижалари, коррупцияга қарши эълон қилинган кураш — Янги Ўзбекистон — oчиқ Ўзбекистон амалиётига тўлиқ мос келишини кўрсатди. Давлат ташкилотлари ҳамда тадбиркорликнинг барча бўғинларида коррупцияга қарши аёвсиз кураш олиб бoрилаётганлиги намоён этилди.

Буюк бoбокалонимиз Баҳoуддин Нақшбанд ўзининг “Дил ба ёру даст ба кор” тариқати асосида ҳалқимизни меҳнатсеварликка чoрлаб яъни “Қалбинг Аллоҳда бўлсин, кўлинг эса меҳнатда” деб бежиз айтмаганлар.

Бугунги кунда статистика соҳасини коррупциявий oмиллардан бартараф этишнинг асосий методлари қуйидагилар:

1. Тушунтириш методи;
2. Мажбурлаш методи;
3. Рағбатлантириш методи ва ҳ.к.

Тушунтириш методи бу соҳа вакиллари қолаверса бутун бир жамиятда яшовчи фуқароларни коррупция иллатининг хавфи ва келажак авлодга салбий таъсири борасида кенг тушунтириш ва тарғибот ишлари орқали етказишни ўз ичига олади.

Мажбурлаш методи бу коррупцион жиноятга қўл урган ёки ушбу жиноятни содир этишга суиқасд қилган шахсларни жавобгарлик тортиш орқали давлатнинг мажбурлов кучини амалда намоён этиб, қолган шахсларни эса содир этилган қилмишнинг оқибатларини яққол намоён этишда яъни жамиятдан инсонни маълум бир муддат ажратиб қўйишда ифодаланади.

Рағбатлантириш методи бу ходимнинг ёки шахснинг содир этилаётган коррупцион қилмиш тўғрисида ўз вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга ёки ўзи хизмат олиб бораётган ташкилотнинг раҳбарига тўғридан тўғри ахборот бериши орқали ушбу ижтимоий хавфли қилмиш содир этилишини олдини олган шахсни рағбатлантириш орқали ушбу иллатларни олдини олишдан иборат.

Бугунги кунда статистика соҳасидаги коррупциявий омилларни минималлаштириш борасида бир қатор ишлар амалга оширилди:

- фаолиятимизни имкон қадар рақамлаштириш чоралари кўрилди;

- Тадбиркорлик субъектлари ва бошқа аҳоли қатлами билан бўладиган ижтимоий муносабатларда коррупцияни олдини олиш юзасидан барча ҳудудий статистика бошқармаларида алоҳида замонавий камералар ўрнатилган ҳамда коррупцияни олдини олишга қаратилган плакат, баннер ва флаерлар билан жихозланган хоналар ташкил этилди;

- Ҳар ойда камида бир мартаба коррупцияни олдини олиш бўйича профилактик тарғибот ва ташвиқот ишлари олиб борилмоқда;

- Хар бир маъмурий бино ва хизмат хоналари тўлиқ коррупцияни олдини олишга қаратилган методик материаллар билан жихозлаш чоралари кўрилмоқда ва бундан ташқари бошқа бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Соҳада коррупцияга қарши мурасасизлик маданияти бу ходимларнинг коррупцияга нисбатан мурасасиз онгли муносабати, билим даражаси, тажрибаси, коррупциявий жараёнларга фаол қарши хатти-ҳаракатларидир.

Ўзбекистон Республикаси Президентнинг 2021 йил 6 июлдаги “Коррупцияга қарши мурасасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш, давлат ва жамият бошқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чоратadbирлари тўғрисида” ПФ-6257-сон фармони ижросига кўра, статистика жамоасида коррупция иллатларига нисбатан мурасасиз муҳитни яратиш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди. Бу борада инсон омилини тобора чеклаш мақсадида тадбиркорлик субъектлари томонидан топшириладиган чораклик ва йиллик ҳисоботлар ва статистика соҳасига ишга қабул қилиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар тўлиқ рақамлаштирилди.

Коррупцияга имкон берувчи сабаблар қуйидаги омилларни ўз ичига олади:

- Иш ҳақининг камлиги;
- Хизматда шахсий бизнесга алоқадорлик;
- Инсофсиз рақобат ва монополия;
- Давлатнинг иқтисодиётга аралашуви ва бошқалар.

Иқтисодий аҳвол:

- Интизомсизлик;
- Ҳалолликнинг етишмаслиги;
- Жамоатчилик назоратининг етишмаслиги;
- Непотизм;
- Таниш-билишчилик;
- Бефарқлик ва бошқалар.

Салбий ижтимоий-маданий муҳит:

- Давлат хизматчилари малакасининг пастлиги;

- Бошқарувнинг самарасизлиги;
- Ички ва ташқи назоратнинг сустлиги;
- Бюрократик тўсиқлар;
- Маъмурий тартиб-таомилларнинг мураккаблиги ва бошқалар.

Институционал тузилмалар:

- Қонунларни четлаб ўтиш имконияти;
- Қонунларнинг мураккаблиги;
- Идоравий манфаатларнинг устуворлиги ва ҳ.к.

Жамиятда коррупциянинг салбий оқибатлари қуйидагиларда намоён бўлади:

- 1) демократия ва инсон ҳуқуқлари институтларнинг мустақамланишига жиддий путур етказди;
- 2) кенг жамоатчиликда ҳокимиятга бўлган ишончни сўндиради;
- 3) жамиятдаги тинчлик, осойишталик, адолат, қонун устуворлиги каби ижтимоий-ҳуқуқий қадриятларнинг бузилишига олиб келади;
- 4) бозор иқтисодиёти қонуниятларининг бузилиши, яширин иқтисодиётнинг пайдо бўлиши ва ривожланишига замин яратади;
- 5) давлат бюджетига жиддий зарар етказди ва бошқа ҳолатлар бўлиши мумкин.

Хулоса ўрнида шуни айтишимиз лозимки, биз статистика ходимлари ҳалқимиз ва Президентимиз ишончини оқлаш мақсадида статистика соҳасини ”Коррупциядан холи тизим”га айлантиришимиз ва жамиятни коррупция иллатидан тозалашда раҳбарларимиз билан бир ёқадан бош чиқариб давлатимиз равнақига ўз ҳиссамизни қўшишимиз даркор.

Ташкилотда коррупцияга қарши курашиш сиёсати:

Мақсади:

Ташкилотда барча ходимлар томонидан амал қилиниши мажбурий бўлган тартиб-қоидалар (стандартлар)ни жорий этиш, ходимларнинг соҳага оид ҳуқуқий маданиятини ошириш ва ҳалолликни таъминлаш

орқали ходимлар томонидан содир этилиши мумкин бўлган коррупциявий ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш.

Вазифалари:

- ходимларнинг хуқ-атвор қоидалари, касбий ва хизмат вазифаларини бажаришлари давомида фаолиятидаги муносабатларни тартибга солишга қаратилган аниқ стандартларни белгилаш;

- ходимлар томонидан соҳага оид Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва қонуности ҳужжатларини тушуниши ва уларга риоя этилиши;

- коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш ҳамда манфаатлар тўқнашувини бошқариш ва бошқа тартибга солувчи ҳужжатлар орқали коррупция ҳолатларининг олдини олиш.

Асосий тушунчалар:

- коррупциявий хавф-хатар – коррупциявий ҳуқуқбузарлик – коррупция;

- маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, непотизм, фаворитизм, манфаатлар тўқнашуви;

- коррупцияга қарши курашиш тизими-коррупцияга қарши ички назорат тузилмаси;

- давлат органлари ва ташкилотлари -мансабдор шахс – ходим – яқин қариндошлар – алоқадор шахс;

- халқаро ташкилот – контрагент.

Ходимларни коррупсияга қарши курашишда мурасасизлигини шакллантириш ва оширишда “**Давлат органлари** ва бошқа ташкилотлар коррупцияга қарши курашиш мақсадида аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, жамиятда коррупсияга нисбатан мурасасиз муносабатни шакллантириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўради, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш масалаларига доир тушунтириш ишларини амалга ошириш, ҳуқуқий тарбия ва таълимни, илмий-амалий тадбирларни ташкил этиш, ўқув-услубий ва илмий

адабиётларни ишлаб чиқиш йўли билан зарур чора-тадбирлар кўради”(16-модда).

Давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари (кейинги ўринларда — давлат ташкилотлари)да коррупцияга қарши курашиш бўйича қуйидаги ички идоравий ҳужжатларнинг мавжудлиги ва заруратга қараб янгиланиб борилиши:

- коррупцияга қарши курашиш сиёсати;
- одоб-ахлоқ қоидалари;
- коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш услубиёти;
- манфаатлар тўқнашувини бошқариш бўйича низом;
- алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш регламенти;
- ходимларининг коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил қилиш бўйича йўриқнома;
- контрагентларни текширишга оид йўриқнома;
- ишга қабул қилинаётган номзодларни текшириш бўйича йўриқнома;
- коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш услубиёти;
- коррупцияга қарши курашиш тизимининг ҳолати ҳақидаги ҳисоботни шакллантириш ва тақдим этиш регламенти;
- коррупциявий хатти-ҳаракатлар ва одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш ҳолатлари устидан хизмат текширувлари ўтказиш бўйича регламент;
- давлат харидларини ўтказиш тўғрисидаги низом ишлаб чиққанлиги ҳамда ходимларга тизимли равишда тушинтириб бориши уларнинг коррупцияга қарши муросасизлигини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.